

deel 1

West-Vlaanderen sociaaleconomisch

Feiten

1 DEMOGRAFIE

sabine.traen@west-vlaanderen.be

Op 1 januari 2009 telde West-Vlaanderen 1.153.843 inwoners. Dit is een bevolkingsgroei met 4.449 personen in 2008. De laatste tien jaar groeide de bevolking in West-Vlaanderen bijna uitsluitend door inwijdingsoverschotten. De vergrijzing bij de West-Vlaamse bevolking zet zich voort en het aantal alleenwonenden en huishoudens met twee personen neemt toe. Dit zal belangrijke gevolgen hebben op sociaaleconomisch vlak.

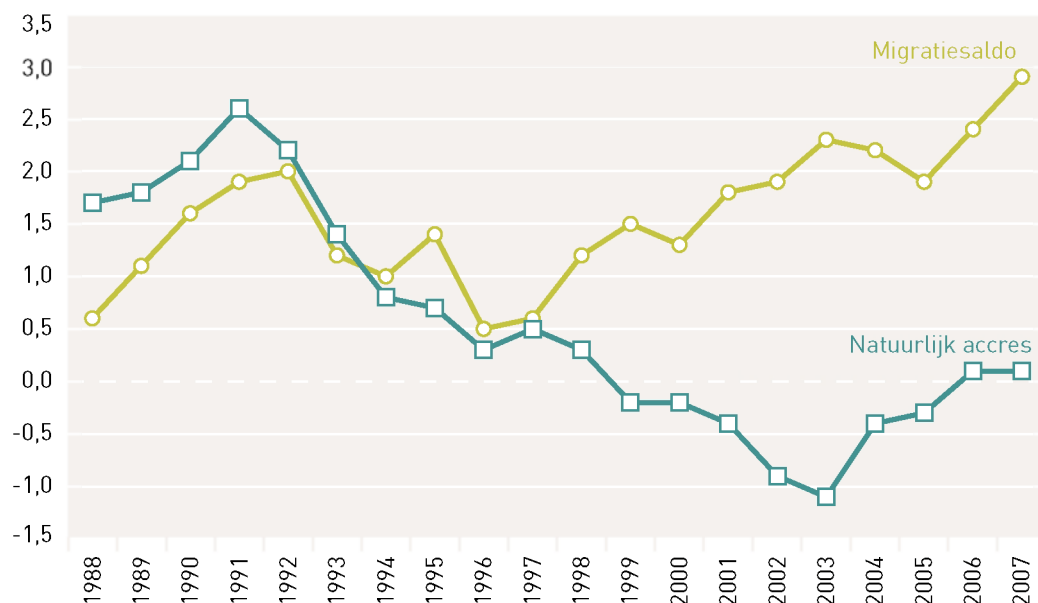
De demografische cijfers van de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie worden elk jaar pas verspreid na hun publicatie in het Belgisch Staatsblad, meestal in de zomer. Om toch het recentste verloop van de bevolking in West-Vlaanderen te kunnen analyseren, maken we voor het jaar 2008 gebruik van de bevolkingskubussen (dit zijn multidimensioneel bevraagbare databanken) waarover de Provincie West-Vlaanderen beschikt¹.

Uit de bevolkingskubussen blijkt dat West-Vlaanderen 1.153.843 inwoners telde op 1 januari 2009. Dit betekent voor 2008 een bevolkingsgroei van 4.449 personen of 0,4 %. Bij de opmaak van deze analyse kon de samenstelling van deze bevolkingsgroei – natuurlijk accres en migratiesaldo – nog niet uit deze bevolkingskubussen worden gehaald². Daarom bekijken we de evolutie van het natuurlijk accres en het migratiesaldo op basis van cijfers van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie.

Figuur 1.1 toont de evolutie van het natuurlijk accres en het migratiesaldo over de voorbije 20 jaar. Eind de jaren '80 en begin de jaren '90 was het natuurlijk accres belangrijker voor de bevolkingstoename dan het migratiesaldo. In 1994 keerde deze situatie echter om. Zowel het natuurlijk accres als het migratiesaldo werden in omvang kleiner, maar in tegenstelling tot het natuurlijk accres herstelde het migratiesaldo zich in 1997 om bijna continu te stijgen tot 2,9 ‰ in 2007. Het natuurlijk accres daarentegen zette de dalende trend verder om in 1999 zelfs negatief te worden met een dieptepunt in 2003 (-1,1 ‰). Vanaf 2006 is het natuurlijk accres weer licht positief.

1 Deze bevolkingskubussen worden samengesteld op basis van een extractie uit het Rijksregister in het begin van het jaar. Uit analyses in vorige jaren blijkt dat deze cijfers licht afwijken van de officiële cijfers die in het Belgisch Staatsblad verschijnen, wellicht door laattijdige in- en/of uitschrijvingen en statistische aanpassingen. Deze minimale afwijkingen doen echter geen afbreuk aan de algemene trends die uit de cijfers afgeleid kunnen worden.

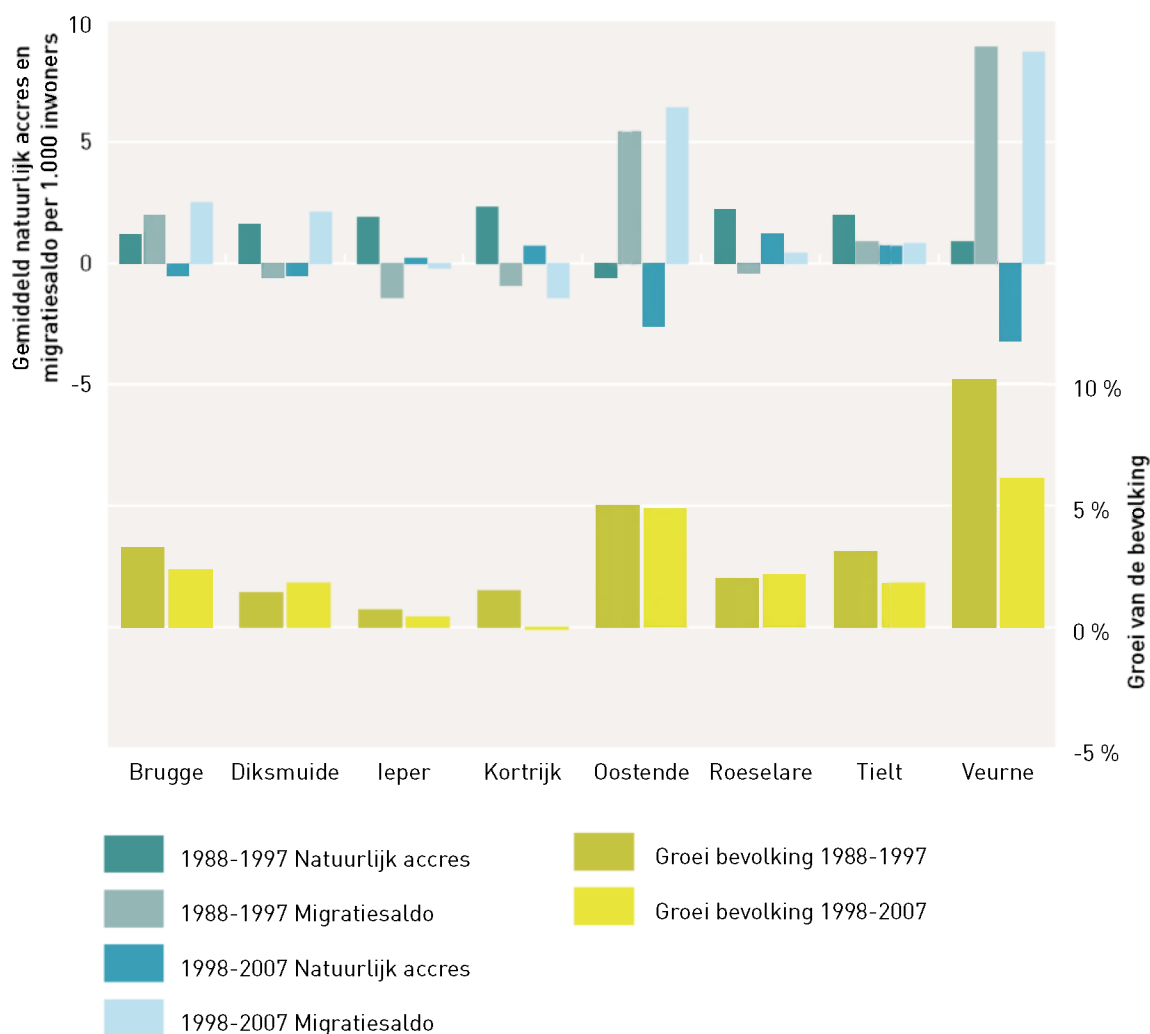
2 De gegevens van het jaar 2008 zullen evenwel later dit jaar verspreid worden.

Figuur 1.1: Evolutie van het natuurlijk accres en het migratiesaldo per 1.000 inwoners in West-Vlaanderen, 1988-2007.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Figuur 1.2 toont enkele opmerkelijke verschillen tussen de West-Vlaamse arrondissementen wat betreft de evolutie van de bevolking en haar componenten. In de periode 1998-2007 is het natuurlijk accres in alle arrondissementen kleiner of zelfs negatief geworden. De kustarrondissementen kenden de laatste tien jaar sterfteoverschotten, maar tegelijkertijd ook grote inwijkingsoverschotten. In Diksmuide veranderde het geboorteoverschot in de periode 1988-1997 in een sterfteoverschot in de periode 1998-2007, maar tegelijkertijd veranderde het uitwijkingsoverschot in een inwijkingsoverschot, waardoor de bevolking in de laatste tien jaar alsnog sneller groeide dan tussen 1988 en 1997. Ook Roeselare kende de laatste tien jaar een grotere groei van de bevolking. In alle andere West-Vlaamse arrondissementen vertraagde de bevolkingsgroei in de laatste tien jaar in vergelijking met de periode 1988-1997. Hoewel de bevolking nog steeds het sterkst groeit in Veurne, vertraagde de bevolkingsgroei aanzienlijk in vergelijking met de periode 1988-1997 (-4,1 %punten). Dit valt zo goed als volledig toe te schrijven aan het grote sterfteoverschot van de laatste tien jaar. In Kortrijk was er de laatste tien jaar zelfs een lichte bevolkingsafname. Een sterke daling van het geboorteoverschot in combinatie met een stijgend uitwijkingsoverschot ligt hiervan aan de basis.

Figuur 1.2: Evolutie van de bevolking en de bevolkingscomponenten in de arrondissementen van West-Vlaanderen, periodes 1988-1997 en 1998-2007.

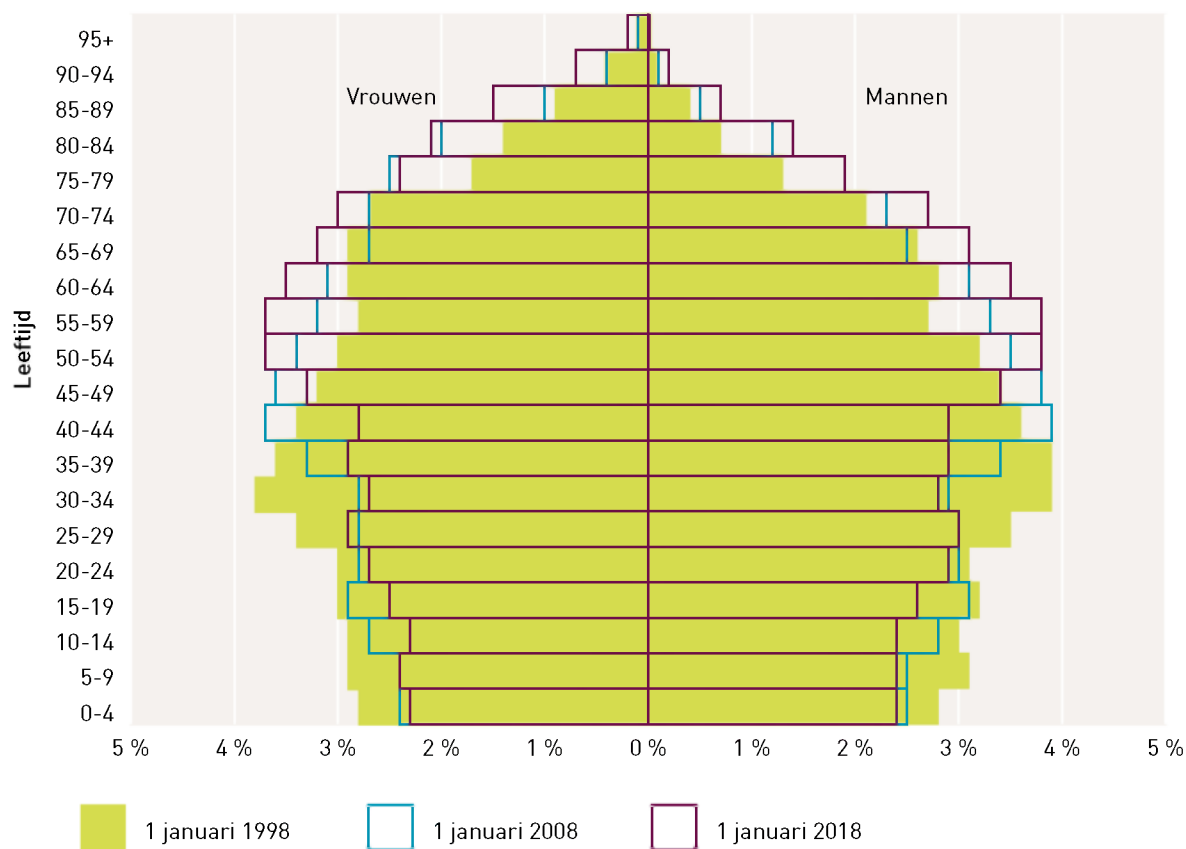
Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Het specifieke migratiepatroon in West-Vlaanderen heeft een belangrijke invloed op de leeftijdsopbouw van de bevolking. En aangezien die een grote invloed uitoefent op de geboorte- en sterftecijfers, bekijken we in figuur 1.3 hoe de leeftijdsstructuur van de West-Vlaamse bevolking is geëvolueerd en hoe die in de toekomst zal evolueren. We doen dit aan de hand van leeftijdspiramides voor 1 januari 1998 en 1 januari 2008 en een prognose van de leeftijdspiramide voor 1 januari 2018 van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR)³. Deze leeftijdspiramides, die de aandelen van de verschillende leeftijdsgroepen naar geslacht in de totale bevolking weergeven, zijn als het ware op elkaar geplakt.

³ Willems, P., "Bevolkingsprognoses 2004-2025 voor de 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest", Studiedienst van de Vlaamse Regering, Brussel, 2006.

Naast het feit dat in de oudste leeftijdsklassen meer vrouwen dan mannen zijn vertegenwoordigd, blijkt uit de figuur duidelijk dat ook West-Vlaanderen niet ontsnapt aan de vergrijzing van de bevolking. Tussen 1998 en 2008 daalde het aandeel van de leeftijdsklassen jonger dan 40 jaar aanzienlijk ten voordele van de oudere leeftijdsklassen. Hun aandeel nam toe van 48,5 % in 1998 tot 54,6 % in 2008. Uit de prognose voor 2018 blijkt dat ook het aandeel van de leeftijdsklassen tussen 40 en 50 jaar zal afnemen in vergelijking met 2008. Hierdoor stijgt het aandeel van de leeftijdsklassen boven de 50 jaar van 39,6 % in 2008 tot 45,4 % in 2018. Ook uit de ouderdomscoëfficiënt – de verhouding van het aantal 60-plussers ten opzichte van de bevolking jonger dan 20 jaar – blijkt de vergrijzing van de West-Vlaamse bevolking. In 1998 lag deze coëfficiënt op 98,3; in 2008 is de coëfficiënt gestegen tot 122,4. Volgens prognoses van de SVR zal de ouderdomscoëfficiënt in 2018 nog verder toenemen tot 156,7. Deze evolutie zal ongetwijfeld een belangrijke invloed hebben op het sociaaleconomisch beleid (wonen, werken,...).

Figuur 1.3: Bevolking naar leeftijd en geslacht in West-Vlaanderen, 1 januari 1998, 1 januari 2008 en 1 januari 2018.

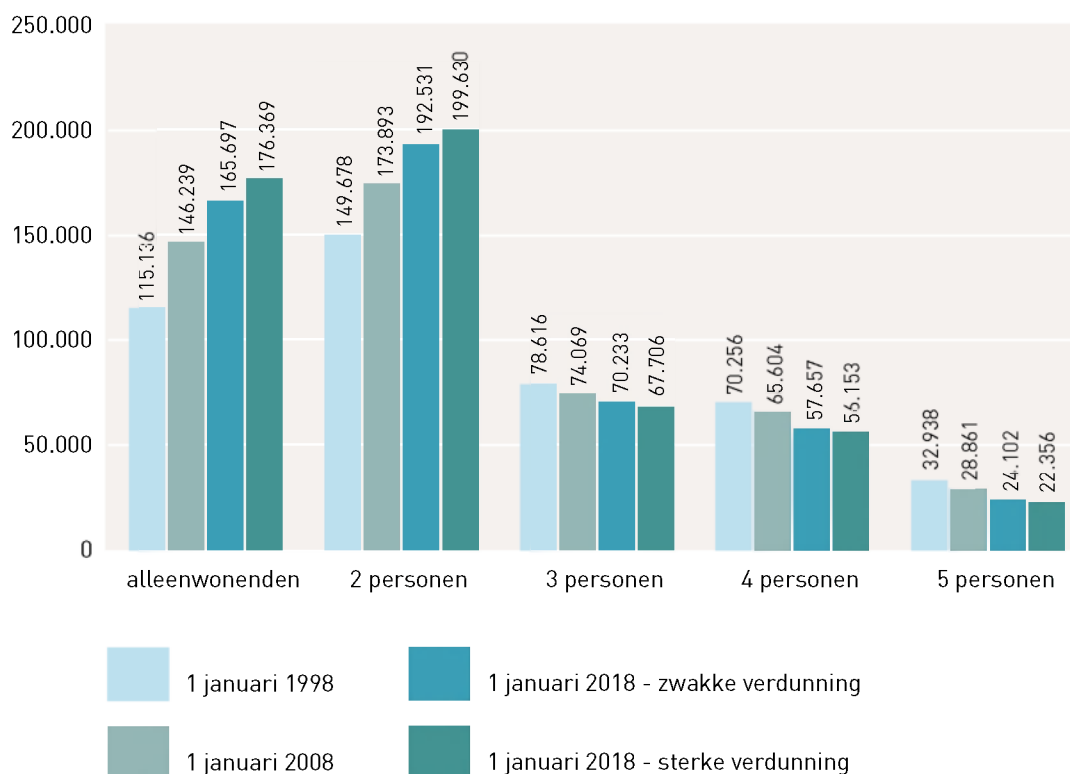

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister (1998 en 2008), Studiedienst Vlaamse Regering (2018), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Naast de leeftijdsstructuur van de bevolking heeft ook de evolutie en de samenstelling van de huishoudens een belangrijke invloed op sociaaleconomisch vlak. Daarom bekijken we in figuur 1.4 de evolutie van het aantal private huishoudens naar grootte in West-Vlaanderen. Dit doen we aan de hand van de situatie op 1 januari 1998 en 1 januari 2008 en op basis van prognoses van de SVR. Deze prognoses gaan uit van twee verschillende scenario's, namelijk een zwakke of een sterke gezinsverdunning⁴.

Op 1 januari 2008 telde West-Vlaanderen 488.666 private huishoudens, een toename met 9,4 % in vergelijking met begin 1998. De afgelopen tien jaar steeg het aantal huishoudens met twee personen met 16,2 % en steeg het aantal alleenwonenden met 27 %. Het aantal huishoudens met drie of meer personen daalde in omvang. Hierdoor steeg het aandeel huishoudens met twee personen van 33,5 % in 1998 tot 35,6 % in 2008 en nam het aandeel alleenwonenden toe van 25,8 % tot 29,9 % in 2008. Volgens de bevolkingsprognoses van de SVR kan het aandeel huishoudens met twee personen de volgende tien jaar nog toenemen tot 37,7 % à 38,2 % en kan het aandeel alleenwonenden toenemen tot 32,5 % à 33,8 %.

Figuur 1.4: Evolutie van het aantal private huishoudens naar grootte in West-Vlaanderen, 1 januari 1998, 1 januari 2008 en 1 januari 2018.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister (1998 en 2008), Studiedienst Vlaamse Regering (2018), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

⁴ Willems, P., "SVR-2005 Huishoudprojectie: geprojecteerd aantal huishoudens volgens twee scenario's, naar projectiejaar, regio en huishoudomvang, Vlaams Gewest, 2005-2025", Studiedienst van de Vlaamse Regering, Brussel.

2 HUISVESTING

nele.depestel@west-vlaanderen.be

Cijfers van januari tot en met oktober 2008 tonen voor West-Vlaanderen een stijging van het aantal vergunde woningen – zowel nieuwbouw als renovatie – ten opzichte van dezelfde periode van 2007. West-Vlaanderen presteerde hiermee beter dan het Vlaamse Gewest en het Rijk.

Bij de opmaak van dit overzicht waren cijfers bekend tot en met oktober 2008¹. In de analyse worden de cijfers van januari tot en met oktober 2008 vergeleken met de cijfers uit dezelfde periode van 2007.

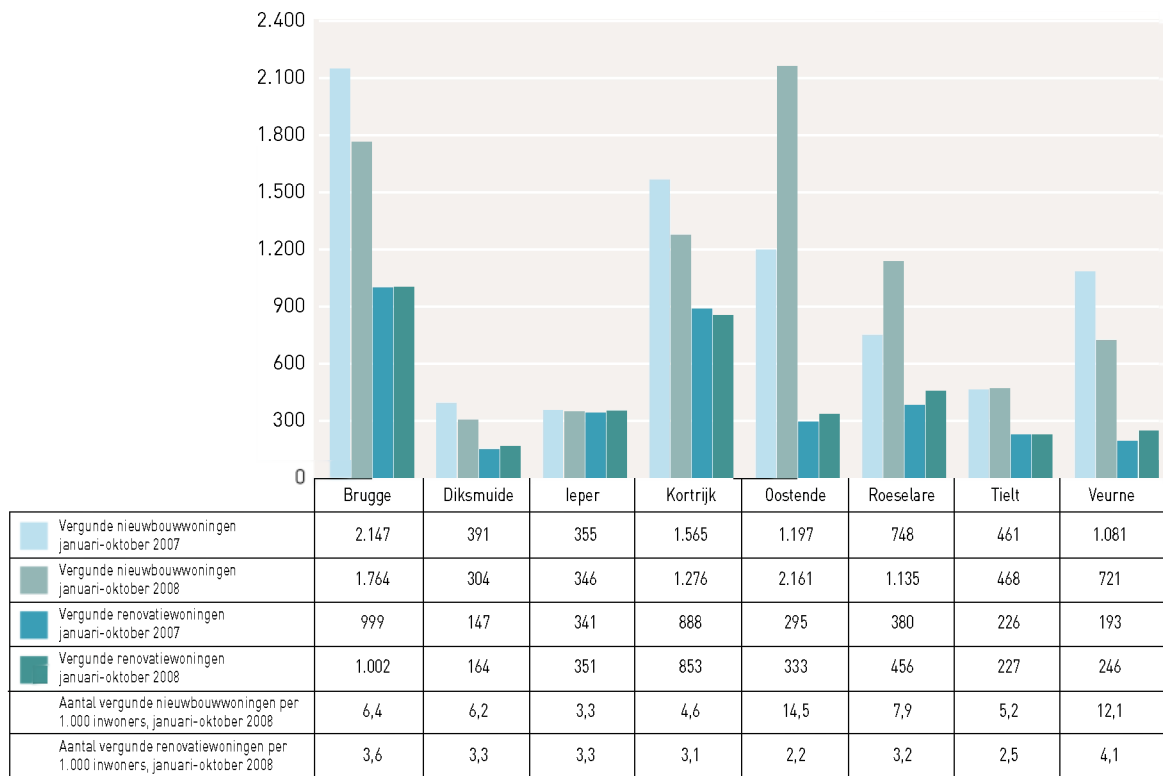
Uit de cijfers blijkt dat in de periode januari-oktober 2008 het aantal woningen waarvoor een nieuwbouwvergunning werd afgeleverd in West-Vlaanderen 2,9 % hoger lag en deze waarvoor een renovatievergunning werd afgeleverd 4,7 % hoger lag dan in dezelfde periode van 2007. In totaal werd in de periode januari tot oktober 2008 voor 11.807 woningen een vergunning afgeleverd. Het aandeel renovatiewoningen binnen dit aantal bedroeg 30,8 %.

In het Vlaamse Gewest daalde het aantal vergunde nieuwbouwwoningen met 4,4 %, het aantal vergunde renovatiewoningen steeg met 2,7 %. Het aandeel van de vergunde renovatiewoningen in het totale aantal vergunde woningen bedroeg 36,5 % in de eerste tien maanden van 2008, wat een aanzienlijk hoger percentage is dan in West-Vlaanderen.

Figuur 2.1 toont de verdeling van het aantal vergunde woningen in West-Vlaanderen over de arrondissementen, dit zowel voor nieuwbouw als voor renovatie, voor de periode januari tot en met oktober in 2007 en 2008.

¹ Het gaat hier bovendien om voorlopige cijfers. Omdat de FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) niet alle formulieren tijdig ontvangt, worden de ontbrekende cijfers bijgeschat op basis van historische gegevens per arrondissement. Pas als de FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) over volledige informatie beschikt, worden de voorlopige cijfers vervangen door definitieve cijfers.

Figuur 2.1: Evolutie van het aantal vergunde woningen, nieuwbouw of renovatie, in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2007-2008 (januari-oktober).

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De stijging in 2008 van het aantal nieuwbouwwoningen in West-Vlaanderen waarvoor een vergunning werd afgeleverd, komt nagenoeg volledig op het conto van Oostende en Roeselare. In Oostende was er een toename met maar liefst 80,5 %, in Roeselare met 51,7 %. In het arrondissement Tielt was er zo goed als een status quo, in de overige arrondissementen een afname.

Wanneer we de evolutie van het aantal vergunde te renoveren woningen bekijken, zien we een meer gelijkmatige evolutie bij alle arrondissementen. Op Kortrijk na noteerden alle arrondissementen een lichte toename.

In alle arrondissementen, behalve in Ieper, worden meer nieuwbouwwoningen vergund dan te renoveren woningen. In Ieper werden net iets meer renovatie- dan nieuwbouwwoningen vergund. In de andere arrondissementen is het verschil tussen het aantal vergunde nieuwbouwwoningen en het aantal vergunde renovatiewoningen goed zichtbaar, maar de 'scheve' verhouding tussen beide cijfers is het duidelijkst in de kustarrondissementen Oostende en Veurne. Dit uit zich ook in de cijfers over de nieuwbouwintensiteit of het aantal vergunde nieuwbouwwoningen per 1.000 inwoners, zoals af te lezen in de tabel onder figuur 2.1.

De hoge nieuwbouwintensiteit aan de Kust verklaart ook waarom de nieuwbouwintensiteit in West-Vlaanderen zoveel hoger ligt dan in het Vlaamse Gewest of het Rijk. In de beschouwde periode van 2008 bedroeg het cijfer 7,1 in West-Vlaanderen tegenover 4,9 in het Vlaamse Gewest en 4,2 in het Rijk. Ook wat renovaties betreft ligt de bouwintensiteit in West-Vlaanderen hoger, maar de verschillen met het Vlaamse Gewest en het Rijk zijn veel minder groot (3,2 ten opzichte van respectievelijk 2,8 en 2,7).

Tot slot vermelden we nog dat de Raad van Bestuur van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) in 2007 gunstig advies gaf over vergunningen die betrekking hadden op in totaal 527 woningen waarvan 313 huurwoningen en 214 koopwoningen. Het ging bij 374 woningen om nieuwbouw, bij 141 woningen om vervangingsbouw en bij de resterende 12 woningen om renovatie. In totaal genoten 139 woningen subsidie in het kader van het Besluit van de Vlaamse Regering houdende de subsidiëring van de renovatie van woningen en gebouwen en van de bouw van nieuwe sociale woningen (SBR).

3 WELVAART

nele.depestel@west-vlaanderen.be

De welvaartskloof tussen West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest bleef de afgelopen jaren even groot. Ten opzichte van het Rijk kon West-Vlaanderen zijn positie wel verbeteren. De regio Kortrijk-Roeselare-Tielt kan zijn sterke positie inzake geproduceerde welvaart niet verzilveren in een even sterke positie inzake verdiende welvaart.

De welvaart in de provincie West-Vlaanderen analyseren we in dit hoofdstuk aan de hand van twee indicatoren: het bruto binnenlands product (BBP) per inwoner en het beschikbaar inkomen per inwoner. Ook in het hoofdstuk "Indicatoren van economische activiteit" en in deel 2 van deze publicatie (thema "Welvaart") komen onderwerpen aan bod die te maken hebben met de welvaart van de provincie en haar inwoners¹.

Het **BBP per inwoner** is de belangrijkste maatstaf voor het meten van de voortgebrachte economische welvaart in een land of een regio en wordt gebruikt als indicator om het welvaartsniveau van een land of een regio te meten. Het BBP wordt samengesteld door bij de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen de productgebonden belastingen op productie en invoer op te tellen en de productgebonden subsidies op productie en invoer af te trekken².

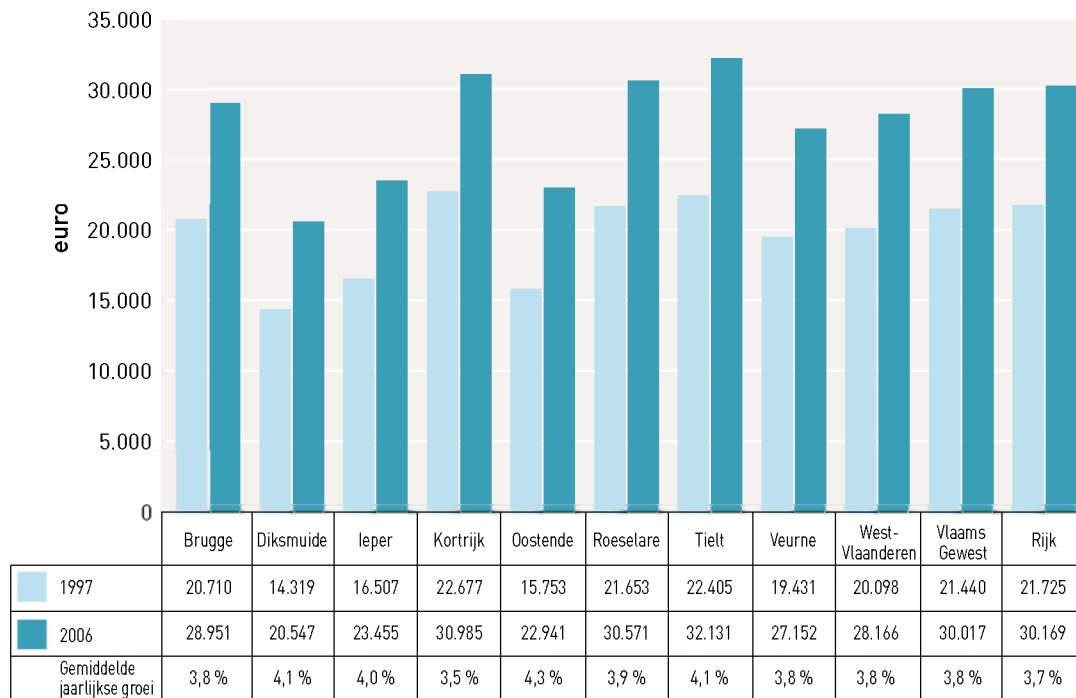
Figuur 3.1 toont de evolutie van het BBP per inwoner in de West-Vlaamse arrondissementen, het Vlaamse Gewest en het Rijk tussen 1997 en 2006. Uit de figuur blijkt dat de geproduceerde welvaart in West-Vlaanderen lager is dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk. Tussen 1997 en 2006 groeide de indicator ook even sterk in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, waardoor de kloof niet verkleinde. In West-Vlaanderen was er wel een iets sterkere groei dan in het Rijk.

Binnen West-Vlaanderen ligt de geproduceerde welvaart het hoogst in de arrondissementen Tielt, Kortrijk en Roeselare. De cijfers zijn er ook hoger dan in het Vlaamse Gewest. Op de vierde plaats komt Brugge met een cijfer dat nog hoger ligt dan het West-Vlaamse gemiddelde. De laagste cijfers zijn voor Diksmuide, Oostende, Ieper. Deze drie arrondissementen noteerden wel de grootste groei tussen 1997 en 2006 en maakten dus als het ware een inhaalbeweging. Opmerkelijk is dat ook in Tielt een even grote groei van het BBP per inwoner werd opgetekend waardoor Tielt de voorsprong op de andere arrondissementen handhaaft.

¹ De uitgebreide tabellen van deel 2 "Cijfers" zijn opgenomen in de gedrukte publicatie. Het volledige cijfermateriaal, kaarten én tabellen, is digitaal consulteerbaar via www.west-vlaanderen.be/economie.

² Voor meer informatie over de bron van de reeks en de gebruikte methodologie verwijzen we naar hoofdstuk 5 (Indicatoren van economische activiteit – bruto toegevoegde waarde).

Figuur 3.1: Evolutie van het BBP per inwoner, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 1997-2006.

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

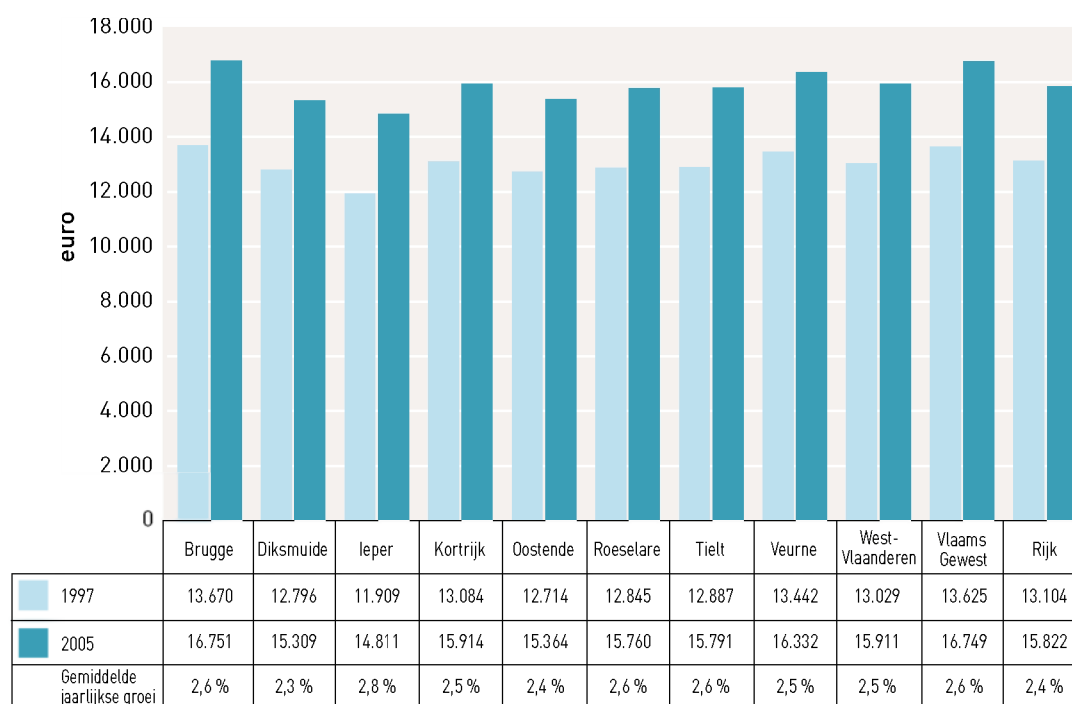
In tegenstelling tot de statistiek van het BBP per inwoner, dat een beeld geeft van de geproduceerde welvaart van een regio, wordt de verdiende welvaart of de welvaart van de inwoners van een regio in kaart gebracht door de statistiek van het **beschikbaar inkomen per inwoner**. Dit gebeurt in figuur 3.2.

Inzake beschikbaar inkomen per inwoner bleek West-Vlaanderen in 2005 ook lager te scoren dan het Vlaamse Gewest, maar een hoger cijfer te noteren dan het Rijk. Dit laatste komt door een snellere groei in de periode 1997-2005. Binnen West-Vlaanderen zijn de verschillen tussen de arrondissementen niet zo groot, maar de rangorde aan de top is wel verschillend van wat de geproduceerde welvaart betreft. De arrondissementen met het hoogste beschikbaar inkomen per inwoner zijn namelijk Brugge en Veurne, dan pas gevolgd door Kortrijk, Tielt en Roeselare. Onderaan de rangschikking staan Ieper, Diksmuide en Oostende.

Uit de vergelijking van de figuren van de geproduceerde en de verdiende welvaart, blijkt voorts dat de regionale verschillen inzake geproduceerde welvaart veel groter zijn dan deze inzake verdiende welvaart. De verhouding tussen het 'rijkste' en 'armste' arrondissement binnen West-Vlaanderen bedraagt 1,56 voor de geproduceerde welvaart en 1,13 voor de verdiende welvaart. Verklaringen hiervoor zijn o.a. pendelbewegingen en het temperend effect van de sociale zekerheid³.

³ Vergeynst, T., "Profiel van de regionale sociaal-economische overlegcomités (RESOC's), APS-nota's, nr. 12, Brussel, februari 2006, p. 26.

Figuur 3.2: Evolutie van het beschikbaar inkomen per inwoner, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 1997-2005.

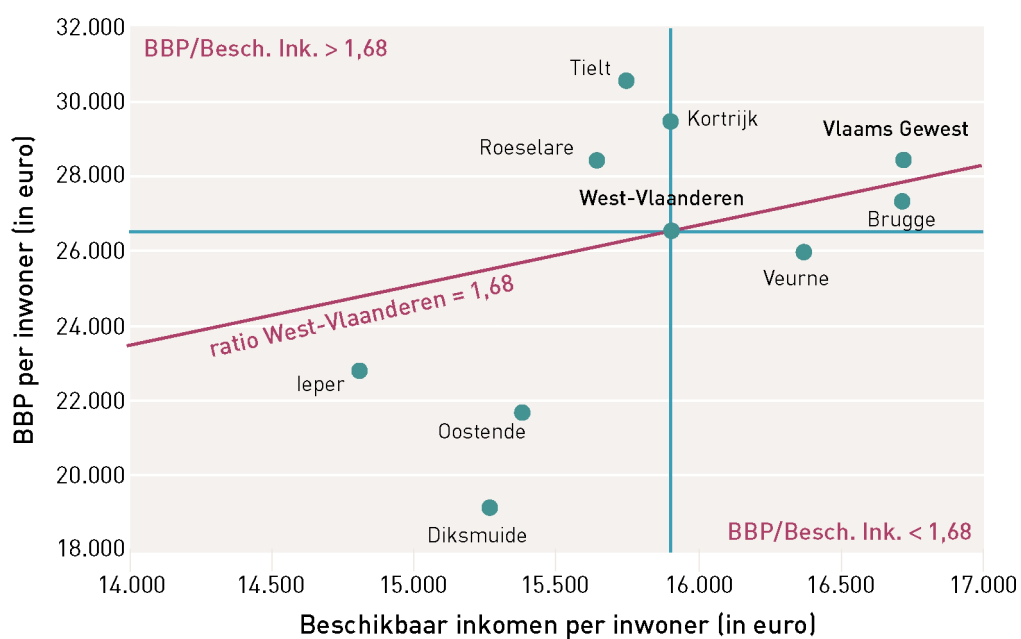

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tot slot geeft figuur 3.3 de verhouding weer tussen de geproduceerde en de verdiende welvaart in de arrondissementen van West-Vlaanderen. Op de figuur kan afgelezen worden welke arrondissementen hoger of lager scoren dan West-Vlaanderen inzake geproduceerde of verdiende welvaart. Daarnaast kan, aan de hand van de positie van de arrondissementen ten opzichte van de schuine as, afgeleid worden of de verhouding tussen beide indicatoren in de arrondissementen hoger of lager is dan in West-Vlaanderen.

Zo blijkt dat in de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt de verhouding sterk boven het West-Vlaamse cijfer ligt. Deze arrondissementen hebben voor hun hoge BBP per inwoner een relatief klein beschikbaar inkomen per inwoner, wat resulteert in een hoge verhouding. De verklaring ligt in het feit dat de regio weliswaar een pool van economische activiteit is, maar tevens gekenmerkt wordt door matigere loonniveaus dan bijvoorbeeld in het centrum van het land. Veurne en Brugge hebben dan weer een lager BBP per inwoner, maar een hoger beschikbaar inkomen; de verhouding situeert zich rond het West-Vlaamse cijfer. In de regio Ieper, Oostende en Diksmuide zijn beide indicatoren laag en is ook de verhouding tussen beide laag.

Figuur 3.3: Relatie tussen de geproduceerde en de verdiende welvaart, arrondissementen van West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2005.

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

4 ARBEIDSMARKT EN OPLEIDING

1. TEWERKSTELLING

sabine.traen@west-vlaanderen.be

BEZOLDIGDE TEWERKSTELLING

Eind 2006 hadden 394.525 personen een bezoldigde job in West-Vlaanderen, een toename met 2,4 % in vergelijking met eind 2005. De arrondissementen Kortrijk en Brugge trekken samen ruim 53 % van alle bezoldigden in West-Vlaanderen aan. De quartaire sector blijft met 34,8 % van alle bezoldigden de grootste sector. De tertiaire sector telt met 34,3 % iets minder bezoldigden. Van alle loontrekkenden is in West-Vlaanderen 46,3 % tewerkgesteld in een vestiging met minder dan 50 werknemers.

Op 31 december 2006 hadden 394.525 personen een bezoldigde job in West-Vlaanderen. Hiermee telde West-Vlaanderen 18,9 % van alle loontrekkenden in het Vlaamse Gewest. In vergelijking met eind 2005 telde West-Vlaanderen 9.285 loontrekkenden meer, een stijging met 2,4 %. Uit tabel 4.1.1 blijkt dat West-Vlaanderen het hiermee beter doet dan het Vlaamse Gewest (+2,3 %) en het Rijk (+1,9 %).

Tabel 4.1.1: Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 31 december 2005 en 31 december 2006.

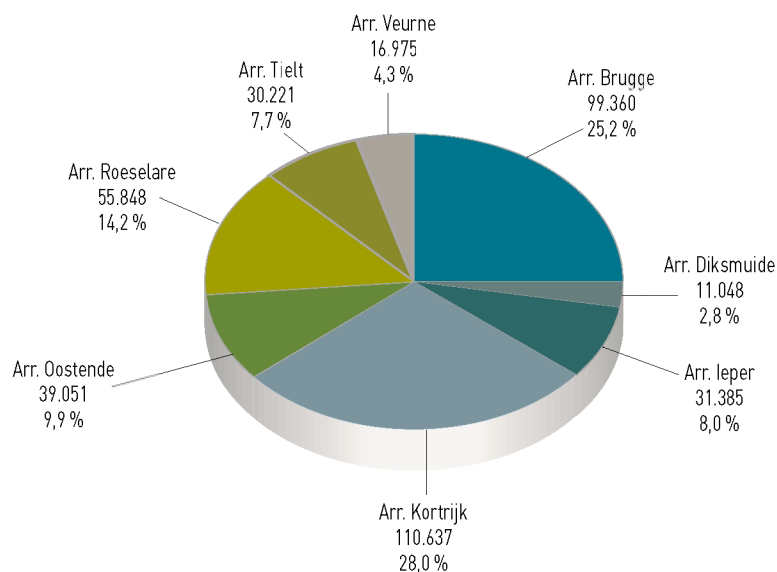
	31/12/05	31/12/06	Evolutie 31/12/05-31/12/06
West-Vlaanderen	385.240	394.525	+2,4 %
Vlaams Gewest	2.039.448	2.086.316	+2,3 %
Rijk	3.588.908	3.657.250	+1,9 %

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De verdeling van de bezoldigde tewerkstelling naar arrondissement in figuur 4.1.1 toont dat Kortrijk op kop staat met 110.637 bezoldigden of een aandeel van 28,0 % in het West-Vlaamse totaal. Brugge telt met 99.360 personen (een aandeel van 25,2 %) iets minder loontrekkenden. Beide arrondissementen samen trekken ruim 53 % van alle bezoldigden in West-Vlaanderen aan. Roeselare telt met 55.848 personen ruim 14 % van alle werknemers in West-Vlaanderen. In Diksmuide en Veurne blijft het aandeel loontrekkenden in het West-Vlaamse totaal beperkt tot respectievelijk 2,8 % en 4,3 %.

Eind 2006 telde West-Vlaanderen gemiddeld 344 bezoldigd tewerkgestelden per 1.000 inwoners. Het arrondissement Kortrijk ligt hier met 398 loontrekkenden per 1.000 inwoners een eind boven. Het arrondissement Roeselare volgt nu op de tweede plaats met 391 bezoldigd tewerkgestelden per 1.000 inwoners. Het arrondissement Brugge vervolledigt de top drie met 362 werknemers per 1.000 inwoners. Helemaal onderaan in de rangschikking vinden we de arrondissementen Diksmuide en Oostende met respectievelijk 227 en 263 bezoldigden per 1.000 inwoners.

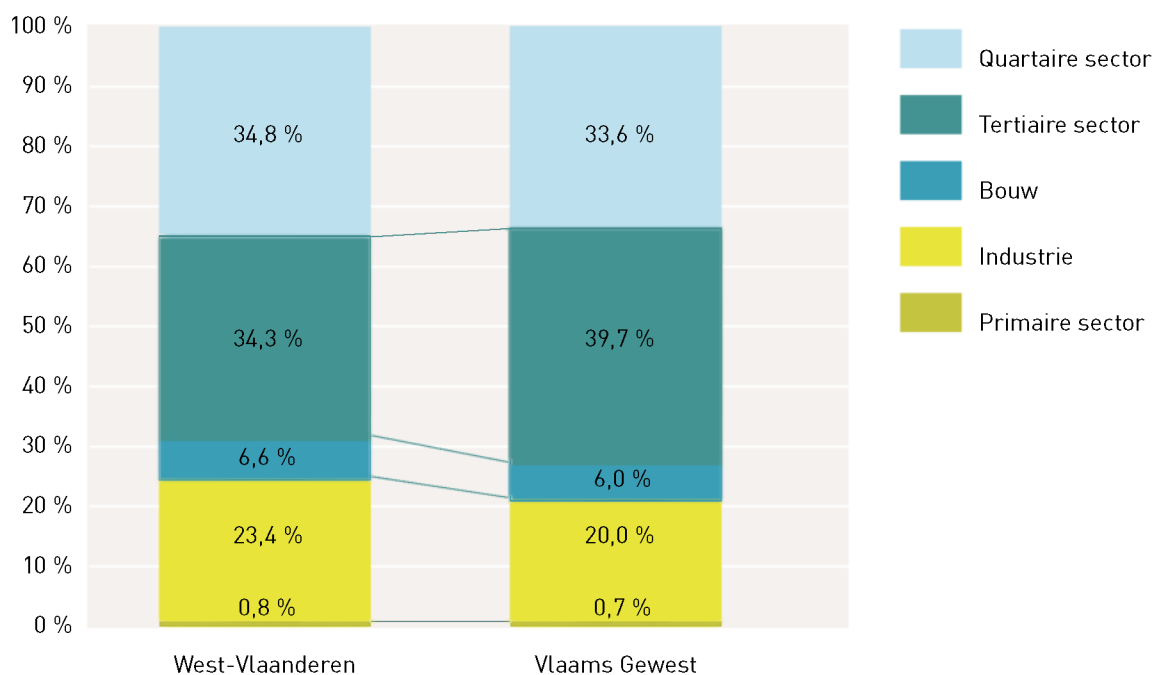
Figuur 4.1.1: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling over de arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Uit figuur 4.1.2 blijkt dat 34,8 % van alle bezoldigden in West-Vlaanderen tewerkgesteld is in de quataire sector. De tertiaire sector telt met 135.499 (of 34,3 %) net iets minder loontrekkenden. In de industrie is 23,4 % van alle bezoldigden in West-Vlaanderen tewerkgesteld. De bouwsector en de primaire sector vertegenwoordigen met respectievelijk 6,6 % en 0,8 % het minst werknemers. In tegenstelling tot West-Vlaanderen is in het Vlaamse Gewest de tertiaire sector met 39,7 % van alle loontrekkenden de grootste sector. De quataire sector is met 33,6 % van alle bezoldigd tewerkgestelden in het Vlaamse Gewest de op één na grootste sector. In het Vlaamse Gewest zijn procentueel minder loontrekkenden in de industrie tewerkgesteld dan in West-Vlaanderen (respectievelijk 20,0 % en 23,4 %). De bouwsector en de primaire sector vertegenwoordigen ook in het Vlaamse Gewest een beperkt aantal loontrekkenden (respectievelijk 6,0 % en 0,7 %).

Figuur 4.1.2: Bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest naar sector, 31 december 2006.

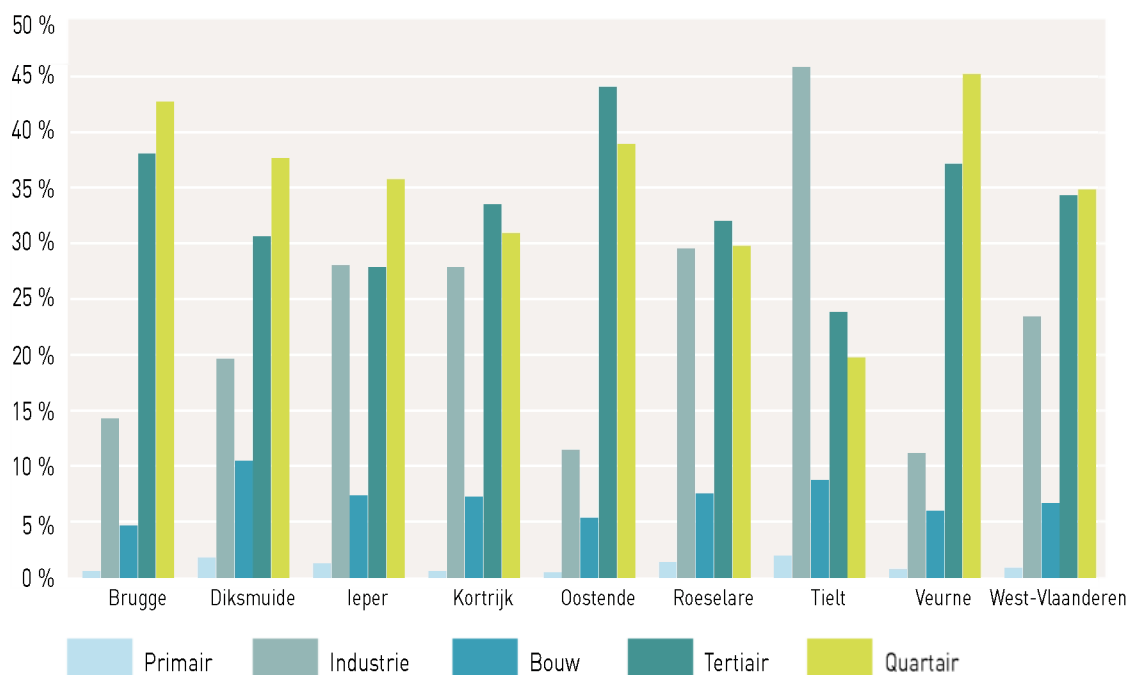
Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In de periode 2002-2006¹ liet de bouwsector in West-Vlaanderen met een toename van 10,2 % de grootste relatieve toename van het aantal bezoldigden optekenen (+2.398 personen), terwijl het aantal loontrekkenden in absolute cijfers het sterkst toenam in de quaire sector met respectievelijk 11.154 personen (+8,8 %) en 10.649 personen (+8,5 %). In het Vlaamse Gewest was de relatieve toename van het aantal loontrekkenden het grootst in quaire sector (+9,6 % of +61.481 personen), terwijl de tertiaire sector de grootste absolute toename kende (+68.291 personen of +9,0 %). De toename van het aantal loontrekkenden in de bouwsector bleef in het Vlaamse Gewest beperkt tot 6.964 personen (+5,9 %). Het aantal bezoldigden in de primaire sector daalde procentueel veel sterker in het Vlaamse Gewest (-39,7 %) dan in West-Vlaanderen (-29,5 %). In de industrie bleef de afname van het aantal loontrekkenden in relatieve termen beperkt tot -6,3 % in West-Vlaanderen en -6,1 % in het Vlaamse Gewest.

Figuur 4.1.3 toont dat de verdeling van de bezoldigde tewerkstelling naar sector flink kan verschillen tussen de West-Vlaamse arrondissementen. Zo blijkt dat bezoldigden in de primaire sector in Tielt (1,9 %) en Diksmuide (1,7 %) sterker vertegenwoordigd zijn dan gemiddeld in West-Vlaanderen (0,8 %). Opvallend is het grote aandeel loontrekkenden in de industrie in Tielt (45,8 %) in vergelijking met het West-Vlaamse gemiddelde (23,4 %). In Diksmuide is 10,4 % van de werknemers tewerkgesteld in de bouwsector, wat boven het West-Vlaamse gemiddelde van 6,6 % ligt. In Oostende en Brugge hebben de bezoldigden in de tertiaire sector een belangrijk aandeel in de totale tewerkstelling in hun arrondissement (respectievelijk 44,0 % en 38,0 %). Ook de quaire sector telt in beide arrondissementen een belangrijk aandeel loontrekkenden (42,7 % in Brugge en 38,9 % in Oostende). Enkel Veurne scoort nog beter met 45,2 % van alle bezoldigden die in de quaire sector zijn tewerkgesteld.

¹ Het cijfer van 2002 heeft betrekking op de toestand op 30 juni, het cijfer van 2006 op de toestand op 31 december. Bij de interpretatie van de cijfers moet rekening gehouden worden met het feit dat dit verschil zich in sommige sectoren - bv. seizoensgebonden sectoren zoals de voedingsnijverheid, horeca,... - meer laat voelen dan in andere.

Figuur 4.1.3: Aandeel van bezoldigde tewerkstelling naar sector in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

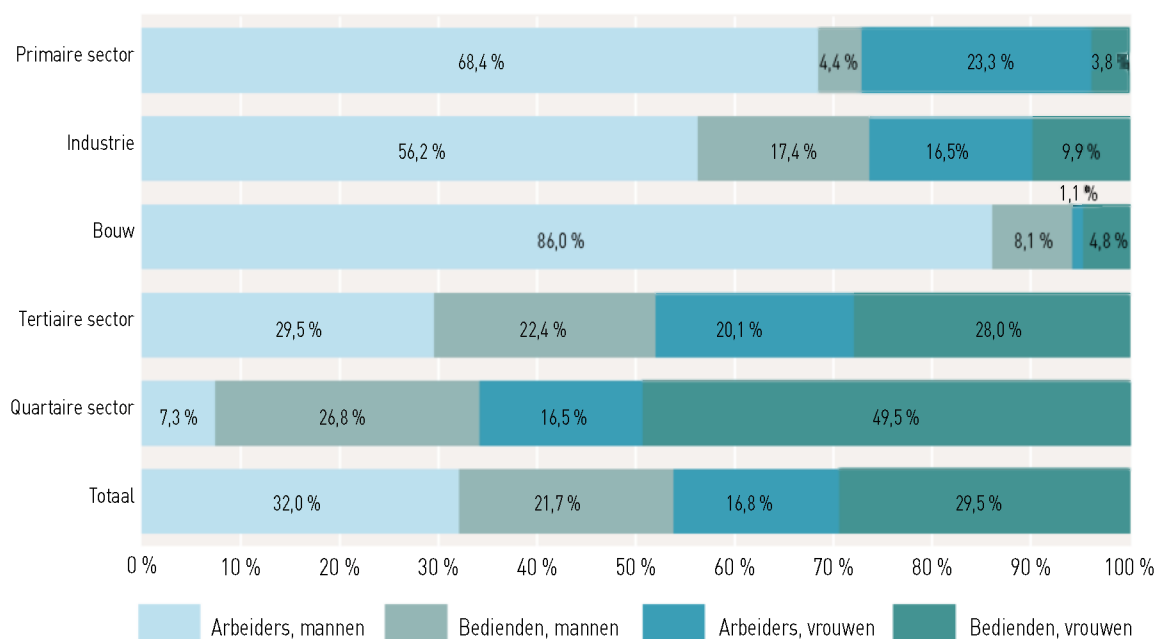

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De meerderheid (53,7 %) van alle bezoldigden in West-Vlaanderen zijn mannen (figuur 4.1.4). Vooral de bouwsector springt in het oog als sector waarin bijna uitsluitend mannen tewerkgesteld zijn (94,1 %). Ook in de industrie en de primaire sector bestaat de meerderheid uit mannen (respectievelijk 73,7 % en 72,9 %). In de tertiaire sector zijn iets meer mannen dan vrouwen tewerkgesteld (51,9 % mannen en 48,1 % vrouwen). De quartaire sector blijkt dan weer een overwegend vrouwelijke sector te zijn; 65,9 % van alle loontrekkenden in deze sector is een vrouw. Bekijken we de evolutie over de periode 2002-2006, dan wordt duidelijk dat het aandeel vrouwelijke bezoldigden in West-Vlaanderen is toegenomen in vergelijking met 2002 (van 44,0 % naar 46,3 %). Deze verschuiving is voornamelijk het gevolg van een sterkere vertegenwoordiging van vrouwen in de tertiaire (van 45,9 % naar 48,1 %) en de quartaire sector (van 63,2 % naar 65,9 %). Deze verschuivingen compenseerden het dalende aandeel vrouwen in de primaire sector:

Uit figuur 4.1.4 blijkt ook dat de meerderheid (51,2 %) van de loontrekkende jobs in West-Vlaanderen is weggelegd voor bedienden. In de quartaire sector is meer dan drie vierden van alle jobs een bediendenjob. De overgrote meerderheid van deze quartaire bediendenjobs (64,9 %) wordt ingevuld door vrouwen. In de tertiaire sector is de balans tussen bedienden en arbeiders bijna in evenwicht (49,5 % arbeiders en 50,5 % bedienden). In de primaire sector, de bouwsector en de industrie worden voornamelijk jobs voor arbeiders gecreëerd (respectievelijk 91,8 %, 87,1 % en 72,7 %). Dit zijn tevens de sectoren waarin overwegend mannen zijn tewerkgesteld.

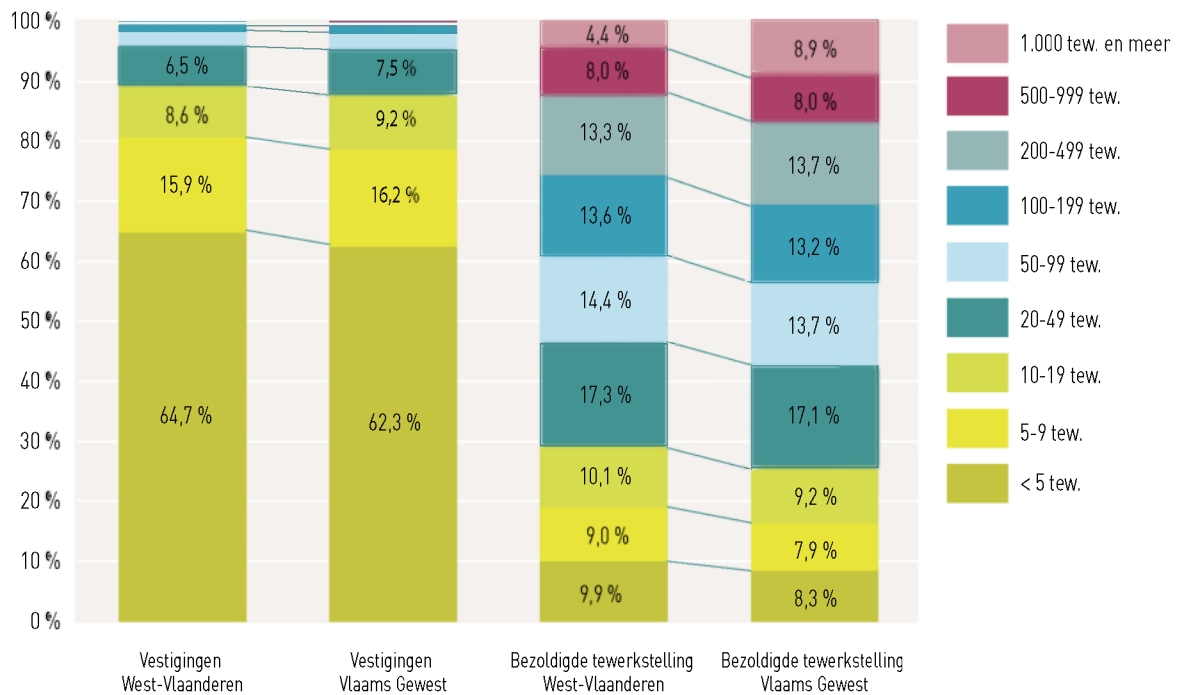
Figuur 4.1.4: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen naar sector, geslacht, arbeiders en bedienden, 31 december 2006.

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In West-Vlaanderen zijn in 95,7 % van alle vestigingen minder dan 50 personen tewerkgesteld (figuur 4.1.5). In het Vlaamse Gewest is dit het geval voor 95,2 % van alle vestigingen. Vooral in de categorie tot vijf werknemers valt op dat in West-Vlaanderen meer kleine vestigingen actief zijn (64,7 % in vergelijking met 62,3 % in het Vlaamse Gewest). Het relatief grotere belang van kleine vestigingen in West-Vlaanderen blijkt ook uit de vaststelling dat in West-Vlaanderen 46,3 % van alle loontrekkenden in een vestiging met minder dan 50 werknemers werkt. In het Vlaamse Gewest is dit het geval voor 42,5 % van alle bezoldigden. In vestigingen met meer dan 200 werknemers wordt in West-Vlaanderen iets meer dan één vierde van alle werknemers tewerkgesteld (25,7 %). In het Vlaamse Gewest is dit zo voor 30,6 % van alle bezoldigden. Vooral in vestigingen met 1.000 of meer werknemers worden in het Vlaamse Gewest opvallend meer personen tewerkgesteld (8,9 % ten opzichte van 4,4 % in West-Vlaanderen).

Figuur 4.1.5: Verdeling van het aantal vestigingen en de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest naar grootteklasse, 31 december 2006.

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De combinatie van het aantal vestigingen en de bezoldigde tewerkstelling vertelt ons meer over de gemiddelde grootte van vestigingen. In West-Vlaanderen tellen vestigingen gemiddeld 11,5 werknemers, wat minder is dan in het Vlaamse Gewest (13,5) en het Rijk (13,9). Opgesplitst naar grootteklasse springt vooral de categorie van vestigingen met 200 of meer werknemers in het oog. In West-Vlaanderen stellen deze vestigingen gemiddeld 431,8 personen tewerk. Dit is veel minder dan in het Vlaamse Gewest (gemiddeld 490,2 bezoldigden per vestiging) en het Rijk (520,3 bezoldigden per vestiging). Ook tussen de West-Vlaamse arrondissementen onderling zijn duidelijke verschillen merkbaar. Zo telt een vestiging in het arrondissement Veurne gemiddeld slechts 8,3 werknemers, terwijl een gemiddelde vestiging in Kortrijk 13,6 werknemers telt. In de categorie van de vestigingen met 200 of meer werknemers valt op dat een vestiging in het arrondissement Brugge gemiddeld 528 personen tewerkstelt, wat flink boven het West-Vlaamse gemiddelde ligt (431,8 bezoldigden per vestiging) en zelfs boven het cijfer voor het Rijk (520,3 bezoldigden per vestiging).

nele.depestel@west-vlaanderen.be

GRENSARBEID

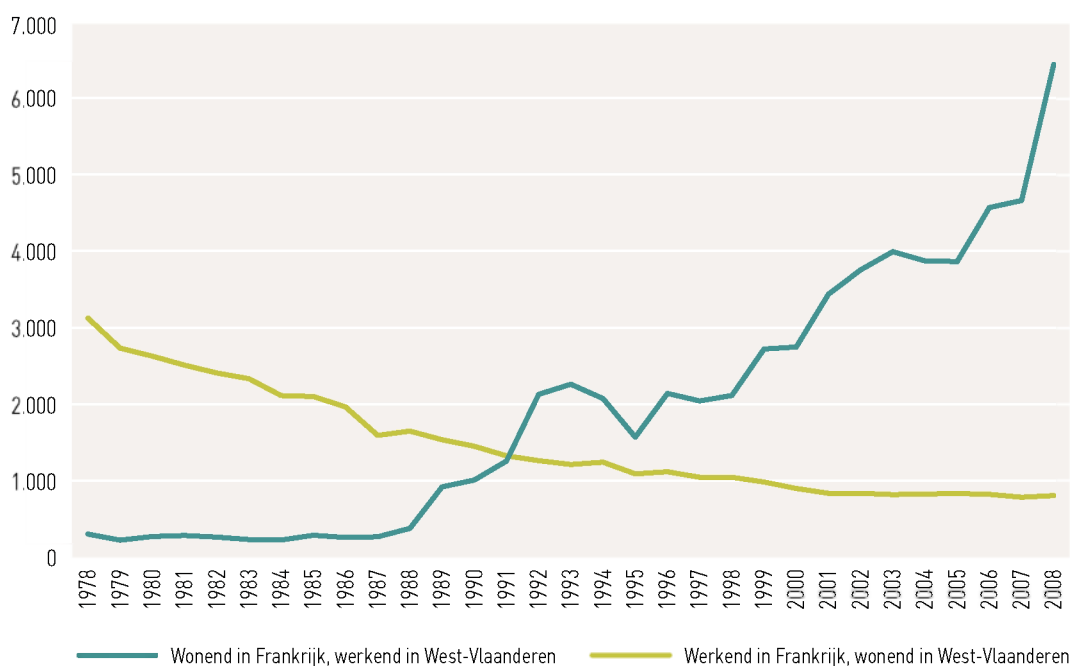
De grensarbeid van Frankrijk richting West-Vlaanderen stijgt, terwijl de grensarbeid in omgekeerde richting al enkele jaren stabiel blijft. De grensarbeid tussen Nederland en West-Vlaanderen is veel kleiner in omvang, maar vertoont de laatste jaren in beide richtingen een stijgende trend.

GRENSARBEID TUSSEN WEST-VLAANDEREN EN FRANKRIJK

Midden 2008 werkten er – volgens cijfers van het RIZIV – 6.438 Fransen als loontrekkende in West-Vlaanderen. Ten opzichte van de vorige jaren is dit een hele grote stijging (zie figuur 4.1.6): +38,2 % ten opzichte van één jaar eerder (2007), +61,3 % ten opzichte van vijf jaar eerder (2003). De dagelijkse pendel van West-Vlaanderen richting Frankrijk bedroeg op 30 juni 2008 ruim 800 personen. Ten opzichte van 2007 is dat zo goed als een status quo. Deze pendel schommelt al sinds 2001 rond de 800 personen.

In vorige edities van deze publicatie lichtten we al uitgebreid toe waarom de cijfers van het RIZIV wellicht een onderschatting zijn van de werkelijke situatie en er in werkelijkheid zo goed als zeker meer Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen aan de slag zijn¹.

Figuur 4.1.6: Evolutie van de bezoldigde grensarbeid tussen Frankrijk en West-Vlaanderen, 1978-2008.

Bron: RIZIV, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Ook in de aan West-Vlaanderen grenzende Waalse provincie Henegouwen steeg het aantal Franse grensarbeiders de afgelopen jaren aanzienlijk. In 2008 werden 19.220 loontrekkende Franse grensarbeiders geteld, een stijging met 14,3 % ten opzichte van 2007 en een stijging met 41,7 % ten opzichte van 2003. Wellicht werkt een aanzienlijk deel van deze groep grensarbeiders in onze provincie, omwille van eerder gegeven verklaring.

¹ De regionale verdeling van de grensarbeiders gebeurt op basis van de plaats waar ze ingeschreven zijn in het ziekenfonds. In de praktijk blijkt dat heel wat Franse grensarbeiders die in West-Vlaanderen werken, in Wallonië ingeschreven zijn in een ziekenfonds, wellicht omwille van de taal.

In 2008 was 34,2 % van de Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen 20 à 29 jaar, 32,2 % was 30 à 39 jaar. De meerderheid van de West-Vlaamse grensarbeiders die in Frankrijk werken zijn 40 jaar of ouder (57,9 %).

Tot nu toe kon wie in de Franse grensstreek woont en in de West-Vlaamse (of ruimer gezien: Belgische) grensstreek werkt, genieten van het grensarbeidersstatuut. Dit betekende een dubbel fiscaal voordeel: directe belastingen in Frankrijk (lager dan in België) en sociale zekerheidsbijdragen in België (lager dan in Frankrijk).

Eind 2007 sloten Frankrijk en België echter een protocolakkoord om deze grensarbeidersregeling af te schaffen, weliswaar met een uitdoofscenario. Voor nieuwe Franse werknemers, aangeworven vanaf 1 januari 2009 zou het statuut afgeschaft worden, de andere Franse werknemers kunnen het grensarbeidersstatuut nog 25 jaar behouden. Echter, onder druk van de West-Vlaamse bedrijfswereld, kwamen Frankrijk en België overeen de inwerking-treding van dit akkoord uit te stellen tot 1 januari 2012. Ook formeel is het akkoord nog niet van kracht, omdat het tot op vandaag nog niet goedgekeurd werd door de wetgevende organen van België en Frankrijk.

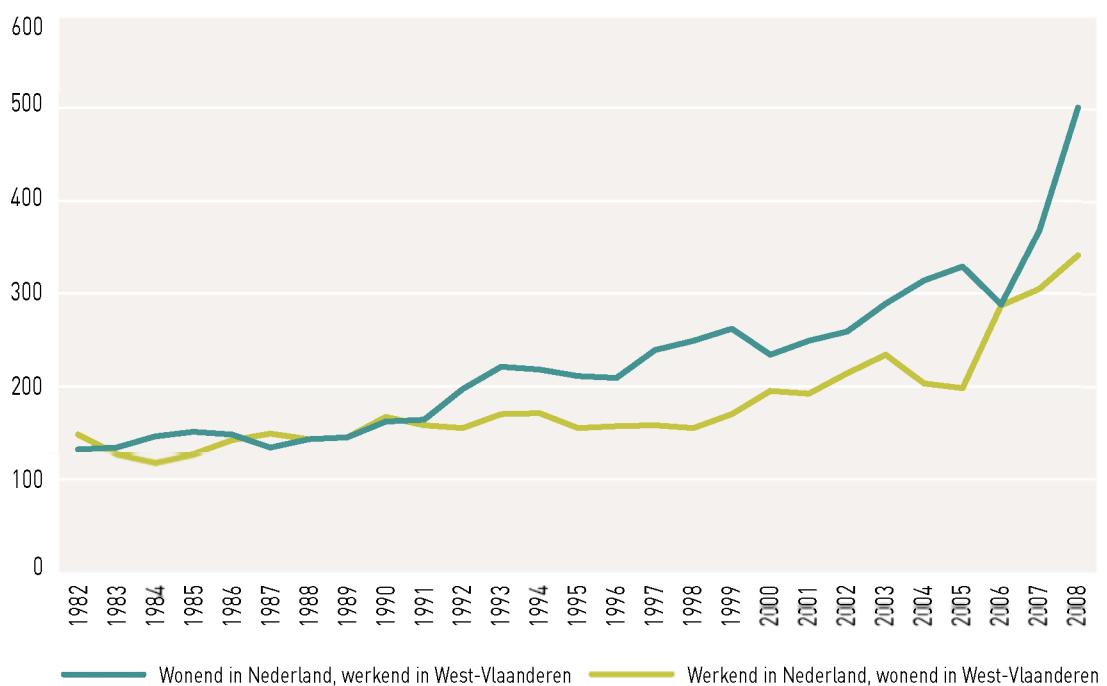
In hetzelfde protocolakkoord werd ook beslist dat voor de Belgische grensarbeiders in Frankrijk het grensarbeidersregime retroactief afgeschaft zou worden met ingang van 1 januari 2007, wat voor de Belgische grensarbeiders dus een voordeel zou opleveren. Ook deze afspraak is nog niet van kracht omwille van hierboven opgegeven redenen.

GRENSARBEID TUSSEN WEST-VLAANDEREN EN NEDERLAND

De grensarbeid tussen Nederland en West-Vlaanderen is relatief klein in omvang, zeker in vergelijking met de grensarbeid tussen Frankrijk en West-Vlaanderen. In 2008 kwamen 500 Nederlanders in West-Vlaanderen werken; omgekeerd werkten 341 West-Vlamingen in Nederland.

Figuur 4.1.7 toont hoe deze aantallen in de voorbije jaren geëvolueerd zijn. Het blijkt dat de aantallen de laatste jaren wel sterker zijn gaan stijgen.

Figuur 4.1.7: Evolutie van de bezoldigde grensarbeid tussen Nederland en West-Vlaanderen, 1982-2008.

Bron: RIZIV, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

sabine.traen@west-vlaanderen.be

ZELFSTANDIGEN

Op 31 december 2007 telde West-Vlaanderen 104.104 zelfstandigen en helpers, een toename met 0,6 % in vergelijking met eind 2006. De arrondissementen Brugge en Kortrijk tellen samen 45,9 % van alle zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen. Ruim 60 % van alle zelfstandigen en helpers is actief in de tertiaire sector. De primaire sector staat op de tweede plaats met 15,9 %. In 2007 startten 8.894 personen een zelfstandige activiteit, terwijl 4.452 zelfstandigen hun activiteiten hebben stopgezet.

Eind 2007 waren in West-Vlaanderen 104.104 zelfstandigen en helpers (exclusief zelfstandigen in bijberoep¹) actief. Hiermee telde West-Vlaanderen 23,2 % van alle zelfstandigen en helpers in het Vlaamse Gewest. Het totale aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen is in 2007 met 0,6 % gestegen. Deze stijging is eerder beperkt in vergelijking met de toenames in het Vlaamse Gewest en het Rijk van respectievelijk 1,6 % en 2,0 %.

Tabel 4.1.2: Evolutie van het aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 31 december 2006 – 31 december 2007 (a).

	31/12/06	31/12/07	Evolutie 31/12/06 - 31/12/07
West-Vlaanderen	103.465	104.104	+0,6 %
Vlaams Gewest	441.057	448.305	+1,6 %
Rijk	707.183	721.075	+2,0 %

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Figuur 4.1.8 toont de evolutie van het totale aantal zelfstandigen en helpers, opgesplitst naar hoedanigheid. Tussen 2005 en 2007 is het totale aantal zelfstandigen en helpers toegenomen met 2.693 personen (of +2,2 %). Deze toename is het resultaat van forse absolute toenames van het aantal zelfstandigen in bijberoep (+1.965 personen of +10,2 %) en het aantal zelfstandigen in hoofdberoep (+1.543 personen of +2,1 %) en een iets beperktere toename van het aantal zelfstandigen dat actief blijft na het bereiken van de pensioenleeftijd (+521 personen of +6,3 %). Deze toenames zorgden ervoor dat de afname van het aantal helpers met 1.336 personen (-6,3 %) ruimschoots werd gecompenseerd.

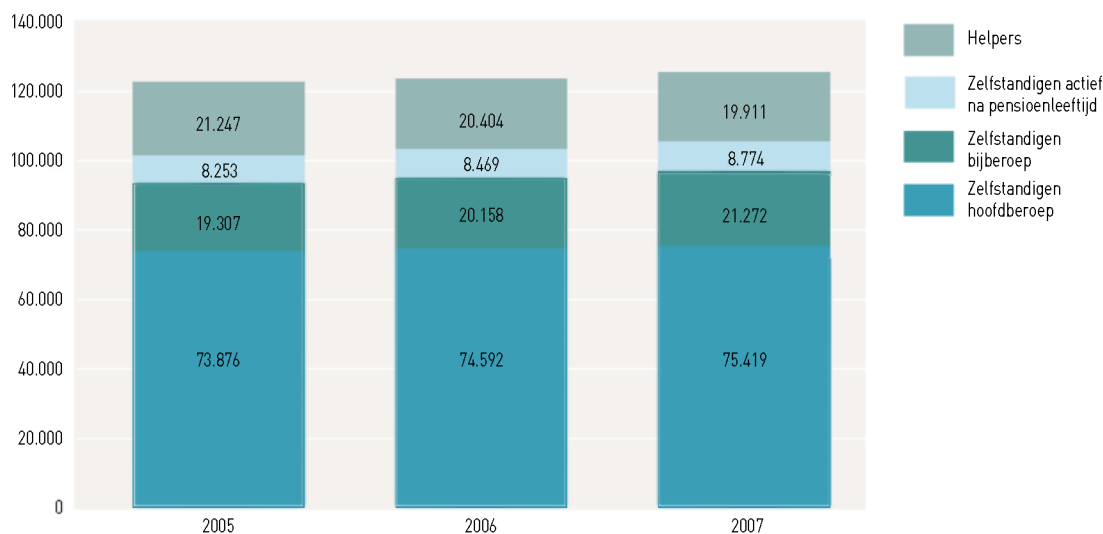
In 2007 vormden de zelfstandigen in hoofdberoep de grootste groep zelfstandigen (60,2 %) terwijl de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd de kleinste groep vertegenwoordigden (7,0 %). In 2005 was dit ook al het geval. Als gevolg van de forse stijging van het aantal zelfstandigen in bijberoep en de flinke daling van het aantal helpers, zijn de zelfstandigen in bijberoep in 2007 talrijker geworden dan de helpers (aandelen van respectievelijk 17,0 % en 15,9 %).

¹ Een **zelfstandige** is iedere natuurlijke persoon die een beroepsbezigheid uitoefent zonder hiervoor door een arbeidsovereenkomst of een statuut gebonden te zijn.

Een **helper** is elke persoon die in België een zelfstandige in de uitoefening van zijn beroep bijstaat of vervangt, zonder dat zij door een arbeidsovereenkomst met elkaar verbonden zijn. Hij valt onder de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Een **bijberoep** als zelfstandige is de beroepsactiviteit die als zodanig gelijktijdig wordt uitgeoefend met een andere, gewoonlijke en hoofdzakelijke beroepsbezigheid onder gezag. Om overlappings met de RSZ-statistieken te vermijden worden de zelfstandigen in bijberoep buiten beschouwing gelaten bij de analyse van het totale aantal zelfstandigen en helpers. Enkel in de figuren 4.1.8, 4.1.12 en 4.1.14 nemen we deze categorie voor de volledigheid wel op.

Figuur 4.1.8: Evolutie van het totale aantal zelfstandigen en helpers naar aard van de activiteit in West-Vlaanderen, 31 december 2005 – 31 december 2007.

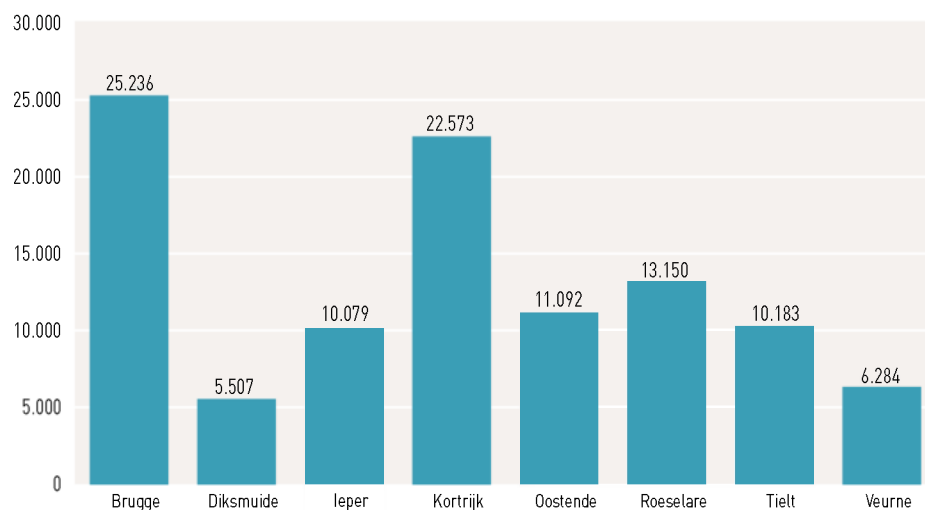

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De verdeling van het aantal zelfstandigen en helpers naar arrondissement (figuur 4.1.9) toont dat Brugge (24,2 %) en Kortrijk (21,7 %) de koplopers zijn voor wat betreft de zelfstandige tewerkstelling in West-Vlaanderen. Beide arrondissementen tellen 45,9 % van alle zelfstandig tewerkgestelden in West-Vlaanderen. Roeselare staat met 13.150 zelfstandigen (12,6 %) op de derde plaats. De Westhoekarrondissementen Diksmuide, Veurne en Ieper tellen met respectievelijk 5,3 %, 6,0 % en 9,7 % het minst zelfstandig tewerkgestelden.

Uit figuur 4.1.1 (cfr. supra) bleek dat Kortrijk, Brugge en Roeselare eveneens in de top 3 staan wat betreft de verdeling van het aantal bezoldigden in West-Vlaanderen. Opvallend voor deze arrondissementen is dat hun aandeel in het aantal bezoldigden in West-Vlaanderen telkens hoger ligt dan hun aandeel in het aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen.

Figuur 4.1.9: Aantal zelfstandigen en helpers in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2007 (a).

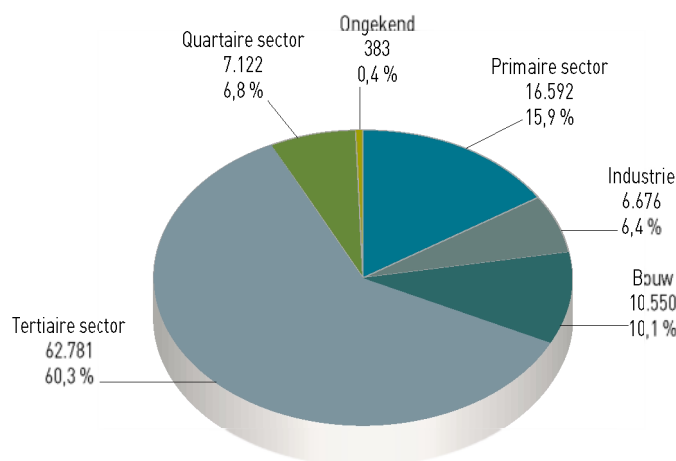
(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Wanneer het aantal zelfstandigen en helpers per arrondissement wordt uitgedrukt ten opzichte van het aantal inwoners levert dit een ander beeld op. De arrondissementen Tielt en Diksmuide staan dan op kop met respectievelijk 114 en 112 zelfstandigen en helpers per 1.000 inwoners. Oostende bengelt onderaan met slechts 74 zelfstandigen per 1.000 inwoners. Ter vergelijking: West-Vlaanderen telt gemiddeld 91 zelfstandigen per 1.000 inwoners. Dit is opvallend meer dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk waar gemiddeld respectievelijk 73 en 68 personen per 1.000 inwoners zelfstandig tewerkgesteld zijn.

De indeling van de zelfstandigen en helpers naar sector (figuur 4.1.10) toont dat 60,3 % van alle zelfstandigen actief is in de tertiaire sector. De primaire sector staat op de tweede plaats met 15,9 % van alle zelfstandigen en helpers. In de industrie zijn het minst zelfstandigen actief (6,4 %). De lichte stijging van het aantal zelfstandigen en helpers (+0,6 %) in 2007 kan worden toegeschreven aan toenames in de tertiaire sector (+749 personen of +1,2 %) en de bouwsector (+489 personen of +4,9 %). Deze toenames van het aantal zelfstandigen werden echter gedeeltelijk teniet gedaan door afnames in de primaire sector (-438 personen of -2,6 %) en de industrie (-171 personen of -2,5 %).

Figuur 4.1.10: Aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen naar sector, 31 december 2007 (a).

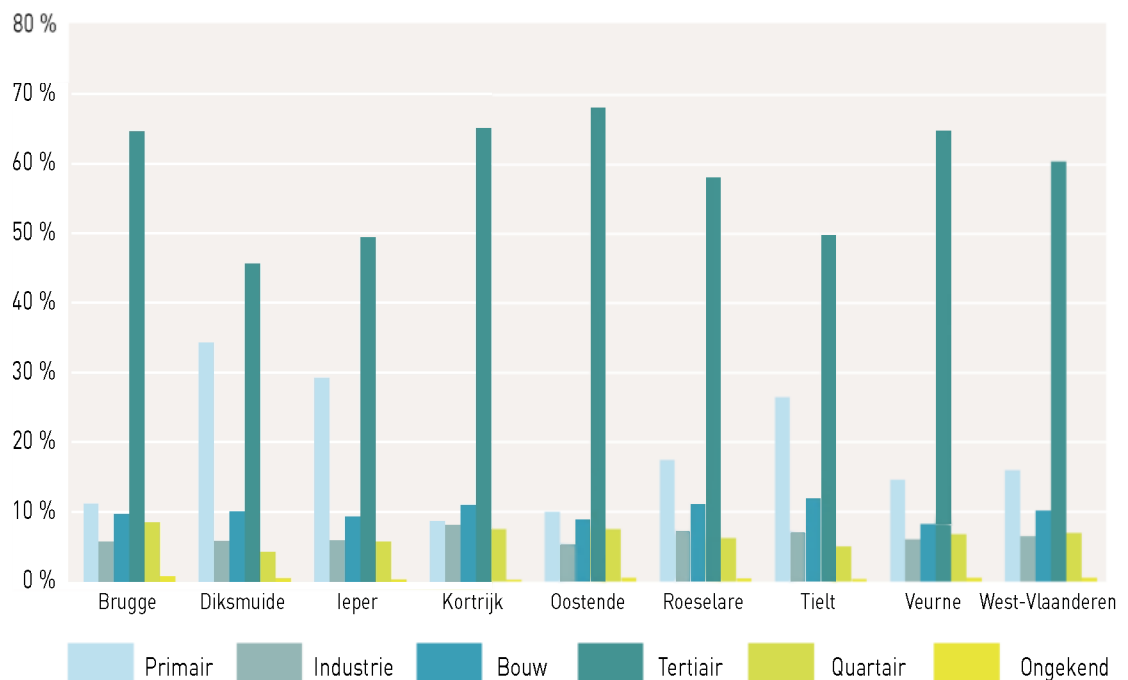

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De indeling van het aantal zelfstandigen en helpers naar sector toont enkele opvallende verschillen tussen de West-Vlaamse arrondissementen (figuur 4.1.11). In Oostende is 68,1 % van de zelfstandigen actief in de tertiaire sector terwijl Diksmuide, Ieper en Tielt relatief weinig zelfstandigen tellen in deze sector (respectievelijk 45,6 %, 49,4 % en 49,7 %) in vergelijking met het West-Vlaamse cijfer (60,3 %). Diksmuide, Ieper en Tielt kennen wel een opvallend groot aandeel zelfstandigen in de primaire sector (respectievelijk 34,2 %, 29,8 % en 26,4 %) in vergelijking met het West-Vlaamse gemiddelde van 15,9 %. Verder valt ook op dat Kortrijk relatief veel zelfstandigen telt die actief zijn in de industrie (8,0 %) in vergelijking met het West-Vlaamse gemiddelde (6,4 %). Brugge telt dan weer relatief veel zelfstandigen in de quartaire sector (8,4 %) in vergelijking met het West-Vlaamse cijfer (6,8 %).

Figuur 4.1.11: Aandeel van zelfstandigen en helpers in de arrondissementen van West-Vlaanderen naar sector, 31 december 2007 (a).

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In de periode 2005-2007 is het aantal vrouwelijke zelfstandigen iets sterker toegenomen (+2,4 %) dan het aantal mannelijke zelfstandigen (+2,1 %). Toch blijven het vooral mannen die een activiteit als zelfstandige uitoefenen (64,0 %). Figuur 4.1.12 toont enkele opvallende verschillen tussen mannen en vrouwen wat betreft de verdeling van het aantal zelfstandigen en helpers volgens aard van de activiteit. Eind 2007 vertegenwoordigt de categorie van de helpsters 26,0 % (of 11.743 personen) van alle vrouwelijke zelfstandigen en helpsters en vormt hiermee de op één na grootste categorie, na de zelfstandigen in hoofdberoep (55,1 %). Bij de vrouwen oefent 14,0 % een zelfstandig bijberoep uit. Bij de mannelijke zelfstandigen is slechts 10,2 % (8.168 personen) actief als helper. De zelfstandigen in hoofdberoep vormen ook bij de mannen de grootste categorie (63,0 %), terwijl de zelfstandigen in bijberoep nu op de tweede plaats staan met 18,6 %. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen vormen de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd de kleinste categorie. Opvallend is dat slechts 4,9 % van alle vrouwelijke zelfstandigen actief blijft als zelfstandige; bij de mannen blijft 8,2 % van de mannelijke zelfstandigen actief.

In de periode 2005-2007 zette de toename van het aantal zelfstandigen in hoofd- en bijberoep en het aantal zelfstandigen actief na pensioenleeftijd zich verder, zowel bij mannen als vrouwen. Het aantal help(st)ers nam daarentegen verder af (-8,9 % bij de vrouwen en -2,3 % bij de mannen).

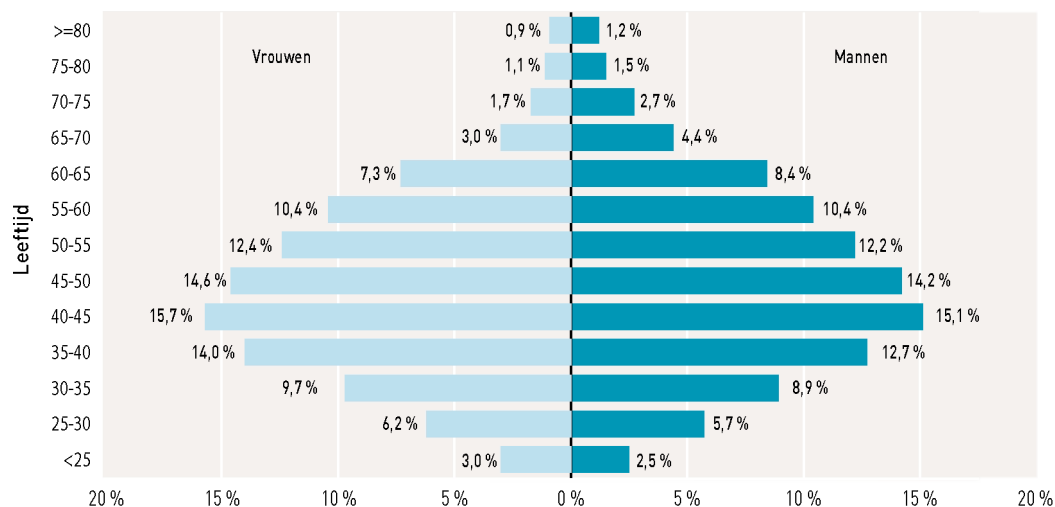
Figuur 4.1.12: Evolutie van het totale aantal zelfstandigen en helpers naar aard van de activiteit en naar geslacht in West-Vlaanderen, 31 december 2005 – 31 december 2007.

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De indeling van de West-Vlaamse zelfstandigen en helpers volgens leeftijd (figuur 4.1.13) toont een aantal opmerkelijke verschillen tussen mannen en vrouwen. Bij de vrouwen is ruim drie vierde (75,6 %) van de zelfstandigen en helpers jonger dan 55 jaar. Bij de mannelijke zelfstandigen is 71,3 % jonger dan 55 jaar. De leeftijdsklasse van de 55 tot 60-jarigen vormt zowel bij mannen als vrouwen het keerpunt. In beide gevallen situeert 10,4 % van de zelfstandigen zich binnen deze leeftijdsklasse. Van alle vrouwelijke zelfstandigen is 14,0 % ouder dan 55 jaar; bij mannelijke zelfstandigen is dit 18,2 %. Mannelijke zelfstandigen blijven dus langer actief dan hun vrouwelijke collega's, ook na het bereiken van de pensioenleeftijd (respectievelijk 9,8 % en 6,7 %).

Figuur 4.1.13: Leeftijdsopbouw van de West-Vlaamse zelfstandigen en helpers naar geslacht, 31 december 2007 (a).

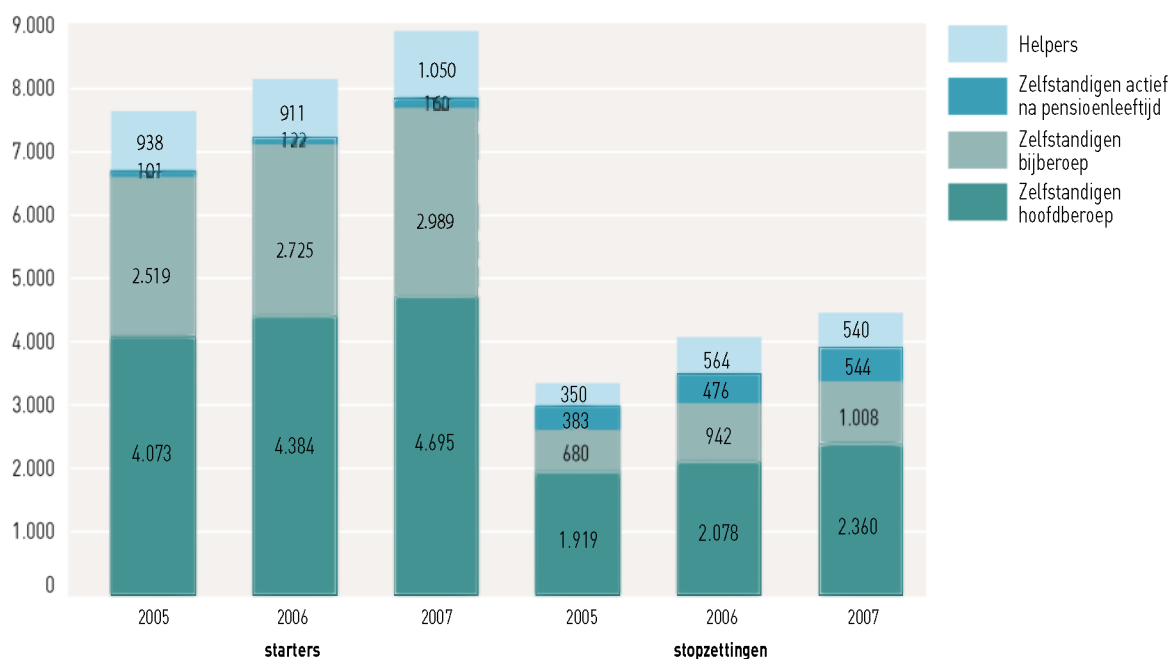
(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In 2007 startten 8.894 personen een zelfstandige activiteit; dit zijn er 1.263 meer dan in 2005 (figuur 4.1.14). De startersratio – het aantal startende zelfstandigen uitgedrukt ten opzichte van het aantal actieve zelfstandigen en helpers – bedroeg 7,1 in 2007. In 2005 was dit nog 6,2. In 2007 hebben 4.452 zelfstandigen en helpers hun activiteiten stopgezet, wat er 1.120 meer zijn dan in 2005. De stopzettingsratio – het aantal zelfstandigen en helpers dat de activiteiten stopzet ten opzichte van het totale aantal actieve zelfstandigen en helpers – nam toe tot 3,6 in 2007. In 2005 bedroeg deze stopzettingsratio nog 2,7. Drukken we het aantal stopzetzingen uit in verhouding tot het aantal starters, dan blijkt voor 2005 dat er vier zelfstandigen hun activiteiten stopten per tien starters. In 2007 is deze verhouding toegenomen tot vijf stopzetzingen per tien starters.

Van de zelfstandigen en helpers die in 2007 hun activiteiten startten, deed 52,8 % dit als zelfstandige in hoofdberoep. Eén derde werd zelfstandig in bijberoep en 11,8 % werd help(st)er. Ten opzichte van 2005 bleven de verschuivingen tussen de categorieën onderling zeer beperkt. Bij de stopzetzingen waren de verschuivingen groter. Van alle zelfstandigen die in 2007 hun activiteiten stop zetten was 53,0 % zelfstandig in hoofdberoep, wat opvallend minder is dan in 2005 (57,6 %). De zelfstandigen in bijberoep maakten 22,6 % uit van alle stopzetzingen, wat meer is dan in 2005 (20,4 %). Ook de groep van de helpers nam in 2007 een groter aandeel in met 12,1 % van alle stopzetzingen (10,5 % in 2005).

Figuur 4.1.14: Evolutie van het aantal starters en het aantal stopzetzingen naar aard van de activiteit, West-Vlaanderen, 2005-2007.

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

2. WERKLOOSHEID

sabine.traen@west-vlaanderen.be

In 2008 telde West-Vlaanderen 36.322 werklozen, een daling met 6,1 %. In het arrondissement Brugge is de afname met 7,3 % het sterkst. Het aantal vrouwelijke werklozen daalde in 2008 sterker dan het aantal mannelijke, waardoor het aandeel vrouwelijke werklozen daalde tot 54,3 %. De werkloosheidsdruk is sterker gedaald bij vrouwen dan bij mannen; toch blijft de werkloosheidsdruk bij vrouwen het hoogst (behalve in het arrondissement Oostende).

In 2008 telde West-Vlaanderen 36.322 werklozen¹. Dit is een aandeel van 16,2 % in het aantal Vlaamse werklozen. In vergelijking met 2007 is het aantal werklozen in West-Vlaanderen met 6,1 % gedaald. Het Vlaamse Gewest kende een iets grotere afname (-6,9 %). Het Rijk kende een minder sterke daling (-5,4 %) van het aantal werklozen (tabel 4.2.1).

Tabel 4.2.1: Evolutie van het aantal werklozen in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 2007-2008 (a).

	2007	2008	Evolutie in a.c.	Evolutie in %
West-Vlaanderen	38.683	36.322	-2.361	-6,1 %
Vlaams Gewest	241.606	224.863	-16.743	-6,9 %
Rijk	640.397	605.709	-34.688	-5,4 %

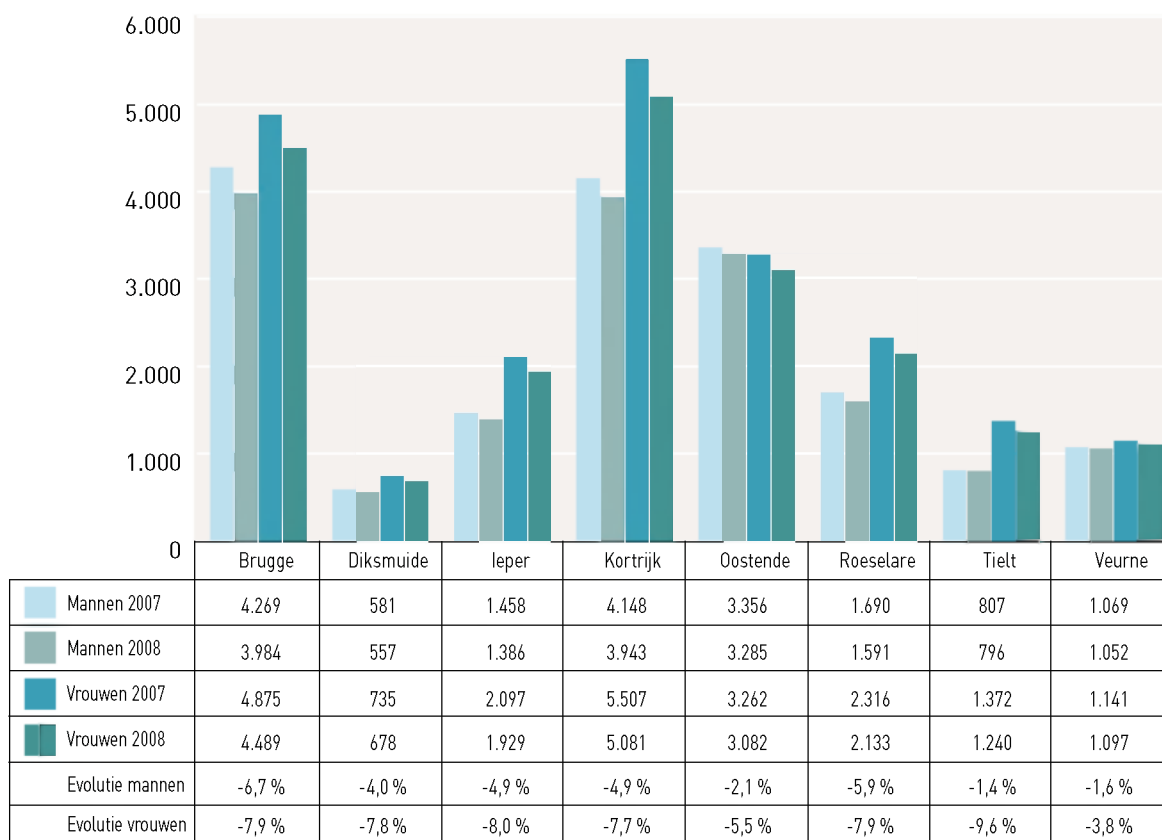
(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Ook in de andere gewesten was een daling merkbaar, zij het in mindere mate (-5,5 % in het Waalse Gewest en -1,8 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). Opvallend is dat de afnames van het aantal werklozen in 2008 een stuk lager liggen dan in 2007. Toen werden immers afnames opgetekend van 15,3 % in West-Vlaanderen, 14,6 % in het Vlaamse Gewest en 8,9 % in het Rijk. De conjuncturele achteruitgang (cfr. infra 5.1. Conjunctuur) ligt hiervan aan de basis.

Bekijken we de afname van het aantal werklozen in West-Vlaanderen naar arrondissement, dan blijkt dat de afname het sterkst was in Brugge (-7,3 % of -672 werklozen). Ook in Roeselare was er een flinke procentuele daling van het aantal werklozen met 7,1 % (-283 werklozen). In Veurne was de daling van het aantal werklozen met 2,7 % (of -61 werklozen) het kleinst. Figuur 4.2.1 toont dat er in alle West-Vlaamse arrondissementen, behalve in Oostende, meer vrouwen werkloos zijn dan mannen. In vergelijking met 2007 is het aantal vrouwelijke werklozen in 2008 echter sterker gedaald dan het aantal mannelijke werklozen (respectievelijk -7,4 % en -4,5 %) waardoor het aandeel vrouwelijke werklozen daalde van 55,1 % in 2007 tot 54,3 % in 2008. Nergens is het verschil tussen de evolutie bij mannen en vrouwen zo groot als in Tielt. Het aantal vrouwelijke werklozen daalde er zeer sterk (-9,6 %) terwijl de afname van het aantal mannelijke werklozen beperkt bleef tot 1,4 %. Hierdoor daalde het aandeel vrouwen in de totale werkloosheid in Tielt tot 60,9 %, wat nog steeds opvallend hoog is in vergelijking met het West-Vlaamse gemiddelde (54,3 %).

¹ De werkloosheidsdefinitie omvat hier het aantal niet-werkende werkzoekenden (EU-definitie) en de oudere werklozen. Tot de **niet-werkende werkzoekenden** behoren de werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), de werkzoekenden in wachtijd (schoolverlaters), de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Onder **oudere werklozen** verstaan we sinds 1 juli 2002 de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die vrijwillig afstand hebben genomen van hun inschrijving als werkzoekende en die minstens 58 jaar zijn (of minstens 50 jaar zijn én een beroepsverleden van minstens 38 jaar als loontrekkende hebben én minstens één jaar werkloos zijn). Tussen 1 juli 2002 en 30 juni 2004 golden overgangsmaatregelen. Oudere werklozen die vóór de inwerkingtreding van de nieuwe regeling waren vrijgesteld (mogelijk vanaf 50 jaar), blijven vrijgesteld.

Figuur 4.2.1: Evolutie van het aantal werklozen naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2007-2008 (a).

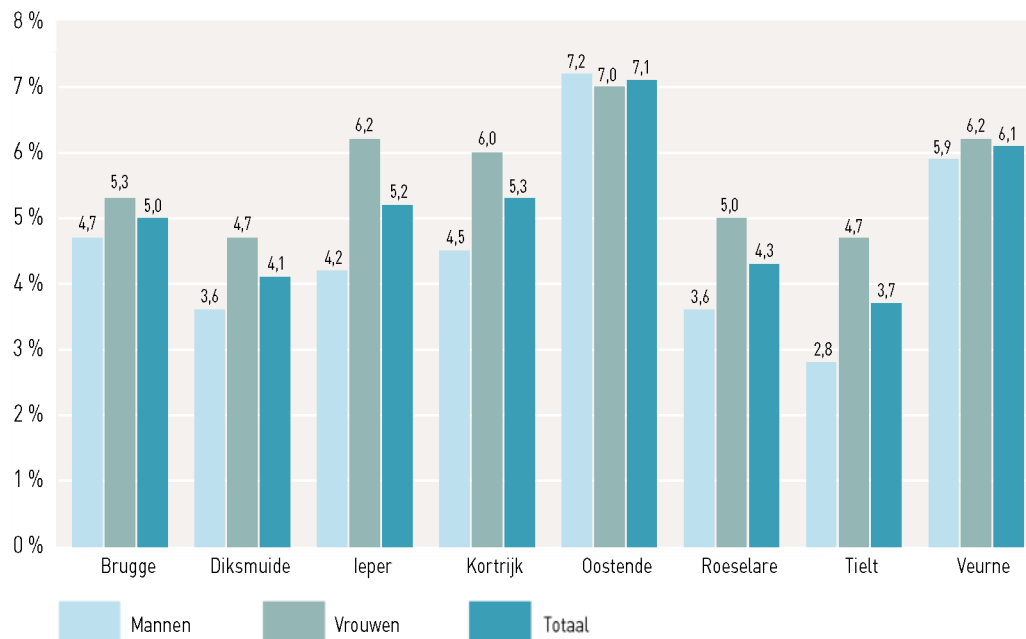
(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Drukken we het aantal werklozen uit ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking, dan resulteert dit in de werkloosheidsdruk². Uit figuur 4.2.2 blijkt dat enkel in het arrondissement Oostende de werkloosheidsdruk bij mannen hoger ligt dan bij vrouwen. Met 7,1 % kent Oostende ook de grootste werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen. Tielt heeft daarentegen de laagste werkloosheidsdruk (3,7 %). Ook Diksmuide (4,1 %) en Roeselare (4,3 %) kennen een lage werkloosheidsdruk. Kenmerkend voor deze drie arrondissementen is de lage werkloosheidsdruk bij mannen. In Ieper en Tielt is het verschil in werkloosheidsdruk bij mannen en vrouwen het grootst terwijl in Oostende en Veurne de kloof het kleinst is.

² De werkloosheidsdruk wordt gedefinieerd als de totale werkloosheid (niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen) in verhouding tot de bevolking op beroepsactieve leeftijd. De ondergrens wordt op 18 jaar gelegd en de bovengrens wordt gevormd door de pensioengerechtigde leeftijd (in 2008: 65 jaar voor mannen en 64 jaar voor vrouwen). Tussen 1997 en 2009 wordt de pensioengerechtigde leeftijd voor vrouwen echter geleidelijk opgetrokken van 60 naar 65 jaar. Vanaf 2009 wordt de pensioengerechtigde leeftijd voor mannen en vrouwen gelijk (65 jaar). We hebben ervoor gekozen om vanaf 2006 de leeftijdsgrens voor vrouwen op 65 jaar te brengen (situatie 2009) om beter aan te sluiten bij de realiteit en tegelijk de vergelijkbaarheid van de cijfers over een voldoende lange periode te kunnen verzekeren.

Figuur 4.2.2: Werkloosheidsdruk naar geslacht in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008 (a).

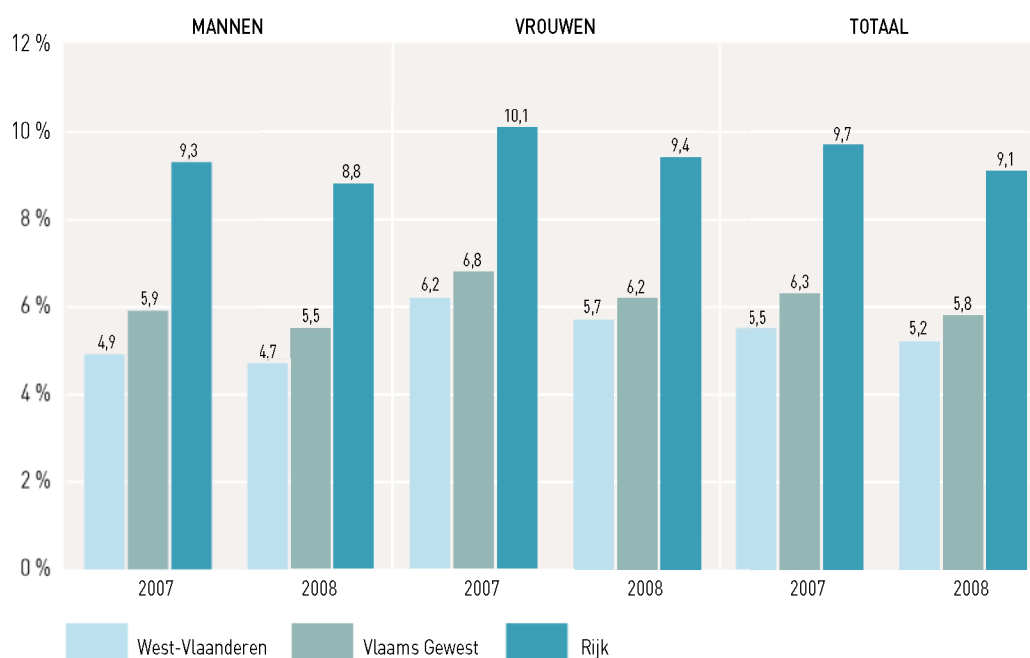

(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Uit figuur 4.2.3 blijkt dat de werkloosheidsdruk zowel bij mannen als vrouwen is gedaald in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk. Het Rijk kende in 2008 de grootste afname met 0,6 %punten maar kent nog steeds de grootste werkloosheidsdruk. Hoewel de werkloosheidsdruk bij vrouwen in de drie regio's sterker is gedaald dan bij mannen (als gevolg van een sterkere daling van het aantal werkloze vrouwen), blijft de werkloosheidsdruk het hoogst bij vrouwen. De kloof tussen mannen en vrouwen wordt evenwel kleiner.

Figuur 4.2.3: Evolutie van de werkloosheidsdruk naar geslacht, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en het Rijk, 2007-2008 (a).

(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In wat vooraf ging werd het aantal werklozen telkens beschouwd als de som van niet-werkende werkzoekenden en oudere werklozen. Figuur 4.2.4 toont de evolutie van deze beide werkloosheidscomponenten. Tot 2000 daalde het aantal niet-werkende werkzoekenden fors met 29,1 %. De afname van het totale aantal werklozen werd echter beperkt door een flinke toename van het aantal oudere werklozen als gevolg van een versoepeling van de voorwaarden voor oudere werklozen om zich uit te schrijven als werkzoekende. In 2002 werden deze voorwaarden opnieuw strenger³ waardoor het aantal oudere werklozen sedertdien in dalende lijn zit. Aangezien deze maatregel geen invloed heeft op het totale aantal werklozen maar enkel op de verdeling tussen de werkloosheidscomponenten, daalde het aandeel oudere werklozen (van 34,6 % in 2002 tot 25,9 % in 2005) en steeg het aandeel niet-werkende werkzoekenden (van 65,4 % in 2002 tot 74,1 % in 2005). Als gevolg van de overschakeling naar DIMONA⁴ in 2006 daalde het aantal niet-werkende werkzoekenden fors (van 36.917 in 2005 naar 26.126 in 2008). Vermits deze administratieve wijziging geen invloed had op het aantal oudere werklozen (cijfers afkomstig van de RVA) nam het aandeel oudere werklozen opnieuw toe (van 25,9 % in 2005 tot 28,1 % in 2008). Als gevolg van de overgangsmaatregelen⁵ die van kracht waren tussen juli 2002 en juni 2004 kan worden verwacht dat het aantal oudere werklozen nog een aantal jaren zal afnemen, zoals het geval was in 2008 (van 12.003 in 2006 naar 10.196 in 2008). Van het aantal werkzoekende 50-plussers daarentegen wordt verwacht dat hun aantal nog enkele jaren zal blijven stijgen.

3 Tot juli 2002 konden alle werklozen van 50 jaar en ouder die minstens 1 jaar werkloos waren zich laten uitschrijven als werkzoekende zonder hun recht op een uitkering te verliezen. Vanaf 1 juli 2002 geldt de vrijstelling pas onvoorwaardelijk (dus voor iedereen) vanaf de leeftijd van 58 jaar of indien men minstens 50 jaar is én een beroepsverleden heeft van minstens 38 jaar als loontrekkende én minstens 1 jaar werkloos is. Dit leidt tot een geleidelijke uitstroom van gepensioneerde 50-plussers en een grote instroom van werkloze 50-plussers in de niet-werkende werkzoekenden-cijfers.

4 Op 1 januari 2006 werden de stempelcontroles voor werklozen afgeschaft. Sindsdien actualiseert de VDAB haar databank op basis van elektronische gegevens afkomstig van DIMONA (RSZ) en de RVA-betalingsgegevens. Door het werken met DIMONA (waar werkgevers aangifte doen van in- en uitdiensttredingen van werknemers) wordt een juist beeld van de werkloosheid verkregen. Het werken met DIMONA heeft een snellere afschrijving van de werkzoekenden tot gevolg, en dus een daling van de werkloosheidscijfers.

5 Oudere werklozen die vóór de inwerkingtreding van de nieuwe regeling waren vrijgesteld, blijven vrijgesteld en werden dus niet opgenomen in de niet-werkende werkzoekenden-cijfers. De werkzoekenden die recent 50 jaar werden, verschijnen daarentegen wel bijna allemaal in de niet-werkende werkzoekenden-cijfers. Dit leidde tot een aanzienlijk tragere uitstroom van werkloze 50-plussers uit de groep van de niet-werkende werkzoekenden en een daling van het aantal oudere werklozen of niet-werkende niet-werkzoekenden.

Figuur 4.2.4: Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden en het aantal oudere werklozen in West-Vlaanderen, 1997-2008 (a).

(a) De evolutie van de werkloosheid wordt beïnvloed door administratieve wijzigingen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De verdeling van het aantal niet-werkende werkzoekenden naar **leeftijdsklasse** toont dat er in West-Vlaanderen voor alle leeftijdscategorieën, behalve de -18-jarigen en de 55 tot 59-jarigen, een daling was van het aantal niet-werkende werkzoekenden. De categorie van de 50 tot 54-jarigen is de grootste klasse met 4.521 niet-werkende werkzoekenden (of 17,3 %). De 20 tot 24-jarigen staan op de tweede plaats met 14,4 % van alle niet-werkende werkzoekenden. De categorieën van de 60-plussers en de -18-jarigen vertegenwoordigen in West-Vlaanderen het minst niet-werkende werkzoekenden (respectievelijk 0,9 % en 2,1 %). In vergelijking met 2007 daalde het aantal -25-jarige niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen met 5,0 %. Bij de 25 tot 45-jarigen was de daling nog groter (-6,5 %). Bij de 45-plussers bleef de daling beperkt tot 3,4 %.

De verdeling van de niet-werkende werkzoekenden naargelang de **werkloosheidsduur** toont dat de meeste niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen minder dan drie maanden werkloos zijn (28,4 %). De niet-werkende werkzoekenden die 2 à 5 jaar werkloos zijn vertegenwoordigen 19,1 % van alle niet-werkende werkzoekenden. In vergelijking met 2007 is hun aantal met 1.558 gedaald (of -23,8 %). Oorzaak hiervan zijn de niet-werkende werkzoekenden die 2 à 3 jaar werkloos zijn; hun aantal werd bijna gehalveerd (-1.598 personen of -48,6 %). Ook de categorie van de 1 tot 2 jaar werklozen daalde (-10,6 % of -402 niet-werkende werkzoekenden). In de categorieën tot 1 jaar en meer dan 5 jaar was er een toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden (respectievelijk +273 en +334 werklozen).

Wanneer het aantal niet-werkende werkzoekenden wordt ingedeeld naar **studieniveau** dan blijkt dat de laaggeschoolde⁶ niet-werkende werkzoekenden 56,0 % vertegenwoordigen van alle niet-werkende werkzoekenden. In vergelijking met 2007 kende het aantal hooggeschoolde niet-werkende werkzoekenden de sterkste procentuele afname (-9,3 % of -350 personen). De klasse van de middengeschoolde niet-werkende werkzoekenden telde 485 werklozen minder (-5,7 %). Het aantal niet-werkende werkzoekende laaggeschoolden kende procentueel de kleinste afname (-3,4 % of -516 personen).

⁶ Laaggeschoold: geen diploma hoger secundair onderwijs, inclusief middenstandsopleiding en deeltijds beroepssecundair onderwijs.
Middengeschoold: diploma derde graad secundair of vierde graad beroepssecundair.
Hooggeschoold: diploma hoger of universitair onderwijs.

3. SOCIALE ECONOMIE

annelies.demeyere@west-vlaanderen.be

POM West-Vlaanderen: ilse.van_houtteghem@west-vlaanderen.be

KANSENGROEPEN

West-Vlaanderen telde in 2008 vijf groepen werklozen die in vergelijking met het Vlaamse Gewest oververtegenwoordigd waren in de West-Vlaamse werkloosheidscijfers.

Een aantal groepen hebben het extra moeilijk op de arbeidsmarkt: zij zijn ofwel ondervertegenwoordigd in de werkzaamheid ofwel oververtegenwoordigd in de werkloosheid (ofwel beide). Het zijn de zogenoemde 'kansengroepen'¹.

West-Vlaanderen telde in 2008 in totaal 26.123 niet-werkende werkzoekenden (nwwz)²; in 2007 waren er dat nog 27.476. Om hieruit de 'kansengroepen' te detecteren, vertrekken we van volgende groepen nwwz:

- vrouwen
- allochtonen (origine buiten EU-15³)
- laaggeschoolden (geen diploma hoger secundair onderwijs, inclusief middenstandsonderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs)
- langdurige werklozen (meer dan 5 jaar en meer dan 2 jaar)
- jongeren (-25 jaar)
- ouderen (+45 jaar)
- arbeidsgehandicapten⁴

In wat volgt gaan we na welke van deze groepen in 2008 oververtegenwoordigd waren in de West-Vlaamse werkloosheidscijfers ten opzichte van het Vlaamse Gewest.

Figuur 4.3.1 toont dat in 2008 vijf van bovengenoemde groepen een groter aandeel uitmaakten van het totale aantal nwwz in West-Vlaanderen dan in het Vlaamse Gewest: de laaggeschoolden (56 % ten opzichte van 52,6 %), de ouderen (40,3 % ten opzichte van 37,3 %), de arbeidsgehandicapten (19,7 % ten opzichte van 16,9 %), de vrouwen (54 % ten opzichte van 52,2 %) en de jongeren (21,7 % ten opzichte van 20,6 %). Ook in 2003 tot en met 2007 was dit het geval.

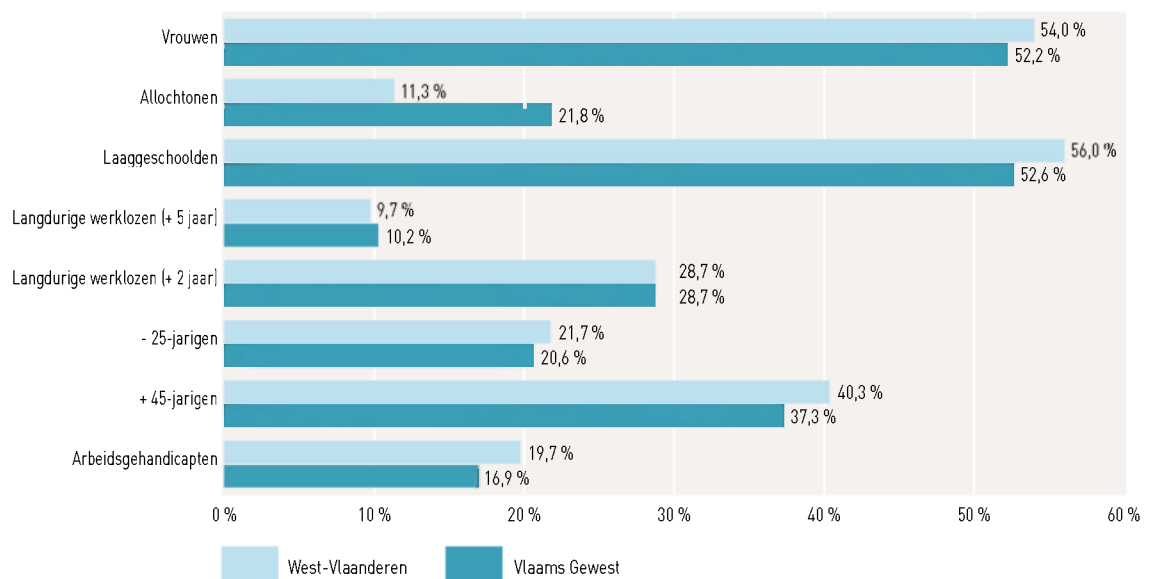
1 VESOC definieert kansengroepen als "groepen waarbij de werkzaamheidsgraad (het aandeel van de personen uit de betrokken categorie op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) die effectief werken, uitgedrukt in percentages) lager ligt dan gemiddeld bij de Vlaamse beroepsbevolking". Aangezien we in de analyse tot op het niveau van arrondissementen werken, is de berekening van dergelijke graden niet mogelijk. Daarom worden kansengroepen hier bepaald door te kijken welke groepen oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheidscijfers ten opzichte van het Vlaamse Gewest.

2 Niet-werkende werkzoekenden (nwwz): de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UWV's, sinds 2006 gebruikt men de term WZUA, werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag), de jongeren in wachtlijn, de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden.

3 EU-15 = België, Duitsland, Oostenrijk, Denemarken, Spanje, Finland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Luxemburg, Griekenland, Ierland, Portugal, Zweden, Italië en Nederland. Met terugwerkende kracht (vanaf 1 januari 2007) heeft de VDAB de definitie van etniciteit veranderd. Vergelijkingen tussen de nieuwe definitie (origine) en de oude definitie (etniciteit) zijn niet mogelijk. De nieuwe definitie is gebaseerd op de huidige en de vorige nationaliteit (afkomstig van het Rijksregister) (meer info via www.arvastat.be). In deze publicatie definiëren we nwwz allochtonen als nwwz met een huidige of vorige nationaliteit buiten de EU-15.

4 Arbeidsgehandicapte werkzoekende: een werkzoekende met een diploma buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) of buitengewoon lager onderwijs (BLO), een werkzoekende met een beperkte tot zeer beperkte arbeidsgeschiktheid of een werkzoekende die door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (het Vlaams Fonds) erkend is als persoon met een handicap inzake tewerkstelling.

Figuur 4.3.1: Aandeel van de kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2008.

Bron: VDAB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Opvallend is dat slechts 11,3 % van de West-Vlaamse nwwz in 2008 allochtoon was ten opzichte van 21,8 % in het Vlaamse Gewest. Het feit dat de allochtone werkloosheid (kwantitatief) een kleiner probleem is dan in het Vlaamse Gewest is het gevolg van een kleinere aanwezigheid van allochtonen in West-Vlaanderen in vergelijking met de andere Vlaamse provincies.

Ook het aandeel van langdurig werklozen (meer dan 5 jaar) is in West-Vlaanderen kleiner dan in het Vlaamse Gewest. Het aandeel van langdurig werklozen (meer dan 2 jaar) is in West-Vlaanderen even groot als in Vlaanderen.

Focussen we even op de subregionale verschillen in West-Vlaanderen (deel 2 – cijfers), dan kunnen we het volgende vaststellen:

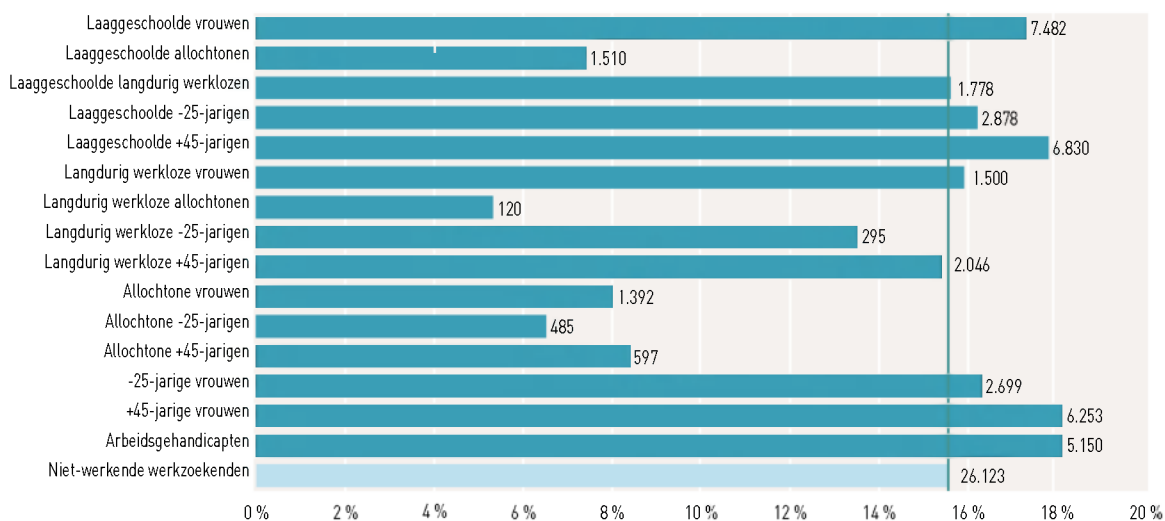
- Meer dan 60 % van de nwwz in het arrondissement Tielt zijn vrouwen. Ook in het arrondissement Ieper (57,6 %) is het aandeel vrouwen merkelijk hoger dan het West-Vlaamse gemiddelde (54 %).
- 39,9 % van alle allochtone nwwz in West-Vlaanderen woont in het arrondissement Kortrijk. 17,5 % van alle nwwz in het arrondissement Kortrijk is allochtoon. Dit cijfer ligt heel wat hoger dan de 11,3 % gemiddeld voor West-Vlaanderen.
- Het arrondissement Diksmuide heeft binnen West-Vlaanderen het hoogste aandeel laaggeschoolde nwwz, namelijk 59,1 % ten opzichte van 56 % gemiddeld voor West-Vlaanderen.
- Er is een grote oververtegenwoordiging van de langdurige nwwz (meer dan 5 jaar werkloos) in het arrondissement Tielt (12,5 %) in vergelijking met West-Vlaanderen (9,7 %). Ook wat betreft het aantal langdurige nwwz (meer dan 2 jaar werkloos) vertoont het arrondissement Tielt met 33,2 % een sterke oververtegenwoordiging in vergelijking met West-Vlaanderen (28,7 %).

- De jeugdwerkloosheid is het grootst in het arrondissement Diksmuide, namelijk 26,2 % tegenover 21,7 % voor West-Vlaanderen als geheel.
- Het aandeel oudere nwwz is het hoogst binnen het arrondissement Tielt (43,8 %), op de voet gevolgd door het arrondissement Veurne (42,9 %).
- In het arrondissement Tielt is het aandeel arbeidsgehandicapte nwwz het hoogst, namelijk 24,2 % tegenover 19,7 % gemiddeld in West-Vlaanderen. Toch is het absolute aantal arbeidsgehandicapte nwwz in het arrondissement Tielt eerder beperkt: 341 ten opzichte van 1.265 in het arrondissement Brugge en 1.159 in het arrondissement Kortrijk.

Interessant is ook om een combinatie van kansengroepen te maken zoals bijvoorbeeld laaggeschoolde vrouwen, +45-jarige vrouwen, langdurig werkloze alloctonen, enzovoort.

Voor 14 combinaties van kansengroepen en de groep van de arbeidsgehandicapten toont figuur 4.3.2 het absolute aantal nwwz en het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest. De verticale lijn in de figuur geeft voor 2008 het aandeel weer van alle West-Vlaamse nwwz in alle Vlaamse nwwz, namelijk 15,5 % (15,2 % in 2007).

Figuur 4.3.2: Aantal niet-werkende werkzoekenden volgens combinatie van kansengroepen (a), aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest, 2008.

(a) Langdurig werklozen: ten minste vijf jaar werkloos, behalve bij de jongeren: ten minste twee jaar werkloos.
Bron: VDAB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Uit de figuur blijkt dat voor de volgende (combinaties van) kansengroepen in 2008 het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest merkkelijk groter was dan voor het totale aantal nwwz: +45-jarige vrouwen (18,1 %), arbeidsgehandicapten (18,1 %), laaggeschoolde ouderen (17,8 %) en laaggeschoolde vrouwen (17,3 %). Ook in 2006 en 2007 was dit het geval.

We zien verder, net zoals in 2006 en 2007, ook een oververtegenwoordiging van de -25-jarige vrouwen (16,3 %) en de laaggeschoolde jongeren (16,2 %). Voor deze laatste twee categorieën zijn de absolute aantallen echter heel wat kleiner.

Als West-Vlaanderen samen met het Vlaamse Gewest de doelstelling beschreven in het 'Pact van Vilvoorde' wil halen wat de vijfde indicator⁵ betreft, dan betekent dit dat tegen 2010 vrouwen en kansengroepen niet langer oververtegenwoordigd mogen zijn in de werkloosheid, zoals in 2008 nog altijd het geval was. Willen we deze doelstelling halen, dan is er inzake het activeren van werklozen nog heel wat werk aan de winkel voor zowel West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest. Het activeren van deze bijzonder moeilijk te plaatsen nwwz is de voorname finaliteit van de sociale inschakelingseconomie (cfr. infra).

TEWERKSTELLINGSINITIATIEVEN

In West-Vlaanderen werden in 2007 ruim 11.000 personen uit de kansengroepen via de sociale inschakelingseconomie opnieuw ingeschakeld op de arbeidsmarkt. Voor het Vlaamse Gewest spreken we hier over circa 50.000 personen. Met een aandeel van 22,3 % is West-Vlaanderen vrij actief op het vlak van sociale tewerkstelling⁶. De diverse sociale tewerkstellingsmaatregelen zijn goed gekend en worden actief benut. Dat er nog ruimte is voor verbetering, zal verder blijken.

Voor een goed begrip: sociale inschakelingseconomie is een onderdeel van de sociale economie. Als we spreken over sociale economie hebben we het over het creëren van maatschappelijke meerwaarde in het algemeen. In Vlaanderen wordt die maatschappelijke meerwaarde geconcretiseerd door tewerkstellingscreatie voor hen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. Dit noemen we de sociale tewerkstelling of de sociale inschakelingseconomie⁷. Dit is het geheel van Federale en Vlaamse werkvormen die gericht zijn op het inschakelen van kansengroepen op de arbeidsmarkt.

De tewerkstelling wordt hier gemeten in personen en niet in voltijdsequivalenten (VTE). Een halftijdse betrekking betekent voor een persoon uit de kansengroepen, die zich na twee jaar weer op de arbeidsmarkt begeeft, immers een volledige terugkeer naar en in de samenleving.

In de studie "Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, cijfermateriaal 2003-2007" van de POM West-Vlaanderen (september 2008) vindt u een cijferoverzicht over de periode 2003-2007. Een aantal trends en evoluties tekenen zich af. Achteraan in de studie is een tabel opgenomen met daarin een overzicht van het aantal VTE voor alle tewerkstellingsmaatregelen over de voorbije vijf jaar (2003-2007).

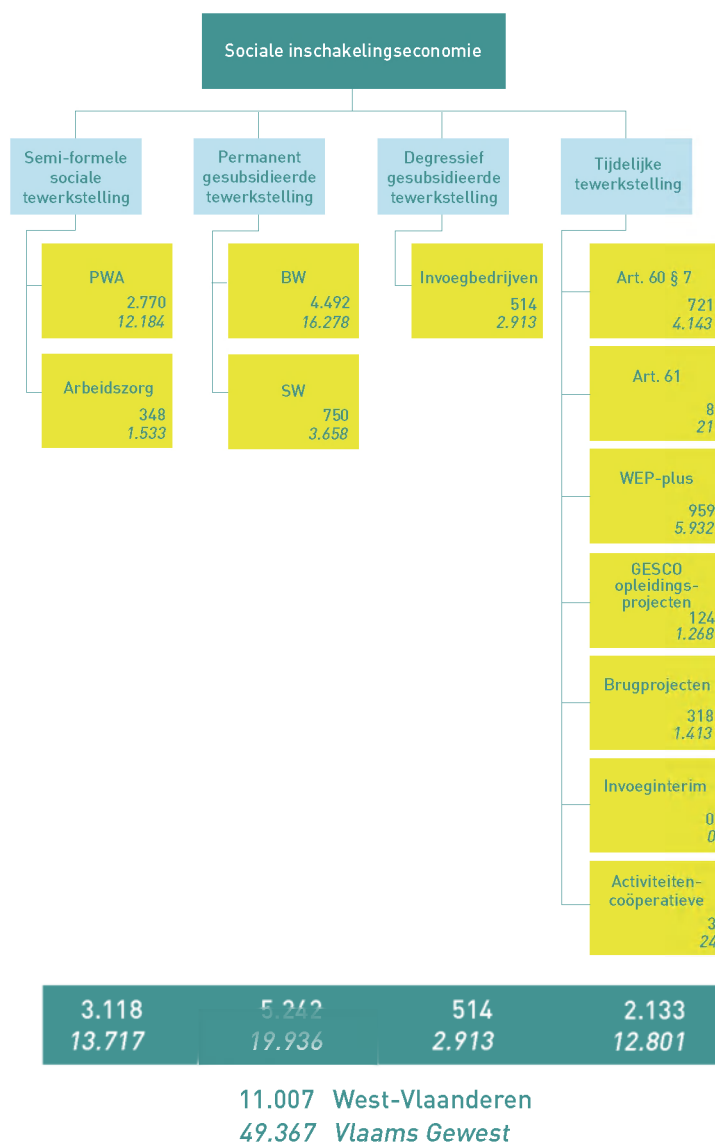
Figuur 4.3.3 toont de tewerkstelling (in personen) van kansengroepen in de sociale inschakelingseconomie voor West-Vlaanderen en Vlaanderen.

5 Doelstelling 5 van het Pact van Vilvoorde: "In 2010 is de achterstand van vrouwen enerzijds en van kansengroepen (onder meer allochtonen, arbeidsgehandicapten, laaggeschoolden) anderzijds inzake deelname aan het arbeidsproces in belangrijke mate weggewerkt. Dit blijkt onder meer uit het feit dat zij niet langer oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheid".

6 Dit aandeel op het vlak van sociale tewerkstelling ligt drie tot vier procentpunten hoger dan het aandeel van West-Vlaanderen in de totale tewerkstelling (19,6 % eind 2007) en dan het aandeel in de beroepsbevolking (18,5 % in 2007). Uit deze cijfers kan afgeleid worden dat sociale economie in West-Vlaanderen heel wat expertise bezit om de opdracht inzake het (her)inschakelen van kansengroepen in de arbeidsmarkt effectief waar te maken.

7 Kansengroepen worden eveneens opnieuw geïntegreerd via de gesubsidieerde diensteneconomie die voor tewerkstelling (van hoofdzakelijk kansengroepen) zorgt via het leveren van diensten onder een gesubsidieerde vorm. Hieronder worden volgende werkvormen meegenomen: de buitenschoolse kinderopvang (BKO), de projecten lokale diensteneconomie (LDE, de vroegere Buurt- en Nabijheidsdiensten) en de tewerkstelling voor kansengroepen via dienstencheques. Een overzicht van deze cijfergegevens vindt u terug in de POM-studie. De vraag naar persoons- en gezinsondersteunende diensten neemt toe en vertaalt zich in een explosieve groei van het aantal gecreëerde banen voor kansengroepen.

Figuur 4.3.3: Tewerkstelling van kansengroepen in de sociale inschakelingseconomie in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2007 (a), (b).

(a) Arbeidszorg: de cijfers voor arbeidszorg hebben betrekking op arbeidszorg binnen de sociale werkplaatsen en begeleid werken in dagcentra met convenant afgesloten met het Vlaams Agentschap binnen de gehandicaptensector. Dit omwille van het feit dat enkel deze cijfers op een systematische manier worden bijgehouden en dus ook jaar na jaar geactualiseerd kunnen worden. Arbeidszorg wordt ook nog aangeboden binnen andere sectoren (Geestelijke Gezondheidszorg, Welzijnzorg, gehandicaptensector (zonder convenanten) enz.), maar hier bestaat geen cijfermateriaal dat op een systematische manier wordt bijgehouden en kan worden opgevraagd voor zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen.

(b) Wat de sociale werkplaatsen (SW) betreft is de tewerkstelling die van de door de Vlaamse Minister van sociale economie gesubsidieerde tewerkstelling. In werkelijkheid ligt de tewerkstelling in de sociale werkplaatsen hoger omdat er ook niet erkende doelgroepwerknemers werken (mensen die wel beantwoorden aan de doelgroep, maar waarvoor geen loonsubsidiëring vanuit Vlaanderen wordt gegeven) en ander personeel (art. 60§7, SINE enz.) wordt tewerkgesteld.

Bron: POM West-Vlaanderen op basis van verschillende bronnen.

In West-Vlaanderen waren in 2007 (minimaal) 11.007 personen actief in de sociale inschakelingseconomie. Bijna de helft hiervan (47,6 %) wordt gerealiseerd door de beschutte en sociale werkplaatsen samen. Op de tweede plaats komt de semi-formele sociale tewerkstelling (PWA en arbeidszorg) met 28,3 %.

De evolutie over de voorbije vijf jaar toont een status quo in de sociale tewerkstelling voor West-Vlaanderen en Vlaanderen. De tewerkstellingscijfers schommelen tussen de 10.000 à 11.000 personen voor West-Vlaanderen en tussen de 48.000 à 50.000 voor Vlaanderen. Tussen de diverse werkvormen onderling deden er zich wel serieuze verschuivingen voor. Dit zijn de belangrijkste:

- het aantal actieve PWA-personen in West-Vlaanderen daalde met 40 % over de periode 2003-2007. In 2003 waren er nog 4.285 werklozen actief in het PWA-stelsel. In 2007 waren dit nog 2.770 werklozen. Deze daling kadert in de afbouw van het PWA-systeem, onder meer ten voordele van de dienstencheques.
- de tewerkstelling in de negen beschutte en twintig sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen stijgt sterk. In 2007 stonden deze samen in voor 5.242 jobs voor personen uit kansengroepen, een stijging met 992 jobs of 23,3 % in vergelijking met 2003. Meer dan één op vier (26,3 %) van de jobs voor personen uit kansengroepen in de Vlaamse beschutte en sociale werkplaatsen wordt gerealiseerd in West-Vlaanderen.
- de invoegeconomie maakt een serieuze inhaalbeweging, maar gezien de lagere absolute aantallen blijft ze de laatste plaats bezetten. Ze is ook één van de jongste werkvormen.
- ook de tijdelijke tewerkstellingsprojecten winnen de laatste jaren aan belang.

De figuur toont dat het overwicht van de sociale tewerkstelling zich (nog altijd) links bevindt, zowel in absolute aantallen als in het aandeel van West-Vlaanderen in Vlaanderen. Hoe meer er naar 'rechts' opgeschoven wordt in de figuur, hoe dichter men bij 'inschakeling op de arbeidsmarkt' staat. De semi-formele sociale tewerkstelling staat dus het verst weg van inschakeling op de arbeidsmarkt, de tijdelijke tewerkstelling het dichtst.

Wat betreft het aanbieden van tijdelijke werkervaring met het oog op doorstroming naar de arbeidsmarkt mag van West-Vlaanderen een extra inspanning gevraagd worden. Binnen de sociale tewerkstelling heeft West-Vlaanderen het laagste aandeel in het Vlaamse Gewest, namelijk 16,7 %. Enkel de brugprojecten vormen hierop een uitzondering: 22,5 % van alle Vlaamse brugprojecten staat op het conto van West-Vlaanderen (art. 61 buiten beschouwing gelaten gezien het lage absolute aantal).

Tijdelijke tewerkstellingsmaatregelen zijn een belangrijk instrument in het herinschakelen van kansengroepen op de arbeidsmarkt. Naar aanleiding van een tijdelijke tewerkstelling kunnen personen uit kansengroepen zich immers gaan bijscholen met de bedoeling op korte of middellange termijn beter geschoold op de arbeidsmarkt te participeren.

Met betrekking tot de invoegtewerkstelling was er in Vlaanderen de voorbije jaren een duidelijk stijgende trend. We stellen echter vast dat West-Vlaanderen tussen 2006 en 2007 slechts een beperkte toename kende inzake invoegtewerkstelling. In 2007 vertegenwoordigde West-Vlaanderen slechts 17,6 % van de Vlaamse invoegtewerkstelling; in 2006 lag dit aandeel nog op 21,9 %⁸. West-Vlaanderen is in 2007 met een aandeel van 20,3 % wel beter vertegenwoordigd in Vlaanderen voor wat betreft het aantal opgerichte en nog actieve invoegbedrijven.

⁸ West-Vlaanderen kende de laatste jaren lagere werkloosheidscijfers in vergelijking met andere regio's. Dit impliceerde een grotere krapte op de arbeidsmarkt en een kleiner potentieel aan doelgroepwerknemers die in aanmerking komt voor invoegtewerkstelling.

4. OPLEIDING

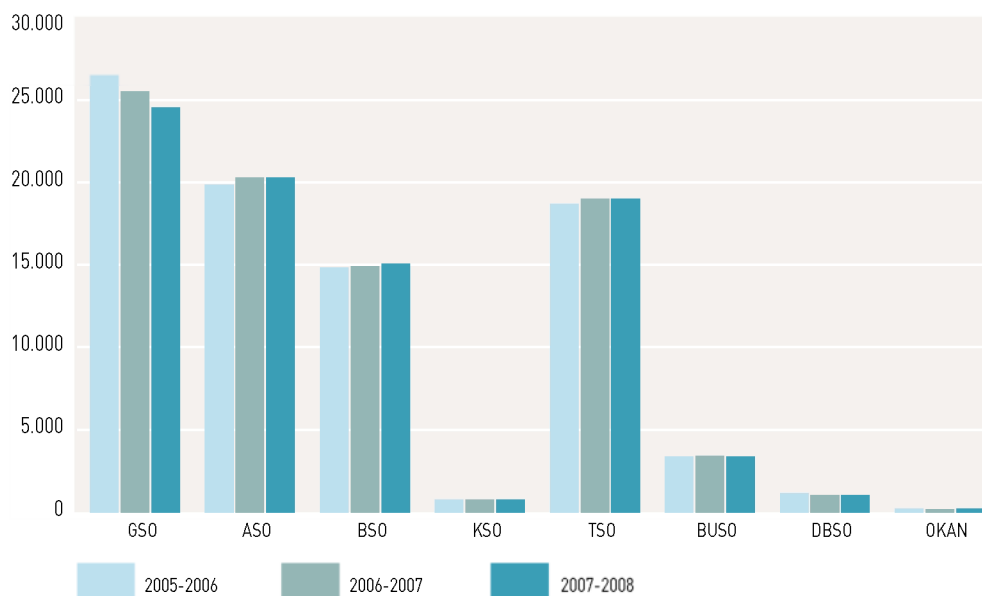
sabine.tranen@west-vlaanderen.be

Op 1 februari 2008 (schooljaar 2007-2008) liepen in West-Vlaanderen 84.109 leerlingen school in het secundair onderwijs. Er waren net iets meer jongens (50,8 %) dan meisjes ingeschreven. De richtingen 'personen-zorg' en 'handel' zijn de populairste richtingen bij laatstejaarsleerlingen in het TSO en het BSO. Zowel in het secundair als in het hoger onderwijs is de seksegregatie in bepaalde studierichtingen bijzonder groot (tot zelfs meer dan 95 %). In het academiejaar 2007-2008 waren 30.110 West-Vlaamse studenten ingeschreven aan een hogeschool of universiteit. De vrouwelijke studenten waren met 54,0 % in de meerderheid. Studeren aan een hogeschool is met 65,8 % van de West-Vlaamse studenten het populairst.

SECUNDAIR ONDERWIJS

Op 1 februari 2008 – weergave voor het schooljaar 2007-2008 – liepen in West-Vlaanderen 84.109 leerlingen school in het secundair onderwijs. In vergelijking met vorig schooljaar is dit een lichte daling met 0,9 %. Figuur 4.4.1 toont de indeling van deze West-Vlaamse leerlingen naar onderwijsvorm¹. Uit de figuur blijkt dat – na de eerste graad gemeenschappelijk secundair onderwijs (GSO) – de meeste leerlingen terechtkomen in het ASO (24,1 %), het TSO (22,6 %) en het BSO (17,9 %). In vergelijking met het schooljaar 2006-2007 bleven wijzigingen in het leerlingenaantal in de diverse onderwijsvormen beperkt. Enkel de eerste graad gemeenschappelijk secundair onderwijs vormt hierop een uitzondering en kende een daling met 973 leerlingen (of -3,8 %).

Figuur 4.4.1: Evolutie van het totale aantal West-Vlaamse leerlingen in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm, 1 februari 2006-2007-2008.

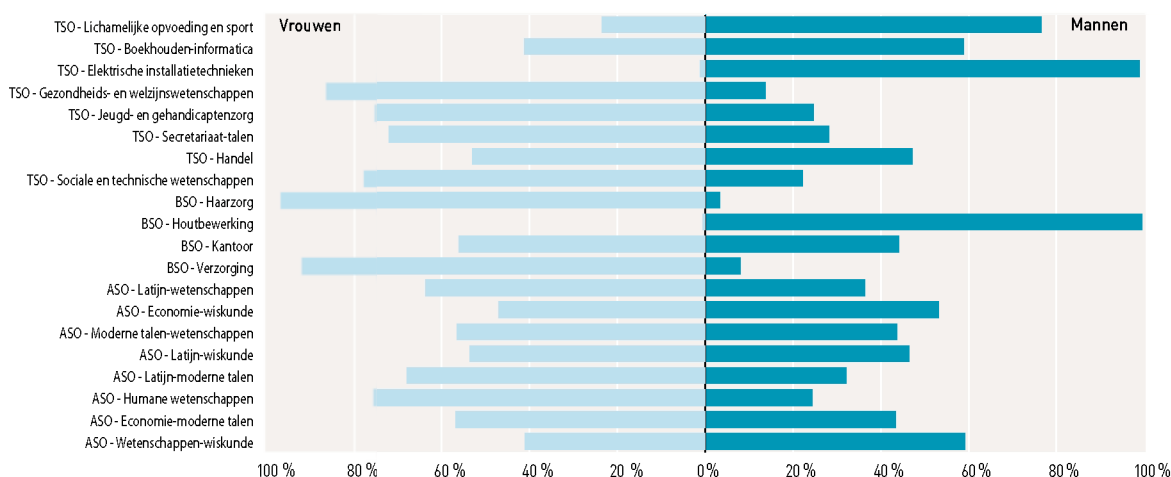
Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

¹ Voor een korte uitleg over de verschillende onderwijsvormen verwijzen we naar "West-Vlaanderen sociaaleconomisch – feiten en cijfers – 2006" (p. 43-44).

De verdeling van het aantal leerlingen naar geslacht toont dat er 42.717 jongens (50,8 %) en 41.392 meisjes (49,2 %) secundair onderwijs volgen in West-Vlaanderen (schooljaar 2007-2008). Bekijken we de verdeling jongens/meisjes in de diverse onderwijsvormen, dan tonen het GSO en het BSO een gelijkaardige verdeling. In de andere onderwijsvormen wordt seksesegregatie² waargenomen. Zo telt het TSO 55,4 % jongens en 44,6 % meisjes. In het BuSO is de scheeftekening met 59,4 % jongens en 40,6 % meisjes nog groter. Ook in het ASO en het KSO is de verhouding scheefgetrokken, maar hier vormen meisjes de grootste groep. Het ASO telt 55,2 % meisjes en 44,8 % jongens. In het KSO is de scheeftekening met 63,0 % meisjes en 37,0 % jongens nog veel sterker.

Ook wanneer de twintig populairste studierichtingen in de derde graad van het ASO, het BSO en het TSO worden bekeken (figuur 4.4.2) blijkt seksesegregatie aanwezig te zijn. In het ASO springt vooral de richting 'humane wetenschappen' in het oog; 75,6 % van de leerlingen zijn meisjes. Ook de richtingen 'latijn-moderne talen' en 'latijn-wetenschappen' zijn populairder bij meisjes dan bij jongens (respectievelijk 67,9 % en 63,6 % meisjes). In het BSO is de verhouding jongens/meisjes nagenoeg in evenwicht (51,5 % jongens; 48,5 % meisjes), maar op het niveau van de studierichtingen zijn er enkele opvallende scheeftekeningen. De richting 'houtbewerking' trekt bijna uitsluitend jongens aan (99,4 %), terwijl richtingen als 'haarzorg' en 'verzorging' bijna uitsluitend meisjes aantrekken (respectievelijk 96,8 % en 92,0 %). Ook in het TSO zijn er enkele richtingen met opvallende verschillen tussen meisjes en jongens. De richtingen 'gezondheids- en welzijnswetenschappen', 'sociale en technische wetenschappen', 'jeugd- en gehandicaptenzorg' en 'secretariaat-talen' zijn vooral populair bij meisjes (respectievelijk 86,4 %, 77,8 %, 75,3 % en 71,9 % meisjes). De richting 'elektrische installatietechnieken' daarentegen trekt bijna uitsluitend jongens aan (98,9 %). Ook 'lichamelijke opvoeding en sport' is veel populairder bij jongens dan bij meisjes (76,5 % jongens).

Figuur 4.4.2: Seksesegregatie in de populairste richtingen bij West-Vlaamse leerlingen in de derde graad van het secundair onderwijs, 1 februari 2008.

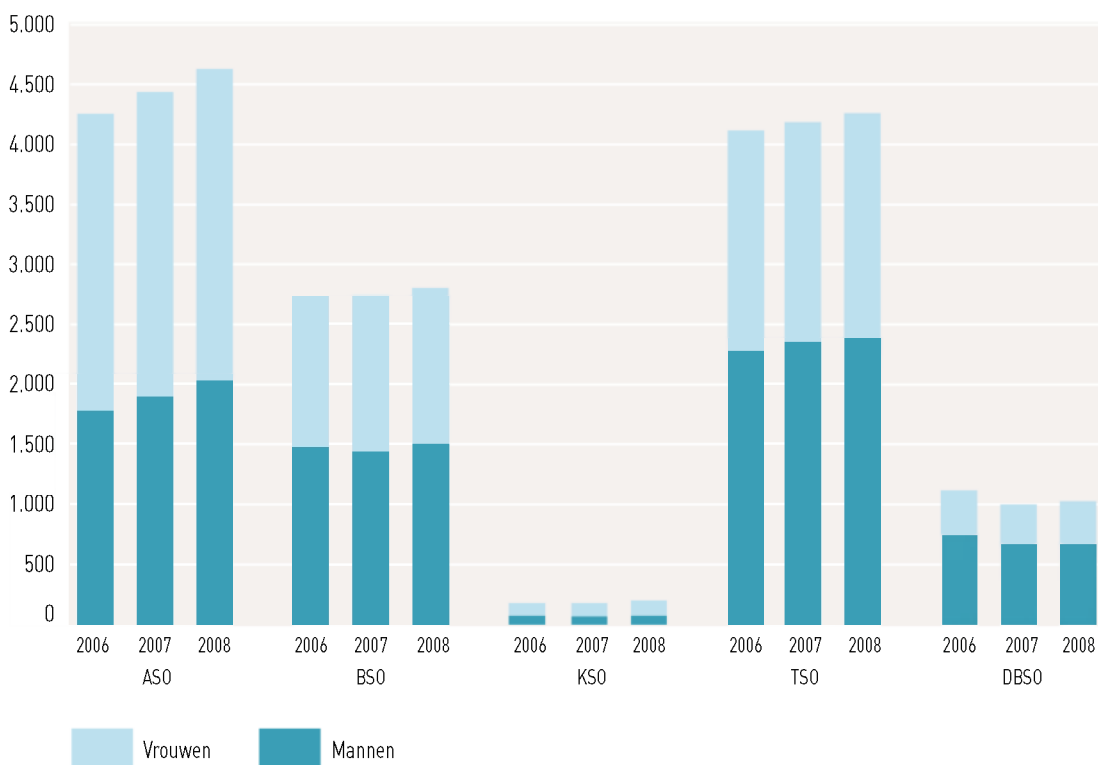
Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

² Seksesegregatie: het fenomeen dat een bepaalde sekse geconcentreerd voorkomt in bepaalde onderwijsvormen of studierichtingen.

Figuur 4.4.3 toont de evolutie van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen³ in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm. Indien er geen doorstroom naar het hoger onderwijs zou zijn, is de evolutie van het aantal laatstejaarsleerlingen bepalend voor de uitstroom naar de arbeidsmarkt.

Uit de figuur blijkt dat het ASO en het TSO het grootste aantal laatstejaarsleerlingen tellen, met aandelen van respectievelijk 35,9 % en 33,0 %. Echter, wanneer het technisch en beroepsonderwijs samen worden beschouwd, dan blijkt dat meer dan de helft (54,7 %) van alle laatstejaarsstudenten afstudeert in een TSO- of BSO-richting. In vergelijking met 2006 telde het ASO op 1 februari 2008 bijna 9 % meer laatstejaarsleerlingen. In het TSO en het BSO bleef de toename van het aantal laatstejaarsleerlingen beperkt tot respectievelijk 3,5 % en 2,6 %. Hierdoor steeg het aandeel van het ASO met 1,6 %punten, terwijl het aandeel van het technisch en beroepsonderwijs daalde.

Figuur 4.4.3: Evolutie van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm en geslacht, 1 februari 2006-2007-2008.

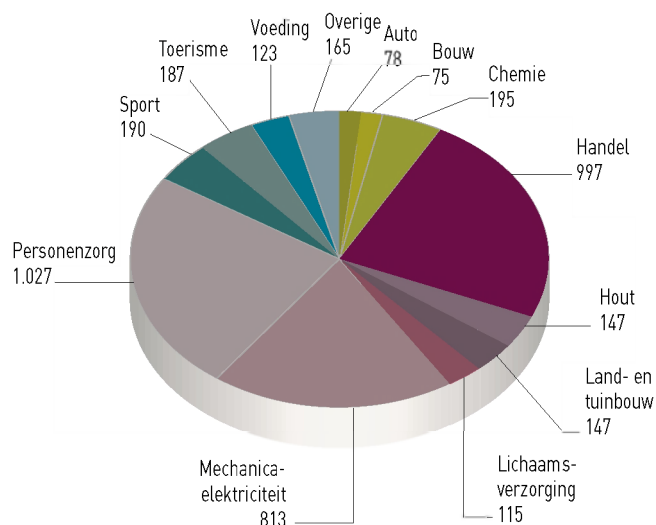
Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Vermits laatstejaarsleerlingen uit het BSO en het TSO vaker doorstromen naar de arbeidsmarkt in vergelijking met leerlingen uit het ASO, bekijken we welke studierichtingen het populairst zijn bij deze laatstejaarsleerlingen.

In het TSO (figuur 4.4.4) studeren de meeste leerlingen af in de richtingen 'personenzorg' (24,1 %), 'handel' (23,4 %) en 'mechanica-elektriciteit' (19,1 %). De andere studierichtingen tellen telkens minder dan 5 % van de laatstejaarsleerlingen in het TSO.

³ Voor een omschrijving van het begrip 'laatstejaarsleerlingen' verwijzen we naar "West-Vlaanderen sociaaleconomisch – feiten en cijfers – 2006" (p. 44-45).

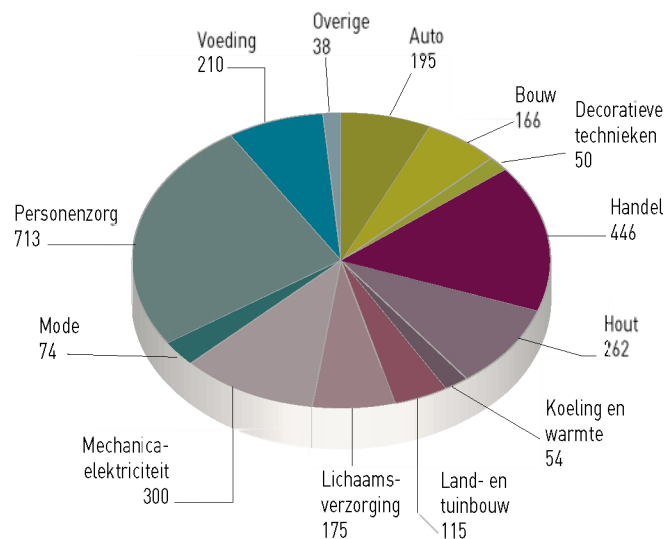
Figuur 4.4.4: Verdeling van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het voltijds TSO volgens studierichting, 1 februari 2008.

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Net als in het TSO zijn de richtingen 'personenzorg' (25,5 %), 'handel' (15,9 %) en 'mechanica-elektriciteit' (10,7 %) ook in het BSO de belangrijkste studierichtingen (figuur 4.4.5).

Figuur 4.4.5: Verdeling van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het voltijds BSO volgens studierichting, 1 februari 2008.

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

HOGER ONDERWIJS

Na het secundair onderwijs stromen heel wat studenten door naar het hoger onderwijs. In wat volgt focussen we ons op de studenten met een domicilie in West-Vlaanderen of Vlaanderen die studeren aan een hogeschool of een universiteit. De opgenomen cijfers hebben allemaal betrekking op het aantal studenten die zijn ingeschreven met het oog op het behalen van een diploma⁴. De cijfers hebben betrekking op het academiejaar 2007-2008.

Tabel 4.4.1 biedt een overzicht van het aantal West-Vlaamse studenten die studeren aan hogescholen en universiteiten, ingedeeld naar geslacht en vergeleken met Vlaamse studenten. In het academiejaar 2007-2008 zijn 30.110 West-Vlaamse studenten ingeschreven aan een hogeschool of universiteit, een toename met 2,6 % in vergelijking met het academiejaar 2006-2007. Ruim twee derde (65,8 %) van deze West-Vlaamse studenten studeert aan een hogeschool. Wat de Vlaamse studenten betreft volgt een groter aandeel een universitaire opleiding (37,7 %). De verdeling mannen/vrouwen toont dat zowel aan hogescholen als aan universiteiten meer vrouwen dan mannen studeren. Van de West-Vlaamse hogeschoolstudenten is 53,4 % een vrouw; bij de West-Vlaamse universiteitsstudenten is 55,1 % een vrouw. Ook voor de Vlaamse studenten geldt deze vaststelling; bij hen ligt het aandeel van vrouwen in hogescholen op 54,0 % en in universiteiten op 55,3 %.

Tabel 4.4.1: West-Vlaamse en Vlaamse studenten hoger onderwijs, academiejaar 2007-2008.

	Hogescholen			Universiteiten		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
West-Vlaamse studenten	9.216 46,6 %	10.582 53,4 %	19.798 100 %	4.635 44,9 %	5.677 55,1 %	10.312 100 %
Vlaamse studenten	46.427 46,0 %	54.567 54,0 %	100.994 100 %	27.358 44,7 %	33.780 55,3 %	61.138 100 %

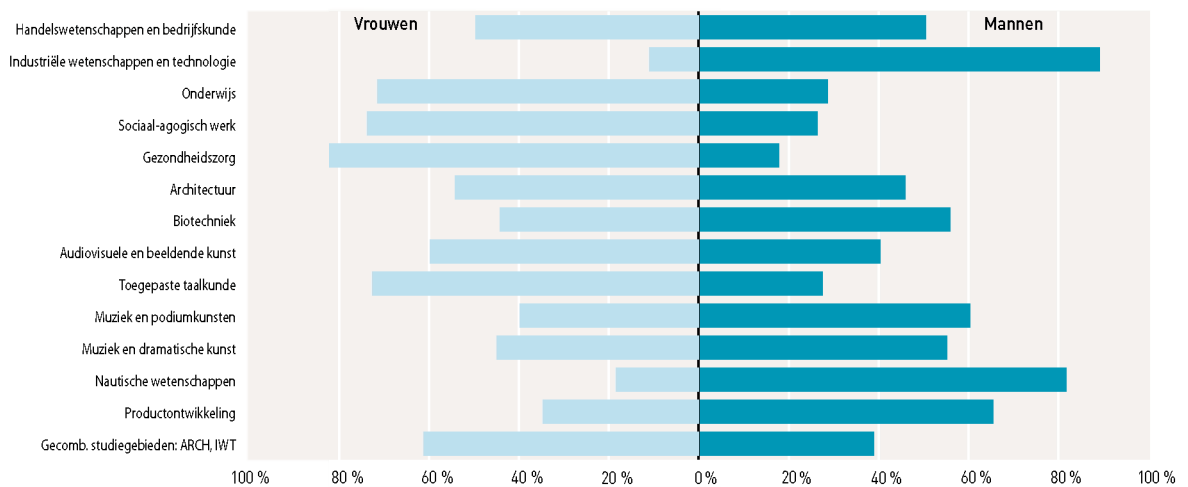
Bron: Vlaamse Overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In het secundair onderwijs bleken bepaalde studierichtingen bijna uitsluitend meisjes aan te trekken, terwijl in andere studierichtingen dan weer bijna uitsluitend jongens studeerden. In figuur 4.4.6 en 4.4.7 gaan we na of dergelijke seksesegregatie ook in het hoger onderwijs kan worden waargenomen.

Vijf hogeschoolstudierichtingen trekken samen ruim 87 % van alle West-Vlaamse hogeschoolstudenten aan. In vier van deze studierichtingen – de richting ‘handelswetenschappen en bedrijfskunde’ vormt een uitzondering – is er een aanzienlijke seksesegregatie aanwezig (figuur 4.4.6). De richting ‘industriële wetenschappen en technologie’ trekt bijna uitsluitend mannen aan (89,1 %), terwijl de richtingen ‘gezondheidszorg’, ‘sociaal-agogisch werk’ en ‘onderwijs’ dan weer vooral vrouwen aantrekken (respectievelijk 82,2 %, 73,7 % en 71,4 %). Daarnaast telt ook de richting ‘toegepaste taalkunde’ een groot aandeel vrouwelijke studenten (72,5 %). De richtingen ‘nautische wetenschappen’ en ‘productontwikkeling’ hebben een groot aandeel mannelijke studenten (respectievelijk 81,6 % en 65,4 %), al moet dit enigszins worden gerelativeerd aangezien in deze richtingen slechts een beperkt aantal studenten is ingeschreven.

⁴ Om het aantal studenten te verkrijgen, wordt per student slechts één inschrijving in aanmerking genomen, namelijk de eerste inschrijving van de studenten met een diplomacontract in een instelling van het hoger onderwijs in het desbetreffende academiejaar.

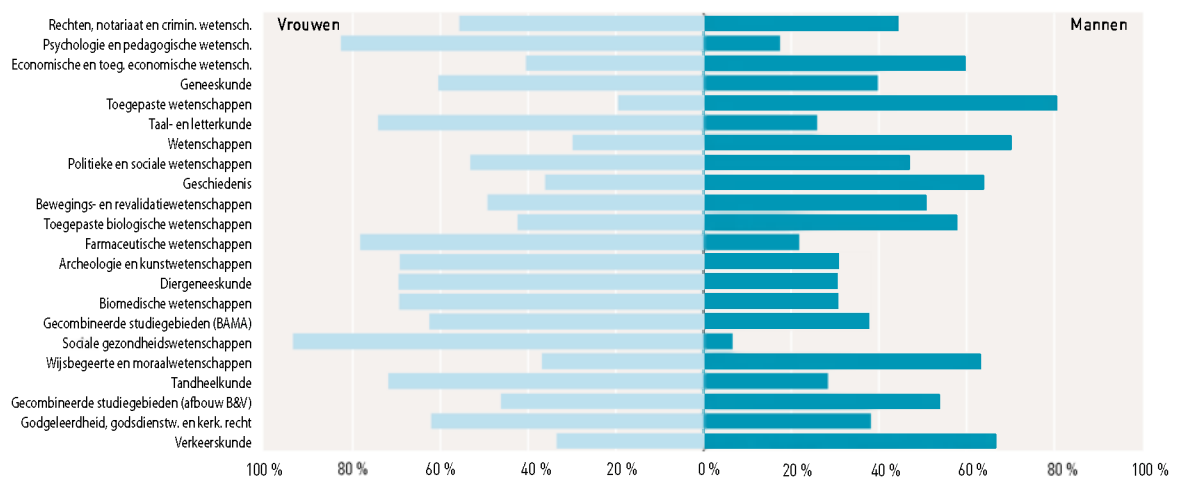
Figuur 4.4.6: Seksesegregatie bij West-Vlaamse studenten naar studiegebied in de hogescholen, academiejaar 2007-2008.

Bron: Vlaamse Overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Ook in de universiteiten is seksexsegregatie aanwezig bij de West-Vlaamse studenten (figuur 4.4.7). Zo zijn in de richtingen 'sociale gezondheidswetenschappen', 'psychologie en pedagogische wetenschappen', 'farmaceutische wetenschappen' en 'taal- en letterkunde' met respectievelijk 93,6 %, 82,6 %, 78,3 % en 74,2 % overwegend vrouwelijke studenten ingeschreven. De richting 'toegepaste wetenschappen' is dan weer vooral populair bij mannen; 80,6 % van de studenten in deze studierichting is een man. Ook de richting 'wetenschappen' telt voornamelijk mannelijke studenten (70,2 %).

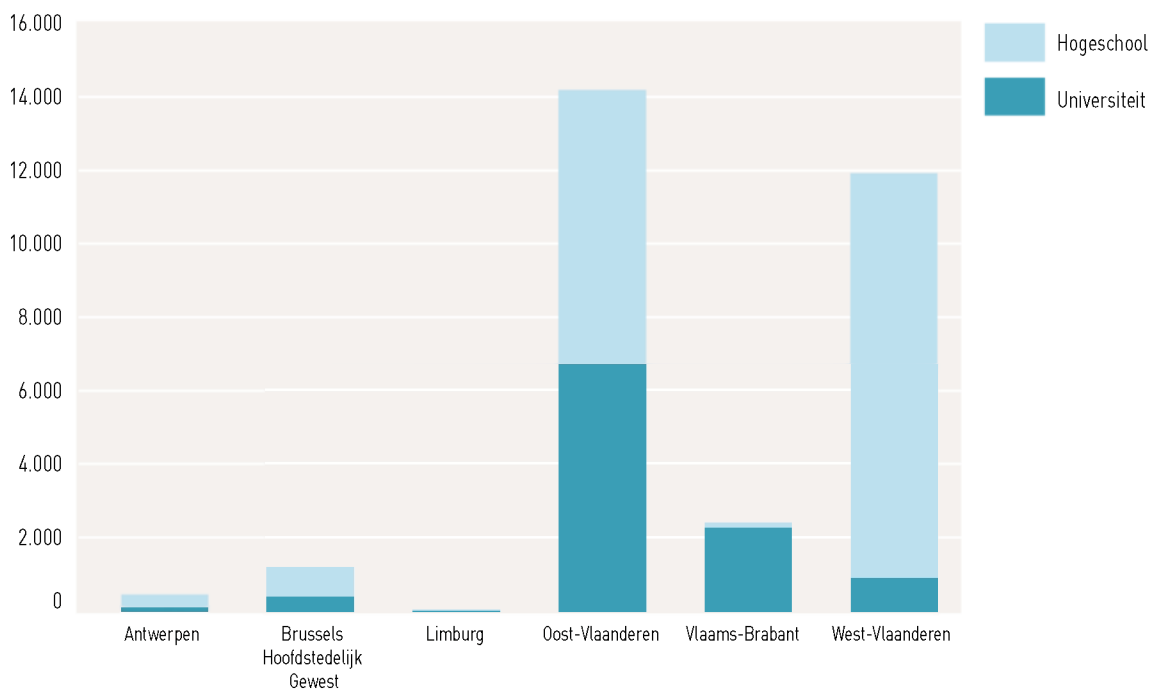
Figuur 4.4.7: Seksesegregatie bij West-Vlaamse studenten naar studiegebied in de universiteiten, academiejaar 2007-2008.

Bron: Vlaamse Overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Uit figuur 4.4.8 blijkt dat de overgrote meerderheid van de West-Vlaamse studenten hoger onderwijs volgt in Oost- en West-Vlaanderen (respectievelijk 47,1 % en 39,5 %). In Oost-Vlaanderen trekken zowel de hogescholen als de Gentse universiteit veel West-Vlaamse studenten aan. De West-Vlaamse studenten die in West-Vlaanderen hoger onderwijs volgen, doen dit vooral aan de hogescholen (92,5 %). Het geringe aanbod aan universitair onderwijs in West-Vlaanderen is hier uiteraard niet vreemd aan. Van de 7,9 % West-Vlaamse studenten die in Vlaams-Brabant hoger onderwijs volgen doet 94,3 % dit aan de universiteit van Leuven. De West-Vlaamse studenten die naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest trekken (3,9 %), doen dit vooral omwille van de hogescholen (67,4 %); de EHSAL en de Erasmushogeschool Brussel trekken samen ruim drie vierde van deze studenten aan.

Figuur 4.4.8: Aantal West-Vlaamse studenten naar provincie en opleidingsvorm, academiejaar 2007-2008.

Bron: Vlaamse Overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

5 INDICATOREN VAN ECONOMISCHE ACTIVITEIT

1. CONJUNCTUUR

nele.depestel@west-vlaanderen.be

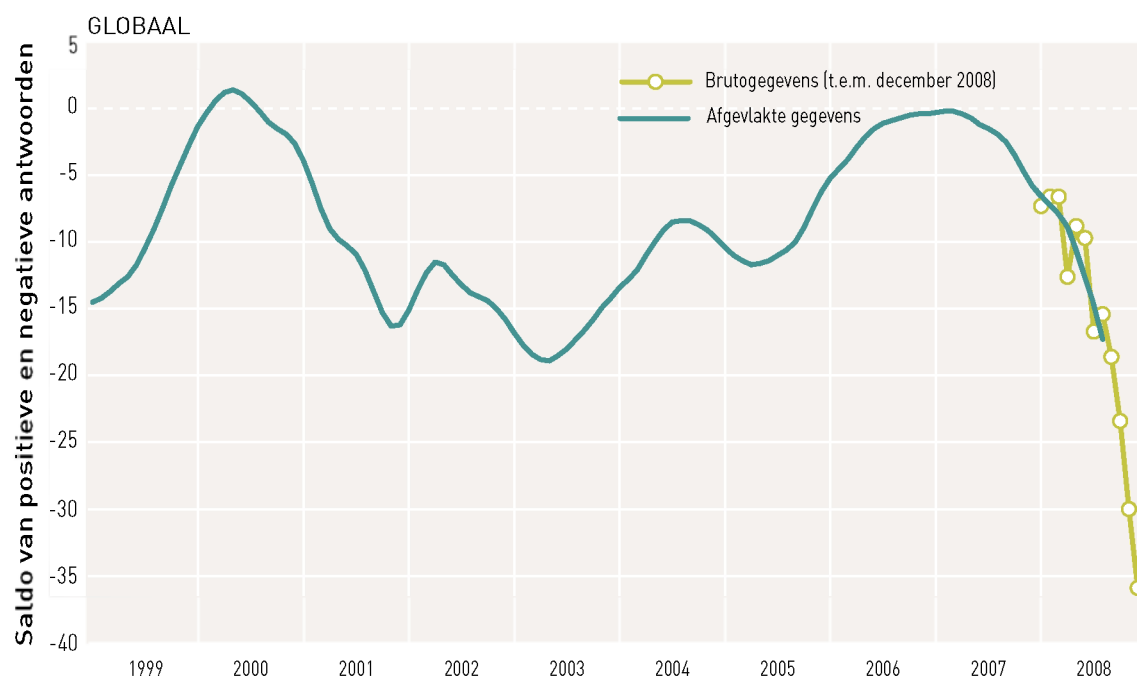
Een analyse van het jaar 2008 op conjunctureel vlak was eenvoudig: het was een jaar van continue achteruitgang. Dit zowel voor de globale economie als voor alle deelsectoren.

De conjuncturele situatie in West-Vlaanderen in het afgelopen jaar wordt weergegeven aan de hand van de provinciale conjunctuurcurven van de Nationale Bank van België (NBB)¹.

In figuur 5.1 tonen we de vijf curven (globaal, verwerkende nijverheid, ruwbouw, handel en dienstverlening aan bedrijven) voor een periode van tien jaar (1999-2008).

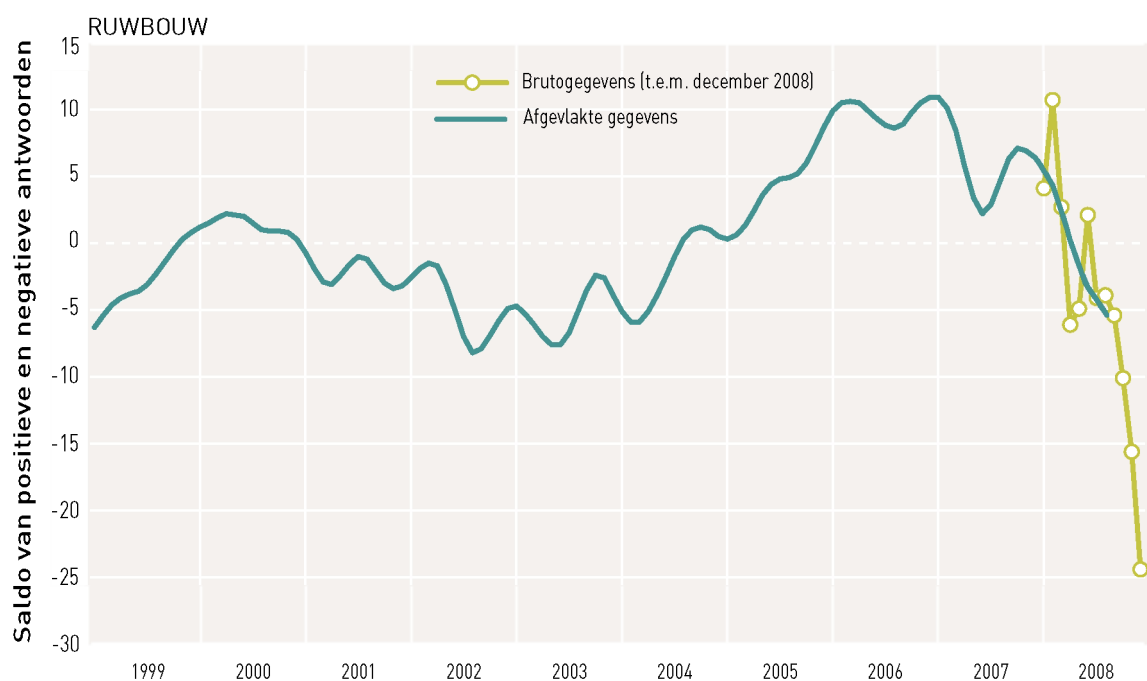
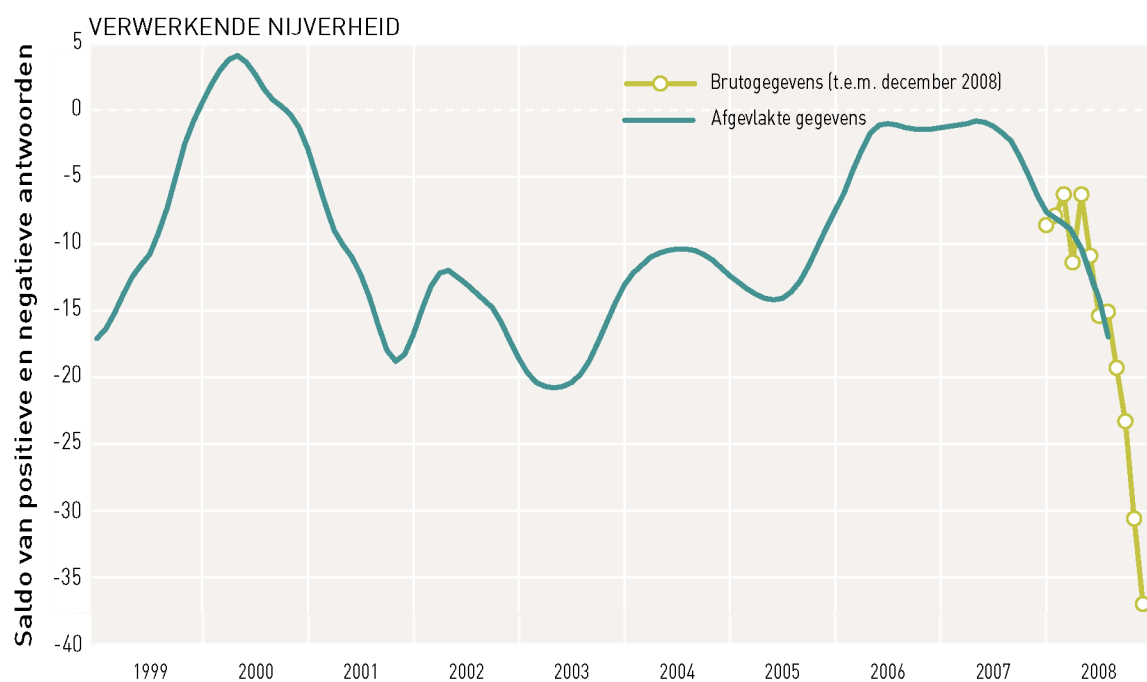
Zonder uitzondering kende elke curve een duidelijk neerwaartse beweging. In de eerste helft van 2008 wisselden toe- en afnames van de brutowaarden elkaar af, maar de globale trend was negatief. In de tweede helft van 2008 gingen de brutowaarden bijna enkel nog naar beneden.

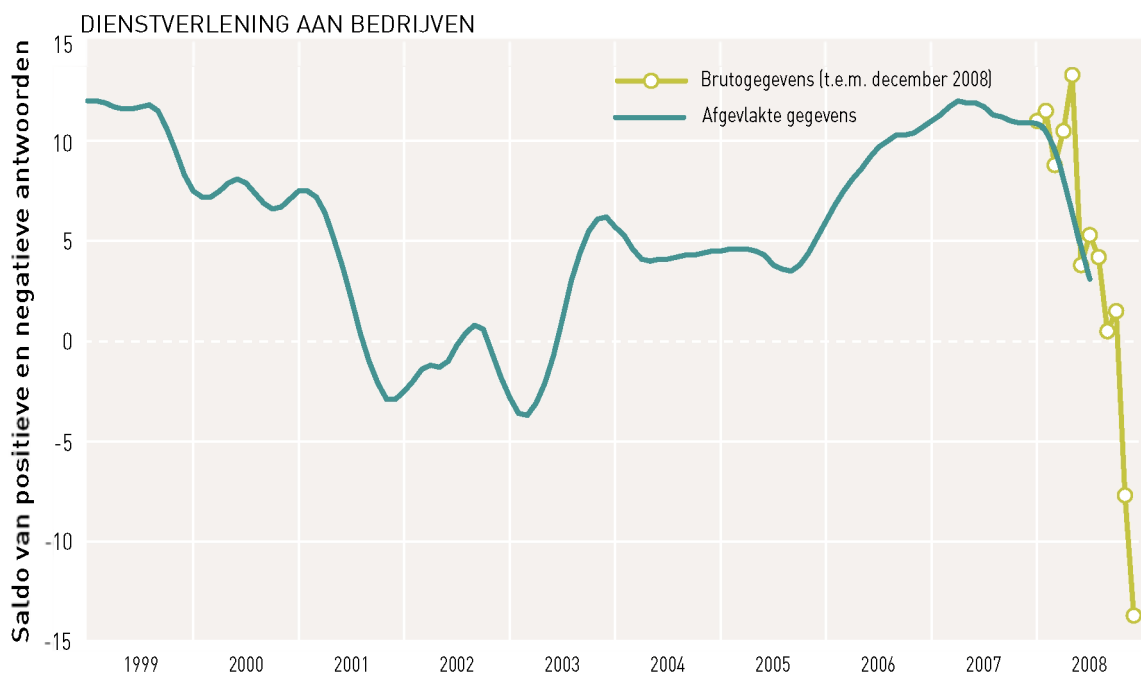
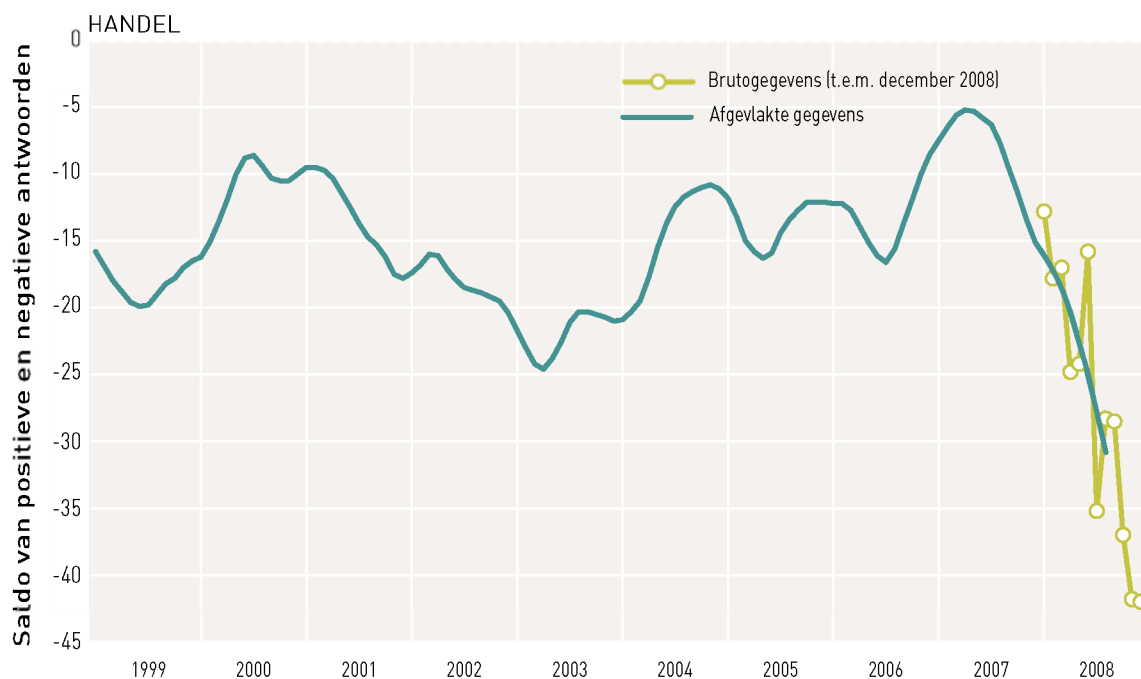
Figuur 5.1: Conjunctuurcurven voor West-Vlaanderen (a), (b).

¹ De conjunctuurcurven worden samengesteld op basis van een enquête bij de bedrijfsleiders, met vragen over de facetten van de vraag, de activiteiten en de vooruitzichten. Men kan antwoorden met 'stijgend' (positief), 'dalend' (negatief) of 'gelijkblijvend'. De bruto-indicator is het saldo van de antwoorden op die vragen. Met enkele maanden vertraging wordt op basis van de brutogegevens een afgevlakte curve berekend.

De globale synthetische curve is samengesteld uit drie deelcurven: de curve van de verwerkende nijverheid (industrie), de curve van de ruwbouw en de curve van de handel. Daarnaast is er nog een vijfde curve: die van de dienstverlening aan bedrijven. Deze curve, opgemaakt sinds 1999, zit echter niet in de globale curve.

(a) De provinciale ongewogen synthetische curve wordt op praktisch dezelfde wijze berekend als de nationale synthetische curve. De basis wordt echter gevormd door de individuele antwoorden van de ondernemingen die in de provincie gevestigd zijn; ze worden ongewogen in de berekeningen opgenomen.

(b) De curve van de dienstverlening aan bedrijven is niet opgenomen in de gezamenlijke synthetische (globale) curve. De NBB maakt deze curve op sinds 1999.

Bron: NBB, Conjunctuurenquêtes bij de bedrijven, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

2. BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE

nele.depestel@west-vlaanderen.be

West-Vlaanderen haalde in de periode 1997-2006 haar achterstand ten opzichte van het Vlaamse Gewest inzake bruto toegevoegde waarde nog niet in. De provincie noteert lagere loonkosten per werknemer dan in Vlaanderen, maar in de periode 1997-2005 was er wel een stijging van het loonaandeel in de totale bruto toegevoegde waarde van West-Vlaanderen.

Het bruto regionaal product wordt gedefinieerd als de som van de bruto toegevoegde waarden gerealiseerd door alle economische sectoren die gevestigd zijn binnen de regio. De totale bruto toegevoegde waarde is het bedrag dat de productiefactoren aan de waarde van de verbruikte goederen en diensten toevoegen en is gelijk aan het verschil tussen de waarde van de geproduceerde goederen en diensten en de waarde van de in het productieproces verbruikte goederen en diensten. De bruto toegevoegde waarde kan ook beschouwd worden als de som van de vergoedingen voor de primaire productiefactoren die ingeschakeld zijn in het productieproces (lonen, wedden, kapitaalinkomen, winst enz.).

Statistische reeksen over het bruto nationaal of regionaal product zijn terug te vinden in de nationale en regionale rekeningen die door de Nationale Bank van België worden opgemaakt. Deze bevatten cijfers over de bruto toegevoegde waarde van België in het geheel of van een specifieke regio (gewest, provincie, arrondissement). Bij de opmaak van dit overzicht waren coherente reeksen beschikbaar voor de periode 1997-2006¹.

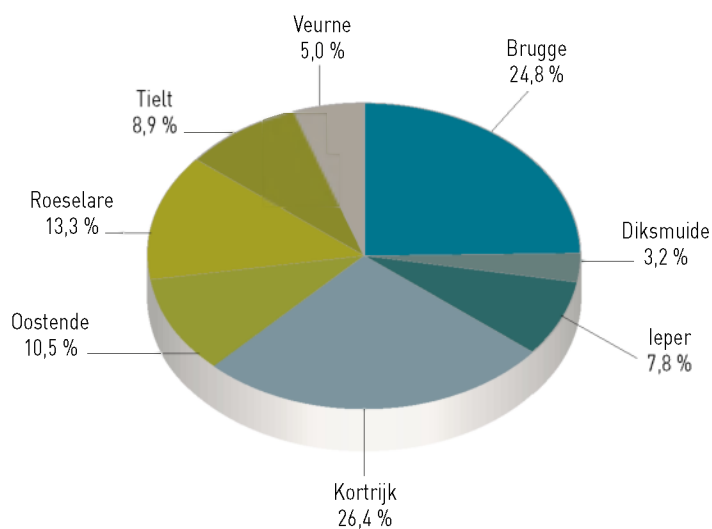
De waardering van de bruto toegevoegde waarde gebeurt tegen basisprijzen². Voor de geografische subindelingen in bedrijfstakken worden de gegevens in lopende prijzen opgemaakt. Enkel voor de totale bruto toegevoegde waarde is er een berekening in vaste prijzen. De reeks in vaste prijzen – die gebruikt wordt om de economische groei te berekenen – wordt uitgedrukt in kettingeuro's met als referentiejaar 2005³.

West-Vlaanderen realiseerde in 2006 een bruto toegevoegde waarde van 28.599 miljoen euro of 17,6 % van de Vlaamse bruto toegevoegde waarde. Tussen 1997 en 2006 daalde het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest licht (van 17,8 % naar 17,6 %). De bruto toegevoegde waarde per inwoner is in West-Vlaanderen kleiner dan in het Vlaamse Gewest. In hoofdstuk 3 (Welvaart) lichtten we dit toe aan de hand van een gelijkaardige indicator, het bruto binnenlands product per inwoner.

Ter informatie toont figuur 5.2.1 hoeveel elk West-Vlaams arrondissement bijdraagt aan de totale bruto toegevoegde waarde van West-Vlaanderen.

1 Sinds 1998 worden de reeksen opgemaakt volgens de definities van het "Europese Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen 1995" (ESR 1995). Voordien was het ESR 1979-Systeem de referentiemethodologie. Het is niet mogelijk om cijfers volgens beide methodologieën met elkaar te vergelijken.
 2 Dat wil zeggen dat de productie niet de door de producent in rekening gebrachte belasting over de toegevoegde waarde omvat en ook niet mogelijke andere productgebonden belastingen zoals accijnzen. Wel zijn productgebonden subsidies inbegrepen.
 3 Deze nieuwe berekeningsmethode (voor de volledige Europese Unie) werd door de NBB ingevoerd vanaf 25 oktober 2006. Via de nieuwe methode wordt de recente economische groei juist berekend. Voor meer informatie verwijzen we naar: http://www.nbb.be/DOC/DQ/N/METHOD/B_OVERHN05.pdf

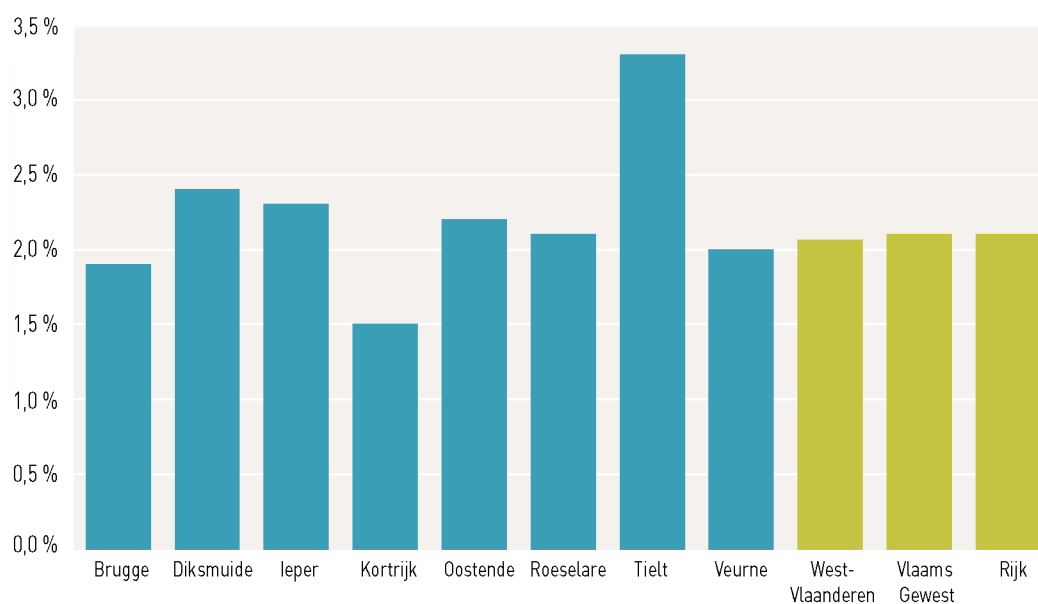
Figuur 5.2.1: Aandeel per arrondissement in de bruto toegevoegde waarde van West-Vlaanderen tegen lopende prijzen, 2006.

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Om een beeld te krijgen van de economische groei in West-Vlaanderen, kijken we naar de evolutie van de bruto toegevoegde waarde in vaste prijzen (zie figuur 5.2.2). De gemiddelde jaarlijkse groei bleek in de periode 1997-2006 in West-Vlaanderen iets kleiner dan in het Vlaamse Gewest of het Rijk. Binnen West-Vlaanderen zijn Diksmuide, Ieper en vooral Tielt aan een inhaalbeweging bezig door een hogere groei te realiseren dan gemiddeld in West-Vlaanderen of het Vlaamse Gewest. Kortrijk, Brugge en Veurne realiseerden de kleinste groei.

Figuur 5.2.2: Gemiddelde jaarlijkse economische groei aan de hand van de bruto toegevoegde waarde tegen vaste prijzen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 1997-2006 (a).

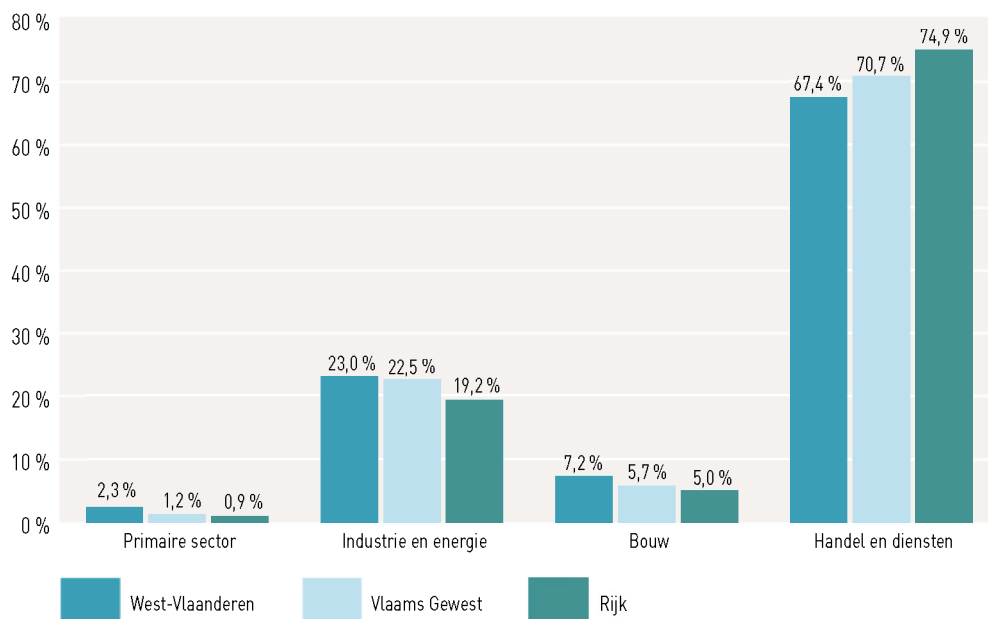

(a) De reeks in vaste prijzen wordt uitgedrukt in kettingeuro's (referentiejaar 2005).

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Ter informatie geeft figuur 5.2.3 weer hoeveel de verschillende sectoren bijdragen aan de totale bruto toegevoegde waarde in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk. In elk niveau dragen de handel en diensten het meeste bij, maar in West-Vlaanderen is dit aandeel het kleinst. De verschuiving van de sector industrie en energie naar de handel en diensten verliep in West-Vlaanderen in de periode 1997-2006 ook trager dan in het Vlaamse Gewest.

Figuur 5.2.3: Bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen naar sector in West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 2006.

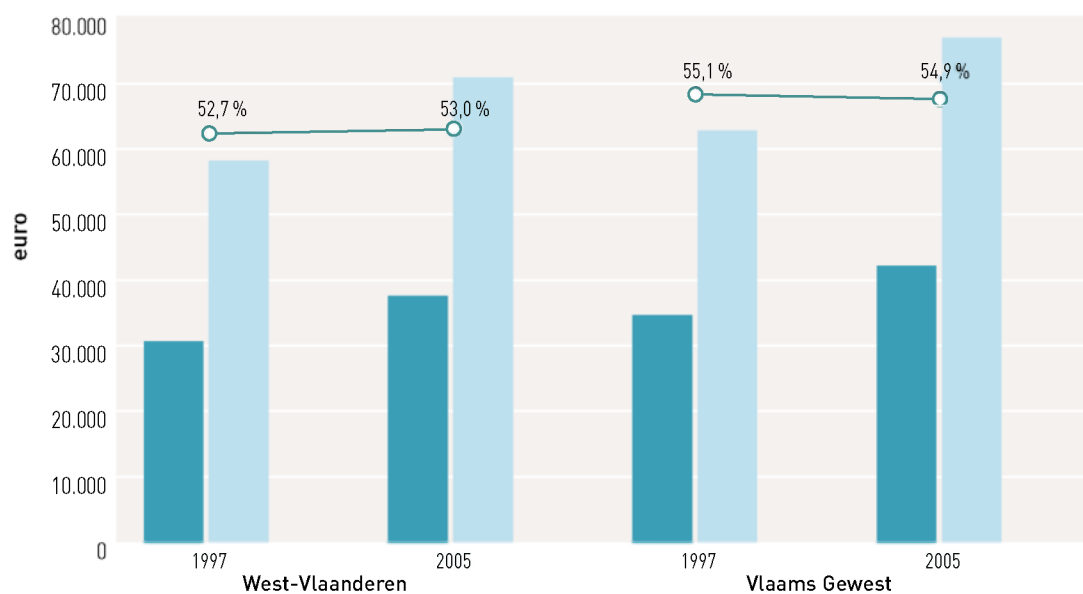

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tot slot staan we nog even stil bij de gemiddelde loonkost en de arbeidsproductiviteit in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. Figuur 5.2.4 toont hoe groot beide indicatoren zijn, hoe ze evolueerden in de periode 1997-2005 en waar de verschillen liggen tussen West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest.

Een vaststelling uit de figuur is dat zowel de gemiddelde loonkosten per werknemer als de arbeidsproductiviteit in West-Vlaanderen lager liggen dan in het Vlaamse Gewest. De verhouding tussen beide indicatoren, het loon-aandeel in de bruto toegevoegde waarde, ligt ook lager in West-Vlaanderen dan in het Vlaamse Gewest. In West-Vlaanderen steeg deze laatste indicator licht tussen 1997 en 2005, terwijl er in het Vlaamse Gewest een kleine afname was. Dit komt doordat in West-Vlaanderen de loonkosten per werknemer iets meer toenamen dan de bruto toegevoegde waarde per werknemer, terwijl in het Vlaamse Gewest het omgekeerde het geval was.

Figuur 5.2.4: Evolutie van de loonkost en de arbeidsproductiviteit in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 1997-2005.

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

3. OMZET, UITVOER EN INVESTERINGEN

sabine.traen@west-vlaanderen.be

In 2007 realiseerden de West-Vlaamse ondernemingen 77,0 miljard euro omzet, een toename met 9,4 % in vergelijking met 2006. De waarde van de uitvoer van de West-Vlaamse ondernemingen steeg in 2007 met 12,6 % tot 28,6 miljard euro. Hierdoor steeg de exportquote in West-Vlaanderen tot 37,1. In 2006 investeerden de West-Vlaamse bedrijven samen ruim 8 miljard euro. Dit is 3,8 % meer dan in 2005.

OMZET EN UITVOER

Om een beeld te krijgen van omzet en uitvoer in West-Vlaanderen gebruiken we gegevens op basis van de BTW-aangiften. Deze gegevens betreffen de aangevers die effectief BTW verschuldigd zijn aan het Ministerie van Financiën.

In 2007 realiseerden de West-Vlaamse ondernemingen 77,0 miljard euro omzet (tabel 5.3.1). Hiermee heeft West-Vlaanderen een aandeel van 12,2 % in het Vlaamse cijfer¹. In vergelijking met 2006 steeg de omzet in West-Vlaanderen in 2007 met 9,4 %. Dit is opvallend beter dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk waar de omzet telkens met 6,8 % steeg op jaarbasis.

In de periode 2003-2007 groeide de omzet in West-Vlaanderen jaarlijks met gemiddeld 7,0 %. Het Vlaamse Gewest en het Rijk kenden in dezelfde periode een grotere omzetgroei met respectievelijk gemiddeld 7,9 % en 8,3 % per jaar. Ook wat betreft de omzet per aangever kenden het Vlaamse Gewest (+5,2 %) en het Rijk (+5,8 %) een sterkere jaarlijkse groei dan West-Vlaanderen (+4,8 %). Het feit dat tussen 2003 en 2007 ook het aantal aangevers toenam zorgt ervoor dat de gemiddelde jaarlijkse groei van de omzet per aangever lager ligt dan de gemiddelde jaarlijkse groei van de omzet.

Tabel 5.3.1: Evolutie (2006-2007) en gemiddelde jaarlijkse groei (2003-2007) van de omzet in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Rijk
Omzet (in miljard euro)			
- 2006	70,4	593,4	1.004,6
- 2007	77,0	633,7	1.073,1
- evolutie (in %)	+9,4 %	+6,8 %	+6,8 %
Gem. jaarl. groei (in %)			
- omzet	+7,0 %	+7,9 %	+8,3 %
- omzet per aangever	+4,8 %	+5,2 %	+5,8 %

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

¹ West-Vlaanderen scoort eerder zwak inzake aandeel in het Vlaamse Gewest in vergelijking met andere indicatoren van economische activiteit zoals toegevoegde waarde, actieve en startende ondernemingen, werkgelegenheid, enz... De verklaring ligt in het feit dat de BTW-registratie gebeurt naar vestiging van de maatschappelijke zetel. Op die manier ontbreken in de West-Vlaamse cijfers de prestaties van enkele grote ondernemingen met activiteit in West-Vlaanderen, maar met hoofdzetel buiten de provincie. Een andere verklaring is ook dat West-Vlaanderen relatief meer KMO's telt dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest.

Uit tabel 5.3.2 blijkt dat de West-Vlaamse ondernemingen in 2007 samen voor 28,6 miljard euro exporteerden. Dit is 7,9 % van de totale uitvoer door Vlaamse ondernemingen². In vergelijking met 2006 steeg de waarde van uitvoer door West-Vlaamse ondernemingen met 12,6 %. In het Vlaamse Gewest en het Rijk steeg de uitvoer met respectievelijk 8,7 % en 6,6 % minder sterk.

In de periode 2003-2007 steeg de uitvoer door West-Vlaamse ondernemingen met gemiddeld 8,3 % per jaar. Het Vlaamse Gewest en het Rijk kenden een sterkere exportgroei met gemiddeld respectievelijk 9,5 % en 10,5 % per jaar. In West-Vlaanderen groeide de uitvoer per aangever jaarlijks met gemiddeld 6,1 %. Ook hier scoorden het Vlaamse Gewest en het Rijk beter met groeicijfers van respectievelijk 6,8 % en 7,8 % per jaar.

Tabel 5.3.2: Evolutie (2006-2007) en gemiddelde jaarlijkse groei (2003-2007) van de uitvoer in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Rijk
Uitvoer (in miljard euro)			
- 2006	25,4	331,2	554,2
- 2007	28,6	359,9	590,8
- evolutie (in %)	+12,6 %	+8,7 %	+6,6 %
Gem. jaarl. groei (in %)			
- uitvoer	+8,3 %	+9,5 %	+10,5 %
- uitvoer per aangever	+6,1 %	+6,8 %	+7,8 %

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Drukken we de uitvoer uit ten opzichte van de omzet, de zgn. exportquote, dan blijkt dat zowel in West-Vlaanderen als in het Vlaamse Gewest de exportquote is gestegen. In 2007 ligt de exportquote voor West-Vlaanderen op 37,1 (in 2006: 36,1) en op 56,8 in het Vlaamse Gewest (55,8 in 2006). Doordat de omzet in het Rijk iets sterker is gestegen dan de uitvoer, daalt de exportquote licht van 55,2 in 2006 tot 55,1 in 2007.

INVESTERINGEN

Investerings zijn een belangrijke indicator van de economische activiteit omdat daarmee de productiecapaciteit opgebouwd én vernieuwd wordt. Op die manier geven de investeringen een indicatie van de mate waarin ondernemers geloven in de toekomst.

Om een beeld te schetsen van West-Vlaanderen op het vlak van investeringen wordt gebruik gemaakt van de indicator 'bruto-investeringen in vaste activa'³.

In 2006 hebben de West-Vlaamse bedrijven samen ruim 8 miljard euro geïnvesteerd (tabel 5.3.3). Dit is een toename met 3,8 % in vergelijking met 2005. In het Vlaamse Gewest en het Rijk steeg het geïnvesteerde bedrag sterker, met respectievelijk 7,5 % en 8,6 %. Als gevolg van de sterker toegenomen investeringen in het Vlaamse Gewest, daalde het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse cijfer van 20,4 % in 2005 naar 19,7 % in 2006.

² Cfr. voetnoot 1 op blz. 61

³ Deze indicator is afkomstig uit de Regionale Rekeningen volgens de methodologie van het "Europese Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen 1995" (ESR 1995) die worden gepubliceerd door de Nationale Bank van België. De bruto-investeringen in vaste activa (voor afschrijvingen) geven het saldo weer van alle aan- en verkopen van materiële of immateriële activa. Deze indicator omvat private investeringen (geen overheidsinvesteringen) van productie-eenheden die in een bepaalde regio zijn gevestigd.

Tabel 5.3.3: Evolutie van de bruto-investeringen in vaste activa tegen lopende prijzen (in miljard euro) in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 2005-2006.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Rijk
2005	7,9	38,8	61,5
2006	8,2	41,7	66,8
Evolutie in %	+3,8 %	+7,5 %	+8,6 %

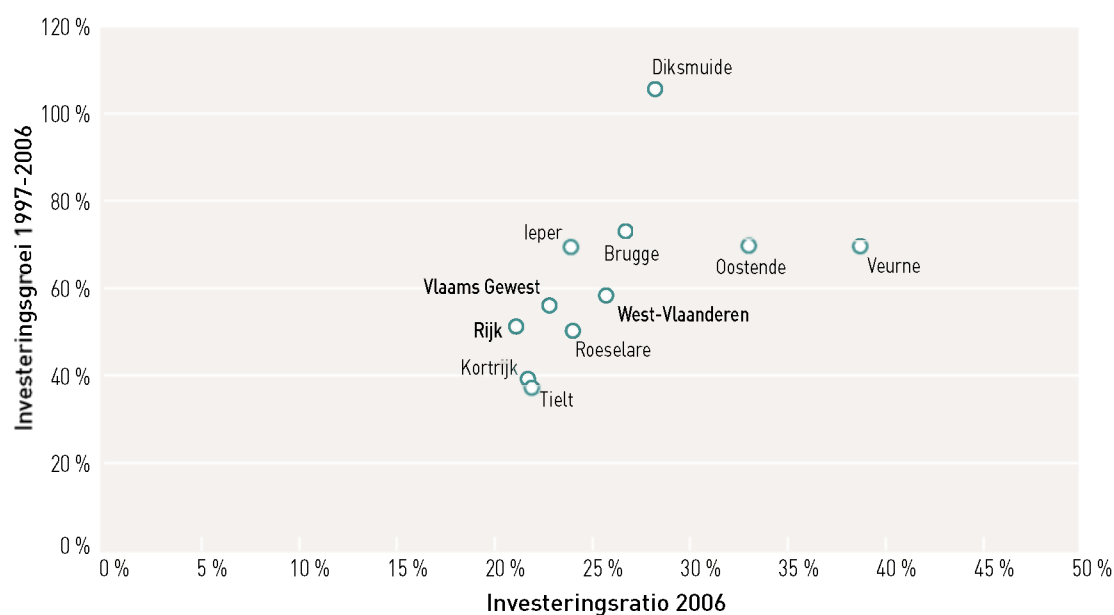
Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In de periode 1997-2006 groeiden de investeringen in West-Vlaanderen met ruim 58 %, wat opvallend beter is dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk waar de investeringsgroei beperkt bleef tot respectievelijk 56,0 % en 51,2 %. Op arrondissementeel niveau liet Diksmuide de sterkste investeringsgroei optekenen (+105,5 %). Ook in Brugge groeiden de investeringen fors met 73,0 %, terwijl in Kortrijk de investeringsgroei beperkt bleef tot 39,2 %. Hierdoor is Brugge de regio geworden waar het meest wordt geïnvesteerd; Kortrijk staat op de tweede plaats.

Bekijken we de investeringen ten opzichte van het Bruto Binnenlands Product (BBP, zie hoofdstuk 3 'Welvaart'), dan verkrijgen we de investeringsratio. Deze indicator is nuttig om de prestaties van verschillende regio's met elkaar te vergelijken. In 2006 lag de West-Vlaamse investeringsratio op 25,7 %. Hiermee doet West-Vlaanderen het beter dan het Vlaamse Gewest (22,8 %) en het Rijk (21,1 %). Op arrondissementeel niveau springen vooral Veurne en Oostende in het oog met een investeringsratio die ver boven het West-Vlaamse cijfer ligt. Kortrijk en Tielt hebben dan weer een opvallend lage investeringsratio, maar doen het toch nog beter dan het Rijk. Regio's met een relatief laag BBP – zoals Diksmuide en Veurne – hebben een relatief hoge investeringsratio en omgekeerd hebben regio's met een relatief hoog BBP – zoals Kortrijk en Roeselare – een relatief lage investeringsratio.

Uit figuur 5.3 blijkt duidelijk dat er een positief verband bestaat tussen de investeringsratio en de investeringsgroei. Regio's met een lage investeringsratio (Kortrijk, Tielt) kenden een trage investeringsgroei. Omgekeerd kenden regio's met een hoge investeringsratio (Veurne, Oostende en Diksmuide) ook een relatief hoge investeringsgroei.

Figuur 5.3: Investeringsratio in 2006 en investeringsgroei over de periode 1997-2006, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk (a).

(a) Investeringsratio en -groei op basis van de indicator 'bruto-investeringen in vaste activa', tegen lopende prijzen.
Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

4. VERLOOP VAN DE ONDERNEMINGEN

sabine.tranen@west-vlaanderen.be

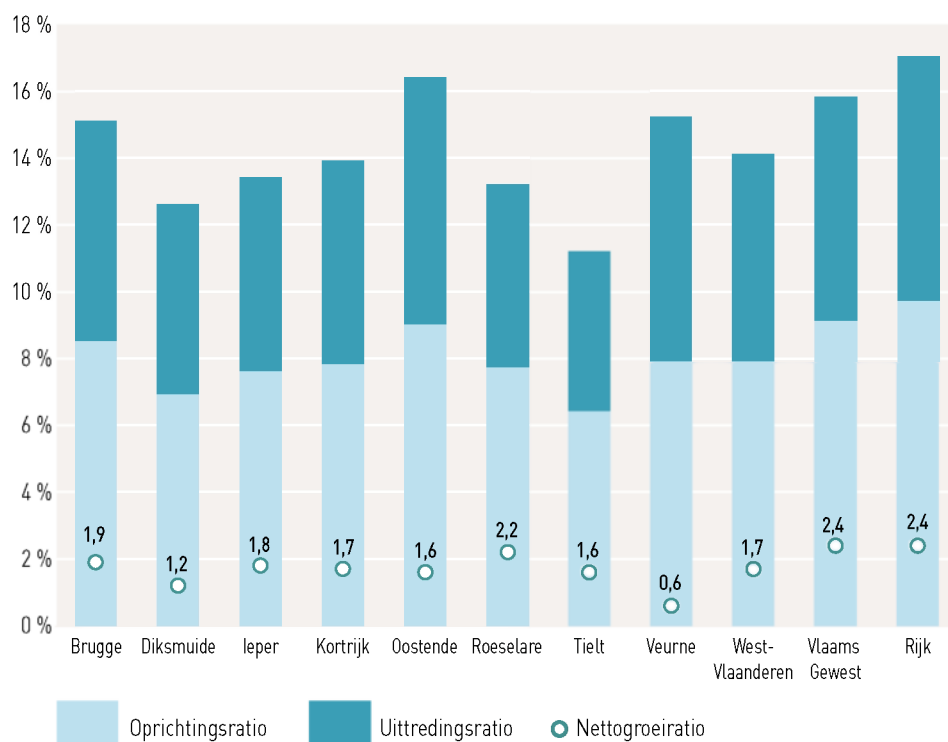
In 2007 telde West-Vlaanderen 97.849 actieve ondernemingen. Met een oprichtingsratio van 7,9 % bleef West-Vlaanderen een stuk onder het Vlaamse gemiddelde. Ook de turbulentie- en de nettogroeiratio waren kleiner in West-Vlaanderen. De quartaire sector kende de grootste turbulentie en netto toename van het aantal ondernemingen. In de primaire sector is er netto een afname van het aantal ondernemingen.

In 2007 telde West-Vlaanderen 97.849 actieve ondernemingen, een toename met 1,8 % ten opzichte van 2006. Er werden in 2007 in totaal 7.726 ondernemingen opgericht en er verdwenen 6.044 ondernemingen¹.

Oprichtingen, stopzettingen en faillissementen maken deel uit van het proces van economische ontwikkeling en geven een beeld van de dynamiek van een regio. Aan de hand van een aantal ratio's proberen we die dynamiek in beeld te brengen.

Figuur 5.4.1 toont de verschillende ratio's² die voor 2007 een beeld geven van de economische dynamiek in de West-Vlaamse arrondissementen, het Vlaamse Gewest en het Rijk.

Figuur 5.4.1: Verloop van de ondernemingen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 2007.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

¹ Verdwenen ondernemingen: voorlopige cijfers. Deze cijfers zullen echter weinig afwijken van de definitieve cijfers.

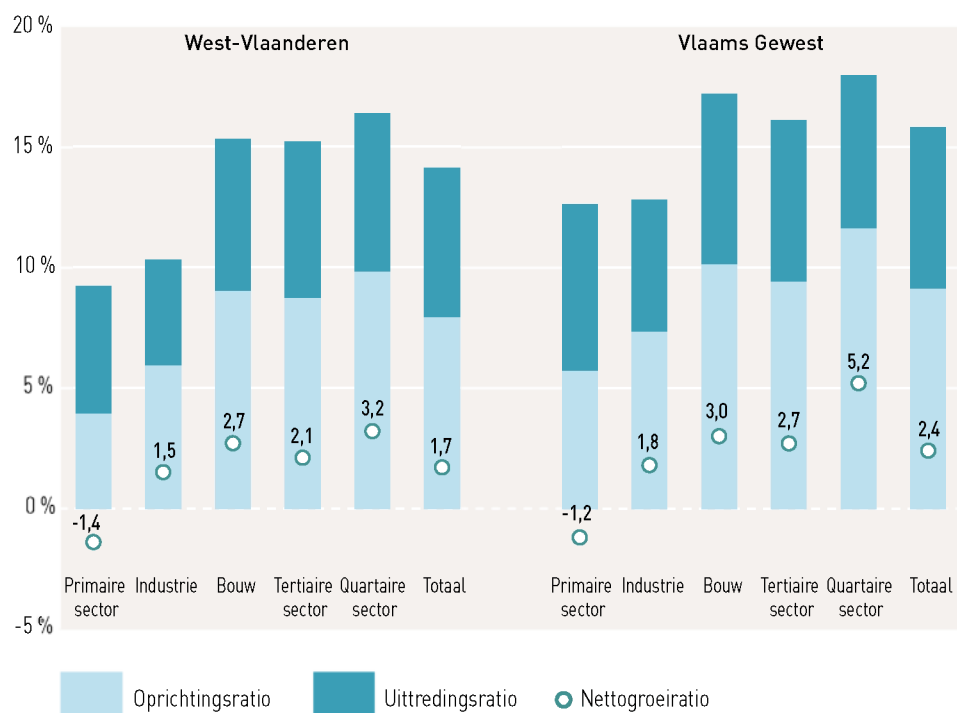
² De **oprichtingsratio** geeft de verhouding weer van het aantal oprichtingen ten opzichte van het aantal actieve ondernemingen. De **uittredingsratio** doet hetzelfde met het aantal stopzettingen en faillissementen. De **nettogroeiratio** is het saldo van de oprichtings- en uittredingsratio terwijl de **turbulentieratio** de som is. Op die manier drukt de nettogroeiratio uit hoeveel ondernemingen er per saldo bijkwamen terwijl de turbulentieratio weergeeft in welke mate het economisch weefsel zich vernieuwde.

In 2007 bedroeg de oprichtingsratio in West-Vlaanderen 7,9 %. Dit is opmerkelijk lager dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk waar de oprichtingsratio respectievelijk 9,1 % en 9,7 % bedroeg. Ook de uittredingsratio ligt met 6,2 % lager dan in het Vlaamse Gewest (6,7 %) en het Rijk (7,3 %). Dit zorgt ervoor dat ook de turbulentie in West-Vlaanderen (14,1 %) lager is dan in het Vlaamse Gewest (15,8 %) en het Rijk (17 %). Aangezien de verschillen tussen de oprichtings- en uittredingsratio in West-Vlaanderen kleiner zijn dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk is ook de nettogroeiratio in West-Vlaanderen (1,7 %) kleiner dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk (beiden 2,4 %).

Uit figuur 5.4.1 blijkt dat er ook tussen de West-Vlaamse arrondissementen onderling grote verschillen zijn. De kustarrondissementen Oostende, Brugge en Veurne hebben de grootste oprichtingsratio, maar ook de grootste uittredingsratio. Bijgevolg is ook de turbulentie het grootst in deze arrondissementen. Tielt heeft daarentegen de laagste turbulentiegraad. In Roeselare is de nettogroeiratio met 2,2 % het grootst terwijl die in Veurne met slechts 0,6 % opvallend laag is.

Deze verschillende economische dynamiek is deels te verklaren door de verschillende economische structuur. Bepaalde sectoren – zoals bijvoorbeeld de horeca – worden gekenmerkt door een grotere graad van oprichtingen en stopzettingen en falen dan andere sectoren. Figuur 5.4.2 toont enkele duidelijke sectorale verschillen wat betreft het verloop van ondernemingen en dit voor zowel West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest.

Figuur 5.4.2: Verloop van de ondernemingen naar sector in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2007.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de sectorale verschillen eenzelfde patroon volgen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. De turbulentie- en nettogroeiratio zijn het grootst in de quartaire sector. De bouwsector staat, zowel wat betreft de turbulentie- als de nettogroeiratio, op de tweede plaats. De industrie kent de kleinste positieve nettogroeiratio. In de primaire sector is er netto een afname van het aantal ondernemingen. Dit is voornamelijk het gevolg van een opvallend lage oprichtingsratio in deze sector.

5. INNOVATIE

sabine.traen@west-vlaanderen.be en Donald Carchon, DCA@iwt.be

In 2008 ontving West-Vlaanderen 18 miljoen euro projectsteun van het IWT. Met deze financiële steun konden in West-Vlaanderen gemiddeld 230 VTE onderzoekers aan de slag. Eind 2006 telde West-Vlaanderen 178.059 loontrekkenden in de hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten. Dit is 45,1 % van alle loontrekkenden in West-Vlaanderen.

Om een beeld te krijgen van de innovatie in West-Vlaanderen deden we beroep op cijfermateriaal van het IWT, het Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen. Daarnaast bekijken we ook RSZ-cijfers rond de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten.

IWT

In 2008 kreeg West-Vlaanderen 18 miljoen euro projectsteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie via het IWT. Het aandeel van West-Vlaanderen in de totale steun voor heel Vlaanderen bedroeg daarmee 8 %. Hiermee ontving West-Vlaanderen financiële steun voor gemiddeld bijna 230 VTE onderzoekers. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse cijfer bedraagt nu 14 %.

West-Vlaanderen scoort traditioneel heel goed in het KMO-programma. 2008 vormde hierop geen uitzondering. Ruim 4,6 miljoen euro of 32 % van de KMO-steun ging naar West-Vlaamse KMO's, een sterke stijging met 11 %punten.

West-Vlaamse bedrijven kunnen ook steun krijgen in het Onderzoek en Ontwikkeling (O&O)-programma van het IWT. Dit is een programma waarin projecten voor meer geavanceerd en uitgebreider onderzoek en ontwikkeling kunnen worden ingediend. Via dit kanaal ontving West-Vlaanderen nog eens 10,4 miljoen euro, wat 11 % van het totale O&O-programma vertegenwoordigde.

Of de aandelen van West-Vlaanderen in deze twee programma's een weerspiegeling zijn van de globale Vlaamse O&O-inspanningen, is voorlopig niet in te schatten. Het Expertisecentrum Onderzoek- en Ontwikkelingsmonitoring (www.steunpuntOOL.be) heeft nog geen cijfers gebaseerd op de "O&O-enquête 2008" kunnen vrijgeven.

In 2008 kregen de hogescholen in West-Vlaanderen 10 % van de middelen uit het Tetra-fonds (Technologietransferfonds voor hogescholen). Opvallend is dat voor het eerst ook West-Vlaamse onderzoeksinstituten steun kregen in het programma Strategisch Basisonderzoek (SBO), met name de Kulak, The United Nations University (Comparative Regional Integration Studies) en de Greenbridge Incubator (Universiteit Gent). Ze kregen samen 6 % van de SBO-steun voor 2008.

RSZ

Op basis van de RSZ-statistieken wordt de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten¹ weergegeven. Deze indeling in sectoren op basis van NACE-bel codes gebeurt door Eurostat op dezelfde manier.

Eind 2006 telde West-vlaanderen 178.059 tewerkgestelden in de hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten, een stijging met 3,7 % in vergelijking met 2005. West-Vlaanderen haalt hiermee een aandeel van 17,6 % in het Vlaamse cijfer. Uitgedrukt ten opzichte van het totale aantal bezoldigd tewerkgestelden in West-Vlaanderen betekent dit een aandeel van 45,1 %. Dit percentage ligt opvallend lager dan in het Vlaamse Gewest (48,4 %) en het Rijk (49,2 %).

¹ Aandeel van de tewerkgestelden in de hoog- en middelhoogtechnologische industrie en de kennisintensieve diensten. De tewerkgestelden in de hoogtechnologische diensten zijn opgenomen in de categorie van de kennisintensieve diensten.

Bekijken we het belang van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten naar arrondissement (figuur 5.5), dan blijkt dat in Brugge bijna de helft (49,1 %) van alle bezoldigden tewerkgesteld is in deze sectoren. Toch ligt dit percentage nog steeds onder het Belgisch gemiddelde (49,2 %). In Tielt zijn dan weer opvallend weinig mensen tewerkgesteld in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten (29,2 %).

In West-Vlaanderen werkt 39,1 % van alle loontrekkenden in de kennisintensieve diensten. In het Vlaamse Gewest en het Rijk ligt dit percentage hoger (respectievelijk 41,3 % en 43,3 %). Ruim de helft (55,3 %) van alle bezoldigden in de kennisintensieve diensten is tewerkgesteld in de arrondissementen Kortrijk en Brugge. In West-Vlaanderen werkt 4,8 % van alle loontrekkenden in de middelhoogtechnologische industrie. Ieper ligt hier met 7,3 % van alle loontrekkenden in deze sector een eind boven en telt ook procentueel meer werknemers in de deze sector dan gemiddeld in het Rijk (5,4 %) en zelfs meer het Vlaamse gemiddelde (6,4 %). In de hoogtechnologische industrie werkt slechts 1,2 % van alle bezoldigden in West-Vlaanderen. Toch ligt dit percentage boven het gemiddelde cijfer in het Vlaamse Gewest (0,7 %) en het Rijk (0,6 %).

Figuur 5.5: Aandeel van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren (a) en kennisintensieve diensten (b) in de totale tewerkstelling, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 31 december 2006.

(a) De hoogtechnologische sectoren omvatten de **hoogtechnologische industrie** (vervaardiging kantoor machines en computers (nace-bel 30), vervaardiging audio-, video- en telecommunicatieapparatuur (nace-bel 32) en vervaardiging medische apparatuur, precisie- en optische instrumenten (nace-bel 33)), de **middelhoogtechnologische industrie** (chemische nijverheid (nace-bel 24), vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen (nace-bel 29), vervaardiging van elektrische machines en apparaten (nace-bel 31), vervaardiging van transportmiddelen (nace-bel 34+35)) en **hoogtechnologische diensten** (post en telecommunicatie (nace-bel 64), informatica en aanverwante activiteiten (nace-bel 72) en onderzoek en ontwikkeling (nace-bel 73)).

(b) **Kennisintensieve diensten** omvatten volgende sectoren: vervoer over water en luchtvaart (nace-bel 61+62), post en telecommunicatie (nace-bel 64), financiële instellingen (nace-bel 65 t/m 67), onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven (nace-bel 70 t/m 74), onderwijs (nace-bel 80), gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (nace-bel 85) en recreatie, cultuur en sport (nace-bel 92). De hoogtechnologische diensten maken dus deel uit van de kennisintensieve diensten.

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In vergelijking met 10 jaar geleden is de tewerkstelling in de hoogtechnologische sectoren in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest gedaald met respectievelijk 0,9 % en 1,0 % (tabel 5.5). Opmerkelijk is dat in dezelfde periode het aantal bezoldigden in de hoogtechnologische sectoren met 1,9 % is gestegen in het Rijk.

Tabel 5.5: Evolutie van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren (a), West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 1997-2006.

	30/06/1997	31/12/2006	Evolutie 1997 - 2006
West-Vlaanderen	31.064	30.797	-0,9 %
Vlaams Gewest	216.733	214.598	-1,0 %
Rijk	341.383	347.907	+1,9 %

a) De hoogtechnologische sectoren omvatten de **hoogtechnologische industrie** (vervaardiging kantoormachines en computers (nace-bel 30), vervaardiging audio-, video- en telecommunicatieapparatuur (nace-bel 32) en vervaardiging medische apparatuur, precisie- en optische instrumenten (nace-bel 33)), de **middelhoogtechnologische industrie** (chemische nijverheid (nace-bel 24), vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen (nace-bel 29), vervaardiging van elektrische machines en apparaten (nace-bel 31), vervaardiging van transportmiddelen (nace-bel 34+35)) en **hoogtechnologische diensten** (post en telecommunicatie (nace-bel 64), informatica en aanverwante activiteiten (nace-bel 72) en onderzoek en ontwikkeling (nace-bel 73)).

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In de periode 1997-2006 is de tewerkstelling in de hoogtechnologische sectoren fors gedaald in het arrondissement Brugge (-774 personen of -8,0 %). Ook in Roeselare daalde het aantal bezoldigden in deze sectoren met 8,0 % (-415 personen). In Brugge lag een forse daling van het aantal loontrekkenden in de 'vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur' en de 'post en telecommunicatie' aan de basis van de forse afname van de tewerkstelling in de hoogtechnologische sectoren. In Roeselare was de oorzaak van de dalende tewerkstelling in de hoogtechnologische sectoren te zoeken bij een sterke daling van het aantal loontrekkenden in de 'vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur' en de 'vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen'. Een forse afname van het aantal werknemers in de 'post en telecommunicatie' en de 'vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen' zorgde ervoor dat het aantal werknemers in hoogtechnologische sectoren in Veurne met ruim één derde daalde tot 379 personen. In de overige West-Vlaamse arrondissementen was er een toename van het aantal bezoldigden in de hoogtechnologische sectoren. Kortrijk en Leper kenden de grootste toename met respectievelijk 423 bezoldigden (+5,4 %) en 315 bezoldigden (+9,9 %). In Kortrijk zorgden de 'informatica en aanverwante activiteiten' en de 'vervaardiging van medische apparatuur, precisie- en optische instrumenten' voor de grootste toename van het aantal loontrekkenden. In Leper kenden vooral de 'vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur' en de 'chemische nijverheid' een grote toename van het aantal werknemers.

6 BLIK OP SECTOREN

1. TRANSPORT, DISTRIBUTIE EN LOGISTIEK

alexander.demon@west-vlaanderen.be

POM West-vlaanderen: andre.de_raes@west-vlaanderen.be & anemone.monsieur@west-vlaanderen.be

INLEIDING

Voor de afbakening van het logistieke landschap in West-Vlaanderen wordt in deze bijdrage een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de infrastructuur en anderzijds de spelers.

Wat de infrastructuur betreft zijn er eerst en vooral de poorten. We onderscheiden hierbij de beide zeehavens (Zeebrugge en Oostende) en de luchthavens (Oostende-Brugge en Kortrijk-Wevelgem). De internationale luchthaven Kortrijk-Wevelgem is weliswaar niet erkend als Vlaamse poort in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen maar wordt hier toch opgenomen als poort. Een tweede belangrijke groep binnen de logistieke infrastructuur zijn de internationaal georiënteerde logistieke parken en multimodale overslagcentra. Ten derde is er de zogenaamde lijninfrastructuur (wegen, binnenvaartnetwerk en spoorwegen).

Naast de infrastructuur zijn er ook de betrokken partijen: de spelers. Het gaat hier in de eerste plaats om de vervoerslogistieke cluster zoals beschreven door de NBB in een studie uit 2008 over de economische impact van de sector Transport-Distributie-Logistiek (TDL) in België. In 2009 werd dergelijke analyse door de NBB (nog) niet gemaakt, en zijn hieromtrent dus geen cijfers beschikbaar op West-Vlaams niveau. Het is de bedoeling om deze cijfers opnieuw op te nemen in de editie van volgend jaar samen met een overzicht van de in West-Vlaanderen aanwezige Europese Distributie Centra (EDC's). Om die reden is de bijdrage rond dit onderdeel beperkt gebleven tot een stand van zaken van het provinciale beleid op het vlak van logistiek.

POORTEN

• HAVEN VAN ZEEBRUGGE

Haven Zeebrugge status quo in 2008 ondanks crisis.

Zeebrugge sluit 2008 af met een totale goederenoverslag van 42 miljoen ton. Dit betekent een status quo tegenover het jaar 2007. Ondanks de economische en financiële crisis die losbrak in het vierde kwartaal van 2008, bleef de jaarlijkse goederenoverslag op een hoog peil.

Zeebrugge behandelde in 2008 een totaal containervolume van 2.210.000 TEU; dit is een groei van 9,4 % tegenover 2007. In tonnage stijgt de totale containertrafiek met 4,3 % tot 21,2 miljoen ton. De groei situeert zich in het deepsea-segment. Zeebrugge geniet van het concurrentiële voordeel dat de haven de grootste containerschepen ter wereld kan ontvangen. Daar waar enkele jaren geleden de 6.500 TEU-schepen nog toonaangevend waren, worden deze momenteel uit de vaart genomen en zijn de schepen van 8.500 – 14.000 TEU toonaangevend. Deze schepen lopen Zeebrugge wekelijks aan.

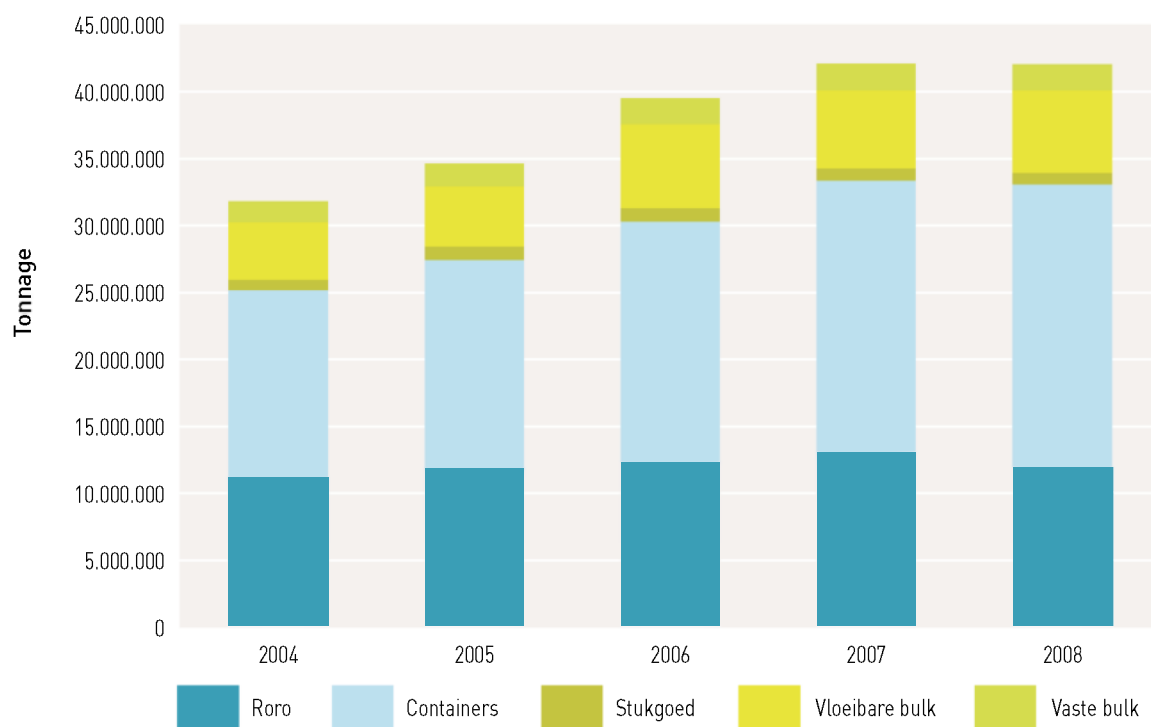
In 2008 werden de eerste estuaire containerschepen in de vaart gebracht (m/s Amberes, m/s Deseo, m/s Tripoli). Zij verschepen containers van Zeebrugge via een kort kusttraject naar het estuarium van de Schelde.

De Zeebrugse roro-trafiek realiseerde in 2008 een volume van 11,8 miljoen ton. De terugval van de Britse economie was in de haven al voelbaar vanaf juni en verklaart de daling van 9,1 % in tonnage. Niet minder dan 927.000 vrachtwagens transiteerden in de haven.

De vrachtdiensten van Superfast Ferries naar Rosyth en van Dartline naar Londen werden stopgezet. In 2009 worden de activiteiten van Superfast Ferries hernomen door Norfolk Line. Een volledige compensatie op andere diensten was niet mogelijk. Maar P&O Ferries (Tilbury) en Transfennica (Bilbao conro-dienst) boekten goede resultaten; de schepen werden gaandeweg vervangen door grotere eenheden.

Figuur 6.1.1 illustreert goed de uiteenlopende evolutie van het container- en roro-verkeer in de haven van Zeebrugge. Ook de ontwikkelingen in de andere trafiektypes worden weergegeven.

Figuur 6.1.1: Evolutie van de trafiek in de haven van Zeebrugge, 2004-2008.

Bron: MBZ, Verwerking: POM West-Vlaanderen en Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Zo noteerde de vloeibare bulk een stijging van 5,9 % tegenover 2007 tot 6.202.000 ton. In totaal liepen 42 LNG-schepen de haven aan (tegenover 33 vorig jaar), dit ondermeer dankzij het in gebruik nemen van de vierde opslagtank van Fluxys. De toegang tot deze terminal werd aangepast voor het ontvangen van de Q-flex schepen, de grootste LNG-tankers in de wereld.

De vaste bulk kende een lichte daling van 2,9 % tot 1.953.000 ton.

Sinds oktober 2008 gaat de autosector wereldwijd door een diep dal. Dit treft onvermijdelijk de behandeling van nieuwe wagens in de haven. Ondanks de sterke prestaties van de Zeebrugse autosector tot oktober, leidde de pijlsnelle daling aan het jaareinde tot een afname op jaarbasis met 3,7 %. Er werden 2.126.000 eenheden behandeld. Dit is de eerste daling sinds 1997. Zeebrugge behoudt evenwel haar leiderspositie als belangrijkste autohaven in de wereld.

Alles doet vermoeden dat ook 2009 moeizaam zal starten. Nochtans blijven heel wat Zeebrugse havenbedrijven investeren, waarmee zij hun vertrouwen tonen in de groei van de havenactiviteiten. Enkele voorbeelden:

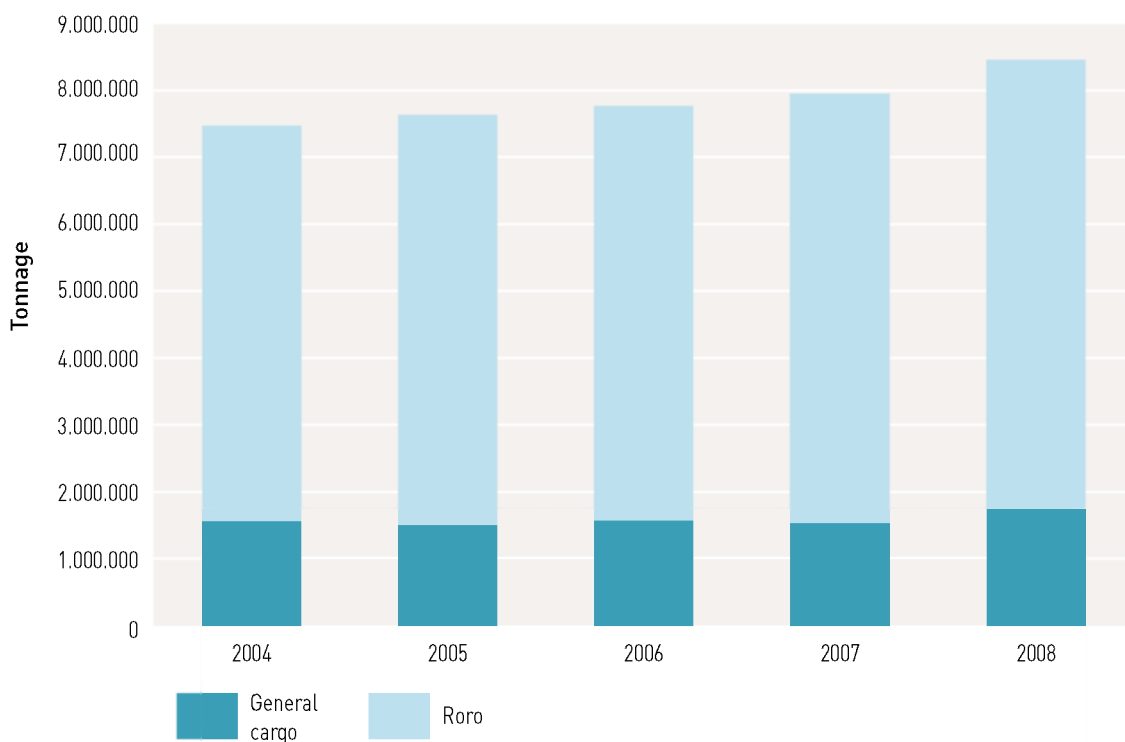
- in 2009 wordt het Albert II-containerdok, geschikt voor de diepste schepen, verder afgewerkt;
- PSA bouwt verder aan de nieuwe containerterminal aan de noordzijde van het Albert II-dok;
- voor APM Terminals wordt volgend jaar de kaaimuur verlengd tot 1.300 m en ook de terminal aan het Brittan-niadok zal met 7 ha worden uitgebreid;
- Bridgestone Logistics Europe start een derde uitbreiding in 2009. ICO zal de activiteiten aan de Bastenaken-kade uitbreiden met nieuwe Mazda- en Maruti/Suzuki-trafieken;
- European Food Logistics bouwt aan een gloednieuw diepvriescomplex dat in gebruik wordt genomen in 2009. In de Maritieme Logistieke Zone is koffieproducent Efico gestart met de constructie van een distributiecentrum, een investering van 25 miljoen euro.

• HAVEN VAN OOSTENDE

Trafiek haven Oostende met glans boven de kaap van 8 miljoen ton.

Het Oostendse havenbestuur rapporteert voor 2008 een trafiek van nagenoeg 8,5 miljoen ton of 6,2 % meer dan het jaar voordien. Voor het eerst overschrijdt Oostende de kaap van 8 miljoen ton en lost hiermee de in het voorjaar van 2008 geformuleerde groeiverwachting met 5 % in. De grootste stijging werd geboekt binnen het segment 'general cargo', met onder meer ertsen, zand en grind. Dit segment steeg met 14,1 % tot 1,7 miljoen ton. De roro-trafiek, de belangrijkste trafiek in de Oostendse haven, steeg met 4,6 % tot 6,7 miljoen ton. De positieve evolutie van beide trafieken wordt in figuur 6.1.2 weergegeven.

Figuur 6.1.2: Evolutie van de trafiek in de haven van Oostende, 2004-2008.

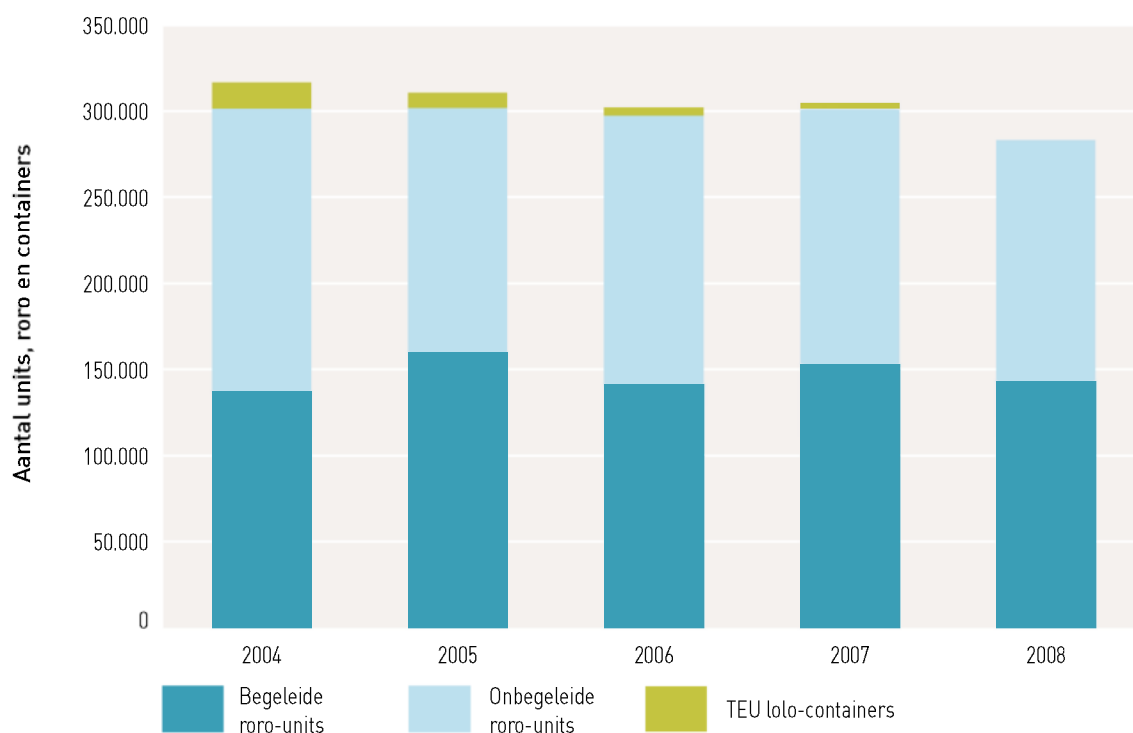

Bron: AG Haven Oostende, Verwerking: POM West-Vlaanderen en Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De passagierstrafiek kreeg in 2008 een klap door de economische crisis in het Verenigd Koninkrijk. Het aantal passagiers daalde met 7,3 % tot 230.000 waardoor de in 2007 geboekte winst weer verloren ging. Het aantal 'toeristische wagens' dat via Oostende passeerde daalde met 3,6 % tot 27.700. Vanuit Oostende kunnen passagiers naar Ramsgate. Het havenbestuur verwacht in de nabije toekomst weinig wijzigingen in de passagierslijnen.

Bij de rijdende vracht (roll-on, roll-off of roro) stuwde de komst van rederij Cobelfret de tonnagedcijfers de lucht in. De roro-vracht ging er 4,6 % op vooruit tot 6.727.000 ton. Ook in 2007 steeg dit segment al met 3,6 % ondanks de staking van de activiteiten naar aanleiding van de overname van Ferryways door Cobelfret. De andere grote klant van Oostende is Transeuropa Ferries die Oostende verder wil uitbouwen als centrale distributiehaven voor het Verenigd Koninkrijk. Opvallend is dat het toegenomen volume niet met een aangroei van het aantal vervoerde eenheden gepaard ging. Uit figuur 6.1.3 blijkt dat zowel bij de begeleide als bij de onbegeleide vracht zich een daling van het aantal vrachturen voordeed. De verticaal behandelde containertrafiek (lift-on, lift-off of lolo) viel in 2008 evenwel geheel weg.

Figuur 6.1.3: Evolutie van het aantal verscheepte eenheidsladingen in de haven van Oostende, 2004-2008.

Bron: AG Haven Oostende, Verwerking: POM West-Vlaanderen en Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De general cargo steeg met meer dan 200.000 ton of 14,1 % tot 1.723.000 ton. In 2007 werd nog een daling van 2,7 % genoteerd. De stijging is vooral toe te schrijven aan de nieuwe installaties van zand- en grindbehandelaar NHM in de voorhaven en een reeks kleinere trafieken.

De nadruk voor de toekomstige havenontwikkeling ligt op de Oosteroever met de uitbouw van de nieuwe haventoeegang, het dempen van een deel van het Visserijdok, de heraanleg van de Vismijnlaan en het doortrekken van de treinverbinding tot aan het Zeewezendok. Voor de ferrydiensten van Transeuropa naar Ramsgate wordt een tweede aanlegplaats in gebruik genomen, wat gepaard gaat met een herschikking van de terreinen aan de Slijkensesteenweg. De optie van een mogelijke snelle passagiersferry op de westelijke oever wordt open gehouden.

• SOCIAALECONOMISCH BELANG VAN DE WEST-VLAAMSE HAVENS

De directe en indirecte effecten van de West-Vlaamse zeehavens zijn enorm. Zeebrugge en Oostende zorgen samen voor ruim 2,2 miljard euro toegevoegde waarde, bijna 28.000 jobs (in VTE) en 396,3 miljoen euro investeringen.

Elk jaar publiceert de NBB een rapport over het economische belang van de Belgische havens. De analyse die we hier maken heeft betrekking op het rapport van 2006¹. Tabel 6.1.1 toont de evolutie van de directe en indirecte toegevoegde waarde, de directe en indirecte werkgelegenheid en de investeringen in de havens van Zeebrugge en Oostende tussen 2001 en 2006.

Tabel 6.1.1: Evolutie van de toegevoegde waarde, werkgelegenheid en investeringen, havens van Zeebrugge en Oostende, 2001-2006.

		Haven van Zeebrugge		Haven van Oostende	
		2001	2006	2001	2006
Toegevoegde waarde (in mln euro)	Totaal	1.329,6	1.424,4	588,2	798,8
	Direct	724,9	853,4	321,3	447,0
	Indirect	604,7	571,0	267,0	351,8
Werkgelegenheid (in VTE)	Totaal	21.452	19.118	8.586	8.673
	Direct	10.855	10.984	4.134	4.847
	Indirect	10.597	8.134	4.452	3.826
Investerings (in mln euro)		139,3	306,5	62,9	89,8

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De *maritieme cluster* omvat alle havengebonden bedrijfstakken waarvan het bestaan essentieel is voor de havens (rederijen, scheepsagenten en expediteurs, goederenbehandeling, opslag, scheepsbouw en -herstelling, havenaanleg en baggerwerken, visserij, maritieme en loondiensten, sluizen, enz.). Er bestaat een rechtstreekse economische band tussen de havens en de beschouwde bedrijfstakken, maar de ondernemingen zijn niet noodzakelijk in het havengebied gevestigd.

De *niet-maritieme cluster* wordt onderverdeeld in de segmenten handel, industrie, andere logistieke diensten en vervoer over land. De segmenten hebben een onrechtstreekse economische band met de havenactiviteit maar zijn er wel nauw bij betrokken en wederzijds van afhankelijk door de geografische nabijheid en het frequente gebruik van infrastructuur. Voor deze ondernemingen is de geografische ligging in het havengebied doorslaggevend.

Hierna volgen de vaststellingen voor de havens van Zeebrugge en Oostende.

Wat de *haven van Zeebrugge* betreft, steeg de totale toegevoegde waarde van 1.329,6 miljoen euro in 2001 tot 1.424,4 euro in 2006 (+7,1 %) of met gemiddeld 1,4 % per jaar.

¹ NBB, "Economisch belang van de Belgische havens: Vlaamse zeehavens, Luiks havencomplex en haven van Brussel – Verslag 2006".

De **directe toegevoegde waarde** steeg van 724,9 miljoen euro in 2001 tot 853,4 miljoen euro in 2006 (+17,7 %). Dit betekent een gemiddelde jaarlijkse groei van 3,3 % per jaar. De stijging is vooral toe te schrijven aan de *maritieme cluster* die over de periode 2001-2006 met 4,5 % per jaar groeide. Het waren vooral de goederenbehandelaars die in 2006 een forse groei realiseerden. De toegevoegde waarde van bijvoorbeeld Container Handling Zeebrugge, Sea-Ro Terminal en Combined Terminal Operators ging er flink op vooruit. De behandeling van grotere volumes door de vermelde bedrijven had ook een positieve impact op het bedrijfsresultaat van het havenbedrijf. Daarnaast waren er ook een aantal sectoren waar sprake was van een terugval. Bij de rederijen daalde de toegevoegde waarde, vooral door de verkoop van een aantal schepen door Cobelfret Ferries waardoor aanzienlijk minder afschrijvingen werden geboekt. Wanneer we kijken naar de sectoren in de *niet-maritieme cluster* zien we dat, voor wat betreft de directe toegevoegde waarde, de sector handel voor het eerst het niveau van 2001 oversteeg. Dit kwam onder andere door de omvorming van de vestiging Donaldson Europe tot een distributiecentrum waardoor het bedrijf vanaf 2006 wordt opgenomen in de handel in plaats van de metaalverwerkende nijverheid. Ook Vichiunai Europe werd voor het eerst opgenomen, na de verhuis van de maatschappelijke zetel in 2006. Vooral de chemische nijverheid en de elektronicasector boekten goede resultaten in 2006. Het herstel in de chemische sector is vooral aan Pemco Brugge en Punch Plastics toe te schrijven. De sterke groei in de elektronicasector is vooral te danken aan Philips Innovative Applications dat een flinke verbetering van de bedrijfsresultaten optekende. De metaalverwerkende nijverheid en de voedingsnijverheid kregen klappen wat de gerealiseerde toegevoegde waarde betreft. In de voedingsnijverheid waren vooral PBI Fruit Juice Company, Kathy Chocolaterie en Voeders Huys hiervoor verantwoordelijk. De opmerkelijke stijging in het ander vervoer over land werd mogelijk gemaakt door de verhuis van Albion Tours naar het havengebied in de loop van 2006. De **indirecte toegevoegde waarde** daalde licht met gemiddeld 1,1 % op jaarbasis, wat kan worden toegeschreven aan de niet-maritieme cluster.

De totale werkgelegenheid in de haven van Zeebrugge nam in de periode 2001-2006 af van 21.425 naar 19.118 VTE's, een gemiddelde jaarlijkse daling met 2,3 %. Dit is vooral het gevolg van een daling van de **directe tewerkstelling** in de *niet-maritieme sector*, in casu binnen het segment industrie. Zo werden in de bouw, de chemisch nijverheid en de metaalverwerkende nijverheid heel wat minder arbeidsplaatsen opgetekend. De directe tewerkstelling in de *maritieme cluster* ging er daarentegen op vooruit. De goederenbehandelaars namen in absolute cijfers het leeuwendeel van deze stijging voor hun rekening, met extra aanwervingen bij Combined Terminal Operators, Container Handling Zeebrugge en 2XL. Bij APM Terminals Zeebrugge werd een groot aantal werknemers aangeworven voor de start van de bedrijfsactiviteiten in mei 2006. De verhoogde activiteiten hadden ook een positieve impact op de werkgelegenheid bij de rederijen, de scheepsagenten en de expediteurs. Wat betreft de **indirecte werkgelegenheid** was de daling in de maritieme cluster en de niet-maritieme cluster gelijkaardig met een afname van respectievelijk 5,4 % en 4,9 % op jaarbasis over de periode 2001-2006.

In de beschouwde periode stegen de **directe investeringen** met gemiddeld 17,1 % per jaar. De toename is vooral te danken aan de *maritieme cluster* waar de directe investeringen met gemiddeld 22,2 % per jaar groeiden. In 2006 gingen de investeringen in de maritieme cluster echter sterk achteruit met een daling van 40,3 %. De terugval komt volledig op naam van Cobelfret Ferries (rederijen). De aankoop van zes schepen in 2005 verklaart de uitzonderlijk hoge bedragen in dat jaar. De investeringen in de *niet-maritieme sectoren* stegen met gemiddeld 12,6 % per jaar. In 2006 werd er vooral een daling vastgesteld in de segmenten vervoer over land en andere logistieke diensten.

In de *haven van Oostende* steeg de totale toegevoegde waarde in de periode 2001-2006 met 210,6 miljoen euro tot 798,8 miljoen euro (+35,8 %).

De **directe toegevoegde waarde** steeg met gemiddeld 6,8 % per jaar. De toename was sterker in de maritieme (+10,2 %) dan in de niet-maritieme cluster (+5,8 %). De goede resultaten in de *maritieme cluster* zijn te danken aan de havenaanleg, de baggerwerken en de visserij. De toegevoegde waarde van Baggerwerken Decloedt en Zoon steeg in 2006 van 26,4 tot 35,4 miljoen euro. In de *niet-maritieme cluster* was de stijging over de beschouwde periode 2001-2006 ongeveer evenredig verdeeld. In de handel boekte Oswald De Bruycker in 2006 wederom vooruitgang, en Electrawinds-Biomassa boekte een sterke progressie in de energiesector. In tegenstelling tot de meeste andere industriële sectoren ging de chemische nijverheid er op achteruit, een daling die volledig is toe te schrijven aan Proviron Fine Chemicals. De verhuis van XL Holding naar het havengebied gaf een flinke boost aan de toegevoegde waarde van de andere diensten. De **indirecte toegevoegde waarde** bleef ook in 2006 stijgen (+11,2 %). De stijging werd vooral mogelijk gemaakt door de maritieme cluster.

De totale werkgelegenheid in de haven van Oostende steeg tussen 2001 en 2006 met 1 %, namelijk van 8.586 naar 8.673 VTE's. In de periode 2001-2006 steeg de **directe werkgelegenheid** met gemiddeld 3,2 % per jaar. Dit is vooral te danken aan de *maritieme cluster* met aanzienlijke stijgingen bij de goederenbehandeling, de havenaanleg en baggerwerken en de visserij. In 2006 ging in de *niet-maritieme cluster* vooral de metaalverwerkende nijverheid er op vooruit, door een stijging bij Daikin Europe met 70 VTE's. De **indirecte werkgelegenheid** nam in de periode 2001-2006 af met gemiddeld 3,0 % per jaar. Het was vooral de niet-maritieme cluster die er op achteruit ging.

De **directe investeringen** in de haven van Oostende stegen in de periode 2001-2006 met gemiddeld 7,4 % per jaar. In 2006 gingen de investeringen er op achteruit en werd 89,8 miljoen euro aan investeringen getotaliseerd, wat een daling is met 13,7 % ten opzichte van 2005. Van deze totale investeringen is 69,8 % toe te schrijven aan de niet-maritieme cluster en 30,2 % aan de maritieme cluster. In de *maritieme cluster* daalden de investeringen in 2006 met 32,4 % ten opzichte van 2005. Dit is te wijten aan een daling van de investeringen bij Ferryways (rederijen). In 2008 werd het faillissement van Ferryways uitgesproken. Ook bij het havenbedrijf liepen de investeringen fors terug aangezien verschillende projecten pas eind 2006 of 2007 startten. De *niet-maritieme cluster* bleef in 2006 nagenoeg status-quo ten opzichte van 2005.

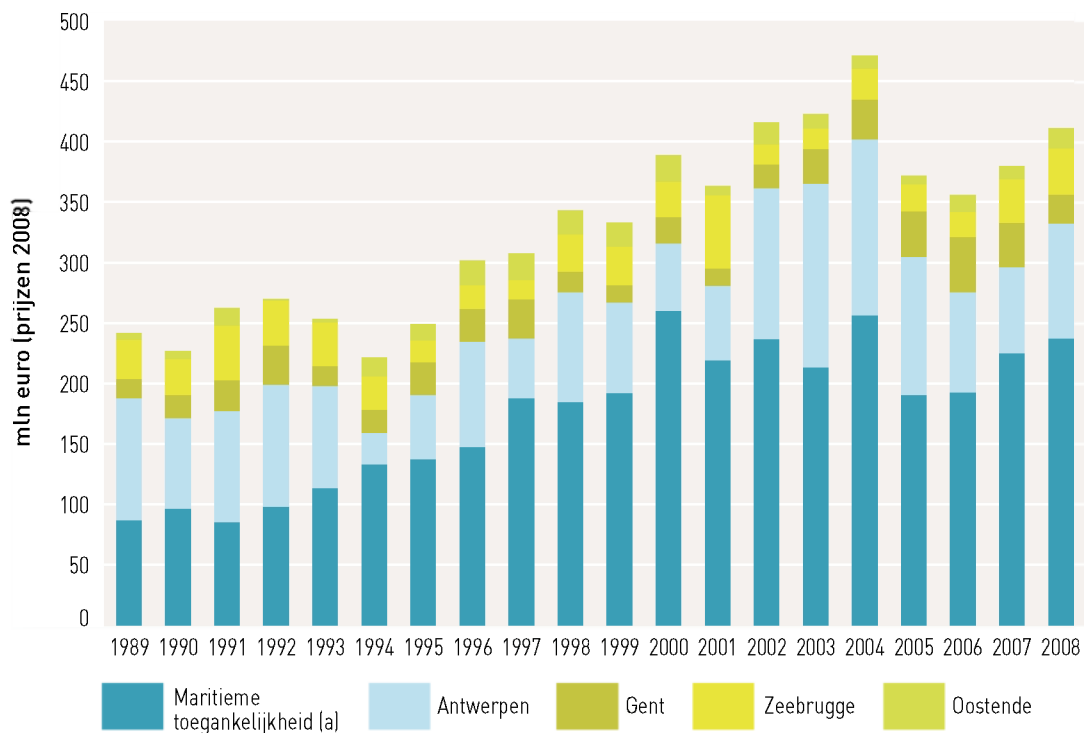
• BEKNOPTE BENCHMARKING VLAAMSE HAVENS

In 2008 groeide de haven van Gent het snelst. De Vlaamse havens hebben elk hun specialiteiten op het vlak van goederentrafiëk.

Sinds de regionalisering van het havenbeleid en -beheer in 1989 gebeuren de overheidsuitgaven in de havens en de uitgaven voor maritieme toegankelijkheid door de Vlaamse Gemeenschap. Het grootste gedeelte van de overheidsuitgaven sinds 1989 vloeide naar de maritieme toegankelijkheid, inclusief de verdieping en de wrakenruiming op de Schelde (53,5 %). Deze uitgaven totaliseren in 2008 reeds 2.693,5 miljoen euro van de door de Vlaamse Regering gemaakte investeringen sinds 1989.

Wanneer geen rekening wordt gehouden met de uitgaven voor de maritieme toegankelijkheid en de verdieping van de Schelde, werd in het voorbije jaar 174,2 miljoen euro geïnvesteerd in de Vlaamse havens. Daarvan vloeide 22 % of 38,4 miljoen euro naar de haven van Zeebrugge en 9,7 % of 16,9 miljoen euro naar de haven van Oostende (zie figuur 6.1.4). De Vlaamse Gemeenschap investeerde in 2008 ook 24,2 miljoen euro (13,9 %) in de haven van Gent en opnieuw 94,8 miljoen euro (54,4 %) in de haven van Antwerpen.

Figuur 6.1.4: Evolutie van de overheidsuitgaven van de Vlaamse Gemeenschap voor de Vlaamse havens, 1989-2008.

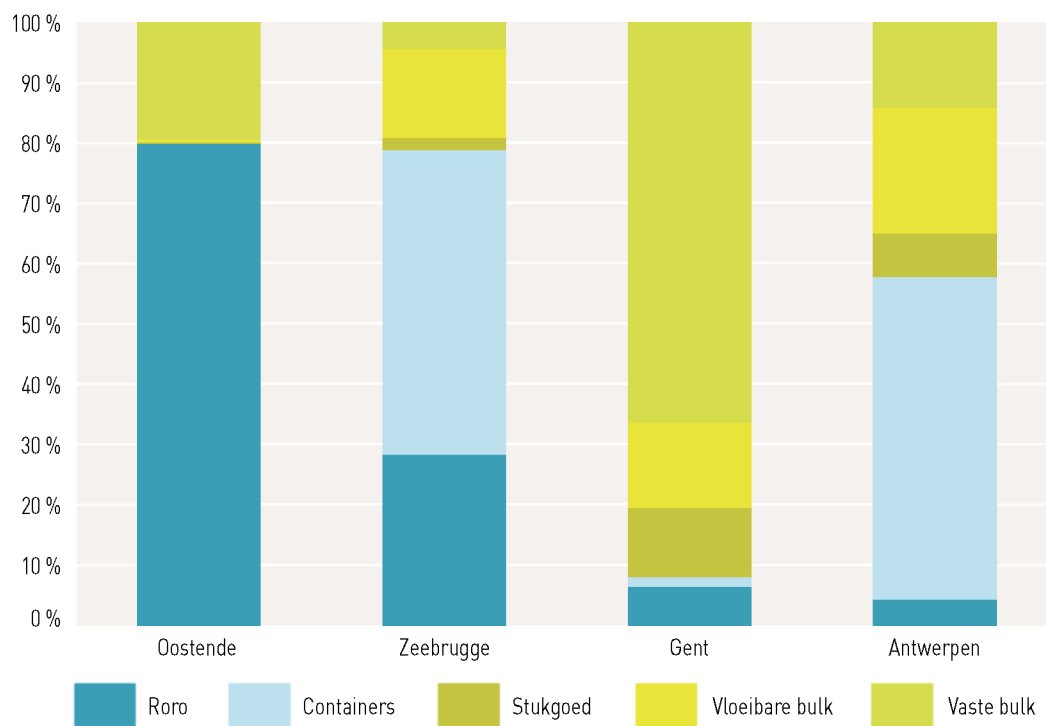

(a) Inclusief verdieping en wrakkenruiming Schelde.

Bron: Vlaamse Havencommissie, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Het maritiem verkeer in de Vlaamse havens bedroeg in 2008 bijna 267 miljoen ton (+3,4 % ten opzichte van 2007). Ditmaal werd de grootste groei opgetekend in de haven van Gent (+7,7 %). De goederenoverslag in de haven van Oostende steeg met 6,2 %, deze in Antwerpen met 3,5 %. De goederenoverslag in Zeebrugge bleef status quo. Van de totale goederenoverslag in 2008 in de Vlaamse havens werd 71 % behandeld door de haven van Antwerpen, 15,7 % door de haven van Zeebrugge, 10,1 % door de haven van Gent en 3,2 % door de haven van Oostende.

Figuur 6.1.5 toont welke goederentrafiëken de verschillende Vlaamse havens voornamelijk behandelden. De haven van Oostende was ook in 2008 voornamelijk actief in roro (79,7 %) en vaste bulk (19,7 %). De haven van Zeebrugge versterkte in 2008 zijn hoofdactiviteit in containers (50,5 %) en ook in de vloeibare bulk (14,8 %) werd een stijging geconstateerd. Een andere belangrijke activiteit, namelijk roro, ging er licht op achteruit (28,1 %). Het maritiem verkeer in de haven van Gent concentreerde zich voornamelijk in vaste bulk (66,5 %). Vloeibare bulk volgde op de tweede plaats met 14,1 %. De trafiek in de Antwerpse haven ten slotte bestond voor 2008 hoofdzakelijk uit containerverkeer (53,5 %) en vloeibare bulk (20,8 %).

Figuur 6.1.5: Trafiek in de Vlaamse havens, 2008.

Bron: Vlaamse Havencommissie, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Het marktaandeel van de West-Vlaamse havens Oostende en Zeebrugge in de range Le Havre-Hamburg met betrekking tot maritiem verkeer bedroeg in 2008 respectievelijk 0,8 % en 3,8 %. Antwerpen en Gent staan in voor respectievelijk 17 % en 2,4 %.

Figuur 6.1.6 toont ten slotte het marktaandeel per Vlaamse haven in de totale toegevoegde waarde, werkgelegenheid en investeringen in de Vlaamse havens.

Figuur 6.1.6: Marktaandeel per haven in de toegevoegde waarde, werkgelegenheid en investeringen van de Vlaamse havens, 2006.

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

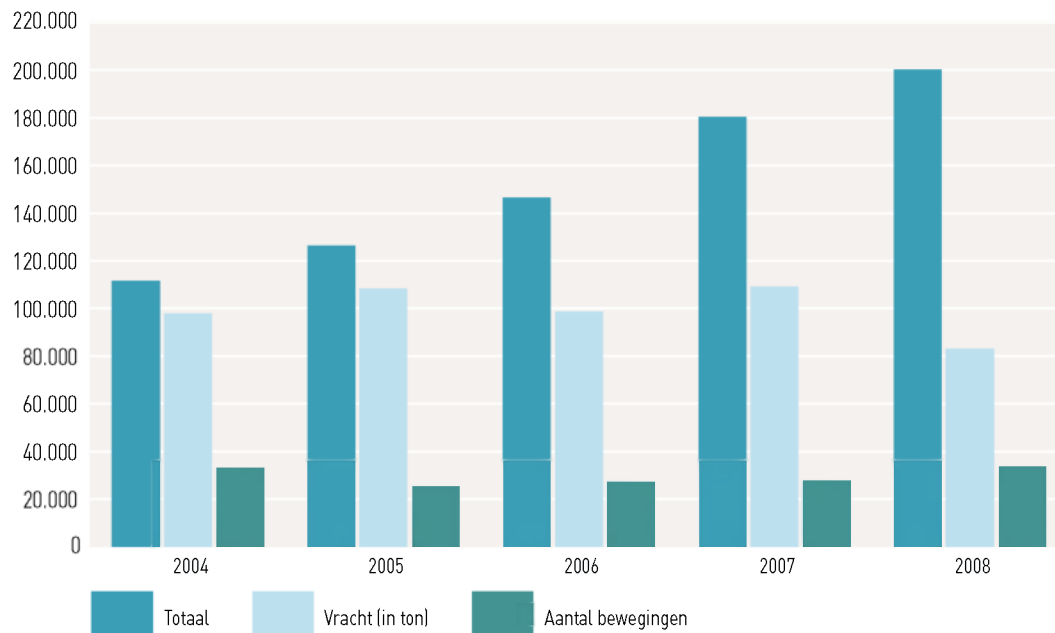
De havens van Zeebrugge en Oostende stonden in 2006 in voor respectievelijk 5,2 % en 2,9 % van de totale gegenereerde toegevoegde waarde in en door de Vlaamse havens. Daarnaast vertegenwoordigden ze respectievelijk 7,3 % en 3,3 % van de werkgelegenheid in de Vlaamse havens. Ten slotte gebeurde 9,3 % van de totale directe investeringen in de Vlaamse havens in de haven van Zeebrugge en 2,7 % in de haven van Oostende.

• LUCHTHAVEN VAN OOSTENDE-BRUGGE

Moeilijk luchtvrachtjaar, doch puike passagiersprestaties.

In 2008 maakten net geen 200.000 passagiers gebruik van de Oostendse luchthaven. In vergelijking met 2007 betekent dit een stijging met 11 %. Het vrachtverkeer echter daalde met 23,9 %. Deze trafiekevolutie wordt in figuur 6.1.7 geïllustreerd.

Figuur 6.1.7: Evolutie van de trafiek (passagiers, cargo en bewegingen) op de luchthaven van Oostende-Brugge, 2004-2008.

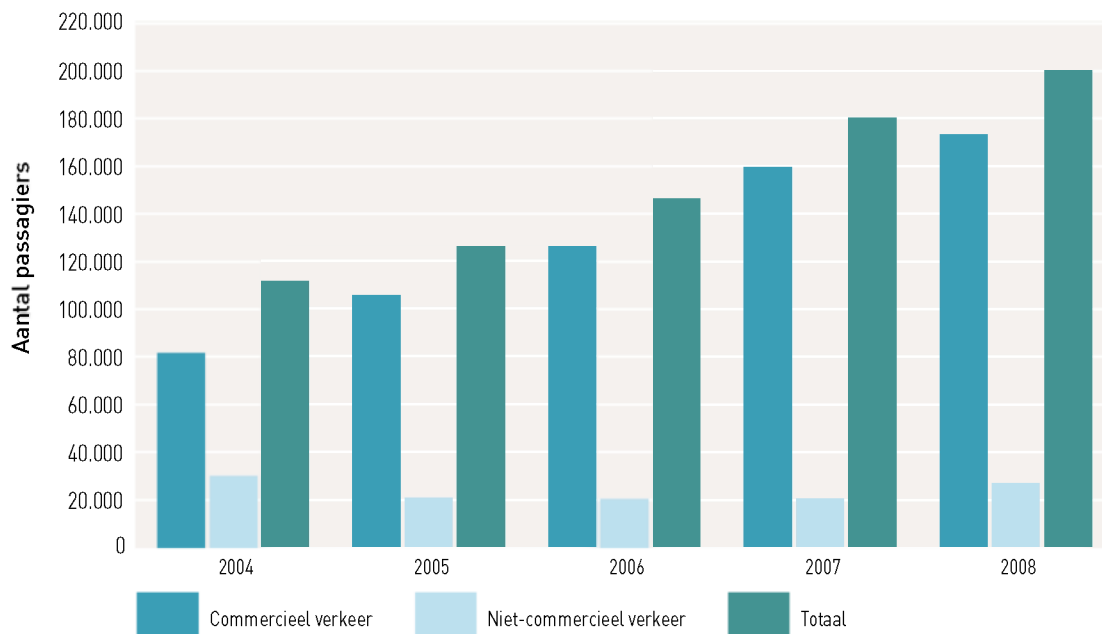

Bron: Luchthaven Oostende-Brugge, Verwerking: POM West-Vlaanderen en Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De afname in 2008 van de luchtvrachtrafiek met 26.033 ton of 23,9 % in vergelijking met 2007 moet echter genuanceerd worden. Aan de ene kant is er de economische crisis waar ook de luchtvaartmaatschappijen mee te kampen hebben. Aan de andere kant was de luchthaven in 2008 omwille van dringende werken gedurende een maand niet toegankelijk voor vrachtvliegtuigen. Bovendien heeft MK Airlines, de grootste klant van de luchthaven, een moeilijk jaar achter de rug waardoor er bijna een maand lang geen vluchten werden uitgevoerd. Hun jaarcijfer daalde met 47,3 %. Als met al deze factoren rekening wordt gehouden, dan is het begrijpelijk dat de vrachtcijfers in 2008 sterk daalden ten opzichte van 2007.

De luchthaven telde in 2008 wel 33.298 bewegingen, een stijging met 20,5 % in vergelijking met 2007.

De groei van het passagiersverkeer is aan de toename van zowel het commerciële als het niet-commerciële segment te danken. Zoals uit figuur 6.1.8 blijkt wist de laatstgenoemde trafiek (voornamelijk trainingsvluchten) zich na drie jaar van uitzonderlijk lage cijfers enigszins te herstellen.

Figuur 6.1.8: Evolutie van het aantal passagiers op de luchthaven van Oostende-Brugge, 2004-2008.

Bron: Luchthaven Oostende-Brugge, Verwerking: POM West-Vlaanderen en Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

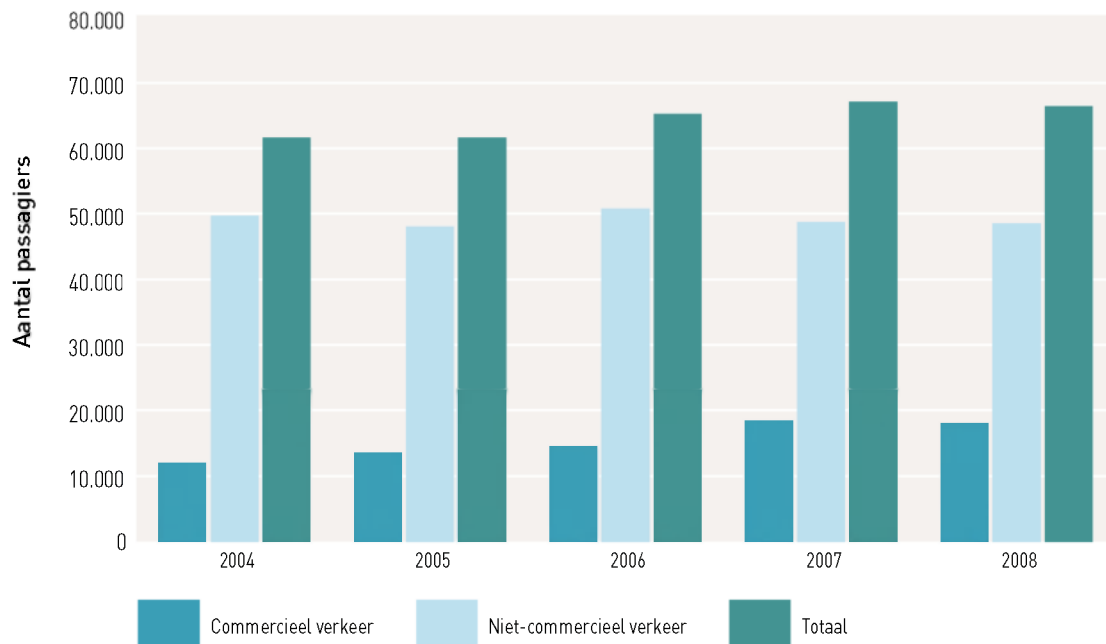
De plannen voor een nieuwe beheersstructuur voor de luchthaven werden in 2008 nog niet geconcretiseerd: twee jaar geleden koos de Vlaamse regering voor een opsplitsing van de Luchthaven Oostende-Brugge in een Luchthavenontwikkelingsmaatschappij (LOM) en een Luchthavenexploitatie maatschappij (LEM). Nog tot eind februari 2009 kon de privésector meedingen voor de exploitatie van de Oostendse luchthaven. Het Vlaamse Gewest, dat eigenaar is van de luchthaven, schreef hiervoor een internationale mededingingsprocedure uit. Bij de opmaak van deze tekst werd het resultaat hiervan afgewacht.

• LUCHTHAVEN VAN KORTRIJK-WEVELGEM

De luchthaventrafiëk houdt stand.

Na een drietal jaren van behoorlijke groei slaagde de luchthaven Kortrijk-Wevelgem er in om de trafiekcijfers in 2008 op een hoog peil te handhaven niettegenstaande de economische terugval in de loop van het laatste kwartaal van 2008 (zie figuur 6.1.9). De daling van het aantal buitenlandse zakenreizigers met 5,4 % werd gedeeltelijk gecompenseerd door de groei van het binnenlands verkeer voor beroepsdoeleinden met 11,1 %. Deze groei is deels te verklaren door de toegenomen helikoptertrafiëk.

Het overige verkeer, met name scholing, training en vrijetijdsvluchten, bleef nagenoeg status quo op het peil van de voorgaande jaren en dit ondanks de fors gestegen brandstofprijzen. In totaal waren er 32.065 vliegbewegingen (+5 %) met 66.394 passagiers.

Figuur 6.1.9: Evolutie van het aantal passagiers op de luchthaven van Kortrijk-Wevelgem, 2004-2008.

Bron: WIV, Verwerking: POM West-Vlaanderen en Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

De vorig jaar aangekondigde aanleg van een nieuwe taxibaan en de bouw van een nieuwe brandweerkazerne, een project van 5,5 miljoen euro van het Vlaamse Gewest, werden opnieuw uitgesteld. Eerst moet de nieuwe beheersstructuur van de luchthaven vorm krijgen.

Het Vlaamse Gewest schreef hiervoor eind 2008 een internationale mededingingsprocedure uit. Tot eind februari 2009 kon de privésector meedingen voor de exploitatie van de luchthaven. De overeenkomst kan worden gesloten voor maximum 30 jaar. De LEM (Luchthavenexploitatie maatschappij) zal zich uitsluitend bezighouden met de uitbating. De LOM (Luchthavenontwikkelings maatschappij) zal zich ontfemen over de infrastructuur.

LOGISTIEKE PARKEN EN BINNENVAARTTERMINALS

Met hun specifiek aangepaste infrastructurele uitrusting en hun faciliteitenaanbod vormen de Transportzone Zeebrugge en het Internationaal Transportcentrum LAR langs de E17 nabij de Franse grens te Menen uitgelezen potentiële vestigingsplaatsen voor logistieke projecten. Op beide transportzones bestaat er evenwel een structureel gebrek aan beschikbare percelen zodat eventuele projecten naar minder geschikte alternatieven moeten uitwijken.

• TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE (TZZ)

De Transportzone Zeebrugge is een logistiek bedrijventerrein dat grenst aan het havengebied Zeebrugge en ruimte biedt voor voornamelijk bedrijven die actief zijn in de logistieke sector, met een groot aandeel voor wegtransporteurs.

Reeds enkele jaren is er een nijpend tekort aan ruimte voor nieuwe inplantingen terwijl er een toenemende belangstelling is voor vestigingsmogelijkheden. In 2008 werd het laatste nog beschikbare perceel verkocht zodat dit tekort nog acuter is geworden. Inspanningen van het Brugse stadsbestuur, de Zeebrugse havendirectie en de POM om bijkomende ruimte te creëren bleven tot dusver vruchteloos.

Bovendien heeft de transportzone te kampen met een aantal zeer specifieke problemen. Aan de ene kant werd bij de ontwikkeling van het terrein te weinig rekening gehouden met het intensief gebruik van het wegennet door grote vrachtwagens waardoor de berm en het wegdek worden kapotgereden. Aan de andere kant kampt de transportzone ook met overlast van de buitenlandse chauffeurs die in het weekend verzamelen op de parking en op de privéterreinen van bedrijven.

In overleg met het Brugse stadsbestuur en met goedkeuring en cofinanciering van Transportzone NV werd medio 2007 besloten om binnen het project Interreg IIIA-Bedrijventerreinmanagement een studie te laten uitvoeren naar de mogelijkheden van een revitalisering van de site en het opstarten van een parkmanagement met het oog op een duurzaam en blijvend resultaat. Deze studie leverde een aantal verfrissende ideeën op voor de herinrichting van de bestaande parking. Elementen hierbij waren o.a. een nieuwe belijning met het oog op een betere benuttingsgraad, een voetgangersbrug naar het Total servicestation met aansluitend sanitaire voorzieningen en een oversteek voor vrachtwagens tussen de boven- en de benedenparking zodat verkeersproblemen aan de enige uitrit van de transportzone vermeden worden. Ook voor het wegennet werden een aantal voorstellen gedaan zoals een verbreding van de Koggenstraat als toekomstige hoofdas van het terrein, een uniforme beveiliging van de berm door middel van betonblokken, het voorzien van extra beveiliging ter hoogte van de Interconnector en de aanleg van een fietspad in een bufferzone met enkele doorsteken naar de transportzone.

• TRANSPORTCENTRUM LAR

Het transportcentrum LAR (Kortrijk-Menen) biedt vestigingsmogelijkheden aan een belangrijke cluster van transport, opslag, expeditie en logistieke diensten. De aanwezigheid van een spoorwegterminal voor de overslag van weg- naar spoorvervoer speelt een belangrijke rol. Op een bruto-oppervlakte van ruim 75 ha zijn op vandaag een 55-tal bedrijven gevestigd die actief zijn in de transport-logistieke sector. Het transportcentrum LAR kampt echter met acuut plaatsgebrek. Reeds eind 2004 werd beslist de LAR met 30 ha uit te breiden maar ook hier laat de uitvoering op zich wachten.

Ter ondersteuning van dit transportcentrum werd in 1984 de beheersmaatschappij BITLAR cv opgericht waarin de POM West-Vlaanderen participeert. Om uiteenlopende redenen was er de jongste jaren een malaisegevoel ontstaan bij de bestuurders van BITLAR cv. De POM kon de dreiging van de privé-aandeelhouders om BITLAR cv te ontbinden afwenden door middel van een overleg tussen de publieke aandeelhouders. Hierop werd afgesproken dat de POM op korte termijn een voorstel tot interbedrijfssamenwerking op de LAR zou formuleren dat BITLAR cv een nieuw elan moet geven. De privé-aandeelhouders kozen voor een afgeslankte BITLAR-werking met een beperkte secretariaatswerking. Hierop dienden Leiedal en Stad Menen bij het Vlaamse Gewest een gezamenlijk reconversiedossier in voor het transportcentrum. Op die manier werd het uitdoofscenario voor de beheersmaatschappij in de koelkast gestopt, dit in afwachting van de heropstart naar aanleiding van de realisatie van de geplande uitbreiding van de LAR.

• RIVER TERMINAL WIELSBEKE

De terminal is actief sinds 2004 en is gelegen aan de Leie. Een terrein van ongeveer 10 ha is beschikbaar, waarvan er momenteel 2 ha beklinderd is en gebruikt wordt voor de behandeling van containers. De overige 8 ha zijn bestemd om watergebonden logistieke activiteiten uit te bouwen die een grotere meerwaarde creëren dan het loutere transport (herverpakking, distributie, labeling, expeditie enz.). Er waren geen gegevens beschikbaar voor 2008.

• AVELGEM CONTAINER TERMINAL

De binnenvaartterminal is opgericht in 1990 en is gelegen aan de Schelde. De terminal heeft zijn hoofdactiviteit in de behandeling van containers. Er waren geen gegevens beschikbaar voor 2008.

LIJNINFRASTRUCTUUR

• WEGEN

Bij de belangrijkste realisaties in 2008 behoren de eerste aanpassingen van de **expresweg N31 Loppem-Brugge-Zeebrugge**, die de groeiende verkeersdruk van de haven en de stadsagglomeratie moet helpen stroomlijnen en veiliger maken. De expresweg N31 is inderdaad de drukste niet-autosnelweg van België en de belangrijkste toevoerweg naar de haven van Zeebrugge. In het project worden zes heikele kruispunten aangepakt. In het najaar van 2008 werden de kruispunten van de N31 met de Koningin Astridlaan en met de Witte Molenstraat afgewerkt. Ter hoogte van de Tillegemstraat wordt vanaf maart 2009 gewerkt aan een 'luie' brug voor voetgangers en fietsers. Deze brug zou moeten voltooid zijn tegen het einde van de zomer. In de eerste helft van 2009 wordt tevens het belangrijke kruispunt met de Koning Albert I-laan (aan de Kinopolis) aanbesteed. Hier wordt ook de bouw van een tunnel en daarboven een grote rotonde voorzien. Voor de kruising met de Chartreuseweg zijn de plannen klaar, maar er wordt nog gewacht op een beslissing in het Brugse stadiondossier. Nadien worden de kruispunten van de N31 met de Legeweg en de Bevrijdingslaan aangepakt.

Daarnaast blijft de **AX**, de **nieuwe autosnelweg** die de verbinding moet maken tussen de expresweg N31 en de N49 Antwerpen-Knokke, van cruciaal belang voor de ontsluiting van Zeebrugge in oostelijke richting. In 2008 werd een milieueffectenrapport (MER) ingediend en begin 2009 werd de oproep voor een PPS-constructie gelanceerd. De start van de werkzaamheden wordt voorzien tegen eind 2010, begin 2011. Tegen 2014 moet de AX, ook A11 genoemd, klaar zijn. Tegelijkertijd wordt ook de **N49 Antwerpen-Knokke** omgevormd tot een volwaardige snelweg.

In het najaar van 2008 werd op de **autosnelweg E40/A18** een aarden **middenberm** aangelegd tussen Jabbeke en Oostduinkerke. Deze werken kwamen er als gevolg van de vele ongevallen doordat wagens via de middenberm op het andere rijvak terecht kwamen.

In **Veurne** werd het hele jaar verder gewerkt aan de aanleg van het **kruispunt van de N8/Europalaan met de Albert I-laan**. Aan de op- en afritten van de E40/A18 Oostende-Calais vangt een gewone rotonde voortaan het verkeer op. Verderop werd een kraterrotonde met daaronder een open tunnel gebouwd, die het verkeer van en naar de kust vlotter moet laten verlopen. Deze tunnel is sinds 30 januari 2009 geopend voor het verkeer. Volgens Burgemeester Verfaillie vormen de werkzaamheden aan de kraterrotonde de aanzet voor de herinrichting van de hele N8 tussen Veurne en Ieper.

In het voorjaar van 2009 worden de **op- en afritten** van de **E40/A18 in Nieuwpoort** aangepakt. Er komt een rotonde en een randparking voor een 15-tal wagens. De werken zouden tegen de zomer voltooid moeten zijn.

De tweede fase van de werken aan de **Torhoutse ring** werd gestart eind 2008. Door de heraanleg van de Vredelaan wordt het verkeer komende vanuit Roeselare, Diksmuide, Brugge en Oostende omgeleid via de E403. De ringwerken rond Torhout zullen in het najaar van 2009 klaar zijn.

In 2008 werden tevens de aanlegwerken van de zuidoostelijke tangent van de **ring rond Tielt** voortgezet, ter ontlastening van het stadscentrum en ter verbinding van de industriezones Noord en Zuid. Eind 2008 was de eerste fase, nl. de heraanleg van het kruispunt van de nieuwe ringweg met de Deinzesteenvweg en de Galgenveldstraat, zo goed als voltooid. In 2009 wordt het kruispunt van de Ruiseleedsesteenweg met de Galgenveldstraat heringericht. Intussen werd er ook begonnen met de voorbereiding van de tweede fase, die voornamelijk de ondertunneling van de spoorlijn bevat. Indien deze werken niet kunnen plaatsvinden voor de paasvakantie van 2009, zullen ze na de zomer doorgaan om zo weinig mogelijk verkeershinder bij het spoor te veroorzaken.

Vanaf 2009 is het ook de beurt aan de **ring rond Roeselare**, waar alle kruispunten van de R32 met de grote invalswegen heraangelegd worden. De fasering voorziet dat de werken eerst starten aan de buitenzijde van de kruispunten met de Oostnieuwkerksesteenweg en de Hoogleedsesteenweg. Nadien volgt de binnenkant van beide kruispunten. De werkzaamheden zouden in het derde kwartaal van 2009 moeten uitgevoerd zijn. De opzet is om de momenteel onderbenutte R32 om te vormen tot een volwaardige grote ring met een verdeelfunctie voor alle regionale en zware verkeer. Tegelijkertijd wil Roeselare het doorgaand verkeer zoveel mogelijk weren van de kleine stadsring die op dit ogenblik met verkeersoverlast kampt. Daarvoor worden vanaf 2010 de West- en Noordlaan heringericht tot centrumboulevard met veel aandacht voor de zwakke weggebruikers, het openbaar vervoer en groenaanplanting.

In Zuid-West-Vlaanderen werd voorts werk gemaakt van de aanleg van de **Kanaalweg N382 Waregem-Ingelmunster**, met als doel de dorpskernen van Sint-Eloois-Vijve, Sint-Baafs-Vijve, Wielsbeke, Oostrozebeke en Ingelmunster te ontlasten. De werken voor de realisatie van de N382 tussen de Ridder de Ghellinckstraat (grondgebied Wielsbeke) en de Hulstestraat (grondgebied Oostrozebeke) zijn voltooid. In een volgende fase wordt de weg doorgetrokken tot aan de loskade ter hoogte van de firma Spano op het grondgebied Oostrozebeke. Het ontbrekende stuk tussen de loskade van Spano en de N50 (grondgebied Ingelmunster) roept echter nog vele vraagtekens op. In een Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan wordt de ontsluiting van de **N382** voorzien via de N357. Ten oosten van de Kanaalweg staat het kruispunt van de N382 met de Stationsstraat en de Ooigemstraat in **Wielsbeke** op het programma in 2011. Deze werken zijn van cruciaal belang voor de ontsluiting van de containerterminal (River Terminal Wielsbeke) en het bedrijventerrein Oost-Vaarhoek. In **Waregem** werd het vernieuwen van het wegdek tussen de ring en de **N382** opgenomen in het investeringsprogramma 2009.

In en rond **Kortrijk** zijn eveneens diverse projecten gepland. In 2009 wordt prioritair de **aansluiting** van de **R8** met de industriezone Kortrijk-Noord te **Kuurne** gerealiseerd. Bedoeling hiervan is om het zware vrachtverkeer door de woonwijk langs de N50 terug te dringen. De werken zouden voor het jaareinde afgerond moeten zijn. In 2010 volgt de herinrichting van het **op- en afrittencomplex** met de **Pottelberg** (N43) in Marke. Dit gaat gepaard met werken aan het kruispunt Bruyningstraat/Engelse wandeling en de doortocht in Aalbeke. In het investeringsprogramma 2009-2011 staat ten slotte de **aansluiting** van de **A19 leper-Kortrijk** van en naar de **R8** centraal. Momenteel moet het verkeer via een reeks verkeerslichten de ring op en ontstaan daar grote files. In het **centrum** van **Kortrijk** gaat een groot stadsvernieuwingproject van start rond het megawinkelcentrum K. Ook de volledige omgeving zal grondig aangepakt worden in de komende jaren. Voorafgaand wordt gewerkt aan de heraanleg van de 'grote doortocht' van vier kilometer tussen de Gentssesteenweg en de Oudenaardsesteenweg, die tegen september 2009 klaar moet zijn.

Bij de toekomstige infrastructuurwerken blijft de **N8 leper-Veurne** van groot belang. In 2005 was er een protocolakkoord over een aantal verkeersproblemen in de Westhoek, waarbij de meeste aandacht geschonken werd aan een oplossing voor de verzadigde gewestweg N8 tussen leper en Veurne. In plaats van een omstreden doortrekking van de A19 Kortrijk-leper, die nochtans een groot deel van het verkeer van de E40/A18 kon omleiden naar andere snelwegen, werd gekozen voor een opwaardering van de N8 met ventwegen en bypassen rond verschillende dorpen. In dit dossier werden tevens de kwartring rond Diksmuide en de afwerking van de ring rond Poperinge opgenomen. In 2008 raakte het dossier opnieuw geblokkeerd door een politieke vraagstelling rond de ring van

Diksmuide. Eind 2008 zette de Vlaamse regering het licht echter weer op groen. Er wordt verwacht dat het RUP en het MER eind 2009 klaar zullen zijn en dat de werkzaamheden in 2011, gelijktijdig in Veurne en in Ieper, van start kunnen gaan.

In de meerjarenplanning van de Vlaamse regering is de doortrekking van de **ring rond Poperinge** voorzien voor 2010 en de aanleg van de **kwartkring om Diksmuide** voor 2011. De effectieve aanleg van deze kwartkring zal in 2009 en 2010 vooraf gegaan worden door het uittekenen van de plannen, de onteigeningen en het verkrijgen van een bouwvergunning.

Hierboven werd gewezen op enkele gerealiseerde en geplande infrastructuurwerken. Hierna geven we een aantal cijfers over de evolutie van de verkeersintensiteiten op Vlaamse autosnelwegen, gebaseerd op de jaarlijkse verkeerstellingen in Vlaanderen (tabellen 6.1.2 en 6.1.3).

Tabel 6.1.2: Evolutie van het aantal afgelegde voertuigkilometers op autosnelwegen in de periode 2002-2007, per provincie, weekdaggemiddelde.

Provincie	Evolutie aantal afgelegde voertuigkilometers				
	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
West-Vlaanderen	2,5 %	2,7 %	1,6 %	4,4 %	1,9 %
Antwerpen	0,3 %	-5,6 %	0,6 %	7,5 %	2,7 %
Vlaams-Brabant	0,0 %	1,6 %	1,1 %	0,0 %	1,2 %
Oost-Vlaanderen	-1,2 %	3,1 %	1,6 %	4,2 %	1,4 %
Limburg	3,9 %	2,0 %	3,1 %	2,3 %	2,3 %
Vlaanderen	0,5 %	0,3 %	1,4 %	3,8 %	1,8 %

Bron: Vlaamse Overheid, Agentschap Infrastructuur, Afdeling Beheer Wegverkeer, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Uit tabel 6.1.2 blijkt dat de verkeersintensiteit op de Vlaamse autosnelwegen tussen 2006 en 2007 met 1,8 % steeg. De toename in West-Vlaanderen, met 1,9 %, ligt dicht bij het Vlaamse gemiddelde. In vergelijking met de evoluties in de voorgaande jaren is dit een geringe toename.

Bij het interpreteren van de cijfers moet evenwel rekening worden gehouden met de invloed van de uitvoering van belangrijke wegenwerken:

- in 2003 werd de verkeersintensiteit op de E17 negatief beïnvloed wegens de langdurige werken in Zwijnaarde en Gentbrugge;
- in 2004 herstelde zich het normale verkeerspatroon op de E17 in Zwijnaarde en Gentbrugge maar leidden de grootschalige werken op de ring van Antwerpen tot verschuivingen in de reisroutes met invloed op onder meer de E17 en de E40;
- ook in 2005 zijn de teldata van vele locaties beïnvloed door de grootschalige wegenwerken aan de ring van Antwerpen;
- in 2006 is het verkeerspatroon opnieuw genormaliseerd na het beëindigen van de werken op de ring rond Antwerpen. Vandaar de grote toename in de provincie Antwerpen en de status quo in Vlaams-Brabant;
- in 2007 hebben geen noemenswaardige wegenwerken plaatsgevonden die de interpretatie van de verkeersintensiteit op grote schaal konden vertekenen.

Tabel 6.1.3: Evolutie van het aantal afgelegde voertuigkilometers op autosnelwegen in de periode 2002-2007, per West-Vlaamse autosnelweg (a), weekdaggemiddelde.

Autosnelweg	Evolutie aantal afgelegde voertuigkilometers				
	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Brussel-Oostende (E40, A10)	0,1 %	3,6 %	0,9 %	1,5 %	2,0 %
Antwerpen-Kortrijk-Rekkem (E17)	-1,7 %	1,9 %	3,2 %	6,4 %	0,9 %
Brugge-Kortrijk-Doornik (E403)	3,5 %	4,9 %	0,7 %	6,3 %	2,0 %
Jabbeke-Frankrijk (E40)	5,1 %	2,6 %	0,2 %	5,5 %	2,7 %
Kortrijk-Ieper (A19)	3,8 %	2,0 %	1,0 %	3,0 %	2,8 %
Alle autosnelwegen in Vlaanderen	0,5 %	0,3 %	1,4 %	3,8 %	1,8 %

(a) De gegevens betreffen telkens de hele autosnelweg. De meeste van deze autosnelwegen lopen echter slechts gedeeltelijk op West-Vlaams grondgebied.

Bron: Vlaamse Overheid, Agentschap Infrastructuur, Afdeling Beheer Wegverkeer, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tabel 6.1.3 toont dat de sterkste toenames van de verkeersintensiteit zich voordeden op de A19 Kortrijk-Ieper en de E40/A18 Jabbeke-Frankrijk. De zwakste toename wordt vastgesteld op de E17 Antwerpen-Kortrijk-Rekkem. Over het algemeen zijn de verkeersstijgingen gematigd en vrij goed verdeeld over de verschillende snelwegen. De verkeersintensiteit in 2006-2007 blijft dus groeien, maar minder sterk dan in de periode 2005-2006. Bij de opmaak van deze publicatie waren de verkeerstellingen voor 2008 nog niet beschikbaar.

• WATERWEGEN

Het voornaamste project op de West-Vlaamse waterwegen situeert zich nog steeds op de **Leie in Kortrijk**. Deze ingrijpende werken zijn in 2007 van start gegaan en houden in dat de Leie op verschillende plaatsen uitgediept en rechtgetrokken wordt voor de binnenvaart. Dit project voorziet tevens de bouw van zeven nieuwe verhoogde bruggen in Kortrijk, met elk een bijzonder en uiteenlopend karakter. De Westelijke Ringbrug, de Dambrug en de Groeningebrug zijn al gerealiseerd. De opening van de Collegebrug is voorzien in 2009. Daarna wordt de Noordbrug – ter vervanging van de Gerechtshofbrug – gebouwd in 2010, gevolgd door de Budabrug en de Reepbrug.

Deze aanpassingen moeten de doorvaart van grote binnenschepen toelaten en passen binnen het **project Seine-Schelde**. De bedoeling van dit project is het bekken van de Seine in Frankrijk te verbinden met het bekken van de Schelde in België (en zo met de hele Rijn-Schelde-Delta). Deze internationale binnenvaartverbinding werd immers geselecteerd als onderdeel van een Trans-Europees Netwerk voor Transport (TEN-T) dat vóór 2020 operationeel moet zijn. Het nieuwe kanaal Seine-Nord Europe, tussen Compiègne op de Oise en Cambrai op de Schelde, zou tegen 2014 in gebruik moeten zijn. Op Belgisch grondgebied zal de verbinding via de Leie gepaard gaan met de opwaardering van 54 km van de Leierivier en 26 km kanalen. Voorts moet een reeks nieuwe sluizen aangelegd worden, waaronder een sluis in Sint-Baafs-Vijve in 2013-2014, gevolgd door een sluis in Harelbeke in 2015-2016. Omdat Vlaanderen gekozen heeft voor eenrichtingsverkeer op de Leie voor de klasse V-schepen (met drie lagen containers), moeten passeerstroken aangelegd worden van elk 250 m tot 300 m lang, en dit in Wervik, Menen, Wevelgem, Kortrijk, Wielsbeke, Machelen en Nevele. De rivier moet gemiddeld één meter uitgediept worden. Tot slot moeten 16 bruggen verhoogd, onder meer in Harelbeke in 2012-2013, en enkele bruggen vernieuwd worden.

Naast deze immense infrastructuurwerken is ook een **rivierherstelprogramma** opgenomen in het Seine-Schelde-project. Binnen het Vlaamse gedeelte heeft het projectluik 'rivierherstel' betrekking op het traject Wervik-Deinze. In dit geïntegreerde gebiedsgerichte project wordt een visie voor de Leie en haar directe omgeving uitgewerkt waarbij het herstel van het multifunctionele karakter van de rivier centraal staat. Om dit te realiseren wordt niet enkel rekening gehouden met de gekanaliseerde Leie als harde ruggengraat met hoofdzakelijk een economische rol, maar in het bijzonder met de rivier en de (veelal afgesneden) Leiemeanders als zachte ruggengraat. Talrijke recreatieve en milieugebonden functies zullen in de komende jaren ontwikkeld worden in het kader van het rivierherstelprogramma. Het startschot van dit project werd in oktober 2008 gegeven te Menen. Hiervoor werd beroep gedaan op Europese subsidies.

Tot slot was er in 2008 veel aandacht voor het project **Seine-Schelde West**. Bedoeling is om via een afleidingskanaal van de Leie de haven van Zeebrugge te verbinden met het Europese netwerk van binnenwateren. Het is namelijk zo dat de groei van de zeehaven geremd wordt door logistieke belemmeringen en heel wat overlast veroorzaakt op de expresweg van Brugge. Een ontsluiting via de binnenvaart kan hieraan een duurzame oplossing bieden. Dit vergt echter een verbreding van het Schipdonkkanaal tussen Dudzele en Merendree, wat op heel wat protest botst. Omwonenden en actiegroepen betwisten het project onder andere omwille van landschappelijke, ecologische, sociale en economische redenen, zoals de onteigeningen, de grootschalige investeringskost, enz. In 2008 werd de haalbaarheidsstudie voorgelegd en heftig bediscussieerd tijdens de hoorzittingen in het Vlaamse Parlement. Een MER-plan is in opmaak, waarna de Vlaamse regering een beslissing moet nemen over het al dan niet uitvoeren van het Seine-Schelde West-project.

Er wordt de laatste jaren en in de toekomst dus fors geïnvesteerd in de Vlaamse waterwegen en watergebonden infrastructuur, met de bedoeling het goederentransport via binnenvaart te stimuleren.

De onderstaande tabel toont de evolutie van het aantal gepresteerde tonkilometer op een aantal waterwegen die geheel of gedeeltelijk door West-Vlaanderen stromen. De eenheid 'tonkilometer' geeft aan hoeveel ton er over hoeveel km vervoerd wordt: een schip dat 700 ton vervoert over 100 km presteert 70.000 tonkilometer.

Tabel 6.1.4: Goederenvervoer op enkele waterwegen, gepresteerde tonkilometer in miljoenen, 1999-2008.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Leie (a)	174	182	202	195	196	215	239	232	234	237
Roeselare-Leie	31	32	35	33	33	35	35	34	36	40
Gent-Oostende	89	83	85	84	89	94	103	109	105	108
Bovenschelde (b)	332	375	410	399	418	443	461	462	450	439

(a) Leie van Wervik tot Gent (in de praktijk: tot Deinze aangezien de schepen in Deinze de Leie verlaten om het Afleidingskanaal op te varen).

(b) Bovenschelde: van Spiere tot Gentbrugge.

Bron: Rivier Informatie Services (RIS), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Uit tabel 6.1.4 blijkt dat het goederenvervoer op de West-Vlaamse waterwegen de laatste tien jaar sterk is toegenomen. In 2008 blijft het goederenverkeer op alle waterwegen in het algemeen lichtjes stijgen, behalve op de Bovenschelde waar we de laatste jaren een dalende tendens noteren.

Om het transport over de binnenwateren te bevorderen, voert de Vlaamse regering sinds 1998 een beleid ter stimulering van de bouw van laad- en losinstallaties. Het kaaimuurprogramma is een voorbeeld van publiek-

private samenwerking (PPS). Met instemming van de Europese Commissie betaalt de overheid 80 % van de bouwkosten voor infrastructuur, toegangswegen, uitrusting voor het aanmeren, enz. Het bedrijf betaalt 20 % en staat in voor de superstructuur zoals kranen. Bovendien garandeert de onderneming dat gedurende tien jaar een vast tonnage aan goederen via de waterweg wordt vervoerd. Via dit programma werden in West-Vlaanderen de laatste jaren meerdere kaaien gerealiseerd. Er zijn momenteel ook nog verscheidene kaaimuren in aanbouw: twee aan de Leie (in Desselgem en Wevelgem) en drie aan het Kanaal Roeselare-Leie.

• SPOORWEGEN

Stations

In het **station** van **Brugge** gingen de vernieuwingswerkzaamheden, die in 2004 gestart zijn, voort. In 2008 werd de bouw van de nieuwe perrons met de nodige toegangsinfrastructuur voltooid, alsook de verbreding van de onderdoorgang. De facelift van het station wordt afgesloten met een grootschalig bouwproject rond kantoor- en winkelruimtes en appartementen. In de uitbreidingsprojecten komt ook de nieuwe inkomhal aan de achterzijde van het station aan bod. Dit nieuwe 'kamgebouw' met kantoren en loketten moet volledig afgewerkt zijn tegen 2010-2011.

In 2008 werd in **Brugge** ook het eerste **seinhuis** van een nieuwe reeks hypermoderne seinhuizen officieel in gebruik genomen. Het sturen van het treinverkeer en het bedienen van de wissels en de seinen verloopt er volledig computergestuurd. Uniek is ook het groot optisch controlebord waarop alle treinverkeer te volgen is. Dit moet de veiligheid en de stiptheid ten goede komen. Het nieuwe seinhuis van Brugge staat model voor een concentratieplan in heel België. Tegen 2011 moet de concentratie in het noorden van West-Vlaanderen helemaal voltooid zijn.

In **Veurne** hebben de stad en de NMBS een ambitieus project om de stationsbuurt helemaal opnieuw in te richten. Daarbij zal het bestaande stationsgebouw gerestaureerd worden en een nieuwe culturele functie krijgen. Er komt een nieuw station aan de Berkenlaan en een ondergang tussen de Berkenlaan en het Stationsplein (dat heringericht wordt). Daarnaast wordt een nieuw parkeerterrein gebouwd en een overdekte fietsenstalling. Tevens zijn er onderhandelingen met De Lijn, onder meer over de doortrekking van de kusttram en het voormalige – beschermde – dienstgebouw van De Lijn. Het startschot van deze grote werken zal vermoedelijk in 2010 gegeven worden; de werken zullen een tiental jaren duren.

De **Oostendse** stationsbuurt zal eveneens een ingrijpende gedaanteverandering ondergaan. Het oude gebouw uit 1903 blijft behouden, maar wordt volledig gemoderniseerd. In de omgeving komen nieuwe kantoren en woningen, en wordt een bovengrondse parkeergarage voor 700 wagens gebouwd. Daarvoor wordt het gebouw van De Lijn afgebroken en zal de tramstelplaats verhuizen naar een zone in de haven. Het is wel de bedoeling om alle vervoersmogelijkheden en bijhorende faciliteiten samen te brengen in één grote ontmoetingsplaats voor fiets, auto, trein, tram, bus en schip. Op die manier wordt het station van Oostende een 'poort aan het water'. De eerste werken rond de opkuis van het stationsgebouw en de fietsenparking worden in het najaar van 2009 gestart en het geheel moet klaar zijn in 2014.

De opwaardering van de **Roeselaarse** stationsomgeving is van start gegaan begin 2009. Op de Beversesteenweg wordt een rotonde aangelegd en – om de verkeersveiligheid te verhogen – zullen de verkeersstromen van de verschillende weggebruikers zoveel mogelijk gescheiden worden. Voorts wordt een betere verbinding tussen de wijk Krottegem en het commerciële centrum beoogd. Het stationsgebouw, dat een doorkijkgebouw met veel glas wordt, zal daartoe bijdragen. De hele buurt moet opgeknapt zijn tegen 2012.

Ook in **Kortrijk** wordt het station gerenoveerd. De werken aan de achterkant van het station werden voltooid begin

2009. De nieuwe inkomhal aan de Minister Tacklaan is toegankelijk vanuit verschillende richtingen en uitgerust met camerabeveiliging. In het verlengde van de hal werd een overdekte toegangshelling met 300 fietsenrekken gebouwd. In de toekomst zijn nog werken gepland aan de voorzijde van het station, onder meer de heraanleg van het Conservatoriumplein. Het station van Kortrijk is samen met Menen, Wevelgem, Harelbeke en Waregem opgenomen in het grensoverschrijdende HST-project 'Connect', dat de opwaardering van stationsbuurten en een betere aansluiting op het internationale hogesnelheidsnetwerk beoogt. Kortrijk ijvert immers nog steeds voor een snellere en goedkopere verbinding met Rijsel.

Sporen

De spoorwegwerken tussen **Brugge en Gent**, die in 2004 van start gingen, gaan voort. Ze verlopen in vier fasen: Gent – Landegem, Beernem – Brugge, Landegem – Aalter en Aalter – Beernem. De lijn 50A is een zeer belangrijke schakel in het Belgische spoorwegnet, zowel voor het reizigers- als voor het goederenvervoer. Met de realisatie van een **derde en vierde spoor** kan de capaciteit worden uitgebreid met sneller treinverkeer tot gevolg: de snelle treinen kunnen dan via de twee middelste sporen rijden; de stoptreinen en goederentreinen zullen gebruik maken van de twee buitenste sporen. Tegen 2018 moeten er vier sporen tussen Brugge en Gent liggen en moeten alle overwegen verdwenen zijn.

De aanleg van een **derde spoor** tussen Zeebrugge en Brugge moet een oplossing bieden voor de verkeerstoename in en rond de **haven van Zeebrugge** en zal ook voor een verbetering van de hinterlandverbindingen zorgen. De spoorwerkzaamheden beginnen in 2011 en moeten afgerond zijn in 2016. Om de verwachte groei van de Zeebrugse haven te ondersteunen is nog een belangrijk project gepland, namelijk de modernisering en de capaciteitsuitbreiding van het goederenstation **Zeebrugge-Vorming**. Naast de aanleg van een extra bundel van 24 sporen worden de bestaande (gescheiden) sporenbundels omgevormd tot één groot knooppunt met 30 rangeersporen. De voorziene uitvoeringstermijn is 2015. Ten zuiden van het station Zeebrugge-Vorming zal de Bocht Ter Doest zorgen voor een rechtstreekse verbinding tussen de westelijke en oostelijke havenzones vanaf 2011.

Ook de **Oostendse haven** zal in de toekomst beter ontsloten worden via de spoorweg.

Met al deze investeringen in de havengebonden gebieden wordt duidelijk het accent gelegd op het intermodaal goederenvervoer. De havens zijn inderdaad belangrijke groeipolen, maar hun ontwikkeling dient zo veel mogelijk gekoppeld te worden aan duurzame logistiek en mobiliteit.

TDL-SECTOR IN WEST-VLAANDEREN

In 2008 werd een Strategische Studie Logistiek uitgevoerd op provinciaal niveau in het kader van de Extended Gateway® Vlaanderen. Naast een analyse van de TDL-sector² heeft de studie ook een uitvoeringsplan opgeleverd om op een geïntegreerde wijze de sector te versterken.

De Provincie heeft er in augustus 2008 resoluut voor gekozen om de resultaten van de studie en het uitgewerkte mission statement te realiseren. Volgens dit mission statement wil West-Vlaanderen de industriële logistieke activiteiten in de regio's Kortrijk en Roeselare versterken, alsook de transport- en distributieactiviteiten in de havenzones van Zeebrugge en Oostende. Deze strategie kadert binnen het ambitieuze verankeringsscenario dat streeft naar een stevigere verankering van het West-Vlaamse industriële weefsel door middel van een strategische samenwerking tussen productiebedrijven en logistieke dienstverleners. Deze samenwerking moet leiden tot het toepassen van efficiënte en duurzame logistieke processen, het verder op punt stellen van de logistieke keten en een kennisclustering rond industriële en logistieke specialisaties. Een dergelijke bundeling van krachten leidt tot de ontwikkeling van nieuwe, innovatieve producten en diensten en zorgt daarenboven voor een blijvende toename van de toegevoegde waarde. Dit alles draagt op fundamentele wijze bij tot de verbetering van de concurrentiepositie van West-Vlaanderen.

Om deze ambitie daadwerkelijk te realiseren werd door de Provincie West-Vlaanderen in september 2008 het Logistiek Platform West-Poort (LPWP) opgericht. Dit platform vormt het provinciaal instrument om een geïntegreerd, marktgericht en proactief beleid te voeren op het vlak van logistiek. Het platform bestaat uit een Task Force (samengesteld uit belangrijke logistieke stakeholders) die verschillende werkgroepen aanstuurt. Deze werkgroepen werken rond volgende thema's: 'ruimte, infrastructuur en vastgoed', 'arbeidsmarkt en opleiding', 'verduurzaming, mobiliteit en multimodaliteit', 'marketing, acquisitie en awareness' en 'kennis, innovatie en technologie'. Dit moet leiden tot diverse concrete acties waardoor alle noodzakelijke randvoorwaarden worden versterkt met het oog op een performante TDL-sector.

² Voor een analyse van de TDL-sector in West-Vlaanderen verwijzen we naar "West-Vlaanderen sociaaleconomisch - feiten en cijfers - editie 2008" (p. 99-104).

2. LAND- EN TUINBOUW

sabine.traen@west-vlaanderen.be

VCM: Lindy Callewaert, elke.vanlaere@vcm-mestverwerking.be

Met bijna 45.800 arbeidsplaatsen, 8,1 miljard euro omzet en 2,6 miljard euro toegevoegde waarde neemt het agrocomplex een belangrijke plaats in in de West-Vlaamse economie.

Bij de opmaak van deze publicatie waren de resultaten van de land- en tuinbouwstelling van mei 2008 nog niet beschikbaar. De bespreking van de land- en tuinbouwsector in West-Vlaanderen ziet er bijgevolg anders uit in vergelijking met vorig jaar.

AGROCOMPLEX IN WEST-VLAANDEREN

Het aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector kent de laatste jaren een continue afname. Ook het aantal land- en tuinbouwbedrijven daalt¹. Hierdoor kan de indruk ontstaan dat het belang van de land- en tuinbouwsector afneemt. Aan de andere kant wordt vastgesteld dat de productie in de land- en tuinbouwsector op peil blijft en dat zich een proces van schaalvergroting voordoet. Deze tendensen versterken de behoefte om een correct beeld te krijgen van het werkelijk economisch belang van de land- en tuinbouwsector.

Om hieraan tegemoet te komen liet de Provincie West-Vlaanderen een studie² uitvoeren naar het economische belang van het zogenaamde agrocomplex in West-Vlaanderen. Dit agrocomplex omvat niet alleen de land- en tuinbouwsector, maar ook alle sectoren die direct of indirect gerelateerd zijn met de land- en tuinbouw. Uit een bevraging bij deze sectoren en in combinatie met beschikbare statistische bronnen kunnen een aantal interessante conclusies worden geformuleerd.

• KENMERKEN LAND- EN TUINBOUWSECTOR

Uit een bevraging bij West-Vlaamse land- en tuinbouwers blijkt dat slechts 30 % gespecialiseerd is in slechts één hoofdactiviteit. Het gaat dus veelal om gemengde bedrijven, wat typerend is voor de West-Vlaamse land- en tuinbouw. Veel voorkomende combinaties zijn rundveehouderij met akkerbouw (44 %), varkenshouderij en akkerbouw (29,6 %), rundvee- en varkenshouderij (20,5 %) en akkerbouw en tuinbouw in openlucht (19,3 %). Bij ongeveer één vijfde van de bevraagde land- en tuinbouwers vinden op het bedrijf nog andere activiteiten plaats in het kader van landbouwverbreiding. De thuisverwerking en/of -verkoop van landbouwproducten en landschaps- en natuurbeheer komen het meest voor.

West-Vlaamse land- en tuinbouwers zijn voor hun aankopen van o.a. grondstoffen, machines, diensten enz. sterk gericht op de eigen provincie. Ruim 80 % van de bevraagde land- en tuinbouwbedrijven doet minstens 60 % van de aankopen in West-Vlaanderen. Ongeveer 61 % doet zelfs meer dan 80 % van de aankopen bij een leverancier uit West-Vlaanderen.

West-Vlaanderen is ook een belangrijke afzetmarkt voor de West-Vlaamse land- en tuinbouwers. Ruim 80 % van de bevraagde West-Vlaamse land- en tuinbouwers verkoopt meer dan 60 % van zijn producten aan handelaars, verwerkende bedrijven en vervoer- of opslagbedrijven uit West-Vlaanderen. Ongeveer 64 % verkoopt zelfs meer dan 80 % aan bedrijven in West-Vlaanderen.

¹ Voor een bespreking van de evoluties in de land- en tuinbouwsector in West-Vlaanderen verwijzen we naar "West-Vlaanderen sociaaleconomisch, feiten en cijfers – editie 2008" [p. 105-107].

² De studie "Economische betekenis van het agrocomplex in West-Vlaanderen" werd door WES vzw uitgevoerd in opdracht van de Provincie West-Vlaanderen. Deze studie werd in april 2009 afgerond en is online beschikbaar via www.west-vlaanderen.be/economie.

Uit de bevraging blijkt ook dat de West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven met diverse problemen (ruimte, milieu, water, personeel enz.) geconfronteerd worden. Zo heeft bijna 60 % van de bevroegde bedrijven één of meerdere problemen. De meeste van deze problemen hebben te maken met ruimte (vergunningen, uitbreiding enz.), milieu en water.

• KENMERKEN LAND- EN TUINBOUWGERELATEERDE SECTOREN

De sectoren die in relatie staan met de land- en tuinbouwsector kunnen ingedeeld worden in 'stroomopwaartse' sectoren (producenten of leveranciers van grondstoffen, machines, werktuigen enz.), 'stroomafwaartse' sectoren (kopen, verwerken, vervoeren of opslaan van land- en tuinbouwproducten) en sectoren die zich zowel stroomopwaarts als -afwaarts situeren. Van de land- en tuinbouwgerelateerde bedrijven stond 63 % in een stroomopwaartse relatie; 12 % in een stroomafwaartse relatie en 25 % in zowel een stroomopwaartse als -afwaartse relatie. De sectoren 'diensten verwant aan de landbouw', 'voeding', 'veterinaire diensten' en 'handel' staan het sterkst in relatie tot de land- en tuinbouwsector.

• ECONOMISCH BELANG VAN HET AGROCOMPLEX

In West-Vlaanderen staan naar schatting 15.256 bedrijven met in totaal bijna 45.800 **arbeidsplaatsen**³ (of 9,2 % van het totale aantal arbeidsplaatsen in West-Vlaanderen) in relatie met de land- en tuinbouwsector. In de land- en tuinbouwsector zelf zijn 20.745 personen actief. Van de ongeveer 25.000 arbeidsplaatsen in de land- en tuinbouwgerelateerde bedrijven staan bijna 14.900 jobs (of 59,4 %) in relatie met de *West-Vlaamse* land- en tuinbouwsector.

In West-Vlaanderen wordt bijna 8,1 miljard euro **omzet** gerealiseerd die direct of indirect in verband kan worden gebracht met de land- en tuinbouwsector (of 10,5 % van de totale omzet die alle bedrijven uit West-Vlaanderen realiseren). De land- en tuinbouwsector zelf realiseert bijna 1,8 miljard euro omzet. Van de overige 6,3 miljard euro omzet die de land- en tuinbouwgerelateerde bedrijven realiseren, staat ruim 3,8 miljard euro (of 60,4 %) in relatie met de *West-Vlaamse* land- en tuinbouwsector.

Daarnaast kan ook 2,6 miljard euro **toegevoegde waarde** in relatie gebracht worden met de land- en tuinbouwsector (of 9,1 % van de totale toegevoegde waarde die in West-Vlaanderen wordt gerealiseerd). De land- en tuinbouwsector realiseert een toegevoegde waarde van 670 miljoen euro. De overige 1,9 miljard euro toegevoegde waarde wordt gerealiseerd door de land- en tuinbouwgerelateerde bedrijven; hiervan staat 1,1 miljard euro (of 58,7 %) in relatie met de *West-Vlaamse* land- en tuinbouwsector.

LANDBOUW EN MILIEU

De laatste jaren is de aandacht voor milieu- en natuuraspecten in de landbouwbedrijfsvoering toegenomen, zowel vanuit het beleid als vanuit de publieke opinie. Vanuit de problemen die zich stellen (mestproblematiek, residuen van gewasbeschermingsmiddelen in voedsel, erosie enz.) worden nieuwe technieken ontwikkeld en/of groeien alternatieve landbouwbedrijfsmethoden die op termijn de milieu-impact van de landbouw moeten terugschroeven. Mestverwerking en biologische landbouw kunnen in dit verband genoemd worden als belangrijke strategieën in het concept van duurzame landbouw.

³ Het aantal arbeidsplaatsen wordt hier omschreven als de som van het aantal loontrekkenden en zelfstandigen.

• MESTVERWERKING

De Vlaamse landbouw kent een rijke geschiedenis op het vlak van dierlijke mest. In de landbouw is mest een onmisbare grondstof, maar overbemesting leidt onherroepelijk tot milieuproblemen. Mestverwerking is één van de maatregelen van het mestbeleid en heeft geleid tot een terugdringing van het mestoverschot om zo bij te dragen aan een betere waterkwaliteit. De mogelijkheden die in het Mestdecreet voorzien werden om aan bedrijfsuitbreiding te doen, zijn een bijkomende stimulans voor de landbouwers om initiatief te nemen op het vlak van mestverwerking. In wat volgt wordt beknopt ingegaan op de stand van zaken inzake mestverwerking in West-Vlaanderen.

Mestverwerking is mogelijk op diverse manieren:

- de export van ruwe pluimveemest of paardenmest buiten het Vlaamse Gewest;
- de export van behandelde dierlijke mest buiten het Vlaamse Gewest (incl. omzetting naar milieuneutrale componenten zoals stikstofgas);
- de afzet van behandelde dierlijke mest in parken, plantsoenen en de particuliere afzet binnen het Vlaamse Gewest;
- de afzet binnen het Vlaamse Gewest van tot kunstmest behandelde dierlijke mest.

Tabel 6.2.1 toont een raming van de Vlaamse mestbalans. De Vlaamse mestbalans geeft het verschil weer tussen het aanbod van dierlijke mest en de afzetmogelijkheid van deze mest op de Vlaamse landbouwgrond. Op Vlaams niveau was de mestbalans in 2007 ongeveer in evenwicht, met nog een klein overschot aan fosfaat.

Tabel 6.2.1: De Vlaamse mestbalans in 2007 in miljoen kg stikstof en miljoen kg fosfaat.

Mestbalans	mln kg stikstof	mln kg fosfaat
Reële dierlijke mestproductie (2007)	153,5	61
- Aanvaardbare stikstofverliezen	31,5	
- Export en verwerking	14,5	12
- Plaatsingsruimte (volgens max. bemestingsnormen Mestdecreet en toepassing van derogatie)	110	48
= Overschot (+)/Tekort (-) op Vlaamse mestbalans	-2,5	+1

Bron: Voortgangsrapport Mestbank 2008, Verwerking: VCM.

De operationele mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen blijft stijgen. In de periode van juli 2007 tot juni 2008 werd ruim 1.670.000 ton mest verwerkt, wat goed is voor 19,7 miljoen kg stikstof. Dit blijkt uit de jaarlijkse enquête en de daarop uitgevoerde berekeningen van het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM vzw), waarbij gepeild wordt naar de stand van zaken inzake de mestverwerking in Vlaanderen.

Bijna 12 miljoen kg stikstof wordt gerealiseerd door de export en verwerking van pluimveemest en ruim 7 miljoen kg stikstof via de verwerking van varkensmest. In vergelijking met de VCM-enquête van 2007 is de mestverwerkingscapaciteit met ongeveer 3,4 miljoen kg stikstof gestegen. In vergelijking met de voorgaande jaren is er vooral een stijging van de verwerking van varkensmest door een sterke toename van het aantal biologische mestverwerkingsinstallaties. De verwerking en export van pluimveemest blijft constant.

In tabel 6.2.2 en figuur 6.2.1 wordt een overzicht gegeven van de operationele mestverwerkingscapaciteit in West-Vlaanderen in vergelijking met de totale operationele capaciteit in Vlaanderen. In vergelijking met de andere Vlaamse provincies is West-Vlaanderen de provincie met de hoogste operationele mestverwerkingscapaciteit.

Tabel 6.2.2: De operationele mestverwerkingscapaciteit in West-Vlaanderen in vergelijking met de totale operationele capaciteit in Vlaanderen, 2007-2008 (a).

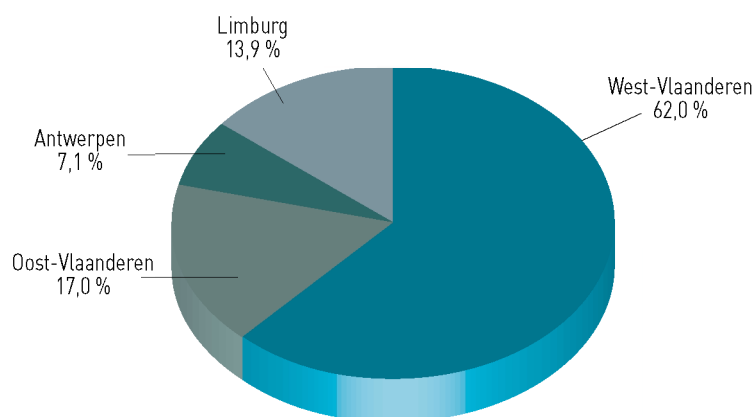
	West-Vlaanderen			Vlaanderen		
	ton ruwe mest	stikstof (kg)	fosfaat (kg)	ton ruwe mest	stikstof (kg)	fosfaat (kg)
Varkensmest						
- Totale verwerking	114.527	1.055.370	483.613	121.317	1.119.081	516.919
- Verwerking dunne fractie	584.320	3.022.237	26.715	789.719	4.160.606	69.912
- Verwerking dikke fractie	65.285 (b)	852.876	969.477	140.685 (b)	1.784.996	2.099.547
Pluimveemest (a)						
- export verwerkte mest	174.613	4.790.727	3.185.633	300.309	8.325.462	5.586.587
Rundveemest	17.589	79.503	15.558	43.571	238.623	68.558
Kalvergier	0	0	0	31.377	95.314	61.996
Andere mest	56.161	242.562	96.573	112.037	523.167	266.776
TOTAAL		10.043.275	4.777.569		16.247.249	8.670.295

(a) De export van ruwe pluimveemest is in deze tabel niet opgenomen.

(b) Uitgedrukt in ton dikke fractie van varkensmest.

Bron: VCM-enquête juli 2007 – juni 2008.

Figuur 6.2.1: Spreiding van de operationele mestverwerkingscapaciteit per Vlaamse provincie in kg stikstof, 2007-2008 (a), (b).

(a) Exclusief de export van ruwe pluimveemest.

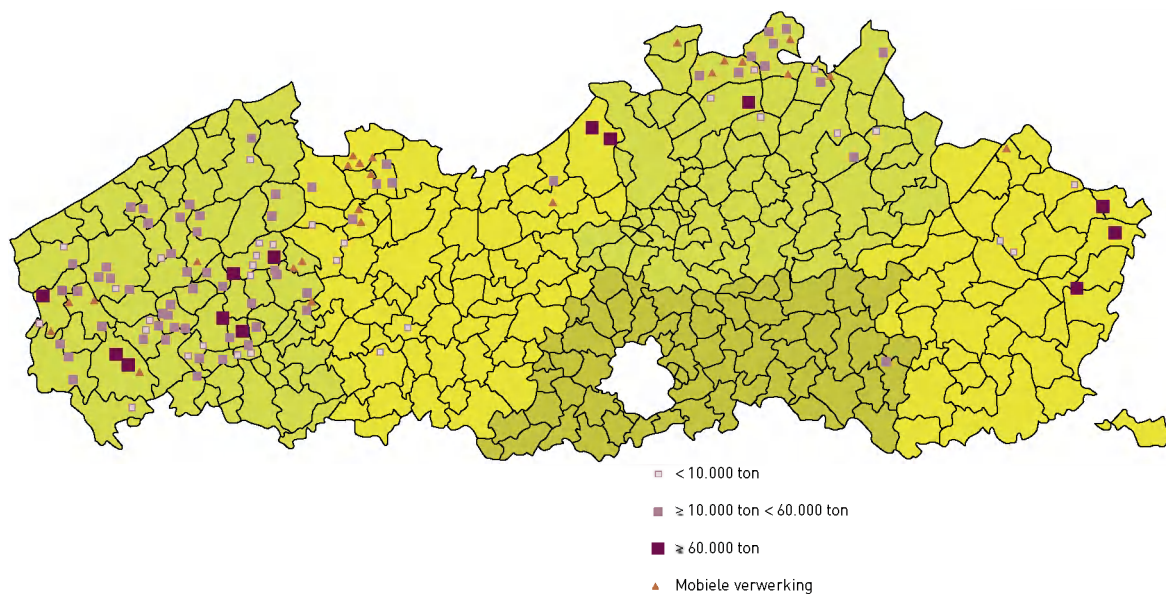
(b) In Vlaams-Brabant is er geen operationele mestverwerkingscapaciteit.

Bron: VCM-enquête juli 2007-juni 2008.

In totaal telt Vlaanderen 131 operationele mestverwerkingsbedrijven, waarvan er 77 of ongeveer 60 % in West-Vlaanderen gelegen zijn (figuur 6.2.2). De overgrote meerderheid hiervan (94 van de 131 operationele bedrijven) zijn vaste installaties, ingeplant in agrarisch gebied; 12 installaties zijn gevestigd op een industrieterrein en 25 landbouwbedrijven passen mobiele verwerking toe. Van de 131 operationele mestverwerkingsprojecten werken er acht in coöperatief verband. Bij 74 projecten wordt mest van derden mee verwerkt.

De meest toegepaste technieken zijn de biologieën en het mobiele elektrolysesysteem. Deze technieken verwijderen de stikstof uit de dunne fractie van varkensmest. Daarnaast zijn de droging van varkensmest en pluimveemest en de biothermische droging van dikke fractie van varkensmest samen met pluimveemest veel gehanteerde technieken.

Figuur 6.2.2: Geografische situering van de diverse operationele mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen, 2007-2008.

Bron: VCM-enquête juli 2007 – juni 2008.

• BIOLOGISCHE LANDBOUW

In 2008 telde West-Vlaanderen 53 biologische landbouwbedrijven; dit zijn er vier minder dan in 2007 (tabel 6.2.3). Het aantal biologische landbouwbedrijven in het Vlaamse Gewest bleef in 2008 onveranderd. Hierdoor daalde het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest inzake het aantal biologische landbouwbedrijven van 24,8 % in 2007 tot 23 % in 2008.

Tabel 6.2.3: Evolutie van het aantal landbouwbedrijven met biologische productiemethode in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2004-2008.

	2004		2005		2006		2007		2008	
	a.c.	% (a)	a.c.	% (a)	a.c.	% (a)	a.c.	% (a)	a.c.	% (a)
West-Vlaanderen	56	0,49 %	56	0,50 %	54	0,50 %	57	0,54 %	53	-
Vlaams Gewest	231	0,65 %	236	0,69 %	232	0,70 %	230	0,72 %	230	-

(a) Aandeel bedrijven volgens biologische productiemethode ten opzichte van het totale aantal landbouwbedrijven. Het totale aantal landbouwbedrijven in 2008 was bij de opmaak van deze publicatie nog niet beschikbaar.

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Monitoring en Studie, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Het biologische areaal in West-Vlaanderen nam in 2008 een oppervlakte van 610,1 ha in beslag. Dit is slechts 17,5 % van het totale biologische areaal in het Vlaamse Gewest. Aangezien het aandeel van West-Vlaanderen in de totale Vlaamse oppervlakte cultuurgrond ongeveer één derde bedraagt, kunnen we besluiten dat de biologische landbouw in West-Vlaanderen eerder kleinschalig is.

In 2008 werden in West-Vlaanderen in totaal 24.309 dieren geweekt met behulp van biologische productiemethoden. West-Vlaanderen telt hiermee slechts 11,2 % van alle biologisch gekweekte dieren in Vlaanderen. Ruim 91 % van de in West-Vlaanderen biologisch gekweekte dieren is pluimvee. West-Vlaanderen is de enige provincie in het Vlaamse Gewest waar geen varkens worden gekweekt op biologische wijze. Dit is opmerkelijk aangezien in West-Vlaanderen traditioneel veel varkens worden gekweekt.

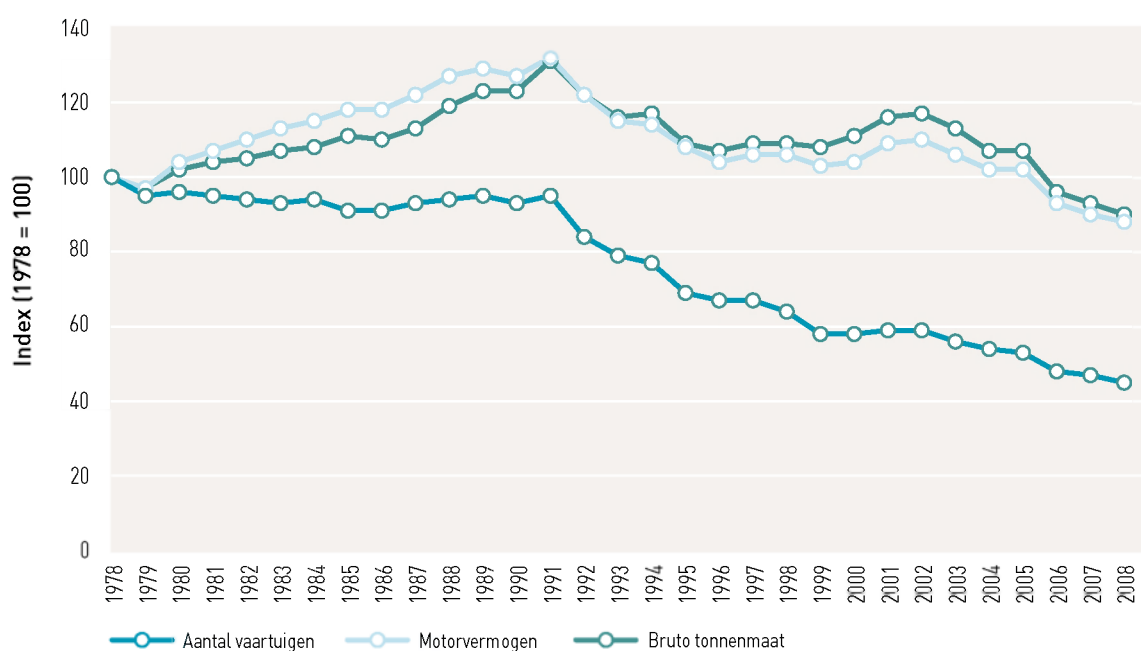
3. ZEEVISSERIJ

nele.depestel@west-vlaanderen.be

Ook in 2008 daalde het aantal vaartuigen in de Belgische vloot. De visaanvoer in de Belgische havens daalde met 9,3 % en de totale besomming van de aanvoer daalde met 16,9 % tot 66,8 miljoen euro.

De Belgische vloot daalde in 2008 met drie eenheden, van 101 vaartuigen naar 98. De daling situeerde zich volledig in Zeebrugge. Door deze daling van het aantal vaartuigen, daalde de capaciteit van de vloot van 19.213 naar 18.739 BT (-2,5 %) en het effectieve motorvermogen van 54.732 naar 53.149 KW (-2,9 %). Figuur 6.3.1 illustreert deze evolutie en toont ook de evolutie op langere termijn.

Figuur 6.3.1: Evolutie van de Belgische visserijvloot, 1978-2008.

Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer, Directie Scheepvaartbeleid, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

In 2008 bedroeg de visaanvoer in Belgische havens 17.347 ton. Hiervan werd 17.305 ton aangevoerd door Belgische vaartuigen en slechts 42 ton door buitenlandse vaartuigen. Ten opzichte van 2007 daalde het aangevoerde tonnage met 1.773 ton of 9,3 %. De daling situeerde zich uitsluitend bij de aanvoer in Zeebrugge (-970 ton of -9,6 %) en Oostende (-886 ton of -10,1 %). In Nieuwpoort steeg de aanvoer met 83 ton of 42,1 %. Nieuwpoort is wel de kleinste aanvoerhaven met slechts 1,6 % van de totale aanvoer. De aandelen van Zeebrugge en Oostende zijn respectievelijk 53 % en 45,4 %.

De totale besomming van de aangevoerde vis in Belgische havens (door Belgische en buitenlandse vaartuigen samen) bedroeg 66,8 miljoen euro in 2008. Ten opzichte van 2007 daalde de aanvoerwaarde met 13,6 miljoen euro of 16,9 %. De totale besomming daalde dus sterker dan de hoeveelheid aangevoerde vis.

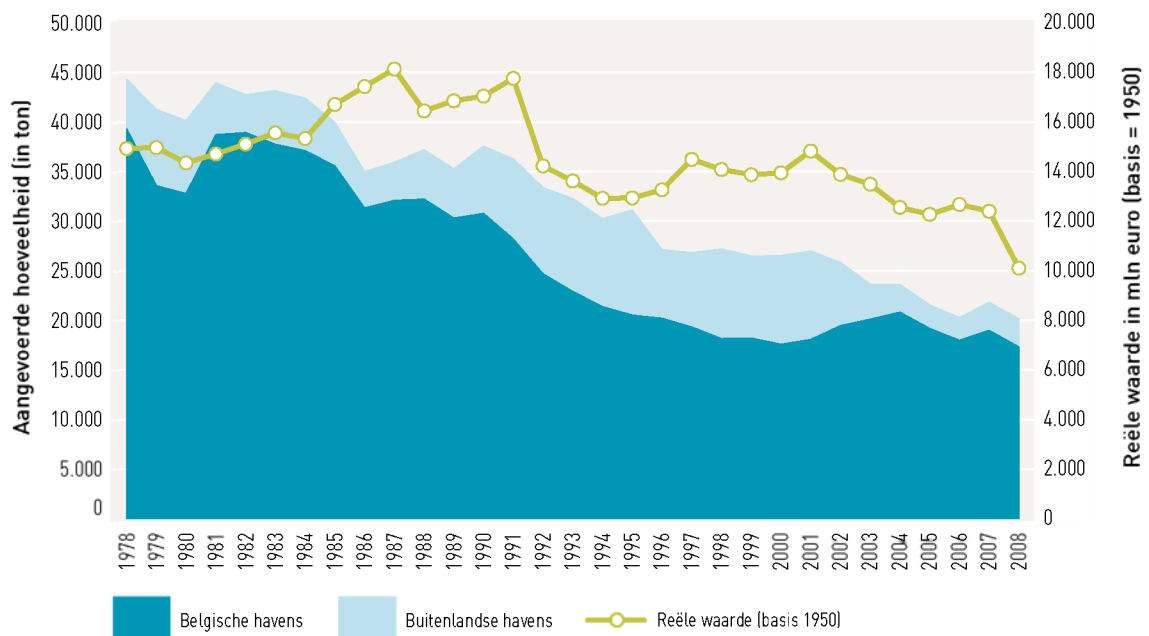
De verklaring voor de sterk gedaalde totale aanvoerwaarde ligt bij de relatief grote daling van de veilingprijzen voor o.a. tong in 2008. De aanvoer van tong bleef in 2008 nagenoeg constant, maar de aanvoerwaarde daalde met ruim 20 %. Wetende dat tong verantwoordelijk is voor circa 19 % van de totale aangevoerde hoeveelheid en bijna

de helft van de totale besomming, weegt de daling van de gemiddelde prijs per kilogram sterk door in de geaggregeerde cijfers voor alle vissoorten samen.

De Belgische vaartuigen voerden in 2008 ook vis aan in buitenlandse havens. In 2008 wordt deze aanvoer geraamd op ruim 2.800 ton met een totale besomming van 10,3 miljoen euro. Deze cijfers blijven al een aantal jaren van dezelfde grootteorde.

Figuur 6.3.2 toont de evolutie van de aangevoerde hoeveelheid en de totale besomming van de aanvoer van Belgische vaartuigen in Belgische en buitenlandse havens. In een periode van 30 jaar was er meer dan een halvering van de hoeveelheid aangevoerde vis, maar de reële waarde van de aanvoer daalde in dezelfde periode 'slechts' met één derde. Wanneer we de cijfers bekijken per vaartuig, blijkt dat de aangevoerde hoeveelheid vis per vaartuig constant bleef (ca. 205 ton), maar dat de besomming in reële waarde per vaartuig bijna verdubbelde.

Figuur 6.3.2: Evolutie van de aanvoer door Belgische vaartuigen, aangevoerde hoeveelheid en totale besomming in reële waarde, 1978-2008 (a).

(a) Aangevoerde hoeveelheid in buitenlandse havens, 2008: raming.

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid, Zeevisserij, Verwerking; Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tot slot vermelden we nog dat in 2008 het FIOV-programma werd afgewerkt¹. Van 52 West-Vlaamse projecten werd het openstaande saldo van de goedgekeurde betoelaging uitbetaald. Op een totaal investeringsbedrag van 9,9 miljoen euro ging het om nog 4,4 miljoen euro steun. Van die 52 projecten had het grootste aantal (22) betrekking op de modernisering van vissersvaartuigen. De andere projecten hadden betrekking op acties door het bedrijfsleven (12), verwerking/afzet (7), havenuitrusting (5), innoverende acties (3), aquacultuur (2) en technische bijstand (1).

¹ Het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV), het Europees structuurfonds voor de visserij- en aquacultuursector, verleent steun in toepassing van Verordening 2792/99. Vanaf 2008 wordt het FIOV opgevolgd en vervangen door het Europees Visserijfonds (EVF), dat werd goedgekeurd voor de periode 2006-2013. In 2008 werden geen projecten ontvangen (noch uitbetaald) voor het EVF.

4. TOERISME

magda.monballyu@westtoer.be

Het item toerisme werd verzorgd door Westtoer apb (Autonoom Provinciebedrijf voor Toerisme en Recreatie in West-Vlaanderen).

Al in 1998 opteerde de provincie West-Vlaanderen voor een regiogerichte aanpak op vlak van toerisme en recreatie in West-Vlaanderen. Naast de Kust (inclusief Zeebrugge) en Brugge (exclusief Zeebrugge) worden volgende toeristisch-recreatieve regio's onderscheiden: de Westhoek, de Leiestreek en het Brugse Ommeland.

De hiernavolgende paragrafen schetsen een beeld van de evoluties van het aanbod en de vraag in het verblijfs-toerisme voor Brugge en voor de diverse West-Vlaamse toeristisch-recreatieve regio's voor de periode 2002-2007. Daarnaast wordt ook een indicatie gegeven van het dagtoerisme of de omgevingsrecreatie.

DE KUST

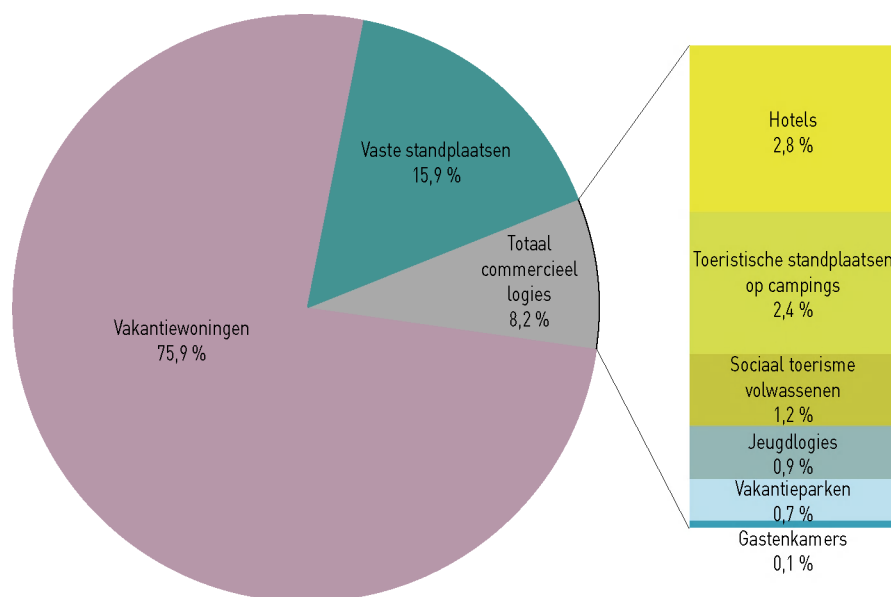
De verhuur van vakantiewoningen daalt, maar daartegenover staat dat steeds meer vakantiewoningen als tweedeverblijf worden gebruikt. Voor 2007 werd het aantal dagtoeristen op 18,2 miljoen geschat.

Het logiesaanbod aan de Kust

De Kust is een heel specifieke toeristische regio in West-Vlaanderen, niet alleen wat betreft volume maar ook wat betreft de samenstelling van het verblijfsaanbod.

In 2007 bood de Kust aan 580.666 personen plaats om te overnachten. Het leeuwendeel van deze overnachtingsplaatsen is voor de 88.139 vakantiewoningen die plaats bieden aan in totaal 440.695 personen (of 75,9 %). Deze vakantiewoningen komen gedeeltelijk op de toeristische markt en vallen dan onder het commercieel logies¹. Daarnaast worden ze vaak volledig of gedeeltelijk als tweedeverblijf gebruikt waardoor ze voor het hele jaar of voor grote perioden van het jaar niet op de toeristische markt komen. Door dit gemengde gebruik worden vakantiewoningen als een aparte categorie meegenomen in het totale logiesaanbod van de Kust (figuur 6.4.1). De commerciële logiesvormen (exclusief vakantiewoningen en vaste standplaatsen op campings) beperken zich tot 8,2 % van het totale logiesaanbod.

¹ Onder commercieel logies vallen deze vormen van logies die voor kortere perioden tegen betaling op de toeristische markt worden aangeboden. Aangezien vaste standplaatsen op campings eerder beperkt zijn en gebruikt worden als tweedeverblijf, worden ze niet opgenomen als commercieel logies.

Figuur 6.4.1: Structuur van de beddencapaciteit naar logiesvormen aan de Kust (inclusief Zeebrugge), 2007.

Bron: Westtoer apb.

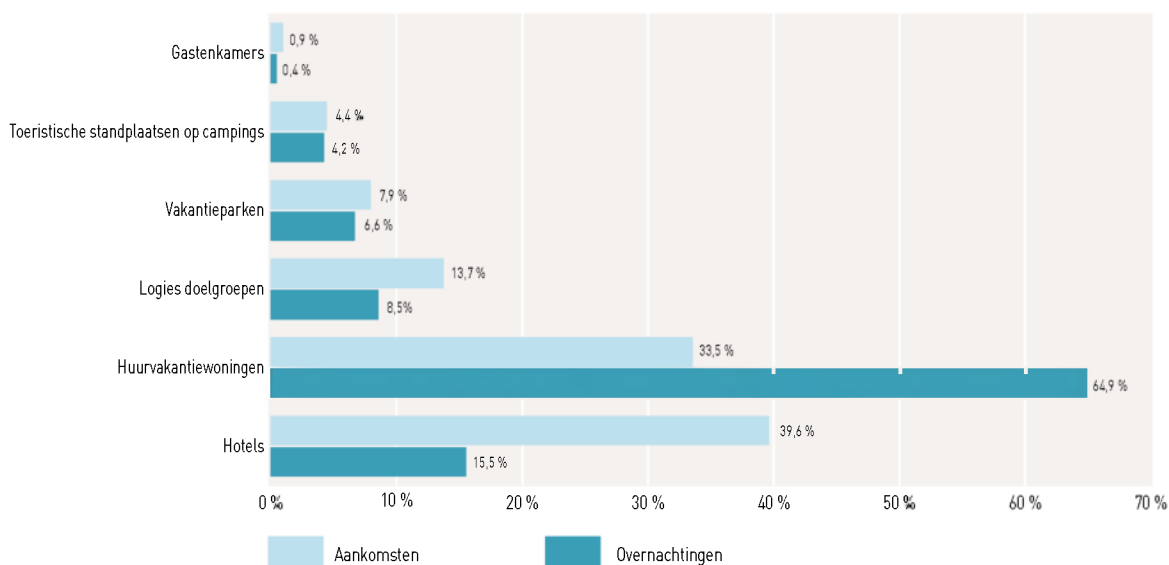
In de periode 2002-2007 nam de totale logiescapaciteit van de Kust toe met 15.517 overnachtingsplaatsen. Dit is vooral te danken aan de toename van de capaciteit van de vakantiewoningen met 7,5 % (of 30.645 bedden). In de andere logiesvormen daarentegen daalde de capaciteit (met uitzondering van het jeugdlogies en de gastenkamers die een beperkte uitbreiding kenden). De campings kenden met een afname van 5.352 bedden op toeristische standplaatsen (-27,6 %) en van 7.705 bedden op vaste standplaatsen (-7,7 %) het grootste capaciteitsverlies.

De vraag naar commercieel logies aan de Kust

De Kust genereerde in 2007 naar schatting² 2,8 miljoen aankomsten en 16,8 miljoen overnachtingen in commercieel logies met een gemiddelde verblijfsduur van 6 nachten. De verhuur van vakantiewoningen vertegenwoordigde 33,5 % van de aankomsten en 64,9 % van de overnachtingen. Met gemiddeld 11,7 nachten laat de verhuur van vakantiewoningen de langste gemiddelde verblijfsduur optekenen. De hotels zijn de tweede belangrijkste logiesvorm met 39,6 % van de aankomsten en 15,5 % van de overnachtingen met een zeer korte gemiddelde verblijfsduur van 2,4 nachten (figuur 6.4.2). De meeste aankomsten (94,5 %) aan de Kust vonden plaats in het kader van een vakantie.

² De directe verhuur, rechtstreeks via de eigenaar of via een derde, niet toeristisch verhuurkantoor werd geschat op basis van het KiTS-project (Kustindicatoren-Toeristisch-Statistisch, ondersteund door het Kustactieplan III). De vraag in de gastenkamers werd berekend op basis van het aanbod en realistische hypothesen rond de bezetting. Deze vraag is uiterst beperkt in de context van de Kust maar wordt toch opgenomen om vergelijkingen mogelijk te maken op West-Vlaams niveau.

Figuur 6.4.2: Structuur van aankomsten en overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm aan de Kust (inclusief Zeebrugge), 2007 (a).

(a) Logies doelgroepen = jeugdlogies en sociaal toerisme voor volwassenen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

De evolutie in de commerciële logiesvormen over de periode 2002-2007 toont een afname van het aantal aankomsten met 5,5 % en een nog sterkere afname van het aantal overnachtingen met 15,4 %. De verhuur van vakantiewoningen kende de sterkste afname met circa 112.000 aankomsten en 2,2 miljoen overnachtingen minder in vergelijking met 2002. Op deze markt doet zich echter een continue verschuiving voor van huurders van vakantiewoningen naar eigenaars van vakantiewoningen. Deze cijfers worden echter niet opgenomen in het commercieel logies (cfr: supra). Ook het aantal aankomsten (-50.639) en overnachtingen (-423.472) op toeristische standplaatsen daalde sterk. Dit is voor een groot deel het gevolg van een kleiner aanbod aan toeristische standplaatsen op campings aan de Kust.

Dagtoerisme en tweedeverblijfstoerisme aan de Kust

Het kusttoerisme beperkt zich niet alleen tot het verblijfstoerisme in commercieel logies. Ook het dagtoerisme en het tweede verblijfstoerisme zijn belangrijk voor de Kust. Westtoer organiseert op een continue manier metingen en onderzoek omtrent het dagtoerisme en het tweedeverblijfstoerisme aan de Kust.

Voor 2007 werd het aantal dagtoeristen op 18,2 miljoen geschat. Het aantal dagtoeristen hangt nauw samen met de weersomstandigheden in de zomer en schommelde in de periode 2002-2007 tussen 17,1 miljoen en 19,3 miljoen.

In de loop van 2007 voerde Westtoer een onderzoek uit bij de gebruikers van vakantiewoningen. Op basis hiervan wordt het totale aantal aankomsten voortkomend uit het tweedeverblijfsgebruik van vakantiewoningen geschat op 1,8 miljoen en wordt het aantal overnachtingen geschat op 13,6 miljoen³. Op basis van een onderzoek in de zomer van 2008 wordt geschat dat het tweedeverblijfsgebruik van de 22.497 vaste standplaatsen op campings leidt tot 0,6 miljoen aankomsten en 3,6 miljoen overnachtingen.

³ In 2009 loopt opnieuw een bevraging waardoor het tweedeverblijfstoerisme op een continue manier kan opgevolgd worden.

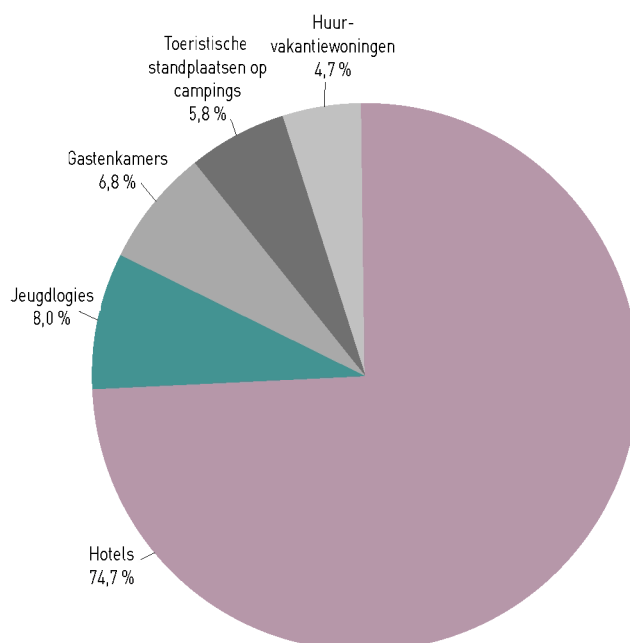
BRUGGE

De beddenscapaciteit in de Brugse hotels werd met 10,7 % uitgebreid tot 74,7 % van de totale capaciteit in commercieel logies. Het aantal dagtoeristen in Brugge werd voor 2007 op 3 miljoen geschat.

Het logiesaanbod in Brugge

In 2007 bood Brugge aan 9.560 personen plaats om te overnachten in commercieel logies. Bijna drie vierde van de logiescapaciteit (74,7 %) komt op conto van de hotels (figuur 6.4.3).

Figuur 6.4.3: Structuur van de beddenscapaciteit in commercieel logies naar logiesvormen in Brugge (exclusief Zeebrugge), 2007.

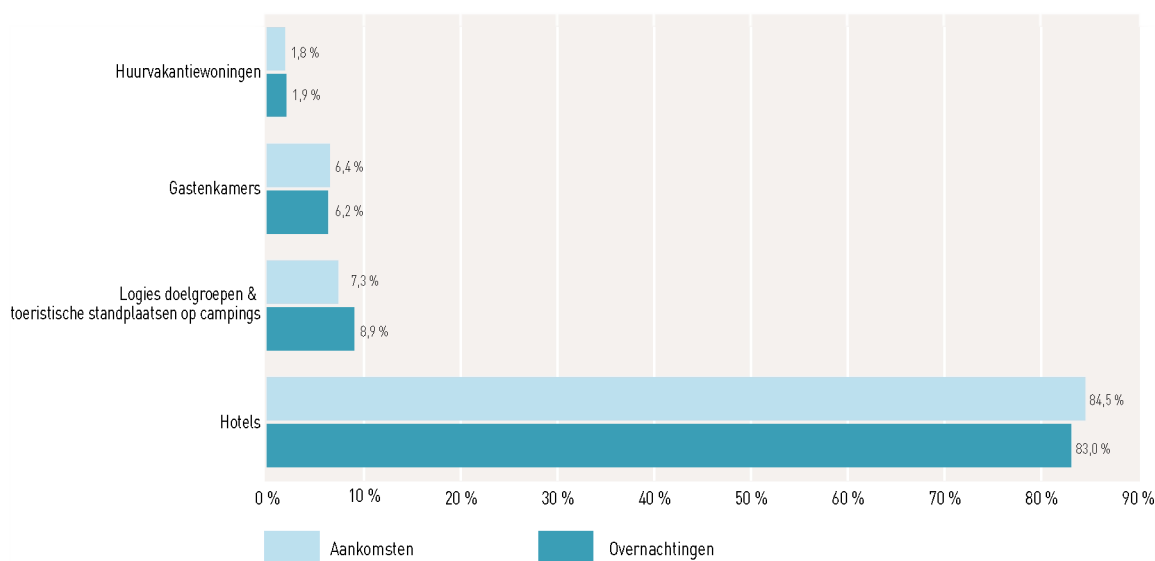
Bron: Westtoer apb.

In de periode 2002-2007 steeg de logiescapaciteit in Brugge met 3,9 % (of +363 bedden). De sterke stijging van de capaciteit in de hotels (+690 bedden of +10,7 %) en de gastenkamers (+151 bedden of +30,2 %) compenseerde de capaciteitsafname op toeristische standplaatsen (-408 bedden of -42,3 %) ruimschoots.

De vraag naar commercieel logies in Brugge

Voor 2007 wordt de vraag naar commercieel logies in Brugge geschat op 0,8 miljoen aankomsten en 1,5 miljoen overnachtingen met een gemiddelde verblijfsduur van 1,9 nachten. De Brugse hotels zijn goed voor 84,5 % van de aankomsten en 83 % van de overnachtingen (figuur 6.4.4). De meeste aankomsten in Brugge (91 %) vonden plaats in het kader van een vakantie.

Figuur 6.4.4: Structuur van aankomsten en overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in Brugge (exclusief Zeebrugge), 2007 (a).

(a) Logies doelgroepen = jeugdlogies en sociaal toerisme voor volwassenen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Over de periode 2002-2007 steeg het aantal aankomsten met 14.730 maar terzelfdertijd daalde het aantal overnachtingen met 28.249. Dit kan worden verklaard door een stijgende vraag naar logies gericht op een korter verblijf en een dalende vraag naar logies gericht op een langer verblijf. Zo kenden de hotels en de gastenkamers een sterke stijging van het aantal aankomsten (met respectievelijk +48.885 en +13.323). Het aantal aankomsten in logies voor doelgroepen en toeristische standplaatsen daalde daarentegen sterk met 48.117.

Dagtoerisme in Brugge

Naast het verblijfstoerisme is ook het dagtoerisme belangrijk voor Brugge. In 2007 werd het aantal dagtoeristen geschat op 3 miljoen.

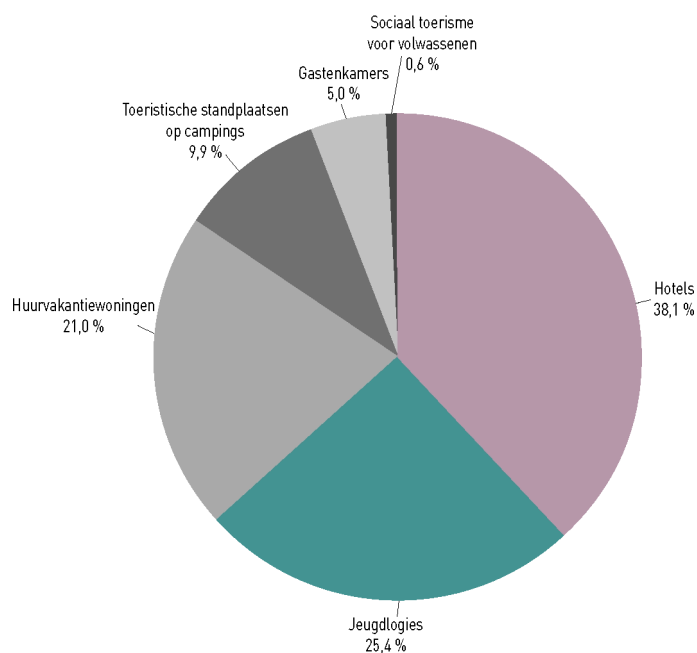
DE WESTHOEK

Sterke capaciteitsuitbreiding in de hotels en de huurvakantiewoningen. De herdenking van de slag bij Passendale in 2007 zorgde voor een sterke stijging van het verblijfstoerisme.

Het logiesaanbod in de Westhoek

In 2007 kon de Westhoek in totaal 7.747 personen laten overnachten in commercieel logies. Daarnaast konden ongeveer 2.000 personen terecht op vaste standplaatsen op campings. De hotels, jeugdlogies en huurvakantiewoningen stonden in voor respectievelijk 38,1 %, 25,4 % en 21 % van de totale logiescapaciteit in de Westhoek (figuur 6.4.5).

Figuur 6.4.5: Structuur van de beddencapaciteit in commercieel logies naar logiesvorm in de Westhoek, 2007.

Bron: Westtoer apb.

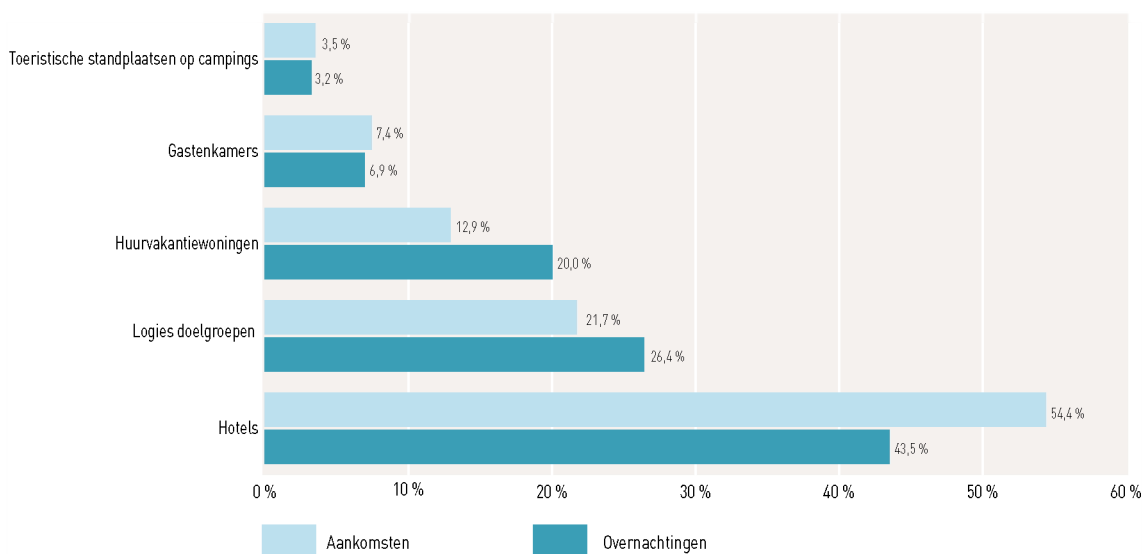
De capaciteitsuitbreiding in de hotels (+876 bedden) en de huurvakantiewoningen (+609 bedden) is goed voor ruim drie vierde van de totale capaciteitsuitbreiding (+1.954 bedden of +33,7 %) van commercieel logies in de Westhoek over de periode 2002-2007.

De vraag naar commercieel logies in de Westhoek

De Westhoek was in 2007 goed voor circa 280.000 aankomsten en 684.000 overnachtingen in commercieel logies. Het gros van de aankomsten in de Westhoek (80 %) vond plaats in het kader van een vakantie.

Uit figuur 6.4.6 blijkt dat de hotels 54,4 % van het totale aantal aankomsten en 43,5 % van het totale aantal overnachtingen in de Westhoek genereerden. Aangezien de hotels in de Westhoek slechts 38,1 % van de totale beddencapaciteit vertegenwoordigden, wijst dit op een meer dan gemiddelde bezetting in deze logiesvorm. Met een gemiddelde verblijfsduur van twee nachten zijn hotelverblijven in de Westhoek vrij kort. De logies voor doelgroepen (vooral jeugdlogies) staan op de tweede plaats met 21,7 % van de aankomsten en 26,4 % van de overnachtingen met een gemiddelde verblijfsduur van drie nachten.

Figuur 6.4.6: Structuur van aankomsten en overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in de Westhoek, 2007 (a).

(a) Logies doelgroepen = jeugdlogies en sociaal toerisme voor volwassenen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

In de periode 2002-2007 nam het aantal aankomsten in de Westhoek toe met 51 % en steeg het aantal overnachtingen met 47,1 %. Vooral tussen 2006 en 2007 steeg het verblijfstoerisme in de Westhoek opvallend sterk. Dit kan worden toegeschreven aan de herdenking van de slag bij Passendale.

In 2007 onthaalden de hotels in de Westhoek 51,3 % meer gasten (+51.386) dan in 2002. Dit resulteerde ook in een stijging van het aantal overnachtingen met 51,4 % (of +100.902). Ook bij de huurvakantiewoningen was er tussen 2002 en 2007 een opmerkelijke toename van het aantal aankomsten en overnachtingen. Het aantal aankomsten kende bijna een verdubbeling (+92,6 %) terwijl het aantal overnachtingen met 82,9 % steeg.

Dagtoerisme en omgevingsrecreatie in de Westhoek

Het is niet zo evident om het totale aantal dagtoeristen naar de Westhoek in te schatten aangezien hierover geen gegevens worden verzameld. Om toch een inschatting te maken worden enkele indicaties gebruikt. Eén daarvan is de attractiebarometer die op permanente basis bezoekersaantallen bijhoudt van attracties en musea (met meer dan 5.000 bezoekers per jaar). Zo telden we in 2007 voor de Westhoek 1.320.515 bezoekers, dit is een beperkte stijging met 1,4 % in vergelijking met 2003 (het jaar waarop de bevraging op systematische manier is opgestart). Een andere indicatie is het dagtoerisme naar de Westhoek in het kader van WOI. Voor 2007 werd het aantal dagtoeristen op 200.000 geschat.

Het aantal recreatieve fietsers op het fietsnetwerk van de Westhoek geeft een indicatie van de toeristische en omgevingsrecreatieve waarde van dit fietsnetwerk. In 2007 werden ongeveer 1,2 miljoen recreatieve fietsers geteld waarvan 570.000 omgevingsrecreanten en 509.000 dagtoeristen.

DE WEST-VLAAMSE LEIESTREEK

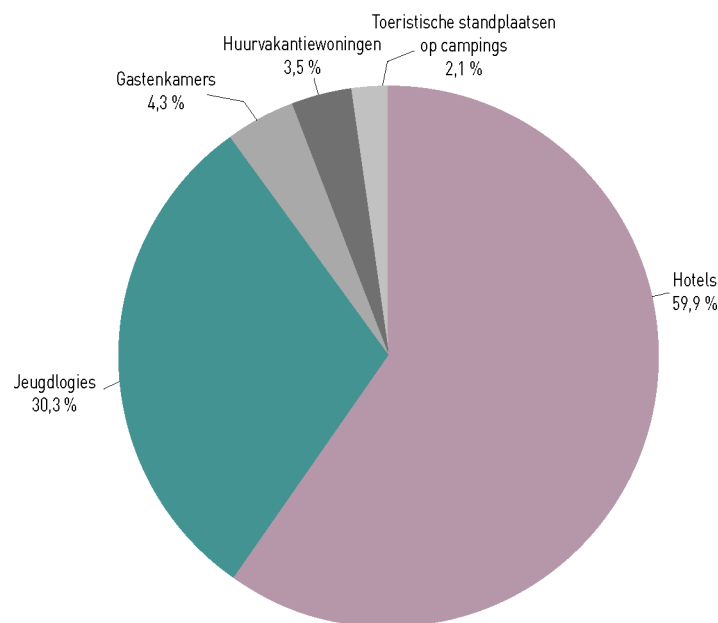
Sterke toename van het aantal aankomsten en overnachtingen in de hotels.

Enkel het West-Vlaamse deel van de toeristisch-recreatieve regio Leiestreek komt hier aan bod.

Het logiesaanbod in de West-Vlaamse Leiestreek

In 2007 bood de West-Vlaamse Leiestreek aan 3.440 personen plaats om te overnachten in commercieel logies. Uit figuur 6.4.7 blijkt dat de hotels instaan voor 59,9 % (of 2.059 bedden) van de totale logiescapaciteit in de West-Vlaamse Leiestreek. Het jeugdlogies komt op de tweede plaats met 30,3 % van de totale logiescapaciteit.

Figuur 6.4.7: Structuur van de beddenscapaciteit in commercieel logies naar logiesvorm in de West-Vlaamse Leiestreek, 2007.

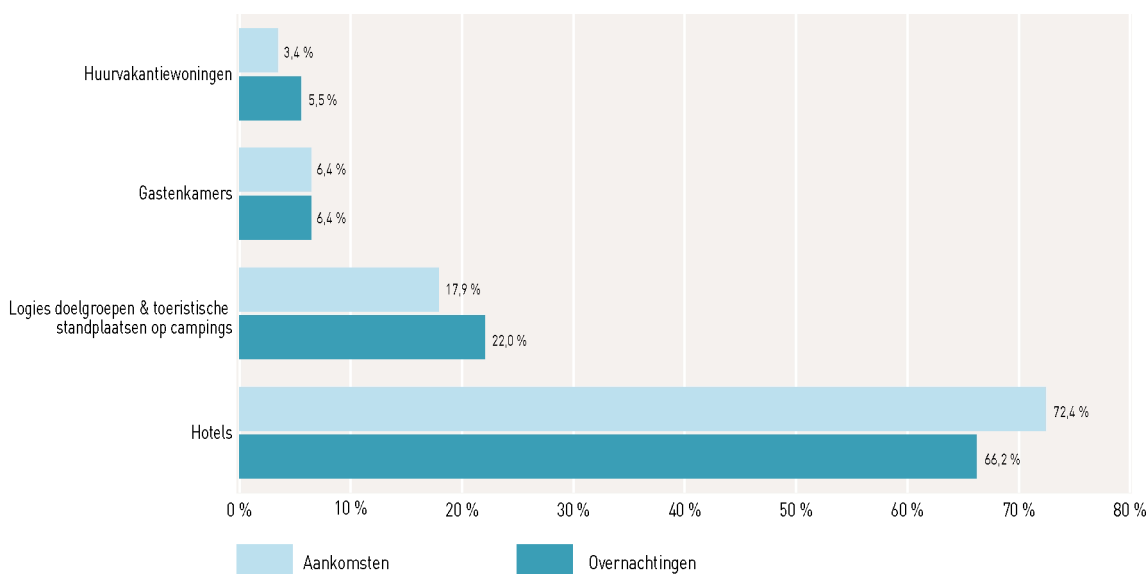
Bron: Westtoer apb.

In de periode 2002-2007 kende de West-Vlaamse Leiestreek een lichte stijging van het logiesaanbod met 9,2 % of 291 bedden. Deze stijging kan nagenoeg volledig worden toegeschreven aan een sterke toename (+45,6 %) van de beddenscapaciteit in het jeugdlogies. Deze toename is evenwel het gevolg van een wijziging van de vergunning van bepaalde inrichtingen.

De vraag naar commercieel logies in de West-Vlaamse Leiestreek

De West-Vlaamse Leiestreek is goed voor circa 135.000 aankomsten en 310.000 overnachtingen met een gemiddelde verblijfsduur van 2,3 nachten. De hotels zijn de belangrijkste logiesvorm met 72,4 % van de aankomsten en 66,2 % van de overnachtingen met een gemiddelde verblijfsduur van 2,1 nachten. Samen met de logies voor doelgroepen trekken de toeristische standplaatsen op campings 24.055 verblijvers aan (of 17,9 % van het totale aantal aankomsten in de West-Vlaamse Leiestreek), goed voor 22 % van de overnachtingen (figuur 6.4.8). Het grootste deel van de aankomsten (57 %) in de West-Vlaamse Leiestreek heeft te maken met het zakentoeisme. De vakanties vertegenwoordigen slechts 43 % van de aankomsten.

Figuur 6.4.8: Structuur van aankomsten en overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in de West-Vlaamse Leiestreek, 2007 (a).

(a) Logies doelgroepen = jeugdlogies en sociaal toerisme voor volwassenen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

In de periode 2002-2007 kende de West-Vlaamse Leiestreek een toename van het aantal aankomsten met 19,5 % en van het aantal overnachtingen met 23,3 %. Vooral de hotels onthaalden in 2007 opvallend meer gasten (+17,5 % of +14.499) dan in 2002. Dit resulteerde ook in een toename van het aantal overnachtingen met 22,1 % (+37.109).

Dagtoerisme en omgevingsrecreatie in de West-Vlaamse Leiestreek

Ook voor de West-Vlaamse Leiestreek is het moeilijk om een inschatting te maken van het totale aantal dagtoeristen. Daarom geven we ook hier enkele indicaties. In 2007 telde de attractiebarometer voor de West-Vlaamse Leiestreek 296.183 bezoekers. Dit is een beperkte daling met 1,3 % in vergelijking met 2003 (het jaar waarop de bevraging op systematische manier is opgestart). Het aantal recreatieve fietsers op het fietsnetwerk van de West-Vlaamse Leiestreek werd voor 2007 geschat op 844.000 waarvan 795.000 omgevingsrecreanten en slechts 47.000 dagtoeristen.

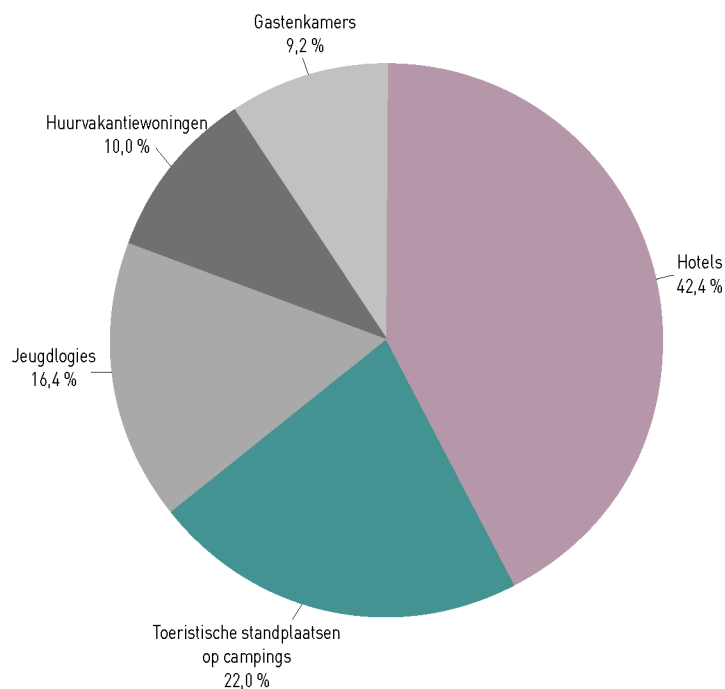
HET BRUGSE OMMELAND

Ondanks een daling van de capaciteit in commercieel logies kende het verblijfstoerisme in commercieel logies een opmerkelijke groei.

Het logiesaanbod in het Brugse Ommeland

Het Brugse Ommeland bood in 2007 aan 2.437 personen plaats om te overnachten in commercieel logies. Daarnaast konden ongeveer 3.000 personen terecht op vaste standplaatsen op campings. Met 42,4 % van de totale beddencapaciteit zijn de hotels de belangrijkste commerciële logiesvorm in het Brugse Ommeland. De toeristische standplaatsen konden 536 kampeerders opvangen, goed voor 22 % van het commerciële logies (figuur 6.4.9).

Figuur 6.4.9: Structuur van de beddencapaciteit in commercieel logies naar logiesvorm in het Brugse Ommeland, 2007.

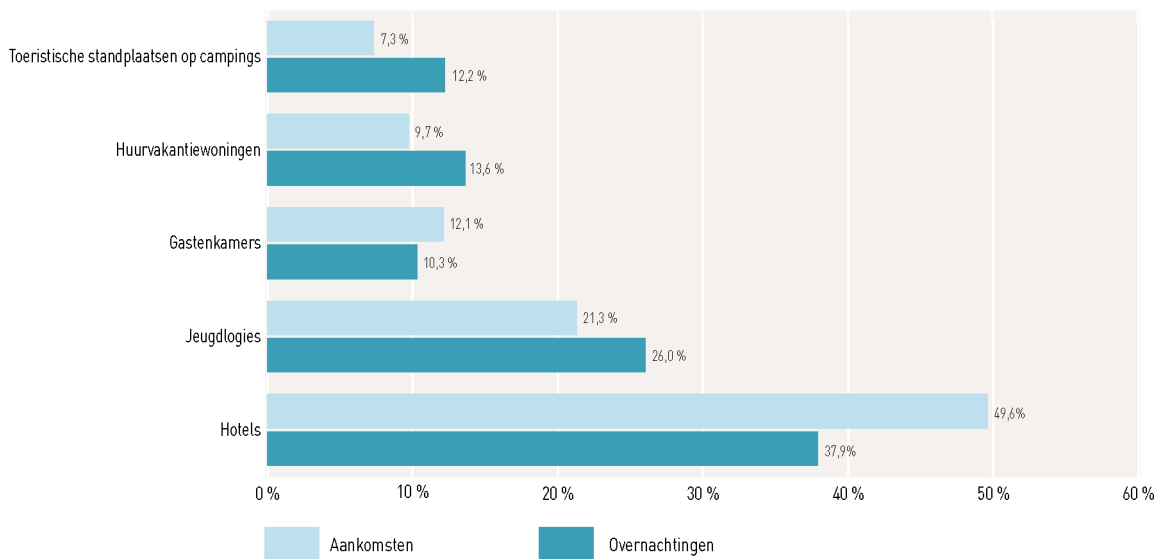
Bron: Westtoer apb.

In 2007 was de capaciteit in commercieel logies met 167 bedden of 6,4 % gedaald in vergelijking met 2002. Deze inkrimping van de capaciteit is enkel te wijten aan een verlies van toeristische standplaatsen op campings (met een equivalent van 387 bedden) en het stopzetten van het vakantiecentrum Polderwind in Zuienkerke (met een verlies van 164 bedden). De hotels en gastenkamers zorgden voor enige compensatie met een capaciteitsuitbreiding van respectievelijk 178 en 113 bedden. Naast de inkrimping van de capaciteit in commercieel logies kenden ook de vaste standplaatsen op campings een capaciteitsafname met 176 bedden of 5,5 %.

De vraag naar commercieel logies in het Brugse Ommeland

Voor 2007 werd het verblijfstoerisme in het Brugse Ommeland geschat op ongeveer 90.000 aankomsten en 242.000 overnachtingen met een gemiddelde verblijfsduur van 2,7 nachten. De hotels in het Brugse Ommeland genereerden de helft van alle aankomsten en 37,9 % van alle overnachtingen met een gemiddelde verblijfsduur van 2,1 nachten. Ook het jeugdlogies is relatief belangrijk in deze regio met 21,3 % in de aankomsten en 26 % van de overnachtingen (figuur 6.4.10). Van alle aankomsten in deze toeristische regio kan 86 % in de vakantiesfeer gesitueerd worden.

Figuur 6.4.10: Structuur van aankomsten en overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in het Brugse Ommeland, 2007.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Het verblijfstoerisme in commercieel logies in het Brugse Ommeland kende in de periode 2002-2007 een opmerkelijke groei met 26,3 % in het aantal aankomsten en met 28,7 % in het aantal overnachtingen. De groei van de vraag is voor een groot deel toe te schrijven aan de hotelsector die ook een groei kende wat betreft het aantal kamers. In 2007 onthaalden de hotels 24,8 % meer gasten dan in 2002, wat resulteerde in een stijging van het aantal overnachtingen met 30,7 %. Ook de gastenkamers en de huurvakantiewoningen lieten een aanzienlijke groei optekenen. Volgens schattingen van Westtoer steeg het aantal aankomsten met respectievelijk 141,8 % (+6.365) en 100,9 % (+4.352). De toename van het aantal overnachtingen wordt voor de gastenkamers geschat op 131,7 % (+14.189) en op 90,9 % (+15.679) voor de huurvakantiewoningen.

Dagtoerisme en omgevingsrecreatie in het Brugse Ommeland

Er zijn niet voldoende gegevens voorhanden om een inschatting te maken van het dagtoerisme en de omgevingsrecreatie in het Brugse Ommeland. Daarom gebruiken we enkele indicaties. In 2007 telde de attractiebarometer 221.606 bezoekers in het Brugse Ommeland, een stijging met 13 % in vergelijking met 2003 (het jaar waarop de bevraging op systematische manier is opgestart). Het aantal recreatieve fietsers op het fietsnetwerk in het Brugse Ommeland werd voor 2007 geschat op 1,4 miljoen waarvan ongeveer 776.000 omgevingsrecreanten en 584.000 dagtoeristen.

WEST-VLAANDEREN

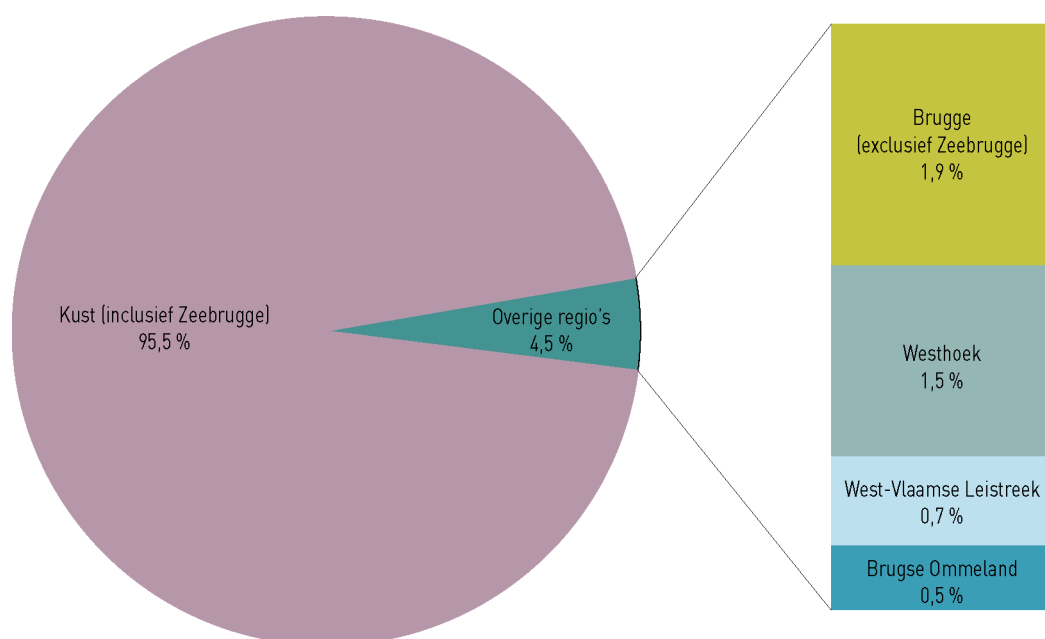
West-Vlaanderen kon voor de periode 2002-2007 in alle regio's positieve resultaten voorleggen voor wat betreft het verblijfstoerisme in commercieel logies. De Kust vormde hierop een uitzondering als gevolg van de steeds dalende vraag naar huurvakantiewoningen.

De evoluties in het aanbod van en de vraag naar logies in de verschillende West-Vlaamse toeristisch-recreatieve regio's kunnen worden geaggregeerd tot een totaalbeeld voor West-Vlaanderen.

Het logiesaanbod in West-Vlaanderen

Met 95,5 % van de totale logiescapaciteit had de Kust in 2007 het grootste aanbod aan commercieel logies in West-Vlaanderen. Brugge en de Westhoek staan op de tweede en de derde plaats met respectievelijk 1,9 % en 1,5 % van de West-Vlaamse beddencapaciteit (figuur 6.4.11).

Figuur 6.4.11: Verdeling van de beddencapaciteit in commercieel logies naar regio in West-Vlaanderen, 2007 (a).

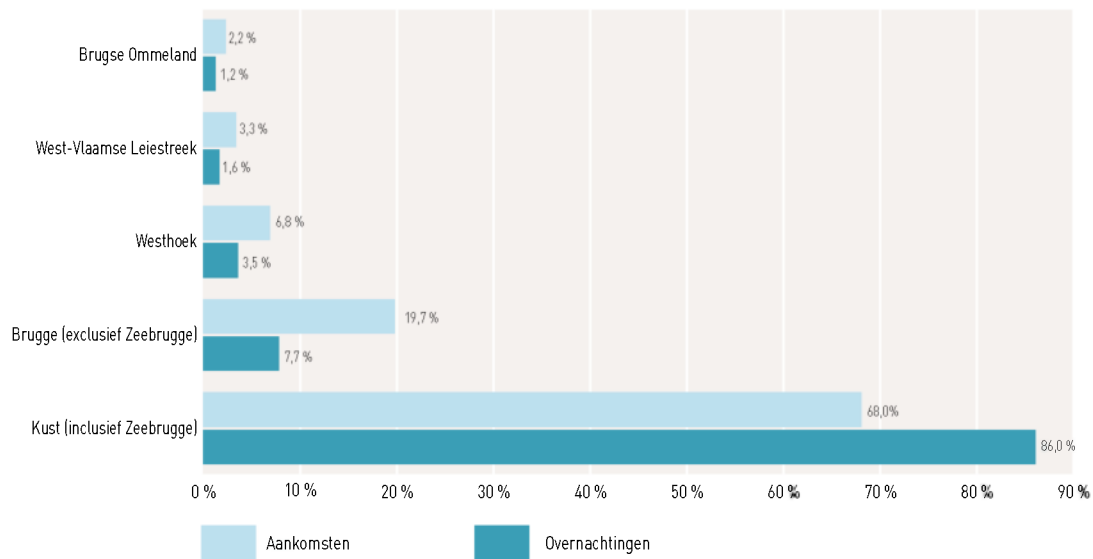
(a) Gezien hun gemengd gebruik en aanzienlijk belang worden vakantiewoningen aan de Kust in hun totaliteit meegenomen. In de andere regio's worden enkel de vakantiewoningen opgenomen die op de toeristische markt worden aangeboden.

Bron: Westtoer apb.

De vraag naar commercieel logies in West-Vlaanderen

Met bijna 4,1 miljoen aankomsten en ruim 19,5 miljoen overnachtingen in commercieel logies in 2007 is West-Vlaanderen de belangrijkste toeristische provincie in Vlaanderen. Binnen West-Vlaanderen neemt de Kust 68 % van de aankomsten en 86 % van de overnachtingen voor haar rekening. Ook het verblijfstoerisme in Brugge is belangrijk met één vijfde van de aankomsten en 7,7 % van de overnachtingen. De Westhoek is de belangrijkste 'groene regio' en trekt 6,8 % van de verblijvers aan, goed voor 3,5 % van de overnachtingen (figuur 6.4.12).

Figuur 6.4.12: Verdeling van aankomsten en overnachtingen in commercieel logies naar regio in West-Vlaanderen, 2007.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

deel 2

West-Vlaanderen sociaaleconomisch
Cijfers

OVERZICHTSLIJST VAN DE OPGENOMEN TABELLEN

Naast de in deze publicatie opgenomen basistabellen met waar mogelijk cijfers tot op gemeentelijk niveau, stellen we op de website www.west-vlaanderen.be/economie een aantal kaarten voor. Kaarten en tabellen vormen samen een naslagwerk.

1. Demografie

- 1.1 Totale bevolking naar leeftijd, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.2 Bevolking naar leeftijd en geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.3 Bevolking naar voornaamste nationaliteiten, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.4 Aantal private huishoudens naar grootte en aantal collectieve huishoudens, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

2. Huisvesting en ruimtelijke ordening

- 2.1 Aantal woningen naar bouwjaar, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008 (a).
- 2.2 Onbebouwde en bebouwde percelen naar oppervlakte (in ha), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

3. Welvaart

- 3.1 Belastbaar inkomen, gemeenten van West-Vlaanderen, aanslagjaar 2007, inkomen 2006.
- 3.2 Belastbaar inkomen, arrondissementen van West-Vlaanderen, aanslagjaren 2006-2007, inkomens 2005-2006.
- 3.3 Verdeling van het aantal aangiften naar hoogte van het gemiddeld belastbaar inkomen (in euro), arrondissementen van West-Vlaanderen, aanslagjaren 2006-2007, inkomens 2005-2006.
- 3.4 Indeling van de motorvoertuigen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 augustus 2008.
- 3.5 Evolutie van het aantal inschrijvingen van nieuwe voertuigen, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 2007-2008 (a).

4. Arbeidsmarkt en opleiding

4.1 Tewerkstelling

- 4.1.1 Aantal vestigingen en bezoldigde tewerkstelling, gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2006.
- 4.1.2 Bezoldigde tewerkstelling naar bedrijfstak, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 31 december 2005 en 31 december 2006.
- 4.1.3 Aantal vestigingen en bezoldigde tewerkstelling naar grootteklasse, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2006.
- 4.1.4 Zelfstandigen en helpers (a) naar sector en geslacht, gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2007.
- 4.1.5 Aantal zelfstandigen en helpers (a) naar sector en geslacht in West-Vlaanderen, 31 december 2006 en 31 december 2007.

4.2 Werkloosheid

- 4.2.1 Werkloosheid en werkloosheidsdruk naar geslacht, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.
- 4.2.2 Aantal niet-werkende werkzoekenden (mannen en vrouwen) naar leeftijd, werkloosheidsduur en studieniveau, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2007-2008 (a).

4.3 Sociale economie

- 4.3.1 Kenmerken (in %) van de niet-werkende werkzoekenden, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.
- 4.3.2 Aantal niet-werkende werkzoekenden volgens combinatie van kansengroepen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2007-2008.
- 4.3.3 Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2007.

4.4 Opleiding

- 4.4.1 Aantal leerlingen in het secundair onderwijs naar woongemeente en geslacht, 1 februari 2008 (schooljaar 2007-2008).
- 4.4.2 Aantal studenten in het hoger onderwijs naar woongemeente en geslacht, academiejaar 2007-2008.

5. Indicatoren van economische activiteit

5.1 Conjunctuur

5.2 Bruto toegevoegde waarde

- 5.2.1 Bruto toegevoegde waarde, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1997-2005-2006.
- 5.2.2 Economische structuur op basis van de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen (in miljoen euro), West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 1997-2005-2006.

5.3 Omzet, uitvoer en investeringen

- 5.3.1 Evolutie van omzet en uitvoer (in miljoen euro), West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2003-2007.
- 5.3.2 Bruto-investeringen in vaste activa tegen lopende prijzen (in miljoen euro), investeringsgroei en investeringsratio, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 1997-2006.

5.4 Verloop van de ondernemingen

- 5.4.1 Aantal actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen, gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.

5.5 Innovatie

6. Blik op sectoren

6.1 Transport, distributie en logistiek

- 6.1.1 Evolutie van de trafiek in de haven van Zeebrugge, 2004-2008.
- 6.1.2 Evolutie van de trafiek in de haven van Oostende, 2004-2008.
- 6.1.3 Evolutie van de toegevoegde waarde, werkgelegenheid en investeringen, havens van Zeebrugge en Oostende, 2001-2006.
- 6.1.4 Trafiek in de Vlaamse havens (in 1.000 ton), 2008.
- 6.1.5 Evolutie van de trafiek op de luchthaven van Oostende-Brugge, 2004-2008.
- 6.1.6 Evolutie van het aantal passagiers op de luchthaven van Kortrijk-Wevelgem, 2004-2008.

6.2 Land- en tuinbouw

- 6.2.1 Economische betekenis van het agrocomplex in West-Vlaanderen.
- 6.2.2 Belang van het West-Vlaamse agrocomplex in de totale West-Vlaamse economie.

6.3 Zeevisserij

- 6.3.1 Toestand van de Belgische visserijvloot, 31 december 2007 en 31 december 2008.
- 6.3.2 Aanvoer door Belgische en vreemde vaartuigen in Belgische havens, 2007-2008.

6.4 Toerisme

- 6.4.1 Evolutie van de beddencapaciteit (a) naar logiesvorm aan de Kust (inclusief Zeebrugge), 2002-2007.
- 6.4.2 Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm aan de Kust (inclusief Zeebrugge), 2002-2007.
- 6.4.3 Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm aan de Kust (inclusief Zeebrugge), 2002-2007.
- 6.4.4 Evolutie van de beddencapaciteit (a) naar logiesvorm in Brugge (exclusief Zeebrugge), 2002-2007.
- 6.4.5 Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm in Brugge (exclusief Zeebrugge), 2002-2007.
- 6.4.6 Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in Brugge (exclusief Zeebrugge), 2002-2007.
- 6.4.7 Evolutie van de beddencapaciteit (a) naar logiesvorm in de Westhoek, 2002-2007.
- 6.4.8 Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm in de Westhoek, 2002-2007.
- 6.4.9 Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in de Westhoek, 2002-2007.
- 6.4.10 Evolutie van de beddencapaciteit (a) naar logiesvorm in de West-Vlaamse Leiestreek, 2002-2007.
- 6.4.11 Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm in de West-Vlaamse Leiestreek, 2002-2007.
- 6.4.12 Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in de West-Vlaamse Leiestreek, 2002-2007.
- 6.4.13 Evolutie van de beddencapaciteit (a) naar logiesvorm in het Brugse Ommeland, 2002-2007.
- 6.4.14 Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm in het Brugse Ommeland, 2002-2007.
- 6.4.15 Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in het Brugse Ommeland, 2002-2007.
- 6.4.16 Evolutie van de beddencapaciteit (a) in commercieel logies naar regio in West-Vlaanderen, 2002-2007.
- 6.4.17 Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar regio in West-Vlaanderen, 2002-2007.
- 6.4.18 Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar regio in West-Vlaanderen, 2002-2007.

6.5 Detailhandel

- 6.5.1 Aantal detailhandelszaken (in %) naar branche, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.

Tabel 1.1: Totale bevolking naar leeftijd, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

Gemeente	0-17 jaar	18-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal
Beernem	2.930	9.228	2.648	14.806
Blankenberge	2.686	11.113	4.651	18.450
Brugge	21.026	72.121	23.926	117.073
Damme	2.103	6.753	2.019	10.875
Jabbeke	2.903	8.516	2.256	13.675
Knokke-Heist	4.822	19.789	9.415	34.026
Oostkamp	4.527	13.836	3.748	22.111
Torhout	3.653	12.443	3.659	19.755
Zedelgem	4.603	13.855	3.602	22.060
Zuienkerke	550	1.790	428	2.768
Arr. Brugge	49.803	169.444	56.352	275.599
Diksmuide	3.304	9.632	3.062	15.998
Houthulst	1.930	5.648	1.729	9.307
Koekelare	1.578	5.215	1.549	8.342
Kortemark	2.306	7.373	2.340	12.019
Lo-Reninge	770	1.910	666	3.346
Arr. Diksmuide	9.888	29.778	9.346	49.012
Heuvelland	1.769	4.939	1.459	8.167
Ieper	6.741	21.234	6.837	34.812
Langemark-Poelkapelle	1.740	4.688	1.364	7.792
Mesen	207	601	189	997
Poperinge	4.178	11.836	3.823	19.837
Vleteren	782	2.194	696	3.672
Wervik	3.636	10.747	3.392	17.775
Zonnebeke	2.651	7.305	2.136	12.092
Arr. Ieper	21.704	63.544	19.896	105.144
Anzegem	2.989	8.639	2.488	14.116
Avelgem	1.904	5.920	1.773	9.597
Deerlijk	2.288	6.930	2.065	11.283
Harelbeke	5.005	16.567	4.756	26.328
Kortrijk	14.165	44.689	15.087	73.941
Kuurne	2.505	7.764	2.380	12.649
Lendelede	1.032	3.352	1.083	5.467
Menen	6.577	19.574	6.299	32.450
Spiere-Helkijn	491	1.236	323	2.050
Waregem	7.167	22.547	6.249	35.963
Wevelgem	6.417	19.149	5.364	30.930
Zwevegem	4.897	14.706	4.295	23.898
Arr. Kortrijk	55.437	171.073	52.162	278.672
Bredene	3.077	9.909	2.592	15.578
De Haan	1.939	7.312	2.992	12.243
Gistel	2.471	6.966	1.947	11.384
Ichtegem	2.742	8.485	2.347	13.574
Middelkerke	2.875	10.749	4.754	18.378
Oostende	10.720	40.815	17.640	69.175
Oudenburg	1.784	5.457	1.714	8.955
Arr. Oostende	25.608	89.693	33.986	149.287
Hooglede	2.095	6.116	1.717	9.928
Ingelmunster	2.141	6.396	2.083	10.620
Izegem	5.079	16.424	5.278	26.781
Ledegem	1.934	5.621	1.816	9.371
Lichtervelde	1.805	5.142	1.542	8.489
Moorslede	2.106	6.532	2.202	10.840
Roeselare	11.186	34.767	10.594	56.547
Staden	2.321	6.546	2.173	11.040
Arr. Roeselare	28.667	87.544	27.405	143.616
Ardoie	1.691	5.576	1.819	9.086
Dentergem	1.779	4.969	1.475	8.223
Meulebeke	2.261	6.771	1.999	11.031
Oostrozebeke	1.579	4.644	1.279	7.502
Pittem	1.388	4.021	1.177	6.586
Ruiselede	1.035	3.108	985	5.128
Tielt	3.650	12.012	3.812	19.474
Wielsbeke	2.024	5.614	1.455	9.093
Wingene	2.875	8.066	2.520	13.461
Arr. Tielt	18.282	54.781	16.521	89.584
Alveringem	1.162	2.914	887	4.963
De Panne	1.714	5.896	2.675	10.285
Koksijde	2.922	12.880	5.713	21.515
Nieuwpoort	1.701	6.655	2.706	11.062
Veurne	2.318	7.020	2.410	11.748
Arr. Veurne	9.817	35.365	14.391	59.573
WEST-VLAANDEREN	219.206	701.222	230.059	1.150.487
VLAAMS GEWEST	1.216.791	3.844.615	1.100.194	6.161.600
RIJK	2.194.507	6.652.633	1.819.726	10.666.866

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 1.2: Bevolking naar leeftijd en geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2008

Arrondissement	0-4 jr	5-9 jr	10-14 jr	15-19 jr	20-24 jr	25-29 jr	30-34 jr	35-39 jr	40-44 jr	45-49 jr	50-54 jr	55-59 jr	60-64 jr	65-69 jr	70-74 jr	75-79 jr	80-84 jr	85-90 jr	90-94 jr	95 en +	Totaal
TOTAAL																					
Brugge	12.504	12.870	14.686	15.911	15.684	15.223	15.446	18.380	20.588	21.219	19.884	18.776	18.076	14.742	14.437	12.217	8.735	4.381	1.380	460	275.599
Diksmuide	2.482	2.617	2.855	3.211	2.970	2.991	2.880	3.358	3.847	3.680	3.267	2.875	2.623	2.315	2.204	2.043	1.619	822	250	93	49.012
Ieper	5.565	5.637	6.236	6.993	6.503	6.302	6.058	6.870	7.857	7.677	7.084	6.535	5.911	4.805	4.749	4.499	3.437	1.665	562	179	105.144
Kortrijk	14.276	14.388	16.198	17.349	16.863	17.202	16.365	18.785	21.523	20.877	19.259	17.242	16.183	13.198	13.257	11.664	8.361	4.195	1.165	382	278.672
Oostende	6.462	6.527	7.683	8.263	7.771	7.730	7.679	9.558	10.885	11.042	10.737	10.453	10.511	8.972	8.527	7.682	5.107	2.635	765	298	149.287
Roeselare	7.453	7.531	8.219	8.862	8.390	8.895	8.913	10.167	11.063	10.450	9.526	8.482	8.320	7.167	6.961	6.013	4.314	2.118	612	220	143.616
Tielt	4.771	4.851	5.278	5.514	5.370	5.506	5.594	6.367	6.962	6.621	6.078	5.274	4.877	4.111	4.123	3.716	2.711	1.250	482	128	89.584
Veurne	2.348	2.492	2.883	3.471	3.027	2.825	2.743	3.331	4.054	4.187	4.186	4.577	5.058	3.792	3.646	3.111	2.260	1.106	361	115	59.573
WEST-VLAANDEREN	55.871	56.913	64.038	69.574	66.578	66.614	65.678	76.836	86.779	85.753	80.021	74.214	71.559	59.102	57.904	50.945	36.544	18.112	5.577	1.875	1.150.487
VLAAMS GEWEST	325.972	322.626	345.065	366.566	357.942	386.421	378.301	434.253	480.782	477.736	436.777	393.821	355.144	285.695	280.632	244.929	170.154	85.170	25.625	7.989	6.161.400
RIJK	600.728	590.108	609.619	652.315	640.516	686.192	686.601	761.910	811.766	802.015	739.278	676.975	589.117	461.720	450.437	406.356	292.033	150.443	44.768	13.969	10.666.866
MANNEN																					
Brugge	6.423	6.459	7.399	8.219	8.064	7.828	7.707	9.325	10.434	10.621	9.983	9.311	8.943	6.996	6.739	5.205	3.409	1.456	348	77	134.940
Diksmuide	1.281	1.339	1.432	1.613	1.545	1.499	1.478	1.724	2.000	1.929	1.664	1.502	1.351	1.115	1.048	858	653	290	72	24	24.417
Ieper	2.833	2.901	3.208	3.599	3.285	3.248	3.161	3.511	4.065	3.988	3.645	3.378	2.926	2.307	2.208	1.848	1.324	553	153	39	52.180
Kortrijk	7.308	7.295	8.305	8.825	8.545	8.766	8.392	9.538	11.088	10.690	9.791	8.675	7.930	6.288	6.155	4.848	3.113	1.340	300	64	137.256
Oostende	3.285	3.309	3.955	4.217	4.018	3.955	3.926	4.839	5.564	5.680	5.334	5.246	5.155	4.289	3.854	3.208	1.929	846	167	54	72.920
Roeselare	3.775	3.825	4.164	4.539	4.262	4.500	4.531	5.259	5.730	5.364	4.859	4.340	4.104	3.503	3.204	2.661	1.613	723	155	36	71.147
Tielt	2.445	2.550	2.729	2.863	2.703	2.815	2.864	3.288	3.595	3.423	3.148	2.748	2.457	2.003	1.962	1.569	1.021	436	138	31	44.788
Veurne	1.232	1.316	1.535	1.776	1.536	1.496	1.367	1.651	2.032	2.139	2.075	2.218	2.494	1.838	1.718	1.352	869	389	101	17	29.151
WEST-VLAANDEREN	28.582	28.994	32.727	35.645	33.958	34.107	33.426	39.135	44.508	43.834	40.499	37.418	35.360	28.339	26.898	21.629	13.931	6.033	1.434	342	566.799
VLAAMS GEWEST	166.819	164.784	176.010	187.407	180.661	195.347	191.213	219.353	244.590	242.250	220.993	198.919	176.875	137.786	130.235	105.220	65.396	28.202	6.466	1.430	3.039.956
RIJK	307.172	301.395	311.519	332.870	321.424	343.935	346.326	385.287	411.776	404.072	370.283	337.939	289.377	219.042	204.647	169.513	107.782	47.078	10.570	2.302	5.224.309
VROUWEN																					
Brugge	6.081	6.411	7.287	7.698	7.620	7.395	7.739	9.055	10.154	10.598	9.901	9.465	9.133	7.746	7.698	7.012	5.326	2.925	1.032	383	140.459
Diksmuide	1.211	1.278	1.423	1.598	1.425	1.492	1.402	1.634	1.847	1.751	1.603	1.373	1.272	1.200	1.156	1.185	966	532	178	69	24.595
Ieper	2.732	2.736	3.028	3.394	3.218	3.054	2.997	3.379	3.792	3.689	3.439	3.157	2.985	2.498	2.541	2.651	2.113	1.112	409	140	52.964
Kortrijk	6.968	7.093	7.893	8.524	8.318	8.436	7.973	9.247	10.435	10.187	9.468	8.567	8.253	6.910	7.102	6.816	5.248	2.795	865	318	141.416
Oostende	3.177	3.218	3.728	4.046	3.753	3.775	3.753	4.719	5.321	5.362	5.403	5.207	5.356	4.683	4.663	4.394	3.178	1.789	598	244	76.367
Roeselare	3.678	3.706	4.055	4.323	4.128	4.335	4.382	4.908	5.333	5.086	4.687	4.142	4.216	3.664	3.757	3.352	2.701	1.395	457	184	72.469
Tielt	2.326	2.301	2.549	2.651	2.667	2.691	2.730	3.079	3.367	3.198	2.930	2.526	2.420	2.108	2.161	2.147	1.690	814	344	97	44.796
Veurne	1.116	1.176	1.348	1.695	1.491	1.329	1.376	1.680	2.022	2.048	2.111	2.359	2.564	1.954	1.928	1.759	1.391	717	260	98	30.422
WEST-VLAANDEREN	27.289	27.919	31.311	33.929	32.620	32.502	32.252	37.601	42.271	41.919	39.522	36.796	36.199	30.763	31.006	29.316	22.613	12.079	4.143	1.533	583.688
VLAAMS GEWEST	159.153	157.842	169.055	179.159	177.281	191.074	187.088	214.900	236.192	235.486	215.784	194.902	178.269	147.909	150.397	139.709	104.758	56.968	19.159	6.559	3.121.644
RIJK	293.556	288.713	298.100	319.445	319.092	342.257	340.275	376.623	399.990	397.943	368.995	339.036	299.740	242.678	245.790	236.843	184.251	103.365	34.198	11.667	5.442.557

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 1.3: Bevolking naar voornaamste nationaliteiten, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

Arrondissement	Totaal Europese Unie (EU-27) [a]	Waarvan:				Europese landen buiten EU-27 [a]		Waarvan:			Totaal Europa	Azië	Waarvan:				Afrika	Waarvan:		Oceanië	Totale bevol- king (incl. vluchte- lingen)	
		België	Frankrijk	Neder- land	Ver. Kon.	Duits- land	Italië	Rusland	Turkije	Zwitser- land			Thailand	China	Filip- pijnen	Pakistan		Marokko				
Brugge	273.183	268.892	671	1.660	413	344	228	607	146	52	30	273.790	925	138	96	73	67	488	169	250	13	275.599
Diksmuide	48.887	48.625	82	69	24	18	2	20	8	3	0	48.907	64	11	6	8	1	30	8	10	0	49.012
Ieper	104.560	102.344	1.637	147	147	27	22	121	44	12	2	104.681	215	17	23	21	5	138	22	46	1	105.144
Kortrijk	274.815	270.261	2.806	580	119	136	174	542	176	127	12	275.357	1.064	85	92	63	98	1.707	1.040	195	5	278.672
Oostende	146.741	144.443	452	595	323	288	157	683	217	31	9	147.424	1.038	67	97	60	76	380	58	100	1	149.287
Roeselare	142.283	141.337	229	205	51	61	38	337	95	16	2	142.620	426	34	35	17	8	289	129	52	7	143.616
Tielt	89.060	88.422	94	169	26	33	19	205	36	62	1	89.265	111	17	7	17	0	147	91	31	1	89.584
Veurne	59.169	57.655	871	216	65	70	80	82	35	5	2	59.251	174	19	26	12	12	72	13	29	4	59.573
WEST-VLAANDEREN	1.138.698	1.121.979	6.842	3.641	1.168	977	720	2.597	757	308	58	1.141.295	4.017	388	382	271	267	3.251	1.530	713	32	1.150.487
VLAAMS GEWEST	6.032.472	5.807.230	18.959	108.661	11.898	12.250	22.572	35.354	4.018	19.161	761	6.067.826	29.832	2.270	3.889	1.663	1.661	44.922	26.594	10.153	434	6.161.600
RIJK	10.354.007	9.695.418	130.568	123.454	25.126	38.366	169.027	71.836	7.176	39.532	2.087	10.425.843	55.916	2.993	7.985	3.109	3.742	138.422	79.858	27.678	889	10.666.866

[a] EU-15: België, Duitsland, Oostenrijk, Denemarken, Spanje, Finland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Luxemburg, Griekenland, Ierland, Portugal, Zweden, Italië, Nederland
EU-25: EU-15 + Cyprus, Hongarije, Malta, Polen, Litouwen, Estland, Letland, Tsjechië, Slowakije, Slovenië
EU-27: EU-25 + Roemenië, Bulgarije

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 1.4: Aantal private huishoudens naar grootte en aantal collectieve huishoudens, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

Arrondissement	Private huishoudens										Collectieve huishoudens		Algemeen totaal
	Alleenwonende mannen		Alleenwonende vrouwen		2 personen	3 personen	4 personen	5 personen	6 personen	7 personen	8 personen en meer	Totaal	
Brugge	16.377	20.947	42.696	17.845	15.055	4.963	1.156	277	120	253	119.412	202	119.614
Diksmuide	2.361	2.603	6.942	3.255	2.989	1.052	277	73	27	73	19.579	28	19.607
Ieper	5.254	6.257	14.704	6.675	6.315	2.427	579	141	76	141	42.428	64	42.492
Kortrijk	14.703	18.040	40.758	18.019	16.619	5.508	1.325	597	209	342	115.523	194	115.717
Oostende	12.055	13.920	24.856	9.265	6.971	2.136	624	147	87	150	70.037	73	70.110
Roeselare	7.210	8.447	21.220	9.585	8.842	2.820	624	147	59	147	58.954	84	59.038
Tielt	3.956	4.601	12.542	6.049	5.928	1.815	424	89	41	89	35.445	67	35.512
Veurne	4.183	5.325	10.175	3.376	2.885	971	271	65	37	65	27.288	41	27.329
WEST-VLAANDEREN	66.099	80.140	173.893	74.069	65.604	21.692	5.253	1.260	656	1.260	488.666	753	489.419
VLAAMS GEWEST	355.028	412.105	880.114	407.224	353.473	120.570	33.133	9.249	6.078	9.249	2.576.974	3.507	2.580.481
RIJK	718.779	815.538	1.448.224	700.387	580.501	211.957	63.669	18.847	11.617	18.847	4.569.519	6.440	4.575.959

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 2.1: Aantal woningen naar bouwjaar, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008 [a].

Gemeente	Aantal zelfstandige wooneenheden	Aantal gebouwen	Bouwjaar						
			vóór 1900	1900-1918	1919-1945	1946-1961	1962-1970	1971-1981	na 1981
Beernem	5.808	5.566	1.027	187	534	632	632	1.088	1.466
Blankenberge	17.134	6.252	500	608	1.331	799	688	915	1.411
Brugge	56.559	45.335	7.994	2.807	7.754	7.690	5.841	5.391	7.858
Damme	4.543	4.394	915	160	483	492	452	682	1.210
Jabbeke	5.478	5.307	571	172	483	664	560	959	1.898
Knokke-Heist	36.324	12.531	236	444	2.516	2.466	1.605	1.487	3.777
Oostkamp	9.095	8.517	1.148	388	796	867	1.047	1.808	2.463
Torhout	8.555	7.608	753	318	923	1.075	1.131	1.225	2.183
Zedelgem	8.876	8.490	636	276	1.002	1.050	1.170	1.890	2.466
Zuienkerke	1.239	1.180	264	65	94	80	124	137	416
Arr. Brugge	153.611	105.180	14.044	5.425	15.916	15.815	13.250	15.582	25.148
Diksmuide	6.835	6.299	175	130	2.833	534	523	733	1.371
Houthulst	3.880	3.801	7	14	1.695	413	331	425	916
Koekelare	3.611	3.354	284	197	631	566	370	465	841
Kortemark	5.023	4.880	472	436	1.045	653	518	717	1.039
Lo-Reninge	1.310	1.317	296	106	404	75	63	77	296
Arr. Diksmuide	20.659	19.651	1.234	883	6.608	2.241	1.805	2.417	4.463
Heuvelland	3.510	3.470	99	155	2.051	139	140	312	574
Ieper	15.380	13.448	18	36	6.806	1.100	1.075	1.870	2.543
Langemark-Poelkapelle	3.176	3.126	4	9	1.490	249	231	358	785
Mesen	453	453	4	4	309	7	17	28	84
Poperinge	8.430	8.080	1.505	908	1.557	758	647	1.027	1.678
Vleteren	1.439	1.440	271	253	257	155	97	98	309
Wervik	7.799	7.451	601	420	2.414	832	635	1.010	1.539
Zonnebeke	4.703	4.622	18	9	2.398	294	325	563	1.015
Arr. Ieper	44.890	42.090	2.520	1.794	17.282	3.534	3.167	5.266	8.527
Anzegem	5.850	5.632	595	290	882	892	640	862	1.471
Avelgem	4.194	3.862	409	183	840	526	424	475	1.005
Deerlijk	4.734	4.480	241	158	903	763	595	806	1.014
Harelbeke	11.529	10.224	622	506	1.856	2.057	1.360	1.692	2.131
Kortrijk	35.078	29.061	3.826	2.391	5.388	5.483	3.392	3.881	4.700
Kuurne	5.485	4.872	440	214	693	819	714	937	1.055
Lendelede	2.308	2.155	231	58	368	294	326	396	482
Menen	15.077	13.914	1.651	1.044	4.223	1.885	1.279	1.578	2.254
Spiere-Helkijn	894	851	131	57	195	36	78	131	223
Waregem	15.312	13.487	1.037	472	1.520	2.549	1.770	2.609	3.530
Wevelgem	12.854	12.256	971	553	2.408	1.640	1.552	2.213	2.919
Zwevegem	10.084	9.408	866	560	1.519	1.558	1.143	1.443	2.319
Arr. Kortrijk	123.399	110.202	11.020	6.486	20.795	18.502	13.273	17.023	23.103
Bredene	7.853	5.456	134	260	939	733	484	816	2.090
De Haan	12.771	6.140	203	284	859	899	706	793	2.396
Gistel	4.744	4.279	403	339	720	576	482	659	1.100
Ichtegem	5.672	5.531	670	322	867	828	559	913	1.372
Middelkerke	22.684	7.011	402	567	1.186	908	933	801	2.214
Oostende	45.590	19.758	1.271	1.935	4.329	3.634	2.789	2.468	3.332
Oudenburg	3.785	3.552	395	259	407	509	406	625	951
Arr. Oostende	103.099	51.727	3.478	3.966	9.307	8.087	6.359	7.075	13.455
Hoogdele	3.923	3.812	402	168	547	452	466	574	1.203
Ingelmunster	4.550	4.355	559	163	753	657	534	651	1.038
Izegem	12.020	10.832	632	896	2.212	1.675	1.376	1.801	2.240
Ledegeem	3.866	3.758	373	129	634	518	544	673	887
Lichtervelde	3.551	3.343	279	206	592	376	438	506	946
Moorslede	4.526	4.454	17	48	1.546	428	488	860	1.067
Roeselare	25.597	21.913	1.339	868	5.287	3.253	2.440	2.754	5.972
Staden	4.498	4.391	119	25	1.601	512	388	603	1.143
Arr. Roeselare	62.531	56.858	3.720	2.503	13.172	7.871	6.674	8.422	14.496
Ardooie	3.837	3.715	475	242	516	504	396	724	858
Dentergem	3.288	3.187	502	67	412	384	311	533	978
Meulebeke	4.639	4.396	340	197	904	702	443	788	1.022
Oostrozebeke	3.291	2.878	379	108	225	433	373	436	924
Pittem	2.680	2.601	344	98	330	320	292	477	740
Ruiselede	2.086	2.042	455	103	216	201	163	342	562
Tielt	8.549	7.815	727	490	1.618	953	889	1.223	1.915
Wielbeke	3.690	3.558	314	203	347	573	425	667	1.029
Wingene	5.632	5.371	894	321	570	613	535	704	1.734
Arr. Tielt	37.692	35.563	4.430	1.829	5.138	4.683	3.827	5.894	9.762
Alveringem	2.143	2.121	955	241	265	136	88	95	341
De Panne	12.560	4.308	132	516	1.354	688	384	449	785
Koksijde	24.781	9.499	129	320	1.815	2.105	1.393	1.301	2.436
Nieuwpoort	13.337	3.828	12	28	1.348	655	343	360	1.082
Veurne	5.138	4.652	1.125	330	865	416	348	546	1.022
Arr. Veurne	57.959	24.408	2.353	1.435	5.647	4.000	2.556	2.751	5.666
WEST-VLAANDEREN	603.840	445.679	42.799	24.321	93.865	64.733	50.911	64.430	104.620
VLAAMS GEWEST	2.812.047	2.219.757	207.925	134.002	367.824	366.667	267.006	341.826	534.507

[a] Woningen (code 01+02+03+04+05+09+10+11+12+13) excl. vakantieverblijven.

Bron: FOD Financiën, Administratie van het Kadaster, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 2.2: Onbebouwde en bebouwde percelen naar oppervlakte (in ha), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

Gemeente	Onbebouwde percelen					Bebouwde percelen					Niet-gekadas-treerde, genormaliseerde oppervlakte	Totale oppervlakte			
	Bossen, woeste gronden	Tuinen en parken	Recreatie-terreinen	Gekadas-treerde wegen en waterwegen	Andere (a)	Totaal	Huizen, hoeven, gebouwen met inbegrip van serres	Appartementen, buildings	Ambachts-, industrie-, gebouwen, opslagruimten	Kantoor-, gebouwen, met handelsbestemming			Openbare gebouwen en andere	Andere	Totaal
Beernem	596,5	58,6	10,0	125,6	5108,0	5.898,7	723,7	4,2	74,9	34,9	78,7	4,8	921,3	347,6	7167,6
Blankenberge	44,0	14,6	1,5	12,8	1.220,4	1.293,3	161,2	47,9	24,6	14,4	60,2	0,0	308,3	139,6	1741,1
Brugge	1.278,4	201,6	50,9	249,5	6.378,5	8.159,0	1.890,0	176,5	543,3	196,0	482,1	11,6	3.299,4	2.381,8	13.840,2
Damme	174,1	23,2	70,6	111,3	7.369,8	7.749,0	613,6	2,7	20,1	21,1	61,5	1,3	720,3	482,8	8.952,0
Jabbeke	303,6	38,6	11,6	59,3	3.768,3	4.181,4	669,4	4,0	48,1	25,4	63,6	0,9	811,4	383,7	5.376,5
Knokke-Heist	440,5	112,4	92,4	96,2	3.715,0	4.456,5	533,9	132,5	39,8	32,6	70,8	0,3	809,9	377,9	5.644,3
Oostkamp	832,8	88,0	13,5	116,9	5.165,7	6.217,0	1.058,0	16,6	132,1	38,0	62,2	2,3	1.309,2	438,4	7.964,5
Torhout	249,6	28,3	3,6	18,5	3.004,9	3.304,9	777,9	11,7	74,6	32,4	69,5	0,4	966,5	251,8	4.523,3
Zedelgem	453,1	34,0	13,7	44,1	3.985,3	4.530,2	910,6	8,2	156,4	39,0	69,3	2,2	1.185,8	317,6	6.033,6
Zuilenkerke	21,0	2,5	4,0	44,6	4.432,5	4.504,6	199,4	0,9	8,9	10,3	12,0	0,3	231,9	149,8	4.886,2
Arr. Brugge	4.393,6	601,9	271,7	878,8	44.148,5	50.294,5	7.537,8	405,3	1.122,9	444,1	1.029,8	24,0	10.564,0	5.271,0	66.129,4
Diksmuide	113,7	46,2	11,9	271,6	13.004,7	13.448,1	767,1	7,5	101,0	37,8	70,9	0,4	984,7	507,3	14.940,2
Houthulst	343,9	31,5	11,2	45,9	4.487,5	4.919,9	427,4	1,1	37,3	16,8	24,8	0,4	507,7	161,8	5.589,4
Koekelare	92,2	11,2	2,2	10,1	3.174,9	3.290,6	421,4	3,3	26,8	15,9	26,9	0,1	494,4	133,5	3.918,5
Kortemark	21,3	31,4	1,1	11,7	4.389,8	4.455,3	656,7	2,9	118,2	26,5	31,3	0,6	836,2	208,5	5.500,0
Lo-Reninge	3,3	5,9	0,1	20,6	5.616,7	5.646,6	349,4	0,1	22,8	11,2	9,3	0,1	393,0	254,3	6.293,9
Arr. Diksmuide	574,4	126,2	26,5	359,9	30.673,5	31.760,5	2.622,0	15,0	306,0	108,2	163,2	1,6	3.215,9	1.265,5	36.242,0
Heuvelland	273,4	26,5	1,9	19,6	8.198,2	8.519,7	515,5	3,2	39,3	36,8	34,6	0,6	630,0	273,8	9.423,5
Ieper	533,8	111,2	86,0	155,5	9.710,3	10.596,9	1.206,5	14,5	287,2	79,9	172,1	1,8	1.762,1	702,0	13.061,0
Langemark-Poelkapelle	27,7	10,4	1,1	14,2	4.514,0	4.567,5	438,0	0,8	48,6	16,4	14,1	1,0	518,9	166,6	5.252,9
Mesen	2,8	3,5	1,1	0,9	304,7	313,0	27,2	0,0	0,2	1,3	3,4	0,0	32,2	12,7	357,8
Poperinge	208,3	42,4	11,8	31,7	10.049,2	10.363,4	928,8	5,5	108,0	64,2	109,8	0,9	1.217,3	352,4	11.933,1
Viekeren	68,6	5,0	0,0	6,6	3.269,6	3.349,8	289,6	0,4	17,1	15,2	14,6	0,3	337,0	128,0	3.814,8
Wervik	11,3	48,8	4,6	27,5	3.346,6	3.438,9	522,2	7,9	64,5	26,7	26,0	0,4	647,7	274,6	4.361,2
Zonnebeke	156,7	30,1	0,6	22,4	5.400,4	5.610,2	690,5	0,9	84,1	26,8	59,6	3,8	865,8	281,4	6.757,3
Arr. Ieper	1.282,7	278,0	107,2	278,4	44.813,2	46.759,4	4.618,3	33,2	649,0	267,3	434,3	8,9	6.011,0	2.191,3	54.961,8
Anzegem	122,5	46,9	9,3	21,7	3.033,4	3.233,9	608,7	4,3	105,6	26,0	20,1	1,9	766,8	178,2	4.178,9
Avelgem	41,6	42,4	5,4	18,3	1.479,1	1.586,9	316,8	6,6	63,4	16,4	36,6	0,5	440,3	147,7	2.174,8
Deerlijk	18,9	36,0	1,0	3,4	919,6	978,9	361,9	2,9	146,8	17,9	25,9	0,5	555,9	146,8	1.681,6
Harelbeke	22,3	36,0	4,3	91,7	1.447,2	1.601,5	609,1	17,8	243,4	38,8	70,8	0,4	980,4	332,1	2.914,0
Kortrijk	144,1	140,1	28,4	44,8	4.352,0	4.709,2	1.470,7	76,2	358,8	133,1	246,8	4,6	2.290,2	1.002,6	8.002,0
Kuurne	8,7	21,3	0,9	4,1	4.032,2	4.382,2	244,5	9,7	128,3	24,3	46,3	0,1	453,3	109,4	1.000,8
Lendelede	5,2	2,9	0,0	2,8	965,2	976,1	208,2	2,0	41,6	8,7	12,0	0,4	272,9	66,0	1.315,0
Menen	22,3	49,3	9,1	30,2	1.811,4	1.922,2	617,8	21,8	201,7	56,9	77,2	0,9	976,3	408,5	3.307,1
Spiere-Helkijn	24,9	12,7	0,5	1,8	841,9	881,8	64,3	0,6	24,9	5,4	8,6	19,5	123,3	72,5	1.077,7
Waregem	45,5	96,7	40,2	55,3	2.117,1	2.354,8	981,6	32,4	435,9	82,3	75,1	3,1	1.610,4	469,2	4.434,4
Wevelgem	45,1	56,8	3,1	35,2	2.254,1	2.394,3	725,4	15,9	250,6	47,0	52,6	2,0	1.093,5	388,3	3.876,1
Zwevegem	109,8	41,2	4,0	22,6	4.670,7	4.848,3	845,8	8,0	170,3	36,1	70,5	0,5	1.131,2	344,7	6.324,2
Arr. Kortrijk	610,9	582,4	106,1	332,0	24.294,8	25.926,1	7.055,0	198,2	2.171,3	492,9	742,7	34,4	10.694,5	3.666,0	40.286,7

Bredene	117,9	20,8	4,9	16,9	630,5	791,0	201,8	22,2	18,9	13,5	120,8	0,0	377,2	139,7	1.307,9
De Haan	311,9	23,1	50,4	73,1	2.959,0	3.417,6	334,5	40,2	8,1	14,4	159,2	0,0	556,4	242,9	4.216,9
Gistel	16,0	28,5	5,2	23,9	3.389,6	3.463,2	391,8	4,4	59,1	17,0	35,1	4,3	511,7	250,5	4.225,4
Ichtegem	277,1	34,2	2,8	26,4	3.325,0	3.665,5	604,9	4,6	59,4	26,4	25,4	2,8	725,5	142,5	4.533,5
Middekerke	140,5	16,2	16,3	51,8	6.119,8	6.344,7	438,5	57,4	18,9	28,5	198,2	0,9	742,4	478,2	7.565,3
Oostende	102,3	96,4	49,0	71,1	1.573,6	1.892,4	478,0	106,9	288,0	63,6	197,9	2,4	1.136,7	743,3	3.772,4
Oudenburg	72,8	10,1	6,8	51,8	2.758,1	2.899,6	307,2	3,5	32,1	12,6	13,6	0,7	369,7	269,0	3.538,3
Arr. Oostende	1.038,5	229,3	135,6	314,9	20.755,7	22.473,9	2.756,6	239,3	484,4	178,0	750,2	11,2	4.419,7	2.266,1	29.159,7
Hooglede	10,1	16,3	3,8	15,5	2.885,8	2.931,4	537,7	3,0	96,2	23,3	49,5	0,3	709,9	142,3	3.783,6
Ingelmunster	28,0	27,2	6,1	17,9	923,0	1.002,2	349,2	9,1	85,0	22,1	15,7	0,6	481,7	131,8	1.615,7
Izegem	57,4	65,2	12,4	12,4	1.121,4	1.262,8	660,1	13,7	221,7	42,7	54,1	1,1	993,4	292,1	2.548,3
Ledelegem	10,3	8,5	4,1	13,6	1.846,7	1.883,2	362,5	3,6	56,7	15,7	13,3	0,5	452,3	140,3	2.475,8
Lichtervelde	33,4	12,4	0,0	12,8	1.874,7	1.930,2	393,0	3,3	45,0	15,5	16,3	0,0	473,1	186,8	2.593,1
Moorslede	24,5	20,4	3,3	16,4	2.742,1	2.806,8	470,9	2,9	60,3	33,8	29,3	2,8	599,9	127,4	3.534,1
Roeselare	58,2	81,0	18,0	43,9	3.064,5	3.265,7	1.370,9	56,0	419,9	131,8	186,6	0,7	2.165,9	547,9	5.979,4
Staden	35,5	13,3	5,3	23,5	3.543,8	3.621,3	693,6	1,5	113,9	21,4	21,4	0,4	851,9	150,8	4.624,0
Arr. Roeselare	257,3	244,3	47,0	156,1	18.001,9	18.706,6	4.837,8	93,1	1.098,5	306,1	386,2	6,4	6.728,0	1.719,6	27.154,1
Ardoore	46,5	29,6	0,0	17,2	2.509,6	2.602,9	500,9	4,4	119,2	14,6	18,7	0,9	658,6	196,1	3.457,6
Dentergem	38,3	16,6	2,8	22,7	1.886,5	1.966,8	409,0	2,1	62,2	17,4	9,9	0,5	501,1	125,6	2.593,6
Meulebeke	13,1	21,7	1,5	9,2	2.144,4	2.189,9	485,3	3,0	84,6	19,5	24,7	0,4	617,5	127,4	2.934,8
Oostrozebeke	3,9	15,9	0,0	4,5	1.106,9	1.131,2	299,6	2,2	94,5	15,2	11,5	0,3	423,3	107,7	1.662,2
Pittem	25,8	19,3	0,6	10,9	2.723,0	2.779,7	415,7	1,5	66,9	13,3	24,5	0,1	521,9	140,5	3.442,2
Ruiselede	155,7	9,0	1,9	24,7	2.333,9	2.525,3	345,1	1,1	30,1	9,4	15,1	0,2	401,0	93,9	3.020,2
Tielt	12,2	40,6	12,7	26,0	5.370,8	5.462,4	832,1	9,6	186,5	35,0	45,0	0,1	1.108,3	279,8	6.850,4
Wielbeke	34,1	30,5	1,9	20,5	1.278,2	1.365,3	332,5	2,3	254,7	15,5	13,0	0,6	618,4	192,3	2.176,0
Wingene	44,8	31,6	9,1	17,1	5.110,8	5.633,4	783,6	3,3	107,2	26,1	26,1	7,8	954,1	254,5	6.842,1
Arr. Tielt	794,5	214,8	30,5	153,0	24.464,2	25.656,9	4.403,8	29,3	1.005,9	165,9	188,5	10,9	5.804,3	1.517,8	32.979,0
Alveringem	41,1	21,4	0,0	26,3	7.188,2	7.277,0	456,3	0,3	22,0	13,8	15,7	0,1	508,1	215,8	8.001,0
De Panne	745,0	9,3	13,8	19,4	1.074,2	1.861,7	185,2	42,6	7,3	29,0	69,8	1,7	335,5	192,5	2.389,7
Koksijde	715,7	38,0	12,3	39,3	2.392,6	3.197,9	567,9	93,5	9,9	22,2	187,9	2,1	883,5	314,6	4.396,0
Nieuwpoort	168,2	31,3	8,8	57,2	2.023,4	2.289,0	205,8	38,8	34,5	13,4	108,9	2,0	403,3	408,1	3.100,4
Veurne	27,8	19,8	4,7	65,3	8.327,6	8.445,1	513,0	7,3	125,4	28,5	53,1	4,8	732,0	456,8	9.634,0
Arr. Veurne	1.697,9	119,7	39,6	207,5	21.006,1	23.070,7	1.928,1	182,4	199,0	106,8	435,3	10,7	2.862,4	1.587,9	27.521,0
WEST-VLAANDEREN	10.649,8	2.396,5	764,0	2.680,6	228.157,8	244.648,7	35.759,4	1.195,7	7.037,1	2.069,3	4.130,2	108,0	50.299,7	19.485,3	314.433,7
VLAAMS GEWEST	152.796,9	17.416,2	4.503,7	15.740,3	825.609,0	1.016.066,1	172.453,1	6.194,8	30.218,8	9.097,5	22.516,2	733,8	241.214,1	94.944,8	1.352.225,1
RIJK	699.375,9	32.412,6	8.151,3	24.147,2	1.728.896,8	2.492.983,9	271.196,2	9.543,5	44.977,7	14.831,9	36.247,4	1.808,6	378.605,2	181.203,5	3.052.792,5

(al Deze categorie omvat: akkerland niet elders genoemd, grasland, boomgaarden en andere.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 3.1: Belastbaar inkomen, gemeenten van West-Vlaanderen, aanslagjaar 2007, inkomen 2006.

Gemeente	Totaal belastbaar inkomen (x 1.000 euro)	Mediaan		Belastbaar inkomen per inwoner		Welvaartsindex (België=100) [a]	
		in euro	rang	in euro	rang	waarde	rang
Beernem	216.983	19.733	18	14.795	8	104,4	8
Blankenberge	253.935	16.483	61	13.913	26	98,1	26
Brugge	1.797.131	19.649	21	15.347	5	108,3	5
Damme	157.089	19.147	35	14.444	13	101,9	13
Jabbeke	208.854	21.284	3	15.365	4	108,4	4
Knokke-Heist	639.119	18.301	45	18.744	1	132,2	1
Oostkamp	328.576	20.756	5	15.023	7	106,0	7
Torhout	280.594	19.377	28	14.392	15	101,5	15
Zedelgem	314.781	20.617	6	14.382	16	101,5	16
Zuienkerke	41.890	20.189	10	15.183	6	107,1	6
Diksmuide	201.088	17.752	53	12.769	55	90,1	55
Houthulst	110.366	18.060	51	12.159	59	85,8	59
Koekelare	107.985	18.216	48	12.998	52	91,7	52
Kortemark	155.281	18.227	47	12.921	53	91,1	53
Lo-Reninge	40.188	16.335	63	12.138	61	85,6	61
Heuvelland	95.969	16.844	60	11.708	63	82,6	63
Ieper	468.049	18.177	49	13.408	40	94,6	40
Langemark-Poelkapelle	96.705	18.330	44	12.435	58	87,7	58
Mesen	10.867	16.370	62	11.033	64	77,8	64
Poperinge	249.557	17.845	52	12.690	56	89,5	56
Vleteren	44.190	16.898	59	12.147	60	85,7	60
Wervik	232.004	19.674	20	13.146	46	92,7	46
Zonnebeke	154.384	19.239	33	13.047	50	92,0	50
Anzegem	203.568	22.207	1	14.518	11	102,4	11
Avelgem	131.354	19.507	25	13.841	27	97,6	27
Deerlijk	162.798	20.811	4	14.355	17	101,3	17
Harelbeke	367.832	19.922	14	14.022	22	98,9	22
Kortrijk	1.071.439	18.555	41	14.534	9	102,5	9
Kuurne	176.150	19.541	24	13.971	24	98,6	24
Lendelede	75.624	20.268	9	13.991	23	98,7	23
Menen	421.541	18.492	42	13.000	51	91,7	51
Spierre-Helkijn	25.372	18.237	46	12.450	57	87,8	57
Waregem	518.567	20.307	8	14.469	12	102,1	12
Wevelgem	424.512	21.308	2	13.706	32	96,7	32
Zwevegem	344.964	20.606	7	14.530	10	102,5	10
Bredene	218.228	19.484	26	14.329	18	101,1	18
De Haan	190.075	18.161	50	15.773	3	111,3	3
Gistel	151.870	18.930	39	13.624	35	96,1	35
Ichtegem	175.634	19.097	37	13.051	49	92,1	49
Middelkerke	245.659	17.516	54	13.678	33	96,5	33
Oostende	976.931	16.994	58	14.154	20	99,8	20
Oudenburg	123.276	19.590	23	13.792	28	97,3	28
Hooglede	135.651	20.027	12	13.773	29	97,2	29
Ingelmunster	144.151	19.795	16	13.559	36	95,7	36
Izegem	373.786	19.962	13	14.097	21	99,4	21
Ledegem	124.508	19.058	38	13.328	42	94,0	42
Lichtervelde	115.843	19.906	15	13.760	30	97,1	30
Moorslede	140.008	18.447	43	13.138	47	92,7	47
Roeselare	806.942	19.332	29	14.404	14	101,6	14
Staden	141.486	18.626	40	12.883	54	90,9	54
Ardoioe	125.217	19.109	36	13.716	31	96,8	31
Dentergem	110.296	19.604	22	13.469	39	95,0	39
Meulebeke	145.474	19.176	34	13.248	44	93,5	44
Oostrozebeke	99.345	20.053	11	13.330	41	94,0	41
Pittem	87.045	19.466	27	13.181	45	93,0	45
Ruiselede	69.918	19.266	32	13.640	34	96,2	34
Tielt	275.629	19.764	17	14.272	19	100,7	19
Wielsbeke	120.892	19.697	19	13.501	38	95,2	38
Wingene	175.578	19.309	30	13.269	43	93,6	43
Alveringem	58.114	17.055	56	11.809	62	83,3	62
De Panne	136.687	15.973	64	13.525	37	95,4	37
Koksijde	387.572	19.305	31	18.158	2	128,1	2
Nieuwpoort	151.727	17.038	57	13.924	25	98,2	25
Veurne	155.122	17.367	55	13.105	48	92,4	48

[a] De welvaartsindex bepaalt hoe het gemiddeld inkomen per inwoner in de gemeente zich verhoudt tot het gemiddeld inkomen per inwoner in België.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Fiscale statistiek, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 3.3: Verdeling van het aantal aangiften naar hoogte van het gemiddeld belastbaar inkomen (in euro), arrondissementen van West-Vlaanderen, aanslagjaren 2006-2007, inkomens 2005-2006.

Arrondissement	Aanslagjaar 2006 - Inkomens 2005 (klassen in euro)										Aanslagjaar 2007 - Inkomens 2006 (klassen in euro)										Totaal aantal aangif- ten					
	<10.000	10.000-20.000	20.000-30.000	30.000-40.000	40.000-50.000	50.000 en meer	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	<10.000	10.000-20.000	20.000-30.000	30.000-40.000	40.000-50.000	50.000 en meer	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften						
Brugge	29.742	19,3	50.263	32,5	31.378	20,3	16.109	10,4	10.567	6,8	16.397	10,6	154.456	32.242	19,9	51.326	31,7	32.702	20,2	16.468	10,2	11.153	6,9	17.806	11,0	161.697
Diksmuide	4.644	18,7	8.700	35,0	5.383	21,7	2.700	10,9	1.706	6,9	1.703	6,9	24.836	5.937	21,7	9.314	34,0	5.602	20,5	2.788	10,2	1.813	6,6	1.935	7,1	27.389
Ieper	11.826	20,9	19.499	34,5	11.871	21,0	5.790	10,2	3.668	6,5	3.876	6,9	56.530	12.289	21,0	19.727	33,6	12.441	21,2	5.909	10,1	3.878	6,6	4.399	7,5	58.643
Kortrijk	28.539	18,7	50.665	33,3	32.344	21,2	15.812	10,4	10.735	7,0	14.225	9,3	152.320	28.066	18,1	50.682	32,7	33.835	21,8	15.805	10,2	11.234	7,2	15.334	9,9	154.956
Oostende	19.714	22,0	31.918	35,7	17.894	20,0	8.548	9,6	5.091	5,7	6.299	7,0	89.464	18.805	20,7	32.448	35,7	18.566	20,4	8.775	9,7	5.292	5,8	6.994	7,7	90.880
Roeselare	15.634	19,8	26.040	33,0	16.431	20,8	8.131	10,3	5.721	7,3	6.923	8,8	78.880	15.369	19,1	26.096	32,4	17.272	21,5	8.077	10,0	5.988	7,4	7.638	9,5	80.440
Tielt	10.256	21,1	15.538	31,9	10.029	20,6	5.212	10,7	3.613	7,4	4.007	8,2	48.655	9.772	19,8	15.445	31,4	10.500	21,3	5.172	10,5	3.838	7,8	4.532	9,2	49.259
Veurne	7.024	20,7	12.034	35,5	6.619	19,5	3.309	9,8	1.990	5,9	2.911	8,6	33.887	7.901	22,0	12.348	34,4	6.896	19,2	3.434	9,6	2.108	5,9	3.181	8,9	35.868
WEST-VLAANDEREN	127.379	19,9	214.657	33,6	131.949	20,6	65.611	10,3	43.091	6,7	56.341	8,8	639.028	130.381	19,8	217.386	33,0	137.814	20,9	66.428	10,1	45.304	6,9	61.819	9,4	659.132
VLAAMS GEWEST	654.386	19,1	1.101.687	32,1	728.202	21,2	357.548	10,4	226.703	6,6	359.264	10,5	3.427.790	651.925	18,6	1.099.062	31,4	758.664	21,7	366.753	10,5	236.110	6,7	387.808	11,1	3.500.322
RIJK	1.209.829	20,6	1.974.606	33,7	1.186.764	20,3	580.513	9,9	352.117	6,0	555.167	9,5	5.858.996	1.210.055	20,2	1.981.476	33,1	1.234.778	20,6	597.417	10,0	367.613	6,1	600.529	10,0	5.991.868

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Fscale statistiek, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 3.4: Indeling van de motorvoertuigen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 augustus 2008.

Arrondissement	Personen- wagens	Autobussen en -cars	Voertuigen goederen- vervoer	Trekkers	Landbouw- trekkers	Speciale voertuigen	Moto's	Totaal	Personen- wagens per 100 gezinnen
Brugge	127.253	308	17.239	1.929	4.177	1.680	10.881	163.467	106,6
Diksmuide	23.665	114	4.775	481	3.514	616	1.722	34.887	120,9
Ieper	49.353	95	8.567	753	6.154	1.291	3.472	69.685	116,3
Kortrijk	139.193	361	21.208	1.965	3.678	1.927	8.596	176.928	120,5
Oostende	62.856	65	8.149	539	1.853	1.045	5.858	80.365	89,7
Roeselare	69.799	199	12.625	1.826	3.694	1.185	4.407	93.735	118,4
Tielt	44.356	78	9.242	1.193	4.033	1.151	2.988	63.041	125,1
Veurne	28.458	12	3.808	226	1.937	672	2.193	37.306	104,3
WEST-VLAANDEREN	544.933	1.232	85.613	8.912	29.040	9.567	40.117	719.414	111,5
VLAAMS GEWEST	3.050.108	9.304	406.661	35.095	102.555	35.693	222.115	3.861.531	118,4
RIJK	5.130.578	15.992	662.780	49.109	174.709	60.585	388.280	6.482.033	112,3

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 3.5: Evolutie van het aantal inschrijvingen van nieuwe voertuigen, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 2007-2008 [a].

Voertuig	West-Vlaanderen			Vlaams Gewest			Rijk		
	2007	2008	Evolutie (in %)	2007	2008	Evolutie (in %)	2007	2008	Evolutie (in %)
Personenwagens	20.872	21.310	+2,1	142.141	142.598	+0,3	281.921	284.404	+0,9
Wagens dubbelgebruik	19.134	20.403	+6,6	134.417	143.174	+6,5	242.874	251.543	+3,6
Autobussen (inclusief minibussen)	106	95	-10,4	643	742	+15,4	1.095	1.206	+10,1
Lichte vrachtwagens	8.144	8.166	+0,3	38.815	38.967	+0,4	65.392	64.639	-1,2
Vrachtwagens	796	736	-7,5	3.998	3.941	-1,4	5.946	5.775	-2,9
Tractoren	1.379	1.492	+8,2	4.770	4.941	+3,6	6.232	6.331	+1,6
Landbouwtractoren	754	930	+23,3	2.171	2.783	+28,2	3.472	4.448	+28,1
Diverse	4.481	1.018	-77,3	18.956	4.309	-77,3	26.040	6.077	-76,7
Totaal	55.666	54.150	-2,7	345.911	341.455	-1,3	632.972	624.423	-1,4

[a] Exclusief moto's, aanhangwagens en opleggers.

Bron: Febiac, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.1.1: Aantal vestigingen en bezoldigde tewerkstelling, gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

Gemeente	Vestigingen				Tewerkstelling								
	PRIMAIRE SECTOR	SECUNDAIRE SECTOR			TOTAAL	PRIMAIRE SECTOR	SECUNDAIRE SECTOR			HANDEL EN DIENSTEN		TOTAAL	
		Industrie	Bouw	Totaal			Industrie	Bouw	Totaal	Tertiaire sector	Totaal		
Beernem	14	39	55	94	334	23	844	192	1.036	1.158	1.466	2.624	3.683
Blankenberge	2	27	23	50	539	0	99	95	194	1.649	1.423	3.072	3.266
Brugge	37	262	219	481	3.799	77	6.289	1.254	7.543	23.796	29.387	53.183	60.803
Damme	24	22	49	71	299	54	93	189	282	472	1.325	1.797	2.133
Jabbeke	23	25	46	71	296	72	367	513	880	788	769	1.557	2.509
Knokke-Heist	50	54	113	167	1.617	69	277	625	902	4.904	2.960	7.864	8.835
Oostkamp	33	72	84	156	558	76	2.221	468	2.689	1.598	928	2.526	5.291
Torhout	23	58	79	137	551	34	721	569	1.290	1.714	2.878	4.592	5.916
Zedelgem	30	79	112	191	560	78	3.172	598	3.770	1.468	1.245	2.713	6.561
Zuilenkerke	8	3	16	19	77	22	6	87	93	178	70	248	363
Arr. Brugge	244	641	796	1.437	8.630	505	14.089	4.590	18.679	37.725	42.451	80.176	99.360
Diksmuide	26	48	78	126	511	47	663	562	1.225	1.482	1.607	3.089	4.361
Houthulst	21	21	32	53	175	38	333	154	487	255	1.002	1.257	1.782
Koekelare	9	23	36	59	201	11	100	151	251	543	437	980	1.242
Kortemark	30	56	47	103	323	62	809	210	1.019	897	888	1.785	2.866
Lo-Reninge	19	12	14	26	106	34	264	77	341	207	215	422	797
Arr. Diksmuide	105	160	207	367	1.316	192	2.169	1.154	3.323	3.384	4.149	7.533	11.048
Heuveland	22	15	25	40	226	30	456	131	587	488	373	861	1.478
Ieper	42	111	103	214	1.113	88	4.003	1.199	5.202	4.966	6.758	11.724	17.014
Langemark-Poelkapelle	24	17	34	51	164	36	1.059	160	1.219	269	412	681	1.936
Mesen	1	1	3	4	22	0	2	8	10	41	26	67	77
Poperinge	36	66	57	123	540	78	1.396	320	1.716	1.400	2.132	3.532	5.326
Vieteren	14	9	9	18	88	19	40	31	71	176	141	317	407
Wervik	17	38	51	89	334	86	884	166	1.050	802	961	1.763	2.899
Zonnebeke	24	37	38	75	251	41	940	261	1.201	589	417	1.006	2.248
Arr. Ieper	180	294	320	614	2.738	378	8.780	2.276	11.056	8.731	11.220	19.951	31.385
Anzegem	14	81	58	139	381	36	1.174	596	1.770	978	596	1.574	3.380
Avelgem	8	25	25	50	230	14	1.202	85	1.287	785	764	1.549	2.850
Deerlijk	13	86	65	151	377	49	1.500	574	2.074	1.134	485	1.619	3.742
Harelbeke	14	113	110	223	630	53	2.714	1.033	3.747	2.184	1.417	3.601	7.401
Kortrijk	33	257	206	463	2.557	136	6.142	2.078	8.220	15.017	18.474	33.491	41.847
Kuurne	2	66	55	121	433	3	2.447	333	2.780	2.024	2.214	4.238	7.021
Lendelede	8	24	32	56	163	41	678	254	932	322	260	582	1.555
Menen	16	102	83	185	838	29	2.253	651	2.904	3.365	3.932	7.297	10.230
Spiere-Helkijn	1	11	6	17	55	2	199	46	245	195	72	267	514
Waregem	31	213	130	343	1.189	121	6.313	1.184	7.497	7.024	3.519	10.543	18.161
Wevelgem	19	139	102	241	849	70	3.733	750	4.483	3.084	1.454	4.538	9.091
Zwevegem	15	59	86	145	457	28	2.449	405	2.854	992	971	1.963	4.845
Arr. Kortrijk	174	1.176	958	2.134	8.159	582	30.804	7.989	38.793	37.104	34.158	71.262	110.637

Bredene	6	16	19	35	142	48	190	231	1	175	94	269	582	788	1.370	1.640
De Haan	8	15	25	40	274	42	316	364	14	34	146	180	947	962	1.909	2.103
Gistel	12	28	37	65	158	37	195	272	33	384	216	600	666	702	1.368	2.001
Ichtegem	20	43	44	87	153	34	187	294	42	292	281	573	596	442	1.038	1.653
Middelkerke	12	29	37	66	415	64	479	557	28	140	211	351	1.422	1.123	2.545	2.924
Oostende	33	129	97	226	1.586	346	1.932	2.191	40	3.224	844	4.068	12.230	10.880	23.110	27.218
Oudenburg	8	18	32	50	89	32	121	179	13	207	273	480	740	279	1.019	1.512
Arr. Oostende	99	278	291	569	2.817	603	3.420	4.088	171	4.456	2.065	6.521	17.183	15.176	32.359	39.051
Hooghele	34	45	38	83	111	38	149	266	74	2.097	229	2.326	640	1.309	1.949	4.349
Ingelmunster	21	62	74	136	153	26	179	336	123	1.151	604	1.755	878	528	1.406	3.284
Izegem	24	163	121	284	397	89	486	794	71	3.437	831	4.268	2.582	2.582	5.570	9.909
Ledegem	20	35	55	90	120	26	146	256	41	342	235	577	558	316	874	1.492
Lichtervelde	20	38	33	71	108	26	134	225	58	695	438	1.133	562	294	856	2.047
Moorslede	30	40	37	77	141	29	170	277	59	363	159	522	974	452	1.426	2.007
Roeselare	39	245	183	428	1.283	369	1.652	2.119	212	6.456	1.248	7.704	10.763	10.517	21.280	29.196
Staden	66	47	51	98	136	32	168	332	112	1.918	450	2.368	516	568	1.084	3.564
Arr. Roeselare	254	675	592	1.267	2.449	635	3.084	4.605	750	16.459	4.194	20.653	17.879	16.566	34.445	55.848
Ardoole	43	45	33	78	140	25	165	286	168	1.911	311	2.222	808	388	1.196	3.586
Dentergem	19	33	41	74	98	17	115	208	37	537	314	851	391	348	739	1.627
Meulebeke	23	46	39	85	144	33	177	285	49	1.090	440	1.530	582	573	1.155	2.734
Oostrozebeke	14	41	26	67	111	15	126	207	20	1.103	97	1.200	638	261	899	2.119
Pittem	42	40	41	81	97	18	115	238	88	682	244	926	530	501	1.031	2.045
Ruisselede	11	18	21	39	74	24	98	148	24	176	104	280	367	543	910	1.214
Tielt	46	85	77	162	348	93	441	649	96	3.065	596	3.661	2.599	2.545	5.144	8.901
Wielisbeke	9	73	42	115	120	23	143	267	26	4.644	149	4.793	619	283	902	5.721
Wingene	39	63	73	136	161	36	197	372	73	632	385	1.017	666	518	1.184	2.274
Arr. Tielt	246	444	393	837	1.293	284	1.577	2.660	581	13.840	2.640	16.480	7.200	5.960	13.160	30.221
Alveringem	18	24	14	38	63	12	75	131	19	141	50	191	147	172	319	529
De Panne	2	14	21	35	302	49	351	388	1	53	135	188	1.171	850	2.021	2.210
Koksijde	14	16	28	44	488	76	564	622	23	133	161	294	1.874	2.518	4.392	4.709
Nieuwpoort	10	26	22	48	328	42	370	428	15	305	193	498	1.354	1.658	3.012	3.525
Veurne	15	54	48	102	278	92	370	487	69	1.248	465	1.713	1.747	2.473	4.220	6.002
Arr. Veurne	59	134	133	267	1.459	271	1.730	2.056	127	1.880	1.004	2.884	6.293	7.671	13.964	16.975
WEST-VLAANDEREN	1.361	3.802	3.690	7.492	20.550	4.849	25.399	34.252	3.286	92.477	25.912	118.389	135.499	137.351	272.850	394.525

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.1.2: Bezoldigde tewerkstelling naar bedrijfstak, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 31 december 2005 en 31 december 2006.

Bedrijfstak	Nace-Bel	Arr. Brugge		Arr. Diksmuide		Arr. Ieper		Arr. Kortrijk	
		31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06
Landbouw, jacht, bosbouw	01+02	456	449	166	192	394	378	585	582
Visserij	05	47	56	0	0	0	0	0	0
Primaire sector		503	505	166	192	394	378	585	582
Metaal	27t/m35	7.918	7.795	729	709	3.174	3.109	9.949	9.690
Textiel	17	256	244	39	46	983	916	9.074	8.564
Hout	20	33	15	64	71	166	171	1.115	1.060
Confectie en bont	18	143	166	28	12	55	44	695	660
Leder	191+192	0	4	0	0	18	16	1	1
Schoenen	193	7	7	0	0	0	0	3	0
Voeding	151t/m158	1.792	1.829	403	439	2.133	2.323	2.675	2.672
Drank	159	471	406	0	0	62	61	163	128
Tabak	16	52	55	128	128	60	64	110	107
Vervaardiging niet-metaalhoudende producten, exclusief glas	26-261	395	397	211	216	248	271	878	977
Glas	261	293	277	0	0	0	1	686	642
Uitgeverijen, drukkerijen	22	1.000	999	65	62	98	94	709	700
Papier en karton	21	32	41	47	42	127	132	380	380
Chemische nijverheid (incl. vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels)	24	264	261	7	5	781	742	1.004	918
Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	23	0	0	0	0	0	0	0	0
Rubber- en kunststofnijverheid	25	142	103	83	83	121	132	1.318	1.423
Winning van energiehoudende delfstoffen	10+11+12	0	0	0	0	0	0	0	0
Winning van niet-energiehoudende delfstoffen	13+14	0	0	0	0	0	0	0	0
Recuperatie en recycling	37	34	41	10	9	2	5	125	118
Elektriciteit, gas, water	40+41	569	577	31	30	194	210	538	641
Vervaardiging van meubelen - overige industrie	36	880	872	342	317	543	489	2.097	2.123
Industrie		14.281	14.089	2.187	2.169	8.765	8.780	31.520	30.804
Bouw	45	4.381	4.590	1.144	1.154	2.181	2.276	7.783	7.989
Secundaire sector		18.662	18.679	3.331	3.323	10.946	11.056	39.303	38.793
Verkoop en reparatie van auto's en motorrijwielen; kleinhandel in motorbrandstoffen	50	1.274	1.256	282	293	527	539	1.667	1.684
Groothandel en handelsbemiddeling	51	3.286	3.427	505	497	964	1.029	6.501	6.713
Kleinhandel	52	6.796	6.967	672	641	1.555	1.531	5.633	5.614
Hotels en restaurants	55	5.754	5.915	269	231	1.014	993	2.728	2.837
Vervoer, opslag en communicatie	60t/m64	6.555	6.988	771	724	1.372	1.416	4.634	4.704
Financiële instellingen	65	1.064	1.187	134	154	318	346	1.273	1.489
Verzekeringswezen	66	10	9	5	5	1	1	63	37
Hulpbedrijven i.v.m. financiële instellingen	67	278	299	70	70	100	117	388	372
Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven	70t/m74	9.250	10.257	550	684	2.188	2.457	10.936	12.543
Openbaar bestuur	75	11.934	12.275	635	658	2.156	2.135	5.253	5.354
Onderwijs	80	9.725	9.659	1.376	1.329	2.814	2.812	10.239	10.168
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	85	17.109	17.353	1.826	1.885	5.486	5.555	15.784	16.587
Gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten	90t/m93	4.157	4.469	344	333	1.049	985	3.051	3.077
Particuliere huishoudens met werknemers, overige diensten	95+99	106	115	24	29	32	35	67	83
Tertiaire sector		35.403	37.725	3.349	3.384	8.337	8.731	34.918	37.104
Quartaire sector		41.895	42.451	4.114	4.149	11.239	11.220	33.299	34.158
Handel en diensten		77.298	80.176	7.463	7.533	19.576	19.951	68.217	71.262
Slecht gedefinieerde activiteiten	989	0	0	0	0	0	0	0	0
ALGEMEEN TOTAAL		96.463	99.360	10.960	11.048	30.916	31.385	108.105	110.637

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Arr. Oostende		Arr. Roeselare		Arr. Tielt		Arr. Veurne		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest		Rijk	
31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06	31-12-05	31-12-06
151	148	750	750	575	581	107	125	3.184	3.205	16.016	15.182	20.770	20.127
27	23	0	0	0	0	3	2	77	81	85	86	128	137
178	171	750	750	575	581	110	127	3.261	3.286	16.101	15.268	20.898	20.264
1.960	2.109	6.237	6.248	1.450	1.585	474	477	31.891	31.722	164.173	164.989	240.171	240.737
129	125	508	516	4.720	4.547	62	60	15.771	15.018	27.446	26.341	30.763	29.488
58	61	214	502	2.002	1.742	17	22	3.669	3.644	8.201	8.271	11.444	11.567
6	7	171	141	627	613	3	3	1.728	1.646	5.240	4.884	6.438	6.025
20	22	5	5	0	0	0	0	44	48	926	892	1.189	1.144
0	0	24	22	4	4	0	0	38	33	256	232	321	266
859	919	3.753	3.869	1.826	1.759	1.242	1.150	14.683	14.960	57.175	56.914	79.122	79.134
4	4	97	101	46	46	2	1	845	747	6.903	6.774	10.439	10.100
0	0	2	4	0	0	0	0	352	358	1.671	1.605	1.866	1.817
274	272	211	252	381	408	20	35	2.618	2.828	13.325	13.819	20.988	21.054
9	7	336	307	1	0	0	0	1.325	1.234	3.460	3.254	9.647	9.190
162	172	1.284	1.357	339	335	21	23	3.678	3.742	18.755	18.323	28.777	28.328
1	0	136	161	141	145	0	0	864	901	10.225	9.911	14.419	14.003
385	379	203	209	550	517	0	0	3.194	3.031	47.031	46.155	70.324	70.521
0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	4.019	4.069	4.477	4.487
43	45	1.110	1.105	1.437	1.439	2	2	4.256	4.332	19.312	19.748	24.061	24.366
0	0	7	6	0	0	0	0	7	6	12	10	88	88
1	0	1	1	0	0	0	0	2	1	471	445	3.380	3.165
85	71	265	258	46	46	6	6	573	554	2.067	2.021	2.991	3.062
86	88	55	51	0	0	46	48	1.519	1.645	11.356	12.064	24.205	25.364
153	174	1.351	1.344	699	654	83	53	6.148	6.026	17.297	16.845	20.059	19.566
4.235	4.456	15.970	16.459	14.269	13.840	1.978	1.880	93.205	92.477	419.321	417.566	605.169	603.472
1.990	2.065	3.983	4.194	2.545	2.640	920	1.004	24.927	25.912	120.028	125.080	196.417	205.765
6.225	6.521	19.953	20.653	16.814	16.480	2.898	2.884	118.132	118.389	539.349	542.646	801.586	809.237
461	450	929	920	311	333	211	221	5.662	5.696	35.048	35.889	59.391	60.795
1.396	1.412	2.365	2.469	1.325	1.442	469	484	16.811	17.473	120.159	123.570	182.163	185.421
2.980	3.044	2.980	3.176	1.235	1.235	1.545	1.534	23.396	23.742	129.245	130.568	229.661	231.385
2.972	2.981	1.043	1.042	327	314	1.800	1.752	15.907	16.065	65.514	65.017	114.543	115.158
4.365	4.259	2.740	2.866	1.336	1.326	534	527	22.307	22.810	149.879	152.567	257.781	258.596
519	502	767	822	286	329	225	265	4.586	5.094	29.273	32.635	87.862	88.738
15	13	41	37	1	1	0	0	136	103	7.149	6.947	24.986	24.523
87	95	191	175	99	101	53	57	1.266	1.286	7.473	7.687	16.268	16.572
3.790	4.111	5.274	6.103	1.739	1.991	1.273	1.308	35.000	39.454	239.720	261.718	400.182	432.897
3.727	3.782	1.897	1.928	879	930	2.505	2.664	28.986	29.726	150.664	153.710	376.137	381.675
3.724	3.756	4.406	4.553	1.831	1.791	1.770	1.761	35.885	35.829	201.558	202.372	382.311	380.769
6.272	6.321	8.894	8.935	2.857	2.917	2.762	2.726	60.990	62.279	279.598	285.406	485.583	499.950
1.537	1.602	1.382	1.373	437	438	632	645	12.589	12.922	67.067	68.503	142.512	144.848
19	31	44	46	11	12	23	20	326	371	1.651	1.809	6.131	5.534
16.867	17.183	16.632	17.879	6.795	7.200	6.258	6.293	128.559	135.499	794.676	827.819	1.388.915	1.430.223
14.997	15.176	16.321	16.566	5.879	5.960	7.544	7.671	135.288	137.351	689.322	700.579	1.376.596	1.396.638
31.864	32.359	32.953	34.445	12.674	13.160	13.802	13.964	263.847	272.850	1.483.998	1.528.398	2.765.511	2.826.861
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	913	888
38.267	39.051	53.656	55.848	30.063	30.221	16.810	16.975	385.240	394.525	2.039.448	2.086.316	3.588.908	3.657.250

Tabel 4.1.3: Aantal vestigingen en bezoldigde tewerkstelling naar grootteklaas, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

Arrondissement	Minder dan 50 tewerkgestelden				50-200 tewerkgestelden				200 tewerkgestelden en meer				Totaal	
	Vestigingen		Tewerkstelling		Vestigingen		Tewerkstelling		Vestigingen		Tewerkstelling		Mannen	Vrouwen
	a.c.	Aandeel in totaal (in %)	a.c.	Aandeel in totaal (in %)	a.c.	Aandeel in totaal (in %)	a.c.	Aandeel in totaal (in %)	a.c.	Aandeel in totaal (in %)	a.c.	Aandeel in totaal (in %)		
Brugge	8.305	96,2	43.780	44,1	265	3,1	23.899	24,1	60	0,7	31.681	31,9	8.630	99.360
Diksmuide	1.269	96,4	6.775	61,3	46	3,5	3.823	34,6	1	0,1	450	4,1	1.316	11.048
Ieper	2.617	95,6	14.142	45,1	101	3,7	9.498	30,3	20	0,7	7.745	24,7	2.738	31.385
Kortrijk	7.722	94,6	48.478	43,8	367	4,5	33.401	30,2	70	0,9	28.758	26,0	8.159	110.637
Oostende	3.954	96,7	18.779	48,1	108	2,6	10.250	26,2	26	0,6	10.022	25,7	4.088	39.051
Roeselare	4.390	95,3	26.587	47,6	179	3,9	15.731	28,2	36	0,8	13.530	24,2	4.605	55.848
Tielt	2.545	95,7	14.633	48,4	100	3,8	9.337	30,9	15	0,6	6.251	20,7	2.660	30.221
Veurne	2.000	97,3	9.453	55,7	49	2,4	4.494	26,5	7	0,3	3.028	17,8	2.056	16.975
WEST-VLAANDEREN	32.802	95,8	182.627	46,3	1.215	3,5	110.433	28,0	235	0,7	101.465	25,7	34.252	394.525
VLAAMS GEWEST	147.526	95,2	886.625	42,5	6.127	4,0	561.018	26,9	1.303	0,8	638.673	30,6	154.956	2.086.316
RIJK	251.233	95,3	1.468.243	40,1	9.964	3,8	921.097	25,2	2.437	0,9	1.267.910	34,7	263.634	3.657.250

Bron: RSZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.1.4: Zelfstandigen en helpers [a] naar sector en geslacht, gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2007.

Gemeente	PRIMAIRE SECTOR				INDUSTRIE				BOUW				TERTIAIRE SECTOR				QUARTAIRE SECTOR				ONGEKEND				TOTAAL			
	Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen	
	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)	Totaal	Aandeel in totaal (in %)
Beerem	234	12,9	363	56	29	85	139	28	167	44,1	306	74,7	51	30	81	15	933	525	1.458									
Blankenberge	36	18	54	40	27	67	76	26	102	630	478	1.108	65	36	101	4	851	587	1.438									
Brugge	241	139	380	283	171	454	544	117	661	3.678	2.508	6.186	536	365	901	36	27	63	3.327	8.645								
Damme	216	107	323	55	25	80	139	33	172	447	296	743	54	43	97	8	919	507	1.426									
Jabbeke	183	107	290	56	23	79	122	21	143	490	343	833	69	53	122	6	4	10	926	551	1.477							
Knokke-Heist	145	81	226	167	77	244	289	91	380	1.923	1.216	3.139	252	150	402	28	6	34	2.804	1.621	4.425							
Oostkamp	258	130	388	107	34	141	237	45	282	684	499	1.183	88	55	143	10	3	13	1.384	766	2.150							
Torhout	173	109	282	69	33	102	187	38	225	563	421	984	68	54	122	10	4	14	1.070	659	1.729							
Zedelgem	210	130	340	100	41	141	223	44	267	679	473	1.152	66	57	123	13	5	18	1.291	750	2.041							
Zuilenkerke	92	53	145	9	5	14	27	9	36	138	87	225	18	8	26	0	1	1	284	163	447							
Arr. Brugge	1.788	1.003	2.791	942	465	1.407	1.983	452	2.435	9.673	6.627	16.300	1.267	851	2.118	127	58	185	15.780	9.456	25.236							
Diksmuide	394	217	611	64	29	93	140	42	182	535	371	906	47	25	72	4	8	1.184	688	1.872								
Houthulst	195	120	315	49	10	59	59	12	71	225	187	412	26	18	44	0	3	554	350	904								
Koekelare	181	115	296	34	14	48	82	14	96	222	167	389	24	12	36	0	2	543	324	867								
Kortemark	235	136	371	59	30	89	138	28	166	343	253	596	31	27	58	2	2	808	476	1.284								
Lo-Reninge	179	110	289	15	8	23	27	8	35	112	97	209	13	8	21	2	1	348	232	580								
Arr. Diksmuide	1.184	698	1.882	221	91	312	446	104	550	1.437	1.075	2.512	141	90	231	8	12	20	3.437	2.070	5.507							
Heuvelland	278	159	437	35	13	48	70	20	90	253	216	469	17	15	32	1	0	654	423	1.077								
Ieper	380	245	625	140	42	182	221	57	278	935	698	1.633	152	104	256	3	4	1.831	1.150	2.981								
Langemark-Poelkapelle	235	132	367	28	17	45	71	16	87	197	164	361	14	21	35	0	0	545	350	895								
Mesen	14	3	17	2	0	2	7	5	12	18	20	38	0	0	0	0	1	41	29	70								
Poperinge	407	239	646	82	26	108	139	29	168	524	439	963	50	30	80	3	1	1.205	764	1.969								
Vleteren	129	75	204	21	5	26	26	7	33	114	84	198	10	8	18	1	2	301	180	481								
Wervik	161	95	256	61	28	89	106	20	126	394	323	717	49	32	81	0	0	771	498	1.269								
Zonnebeke	268	182	450	60	23	83	102	27	129	349	254	603	38	29	67	3	2	820	517	1.337								
Arr. Ieper	1.872	1.130	3.002	429	154	583	742	181	923	2.784	2.198	4.982	330	239	569	11	9	20	6.168	3.911	10.079							

Anzegem	148	65	213	88	29	117	122	21	143	463	328	791	43	37	80	1	0	1	865	480	1 345
Avelgem	59	33	92	20	6	26	75	12	87	241	216	457	24	23	47	0	2	2	419	292	711
Deerlijk	76	39	115	72	19	91	89	16	105	385	256	641	32	29	61	2	1	3	656	360	1 016
Harelbeke	91	52	143	109	40	149	230	40	270	709	513	1 222	71	48	119	1	3	4	1 211	696	1 907
Kortrijk	227	115	342	346	133	479	455	90	545	2 598	1 669	4 267	380	238	618	3	2	5	4 009	2 247	6 256
Kuurne	28	25	53	74	23	97	145	26	171	382	265	647	22	33	55	1	1	2	652	373	1 025
Lendelede	70	34	104	38	7	45	56	9	65	184	133	317	15	10	25	0	0	0	363	193	556
Menen	111	52	163	125	48	173	183	34	217	879	647	1 526	89	65	154	2	2	4	1 389	848	2 237
Spierie-Helkijn	20	11	31	9	5	14	11	4	15	62	43	105	5	5	10	0	0	0	107	68	175
Waregem	159	82	241	238	61	299	299	56	355	1 250	820	2 070	104	94	198	6	2	8	2 056	1 115	3 171
Wevelgem	116	67	183	136	45	181	245	40	285	863	598	1 461	80	72	152	4	0	4	1 444	822	2 266
Zwevegem	177	80	257	106	37	143	172	29	201	679	487	1 166	77	64	141	0	0	0	1 211	697	1 908
Arr. Kortrijk	1 282	655	1 937	1 361	453	1 814	2 082	377	2 459	8 695	5 975	14 670	942	718	1 660	20	13	33	14 382	8 191	22 573
Bredene	16	15	31	24	11	35	81	17	98	349	272	621	31	22	53	3	1	4	504	338	842
De Haan	69	44	113	33	18	51	77	26	103	514	405	919	58	53	111	2	2	4	753	548	1 301
Gistel	103	65	168	42	19	61	94	16	110	314	257	571	43	33	76	2	2	4	598	392	990
Ichtegem	204	112	316	51	23	74	139	27	166	388	300	688	36	23	59	4	2	6	822	487	1 309
Middelkerke	140	74	214	53	34	87	93	35	128	685	517	1 202	46	33	79	3	0	3	1 020	693	1 713
Oostende	49	56	105	157	77	234	252	65	317	1 830	1 245	3 075	252	137	389	9	9	18	2 549	1 589	4 138
Oudenburg	95	53	143	25	13	38	61	19	80	254	222	476	38	17	55	1	1	2	474	325	799
Arr. Oostende	676	419	1 095	385	195	580	797	205	1 002	4 334	3 218	7 552	504	318	822	24	17	41	6 720	4 372	11 092
Hooghelede	233	112	345	28	16	44	74	18	92	306	199	505	40	28	68	1	3	4	682	376	1 058
Ingelmunster	99	48	147	64	18	82	128	25	153	317	225	542	21	16	37	1	1	2	630	333	963
Izegem	112	76	188	154	35	189	225	45	270	826	539	1 365	87	66	153	3	3	6	1 407	764	2 171
Ledegem	135	62	197	53	21	74	104	21	125	324	231	555	27	17	44	1	1	2	644	353	997
Lichtenvelde	145	88	233	36	9	45	75	18	93	241	175	416	27	20	47	0	1	1	524	311	835
Moorslede	173	94	267	48	22	70	103	25	128	353	262	615	27	14	41	3	0	3	707	417	1 124
Roeselare	245	155	400	243	92	335	385	85	470	1 855	1 193	3 048	204	155	359	12	4	16	2 944	1 684	4 628
Staden	302	207	509	68	22	90	104	30	134	356	231	587	27	25	52	1	1	2	858	516	1 374
Arr. Roeselare	1 444	842	2 286	694	235	929	1 198	267	1 465	4 578	3 055	7 633	460	341	801	22	14	36	8 396	4 754	13 150
Ardoore	203	119	322	50	15	65	99	25	124	299	209	508	34	24	58	3	2	5	688	394	1 082
Dentergem	125	68	193	51	16	67	87	16	103	256	208	464	21	17	38	1	0	1	541	325	866
Meulebeke	183	112	295	66	25	91	123	25	148	357	269	626	29	29	58	3	0	3	761	460	1 221
Oostrozebeke	82	46	128	54	9	63	85	16	101	258	175	433	13	19	32	2	1	3	494	266	760
Pittem	194	129	323	44	8	52	98	16	114	232	151	383	20	11	31	2	0	2	590	315	905
Ruislede	142	82	224	25	13	38	57	14	71	177	127	304	12	14	26	0	1	1	413	251	664
Tielt	356	202	558	96	36	132	176	38	214	631	446	1 077	74	63	137	3	2	5	1 336	787	2 123
Wilsbeke	63	32	95	65	14	79	83	12	95	326	171	497	24	20	44	1	1	2	562	250	812
Wingene	341	210	551	85	29	114	198	36	234	450	321	771	39	38	77	3	0	3	1 116	634	1 750
Arr. Tielt	1 689	1 000	2 689	536	165	701	1 006	198	1 204	2 986	2 077	5 063	266	235	501	18	7	25	6 501	3 682	10 183
Alveringem	233	116	349	23	9	32	31	15	46	163	145	308	15	10	25	0	1	1	465	296	761
De Panne	21	18	39	26	20	46	59	19	78	386	280	666	25	19	44	3	4	7	520	360	880
Koksijde	68	43	111	102	56	158	143	27	170	1 025	670	1 695	135	77	212	4	3	7	1 477	876	2 353
Nieuwpoort	63	36	99	32	12	44	70	28	98	451	325	776	34	26	60	4	3	7	654	430	1 084
Veurne	210	102	312	46	24	70	91	29	120	354	270	624	44	35	79	0	1	1	745	461	1 206
Arr. Veurne	595	315	910	229	121	350	394	118	512	2 379	1 690	4 069	253	167	420	11	12	23	3 861	2 423	6 284
WEST-VLAANDEREN	10 530	6 062	16 592	4 797	1 879	6 676	8 648	1 902	10 550	36 866	25 915	62 781	4 163	2 959	7 122	241	142	383	65 245	38 859	104 104
VLAAMS GEWEST	32 251	16 567	48 818	16 881	6 135	23 016	37 171	5 926	43 097	181 418	111 761	293 179	21 573	16 944	38 517	1 032	646	1 678	290 326	157 979	448 305

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief zelfstandigen in bijberoep.
Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.1.5: Aantal zelfstandigen en helpers (a) naar sector en geslacht in West-Vlaanderen, 31 december 2006 en 31 december 2007.

Sector	Nace-Bel	31 december 2006				31 december 2007				Evolutie 2006-2007 (in %)				Aandeel mannen en vrouwen in totaal per sector (2007) (in %)	
		Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal		
Landbouw, jacht, bosbouw	01+02	10.722	6.236	16.958	10.485	6.051	16.536	-2,2	-3,0	-2,5	63,4	36,6			
Visserij	05	61	11	72	45	11	56	-26,2	0,0	-22,2	80,4	19,6			
Primaire sector		10.783	6.247	17.030	10.530	6.062	16.592	-2,3	-3,0	-2,6	63,5	36,5			
Metaal	27t/m35	1.052	198	1.250	1.005	202	1.207	-4,5	2,0	-3,4	83,3	16,7			
Textiel	17	433	139	572	408	138	546	-5,8	-0,7	-4,5	74,7	25,3			
Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	247	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Hout	20	353	133	486	363	145	508	2,8	9,0	4,5	71,5	28,5			
Vervaardiging van meubelen	361	245	22	267	214	19	233	-12,7	-13,6	-12,7	91,8	8,2			
Confectie	18t+182	370	255	625	389	251	640	5,1	-1,6	2,4	60,8	39,2			
Bont	183	6	0	6	5	0	5	-16,7	0,0	-16,7	100,0	0,0			
Leder	19t+192	44	9	53	42	7	49	-4,5	-22,2	-7,5	85,7	14,3			
Schoenen	193	27	3	30	26	2	28	-3,7	-33,3	-6,7	92,9	7,1			
Voeding	151t/m158	1.244	720	1.964	1.156	699	1.855	-7,1	-2,9	-5,5	62,3	37,7			
Drank	159	20	3	23	18	3	21	-10,0	0,0	-8,7	85,7	14,3			
Tabak	16	2	2	4	2	1	3	0,0	-50,0	-25,0	66,7	33,3			
Vervaardiging niet-metaalhoudende producten, exclusief glas	26-261	287	59	346	332	65	397	15,7	10,2	14,7	83,6	16,4			
Glas	261	16	7	23	14	6	20	-12,5	-14,3	-13,0	70,0	30,0			
Uitgeverijen, drukkerijen	22	451	188	639	432	188	620	-4,2	0,0	-3,0	69,7	30,3			
Papier- en karton	21	100	66	166	98	69	167	-2,0	4,5	0,6	58,7	41,3			
Chemische nijverheid	24-247	31	12	43	29	12	41	-6,5	0,0	-4,7	70,7	29,3			
Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	23	2	0	2	2	0	2	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0			
Rubber- en kunststofnijverheid	25	6	1	7	6	1	7	0,0	0,0	0,0	85,7	14,3			
Winning van energiehoudende delstoffen	10+11+12	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Winning van niet-energiehoudende delstoffen	13+14	7	1	8	5	1	6	-28,6	0,0	-25,0	83,3	16,7			
Recuperatie en recycling	37	74	5	79	68	5	73	-8,1	0,0	-7,6	93,2	6,8			
Elektriciteit, gas, water	40+41	94	46	140	98	43	141	4,3	-6,5	0,7	69,5	30,5			
Overige industrie	36-361	90	24	114	85	22	107	-5,6	-8,3	-6,1	79,4	20,6			
Industrie		4.954	1.893	6.847	4.797	1.879	6.676	-3,2	-0,7	-2,5	71,9	28,1			
Bouw	45	8.262	1.799	10.061	8.648	1.902	10.550	4,7	5,7	4,9	82,0	18,0			
Secundaire sector		13.216	3.692	16.908	13.445	3.781	17.226	1,7	2,4	1,9	78,1	21,9			
Verkoop en reparatie van auto's en motorrijwielen; kleinhandel in motorbrandstoffen	50	4.320	1.692	6.012	4.470	1.695	6.165	3,5	0,2	2,5	72,5	27,5			
Groothandel en handelsbemiddeling	51	2.698	1.159	3.857	2.618	1.166	3.784	-3,0	0,6	-1,9	69,2	30,8			
Kleinhandel	52	10.418	8.405	18.823	10.536	8.324	18.860	1,1	-1,0	0,2	55,9	44,1			
Hotels en restaurants	55	5.692	4.849	10.541	5.721	4.812	10.533	0,5	-0,8	-0,1	54,3	45,7			
Vervoer, opslag en communicatie	60t/m64	3.034	1.340	4.374	3.141	1.394	4.535	3,5	4,0	3,7	69,3	30,7			
Financiële instellingen	65	295	157	452	277	147	424	-6,1	-6,4	-6,2	65,3	34,7			
Verzekeringswezen	66	194	88	282	182	86	268	-6,2	-2,3	-5,0	67,9	32,1			
Hulpbedrijven i.v.m. financiële instellingen	67	624	286	910	624	282	906	0,0	-1,4	-0,4	68,9	31,1			
Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven	70t/m74	7.558	3.737	11.295	7.834	3.849	11.683	3,7	3,0	3,4	67,1	32,9			
Openbaar bestuur	75	38	10	48	34	8	42	-10,5	-20,0	-12,5	81,0	19,0			
Onderwijs	80	113	127	240	112	141	253	5,4	11,0	5,4	44,3	55,7			
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	85	3.137	2.234	5.371	3.135	2.247	5.382	-0,1	0,6	0,2	58,2	41,8			
Gemeenschapsovereenkomsten, sociaal-culturele en persoonlijke diensten	90t/m93	2.309	4.607	6.916	2.341	4.720	7.061	1,4	2,5	2,1	33,2	66,8			
Particuliere huishoudens met werknemers, overige diensten	95+99	4	3	7	4	3	7	0,0	0,0	0,0	57,1	42,9			
Tertiaire sector		36.269	25.763	62.032	36.866	25.915	62.781	1,6	0,6	1,2	58,7	41,3			
Quartaire sector		4.165	2.931	7.096	4.163	2.959	7.122	0,0	1,0	0,4	58,5	41,5			
Handel en diensten		40.434	28.694	69.128	41.029	28.874	69.903	1,5	0,6	1,1	58,7	41,3			
Slecht gedefinieerde activiteiten	989	254	145	399	241	142	383	-5,1	-2,1	-4,0	62,9	37,1			
ALGEMEEN TOTAAL		64.687	38.778	103.465	65.245	38.859	104.104	0,9	0,2	0,6	62,7	37,3			

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.2.1: Werkloosheid en werkloosheidsdruk naar geslacht, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.

Gemeente	MANNEN				VROUWEN				TOTAAL			
	NWWZ (a)	Ouderen (b)	NWWZ+ ouderen	Werkloos- heidsdruk (c)	NWWZ (a)	Ouderen (b)	NWWZ+ ouderen	Werkloos- heidsdruk (c)	NWWZ (a)	Ouderen (b)	NWWZ+ ouderen	Werkloos- heidsdruk (c)
Beernem	97	36	133	2,7 %	121	53	174	4,0 %	218	89	307	3,3 %
Blankenberge	366	160	526	9,4 %	388	161	549	9,9 %	754	321	1.075	9,7 %
Brugge	1.374	498	1.872	5,2 %	1.339	468	1.807	5,0 %	2.713	967	3.680	5,1 %
Damme	76	43	119	3,5 %	94	46	140	4,2 %	170	89	259	3,8 %
Jabbeke	81	40	121	2,8 %	131	42	173	4,1 %	212	83	295	3,5 %
Knokke-Heist	321	169	490	5,0 %	372	195	567	5,7 %	693	363	1.056	5,3 %
Oostkamp	142	91	233	3,3 %	230	132	362	5,3 %	372	223	595	4,3 %
Torhout	164	77	241	3,8 %	238	107	345	5,7 %	402	183	585	4,7 %
Zedelgem	151	68	219	3,1 %	228	105	333	4,9 %	379	173	552	4,0 %
Zuienkerke	18	11	29	3,1 %	30	10	40	4,6 %	48	21	69	3,9 %
Arr. Brugge	2.790	1.194	3.984	4,7 %	3.171	1.318	4.489	5,3 %	5.961	2.512	8.473	5,0 %
Diksmuide	122	55	177	3,6 %	158	53	211	4,5 %	280	108	388	4,0 %
Houthulst	87	40	127	4,4 %	98	38	136	4,9 %	185	78	263	4,7 %
Koekelare	72	21	93	3,4 %	100	39	139	5,6 %	172	60	232	4,5 %
Kortemark	90	41	131	3,5 %	110	55	165	4,6 %	200	96	296	4,0 %
Lo-Reninge	23	7	30	3,1 %	22	5	27	2,9 %	45	12	57	3,0 %
Arr. Diksmuide	394	163	557	3,6 %	488	190	678	4,7 %	882	353	1.235	4,1 %
Heuvelland	68	26	94	3,6 %	93	29	122	5,2 %	161	55	216	4,4 %
Ieper	417	124	541	5,0 %	475	182	657	6,3 %	892	306	1.198	5,6 %
Langemark-Poelkapelle	48	37	85	3,5 %	84	33	117	5,2 %	132	70	202	4,3 %
Mesen	16	2	18	5,8 %	19	8	27	9,2 %	35	10	45	7,5 %
Poperinge	172	69	241	4,0 %	244	99	343	5,9 %	416	168	584	4,9 %
Vleteren	26	11	37	3,2 %	34	13	47	4,4 %	60	23	83	3,8 %
Wervik	198	86	284	5,2 %	285	146	431	8,1 %	483	232	715	6,7 %
Zonnebeke	56	30	86	2,3 %	128	59	187	5,3 %	184	89	273	3,7 %
Arr. Ieper	1.001	385	1.386	4,2 %	1.362	567	1.929	6,2 %	2.363	952	3.315	5,2 %
Anzegem	89	38	127	2,9 %	145	53	198	4,7 %	234	91	325	3,8 %
Avelgem	95	34	129	4,3 %	131	66	197	6,8 %	226	100	326	5,5 %
Deerlijk	69	27	96	2,8 %	114	62	176	5,1 %	183	89	272	3,9 %
Harelbeke	265	74	339	4,0 %	330	131	461	5,7 %	595	205	800	4,8 %
Kortrijk	1.104	285	1.389	6,1 %	1.090	338	1.428	6,5 %	2.194	623	2.817	6,3 %
Kuurne	131	39	170	4,3 %	141	75	216	5,7 %	272	114	386	5,0 %
Lendelede	36	12	48	2,8 %	57	34	91	5,6 %	93	46	139	4,1 %
Menen	471	150	621	6,3 %	566	193	759	7,8 %	1.037	343	1.380	7,0 %
Spiere-Helkijn	32	10	42	6,8 %	38	12	50	8,1 %	70	22	92	7,4 %
Waregem	308	101	409	3,6 %	459	153	612	5,5 %	767	253	1.020	4,5 %
Wevelgem	244	84	328	3,4 %	352	171	523	5,5 %	596	255	851	4,4 %
Zwevegem	182	65	247	3,3 %	263	106	369	5,1 %	445	172	617	4,2 %
Arr. Kortrijk	3.026	917	3.943	4,5 %	3.686	1.395	5.081	6,0 %	6.712	2.312	9.024	5,3 %
Bredene	232	63	295	5,8 %	212	60	272	5,6 %	444	123	567	5,7 %
De Haan	147	96	243	6,7 %	185	91	276	7,5 %	332	187	519	7,1 %
Gistel	111	30	141	4,0 %	139	37	176	5,1 %	250	68	318	4,6 %
Ichtegem	119	63	182	4,2 %	159	66	225	5,5 %	278	129	407	4,8 %
Middelkerke	234	147	381	7,0 %	251	132	383	7,3 %	485	279	764	7,1 %
Oostende	1.447	479	1.926	9,3 %	1.191	419	1.610	8,0 %	2.638	897	3.535	8,7 %
Oudenburg	72	43	115	4,2 %	101	40	141	5,2 %	173	83	256	4,7 %
Arr. Oostende	2.362	923	3.285	7,2 %	2.238	844	3.082	7,0 %	4.600	1.767	6.367	7,1 %
Hooglede	52	17	69	2,2 %	76	33	109	3,7 %	128	50	178	2,9 %
Ingelmunster	72	36	108	3,3 %	135	48	183	5,9 %	207	85	292	4,6 %
Izegem	242	75	317	3,8 %	318	139	457	5,6 %	560	214	774	4,7 %
Ledegem	56	31	87	3,0 %	93	39	132	4,8 %	149	70	219	3,9 %
Lichtervelde	46	23	69	2,6 %	68	41	109	4,3 %	114	64	178	3,5 %
Moorslede	76	39	115	3,4 %	99	54	153	4,8 %	175	93	268	4,1 %
Roeselare	585	163	748	4,2 %	674	202	876	5,1 %	1.259	365	1.624	4,7 %
Staden	44	34	78	2,3 %	80	34	114	3,6 %	124	68	192	2,9 %
Arr. Roeselare	1.173	418	1.591	3,6 %	1.543	590	2.133	5,0 %	2.716	1.008	3.724	4,3 %
Ardoie	44	22	66	2,3 %	89	37	126	4,6 %	133	59	192	3,4 %
Dentergem	60	19	79	3,1 %	81	37	118	4,9 %	141	57	198	4,0 %
Meulebeke	67	34	101	2,9 %	114	44	158	4,8 %	181	78	259	3,8 %
Oostrozebeke	37	27	64	2,7 %	64	38	102	4,5 %	101	66	167	3,6 %
Pittem	31	15	46	2,2 %	61	24	85	4,4 %	92	39	131	3,3 %
Ruiselede	29	15	44	2,7 %	43	13	56	3,8 %	72	28	100	3,2 %
Tielt	144	53	197	3,2 %	186	81	267	4,6 %	330	134	464	3,9 %
Wielsbeke	77	16	93	3,2 %	117	50	167	6,1 %	194	66	260	4,6 %
Wingene	69	36	105	2,5 %	99	62	161	4,1 %	168	98	266	3,3 %
Arr. Tielt	558	238	796	2,8 %	854	386	1.240	4,7 %	1.412	624	2.036	3,7 %
Alveringem	39	14	53	3,4 %	39	14	53	3,9 %	78	28	106	3,6 %
De Panne	200	66	266	9,1 %	182	70	252	8,5 %	382	136	518	8,8 %
Koksijde	223	149	372	5,8 %	259	136	395	6,1 %	482	286	768	6,0 %
Nieuwpoort	146	77	223	6,7 %	160	71	231	6,9 %	306	148	454	6,8 %
Veurne	105	33	138	3,9 %	127	39	166	4,7 %	232	72	304	4,3 %
Arr. Veurne	713	339	1.052	5,9 %	767	330	1.097	6,2 %	1.480	669	2.149	6,1 %
WEST-VLAANDEREN	12.017	4.575	16.592	4,7 %	14.109	5.621	19.730	5,7 %	26.126	10.196	36.322	5,2 %
VLAAMS GEWEST	80.745	27.097	107.842	5,5 %	88.144	28.877	117.021	6,2 %	168.889	55.974	224.863	5,8 %
RIJK	242.542	52.228	294.770	8,8 %	262.323	48.616	310.939	9,4 %	504.865	100.844	605.709	9,1 %

(a) Niet-werkende werkzoekende of EU-definitie. Omvat de werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringaanvraag (WZUA's), de werkzoekenden in wachtlijd (schoolverlaters), de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden.

(b) Ouderen zijn uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die minstens 58 jaar zijn en die vrijwillig afstand hebben genomen van hun inschrijving als werkzoekende (of die minstens 50 jaar zijn en een beroepsverleden van minstens 38 jaar hebben én minstens één jaar werkloos zijn).

(c) Werkloosheidsdruk: verhouding van de NWWZ+ouderen ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking (18 tot 64 jaar).

Bron: VDAB, RVA en FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.2.2: Aantal niet-werkende werkzoekenden (mannen en vrouwen) naar leeftijd, werkloosheidsduur en studieniveau, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2007-2008 [a].

Leeftijdsklasse	Brugge		Diksmuide		Ieper		Kortrijk	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
-18 jr	67	90	25	21	46	53	181	186
18 - 19 jr	288	271	68	65	148	134	369	353
20 - 24 jr	988	853	156	145	373	353	1.075	1.005
25 - 29 jr	684	646	91	93	243	248	816	783
30 - 34 jr	568	501	71	65	197	193	597	570
35 - 39 jr	594	538	85	76	215	199	631	567
40 - 44 jr	640	601	80	78	236	209	726	668
45 - 49 jr	681	632	115	105	320	282	767	688
50 - 54 jr	1.151	1.052	154	140	505	439	1.250	1.116
55 - 59 jr	612	709	72	92	180	238	619	721
60 jr en +	83	65	6	5	17	14	64	53
TOTAAL	6.356	5.958	923	885	2.480	2.362	7.095	6.710

Werkloosheidsduur	Brugge		Diksmuide		Ieper		Kortrijk	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
-3m	1.751	1.756	274	278	657	672	1.763	1.780
3m - 6m	889	877	135	133	338	326	939	943
6m - 1j	918	905	142	135	364	367	1.048	1.059
1j - 2j	843	746	122	110	348	332	1.082	919
2j - 3j	721	352	91	51	320	153	907	522
3j - 4j	426	450	58	59	174	198	522	556
4j - 5j	280	274	37	40	96	111	337	329
5j +	529	598	65	77	183	204	496	601
TOTAAL	6.357	5.958	924	883	2.480	2.363	7.094	6.709

Studieniveau	Brugge		Diksmuide		Ieper		Kortrijk	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Lager onderwijs + 1e graad sec.	1.545	1.430	252	233	675	615	2.095	1.926
Middenstandsonderwijs	177	165	31	31	62	67	144	143
Deeltijds beroepssecundair	80	76	17	15	52	63	372	385
2e graad sec. algemeen	101	97	9	8	13	14	53	58
2e graad sec. beroeps	937	939	183	177	447	466	962	950
2e graad sec. technisch	376	364	49	57	172	153	362	349
2e graad sec. kunst	13	16	2	1	1	2	4	3
3e graad sec. algemeen	517	461	38	37	99	97	437	416
3e & 4e graad sec. beroeps	839	800	141	145	436	405	926	893
3e graad sec. technisch	671	620	98	87	253	221	716	663
3e graad sec. kunst	57	63	7	6	6	8	29	25
Professionele bachelor [b]	646	571	67	62	194	174	614	555
Academische bachelor [c]	-	9	-	0	-	3	-	13
Master	397	348	29	24	70	77	382	332
TOTAAL	6.356	5.959	923	883	2.480	2.365	7.096	6.711

[a] Totalen kunnen verschillen als gevolg van afrondingen.

[b] Studieniveau 'professionele bachelor' komt overeen met 'hoger onderwijs 1 cyclus' (zie 'West-Vlaanderen sociaaleconomisch, Feiten en Cijfers - editie 2008').

[c] Studieniveau 'academische bachelor' is een nieuwe categorie. Het gaat om nww die de eerste universitaire cyclus van drie jaar hebben afgerond, maar geen vierde of vijfde jaar.

Bron: VDAB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

	Oostende		Roeselare		Tielt		Veurne		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	64	81	57	70	32	32	22	27	494	560	2.191	2.630
	187	209	156	149	74	75	77	72	1.367	1.328	7.833	7.734
	588	594	480	421	232	206	202	194	4.094	3.771	26.819	24.503
	552	503	320	292	143	133	126	144	2.975	2.842	22.589	20.968
	458	431	238	211	102	110	130	125	2.361	2.206	18.044	16.840
	482	459	239	237	121	117	143	136	2.510	2.329	18.144	16.363
	549	495	267	253	137	121	156	147	2.791	2.572	19.036	16.874
	576	536	299	252	173	152	175	171	3.106	2.818	20.149	17.661
	824	754	569	519	311	263	259	238	5.023	4.521	29.526	26.803
	422	506	230	288	154	192	191	199	2.480	2.945	14.501	17.202
	37	30	23	24	11	12	36	29	277	232	1.565	1.310
	4.739	4.598	2.878	2.716	1.490	1.413	1.517	1.482	27.478	26.124	180.397	168.888

	Oostende		Roeselare		Tielt		Veurne		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	1.235	1.257	786	805	392	416	413	451	7.271	7.414	44.399	44.994
	693	691	366	398	180	188	219	235	3.759	3.789	24.709	24.557
	698	751	376	412	188	187	209	227	3.943	4.043	27.169	27.658
	630	620	376	318	164	155	210	174	3.777	3.375	26.458	23.147
	496	286	378	161	200	68	177	98	3.289	1.691	20.311	11.766
	314	300	250	230	137	132	99	99	1.978	2.024	12.830	11.664
	213	204	152	154	91	91	61	58	1.268	1.262	8.408	7.937
	459	492	193	238	138	175	127	139	2.190	2.524	16.114	17.169
	4.738	4.601	2.877	2.716	1.490	1.412	1.515	1.481	27.475	26.122	180.398	168.892

	Oostende		Roeselare		Tielt		Veurne		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
	1.371	1.284	767	715	410	383	386	390	7.501	6.977	47.946	45.019
	141	135	62	55	32	31	47	43	696	670	4.404	4.062
	46	57	85	94	39	45	16	19	707	755	2.602	2.827
	76	76	22	21	9	9	33	36	316	319	2.444	2.340
	727	775	515	490	250	255	257	254	4.278	4.305	26.026	25.188
	324	323	153	143	95	92	74	77	1.605	1.558	9.741	9.100
	9	10	2	2	1	1	3	3	35	38	369	367
	379	345	181	176	54	47	133	112	1.838	1.690	14.296	13.065
	622	617	403	387	222	207	202	204	3.791	3.656	25.813	24.253
	424	400	274	262	177	165	165	161	2.778	2.577	17.834	16.288
	35	33	13	13	5	5	7	5	159	158	1.230	1.135
	374	340	260	234	126	113	113	108	2.394	2.156	16.077	14.268
	-	10	-	3	-	2	-	5	-	44	-	385
	211	196	140	122	67	57	80	65	1.376	1.220	11.617	10.593
	4.739	4.601	2.877	2.717	1.487	1.412	1.516	1.482	27.474	26.123	180.399	168.890

Tabel 4.3.1: Kenmerken (in %) van de niet-werkende werkzoekenden, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.

Gemeente	Geslacht		Leeftijd	Scholingsgraad (a)				Werkloosheidsduur					Origine (b)			Arbeidshandicap (c)			Totale aantal nwwz (a.c.)
	Mannen	Vrouwen		25-44 jaar	> 45 jaar	Laag	Midden	Hoog	< 1 jaar	1-2 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar	EU-15	EU-12	Maghreb. /Turken	Andere niet-EU	Nee	Ja	
Beersem	44,5	55,5	20,2	39,4	51,8	31,7	16,5	55,5	14,2	23,4	7,3	95,9	0,5	1,4	2,3	75,7	24,3	218	
Blankenberge	48,5	51,5	18,0	36,3	65,4	28,0	6,6	58,6	13,7	17,1	10,7	93,4	0,5	1,5	4,6	80,4	19,5	754	
Brugge	50,6	49,4	22,0	40,5	50,9	31,7	17,4	60,4	13,0	17,2	9,5	90,1	0,7	2,2	7,0	79,3	20,7	2.713	
Damme	44,7	55,3	21,8	37,1	42,4	37,6	19,4	60,6	13,5	18,2	7,6	97,1	0,6	0,6	1,8	80,6	19,4	170	
Jabbeke	38,2	61,8	19,3	35,4	44,8	35,8	19,3	56,1	12,7	23,6	8,0	98,6	0,0	0,0	0,9	76,9	23,1	212	
Knokke-Heist	46,3	53,7	13,9	37,4	48,8	43,4	38,7	17,9	62,2	10,5	15,3	11,8	90,9	1,2	3,9	4,0	85,4	14,6	693
Oostkamp	38,3	62,0	20,8	33,4	52,6	34,8	12,9	56,1	11,6	21,3	11,3	95,7	0,3	1,3	3,0	77,4	22,9	371	
Torhout	40,8	59,2	23,9	36,6	54,2	34,6	11,2	57,7	11,4	19,2	11,7	94,8	0,0	0,5	4,7	65,2	34,6	402	
Zedelgem	39,8	60,2	21,4	38,0	51,2	30,6	18,2	58,0	10,0	20,8	11,1	95,8	0,3	0,5	3,7	76,0	24,0	379	
Zuienkerke	37,5	62,5	18,8	39,6	50,0	29,2	20,8	54,2	18,8	22,9	4,2	97,9	0,0	0,0	2,1	85,4	12,5	48	
Arr. Brugge	46,8	53,2	20,4	38,4	51,8	32,6	15,6	59,4	12,5	18,1	10,1	92,4	0,6	1,9	5,2	78,7	21,2	5.960	
Diksmuide	43,4	56,2	27,8	35,6	55,5	33,8	10,7	68,3	11,7	14,2	6,0	95,4	0,4	0,4	4,3	81,5	18,5	281	
Houthulst	47,0	53,0	26,5	36,8	62,2	30,8	7,0	58,9	14,1	19,5	9,2	97,3	0,0	1,1	1,1	74,1	26,5	185	
Koekelare	41,9	58,1	23,3	32,0	62,2	29,1	8,7	60,5	10,5	20,9	8,7	95,9	1,2	0,6	1,7	74,4	26,2	172	
Kortemark	45,0	55,0	26,5	37,5	58,0	31,0	11,0	58,5	14,5	15,0	11,5	96,0	0,0	0,0	4,5	75,0	25,0	200	
Lo-Reninge	51,1	48,9	24,4	33,3	62,2	24,4	13,3	55,6	11,1	24,4	13,3	97,8	0,0	0,0	0,0	71,1	28,9	45	
Arr. Diksmuide	44,6	55,3	26,2	35,4	59,1	31,1	9,7	61,9	12,6	17,3	8,8	96,1	0,3	0,5	2,9	76,6	23,7	883	
Heuvelland	42,2	57,8	22,4	39,1	59,0	32,3	9,3	57,1	11,8	21,7	9,9	97,5	0,0	0,6	1,9	82,6	17,4	161	
Leper	46,7	53,3	22,2	38,0	57,5	30,2	12,3	59,3	14,8	17,2	8,7	90,7	0,3	1,5	7,5	78,3	21,7	892	
Langemark-Poelkapelle	36,4	63,6	20,5	34,1	47,0	59,8	33,3	57,6	16,7	18,9	6,1	97,7	0,8	0,0	1,5	75,8	24,2	132	
Mesen	45,7	54,3	31,4	25,7	60,0	28,6	11,4	51,4	20,0	22,9	8,6	94,3	0,0	2,9	2,9	80,0	17,1	35	
Poperinge	41,3	58,7	24,0	33,7	56,5	31,0	12,5	56,0	13,7	23,1	7,5	95,4	0,0	0,5	4,1	79,6	20,7	416	
Vieteren	42,6	55,7	21,3	36,1	54,1	32,8	13,1	57,4	16,4	21,3	4,9	96,7	0,0	0,0	3,3	70,5	27,9	61	
Wervik	41,0	59,0	24,2	36,2	62,7	30,0	7,2	56,7	13,3	20,7	9,3	93,4	0,2	1,0	5,4	79,3	20,9	483	
Zonnebeke	30,4	69,6	21,2	31,5	55,4	33,2	11,4	58,2	12,0	19,0	10,9	96,7	0,0	1,1	2,7	74,5	25,5	184	
Arr. leper	42,3	57,6	22,9	36,0	58,4	30,9	10,7	57,7	14,1	19,7	8,6	93,6	0,2	1,0	5,2	78,4	21,6	2.364	
Anzegem	37,9	61,7	20,0	32,3	54,9	30,2	14,9	52,3	11,1	24,3	12,8	97,4	0,0	1,3	1,3	74,9	25,1	235	
Avelgem	42,0	58,0	21,7	35,8	55,3	34,5	10,2	53,5	11,1	23,9	11,5	94,2	0,0	1,8	4,0	85,0	15,0	226	
Deerlijk	37,7	62,3	23,0	34,4	42,6	55,7	29,5	57,4	10,9	20,8	10,9	94,0	0,5	2,2	3,3	83,6	16,4	183	
Harelbeke	44,6	55,6	23,9	38,0	58,2	29,0	12,8	55,6	14,1	21,9	8,4	85,9	0,5	7,6	6,2	83,3	16,7	594	
Kortrijk	50,3	49,7	22,2	42,4	55,3	28,5	16,2	58,4	15,2	17,3	9,0	71,7	1,3	10,0	17,0	84,9	15,1	2.194	
Kuurne	48,2	51,8	25,7	40,1	53,3	32,7	14,0	60,7	12,9	20,6	5,9	78,7	0,4	5,9	15,1	88,2	11,8	272	
Lendelede	38,7	61,3	22,6	30,1	58,1	30,1	12,9	52,7	12,9	28,0	6,5	95,7	1,1	0,0	4,3	84,9	15,1	93	
Menen	45,4	54,6	23,4	41,3	63,6	27,6	8,8	57,4	13,2	22,9	6,6	83,8	0,4	7,1	8,8	82,3	17,7	1.037	
Spierie-Helkijn	46,4	55,1	30,4	46,4	59,4	30,4	10,1	65,2	13,0	20,3	2,9	95,7	0,0	2,9	1,4	92,8	7,2	69	
Waregem	40,2	59,9	23,0	35,0	56,8	30,8	12,4	51,8	13,6	23,5	11,1	84,1	0,3	11,6	4,2	75,6	24,5	766	
Wevelgem	40,9	59,1	25,0	35,2	54,5	31,7	13,8	54,5	14,8	20,6	10,4	91,3	0,3	1,5	7,0	82,7	17,3	596	
Zwevegem	40,9	59,1	22,9	31,7	53,7	33,3	13,0	56,0	10,6	25,4	8,5	93,3	0,4	2,0	4,3	82,0	17,8	445	
Arr. Kortrijk	45,1	54,9	23,1	38,6	56,8	29,8	13,4	56,4	13,7	21,0	9,0	82,5	0,7	7,1	9,8	82,7	17,3	6.710	
Bredene	52,4	47,9	22,8	40,0	59,8	30,5	9,9	58,5	11,3	18,3	12,2	91,0	0,7	1,6	6,8	82,6	17,4	443	
De Haan	44,3	55,7	17,8	35,5	50,3	34,0	15,7	61,4	13,6	16,9	8,1	94,9	0,3	1,2	3,3	86,7	13,0	332	
Gistel	44,4	55,6	22,8	38,8	58,4	28,8	12,8	59,6	12,8	18,0	10,4	95,2	0,0	0,8	4,0	83,2	16,8	250	
Ichtegem	42,8	57,2	21,6	38,1	62,2	28,4	9,4	54,3	12,2	17,6	15,8	97,5	0,0	0,0	2,5	74,5	25,9	278	
Middelkerke	48,2	51,8	18,8	33,0	59,0	30,7	10,5	58,1	12,4	19,0	10,9	95,5	0,0	1,0	3,7	80,4	19,8	485	
Oostende	54,9	45,1	18,2	44,2	58,0	29,9	12,1	59,2	14,4	16,1	10,3	81,5	0,8	2,3	15,4	81,5	18,5	2.638	
Oudenburg	41,6	58,4	20,8	37,0	53,2	33,5	13,9	54,3	11,6	24,9	9,8	96,0	0,0	0,6	2,9	85,0	15,6	173	
Arr. Oostende	51,4	48,7	19,2	41,1	57,8	30,3	11,9	58,7	13,5	17,2	10,7	87,1	0,5	1,7	10,6	81,6	18,4	4.599	

Hoogte	40,6	59,4	23,4	30,5	46,1	48,4	33,6	17,2	65,6	10,2	21,1	3,9	95,3	0,8	0,8	3,1	82,8	17,2	128
Ingelminster	34,8	65,2	23,2	34,3	42,5	62,3	29,5	8,2	54,1	11,6	23,7	10,6	92,8	0,5	2,9	3,4	77,8	22,7	207
Izegem	43,2	56,8	23,2	34,3	42,7	58,2	30,9	10,7	56,4	12,3	20,2	11,1	90,4	0,5	2,3	6,8	80,9	19,1	560
Ledegem	37,3	62,0	24,0	30,7	44,7	55,3	30,7	14,0	56,7	13,3	19,3	11,3	93,3	0,0	0,7	6,0	82,0	18,0	150
Lichtervelde	40,4	59,6	24,6	36,0	37,7	57,9	26,3	15,8	64,9	9,6	16,7	4,0	94,7	0,9	0,0	3,5	79,8	20,2	114
Moorslede	43,4	56,6	24,6	34,3	41,7	56,0	34,3	9,7	60,0	13,1	23,4	4,0	93,1	1,1	2,3	3,4	76,6	23,4	175
Roeselare	44,5	53,5	23,4	39,9	36,7	54,4	31,1	14,5	60,6	11,8	19,4	8,2	91,8	0,7	4,7	12,9	76,4	23,6	1.259
Staden	35,5	64,5	24,2	33,1	42,7	56,5	27,4	16,1	62,9	7,3	21,0	9,7	94,4	0,8	1,6	4,0	81,5	18,5	124
Arr. Roeselare	43,2	56,8	23,6	36,5	39,9	55,9	30,8	13,2	59,5	11,7	20,2	8,8	87,5	0,7	3,2	8,6	78,4	21,6	2.717
Ardoole	33,1	66,9	21,8	30,1	48,9	61,7	28,6	10,5	54,9	9,0	24,1	13,5	96,2	0,8	1,5	0,8	79,7	20,3	133
Dentergem	42,6	57,4	23,4	34,2	41,8	51,8	35,5	12,8	54,6	9,9	24,2	9,9	95,0	0,0	4,3	0,7	75,9	24,8	141
Meulebeke	37,0	63,0	21,5	34,8	43,6	60,2	30,4	8,8	51,4	8,3	22,1	18,2	90,1	0,0	7,7	1,7	72,9	27,1	181
Oostrozebeke	34,6	63,4	22,8	32,7	45,5	56,4	31,7	11,9	57,4	10,9	18,8	13,9	93,1	0,0	4,0	3,0	83,2	16,8	101
Pittem	33,7	66,3	19,6	35,9	45,7	58,7	30,4	10,9	52,2	10,9	25,0	10,9	94,6	0,0	1,1	5,4	82,6	17,4	92
Ruiselede	40,3	59,7	16,7	37,5	47,2	55,6	27,8	16,7	62,5	13,9	12,5	12,5	98,6	0,0	0,0	2,8	69,4	31,9	72
Tielt	43,6	56,4	22,4	36,7	40,9	57,6	29,1	13,3	57,9	12,1	18,2	11,5	90,0	0,6	1,5	7,9	74,8	25,2	330
Wielebeke	39,7	60,3	24,7	30,9	44,8	63,4	25,8	10,8	52,6	12,9	22,2	12,4	85,6	0,5	10,3	3,6	77,3	22,7	194
Wingene	41,3	59,3	23,4	34,7	42,5	53,3	32,9	14,4	62,3	10,8	18,0	9,6	99,4	0,0	0,0	0,0	71,9	28,1	167
Arr. Tielt	39,5	60,5	22,3	34,4	43,8	57,9	30,0	12,1	56,1	11,0	20,8	12,5	92,6	0,3	3,7	3,4	76,0	24,2	1.411
Alveringem	50,0	50,0	23,1	35,9	41,0	51,3	35,9	14,1	65,4	12,8	16,7	6,4	97,4	0,0	1,3	2,6	82,1	19,2	78
De Panne	52,4	47,6	17,8	39,3	42,9	61,8	29,8	8,4	64,9	12,0	16,2	6,8	91,6	0,5	2,4	5,8	87,2	12,8	382
Koksijde	46,3	53,7	17,8	35,1	47,3	50,0	33,8	16,2	57,1	12,7	18,3	12,2	92,9	0,0	0,8	6,0	86,7	13,3	482
Nieuwpoort	47,6	52,1	20,8	37,8	41,7	59,0	31,3	9,8	62,9	9,4	18,6	9,4	91,9	1,3	1,0	6,2	81,1	18,9	307
Veurne	45,1	54,5	25,8	38,6	36,1	53,2	34,3	12,0	63,9	12,0	15,5	8,2	95,3	0,0	0,4	3,9	79,8	20,2	233
Arr. Veurne	48,1	51,8	20,0	37,3	42,9	55,5	32,5	12,1	61,8	11,7	17,3	9,3	93,0	0,4	1,2	5,5	84,3	15,7	1.482
WEST-VLAANDEREN	46,0	54,0	21,7	38,1	40,3	56,0	30,9	13,1	58,4	12,9	19,1	9,7	88,7	0,5	3,3	7,5	80,3	19,7	26.123
VLAAMS GEWEST	47,8	52,2	20,6	42,1	37,3	52,6	32,4	14,9	57,6	13,7	18,6	10,2	78,2	1,1	11,2	9,5	83,1	16,9	168.890

(a) Laaggeschoold: geen diploma hoger secundair onderwijs, inclusief middenstandsonderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs
Middelengeschoold: diploma derde graad secundair of vierde graad beroepssecundair
Hooggeschoold: diploma hoger of universitair onderwijs

(b) EU-15 = België, Duitsland, Oostenrijk, Denemarken, Spanje, Finland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Luxemburg, Griekenland, Ierland, Portugal, Zweden, Italië en Nederland.
EU-12 = Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechië.

Met terugwerkende kracht (vanaf 1 januari 2007) heeft de VDAB de definitie van etniciteit veranderd. Vergelijkningen tussen de nieuwe definitie (origine) en de oude definitie (etniciteit) zijn niet mogelijk.

De nieuwe definitie is gebaseerd op de huidige en de vorige nationaliteit (afkomstig van het Rijksregister) [meer info via www.arvastat.be, Tabel 4.3.1 in de vorige editie gebruikte voor het jaar 2007 nog de oude definitie (etniciteit) waardoor vergelijkingen met 2008 niet mogelijk zijn.

(c) Niet-werkende werzoekenden met een arbeids handicap:

- nww met Vlaams Fondsenkenning inzake tewerkstelling
- nww uit het buitengewoon onderwijs
- nww met beperkte of zeer beperkte geschiktheid

Bron: VDAB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.3.2: Aantal niet-werkende werkzoekenden volgens combinatie van kansengroepen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2007-2008.

Kansengroepen (a)	Brugge		Diksmuide		Ieper		Kortrijk		Oostende		Roeselare		Tielt		Veurne		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Laaggeschoolde vrouwen	1.617	1.524	297	274	812	769	2.141	1.993	1.258	1.193	893	837	532	489	420	403	7.970	7.482	46.877	43.323
Laaggeschoolde allochtonen	218	199	17	15	78	73	665	668	275	273	142	158	64	69	43	55	1.502	1.510	20.529	20.400
Laaggeschoolde langdurig werklozen	340	383	51	60	140	163	344	417	338	353	147	186	105	132	78	84	1.543	1.778	10.836	11.408
Laaggeschoolde -25-jarigen	580	559	111	113	245	257	839	835	403	503	321	316	139	142	148	153	2.786	2.878	17.479	17.791
Laaggeschoolde +45-jarigen	1.530	1.493	251	248	722	688	1.764	1.677	1.195	1.153	785	742	469	451	389	378	7.105	6.830	40.178	38.347
Langdurig werkloze vrouwen	313	353	42	49	119	138	284	372	216	240	118	150	90	120	73	78	1.255	1.500	8.718	9.445
Langdurig werkloze allochtonen	15	15	1	4	7	5	57	54	25	21	12	11	10	9	4	1	131	120	2.341	2.262
Langdurig werkloze -25-jarigen	77	54	15	12	30	22	136	114	34	27	57	41	23	15	16	10	388	295	2.924	2.190
Langdurig werkloze +45-jarigen	381	465	48	57	151	179	370	488	332	396	146	202	99	145	97	114	1.624	2.046	11.371	13.274
Allochtonen vrouwen	243	212	17	20	77	79	556	548	275	271	150	166	52	43	47	53	1.417	1.392	17.879	17.496
Allochtonen -25-jarigen	77	61	10	7	28	26	216	221	77	77	46	53	27	23	11	17	492	485	7.508	7.504
Allochtonen +45-jarigen	90	91	5	5	28	29	239	240	116	124	65	67	23	24	19	17	585	597	6.883	7.070
-25-jarige vrouwen	633	549	123	110	298	269	806	747	398	414	356	319	175	158	143	133	2.932	2.699	18.153	16.573
+45-jarige vrouwen	1.507	1.452	205	205	664	636	1.625	1.562	981	952	698	678	443	415	365	353	6.488	6.253	36.605	34.567
Arbeidsgehandicapten	1.169	1.265	212	208	458	511	1.136	1.160	768	846	582	586	309	341	199	233	4.833	5.150	27.520	28.488
Niet-werkende werkzoekenden	6.357	5.960	924	883	2.481	2.364	7.095	6.710	4.740	4.599	2.876	2.717	1.490	1.411	1.515	1.482	27.476	26.123	180.396	168.890

(a) Laaggeschoold: geen diploma hoger secundair onderwijs, inclusief middenstandsopleiding en deeltijds beroepssecundair onderwijs

Langdurig werkloos: minstens vijf jaar werkloos, behalve bij de -25-jarigen (minstens 2 jaar werkloos)

Allochtoon: origine buiten EU-15. Met terugwerkende kracht (vanaf 1 januari 2007) heeft de VDAB de definitie van etniciteit veranderd. Vergelijkingen tussen de nieuwe definitie (origine) en de oude definitie (etniciteit) zijn niet mogelijk. De nieuwe definitie is gebaseerd op de huidige en de vorige nationaliteit (afkomstig van het Rijksregister) (meer info via www.arvastat.be). Nwvz allochtonen worden in deze tabel gedefinieerd als nwvz met een huidige of vorige nationaliteit buiten de EU-15. De cijfers voor 2007 werden herberekend in functie van deze nieuwe definitie en wijken daarom licht af van de cijfers die in de vorige editie gepubliceerd werden.

Bron: VDAB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.3.3: Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen, arrondissementsen van West-Vlaanderen, 2007.

	Arr. Brugge	Arr. Diksmuide	Arr. Ieper	Arr. Kortrijk	Arr. Oostende	Arr. Roeselare	Arr. Tielt	Arr. Veurne	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
	a.c.	a.c.	a.c.	a.c.	a.c.	a.c.	a.c.	a.c.	a.c.	a.c.
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
PWA	625	158	390	656	336	291	229	85	2.770	12.184
Arbeidszorg in SW [a] en beoelid werken [jaargemiddelde]										24,7 %
Semi-formele sociale tewerkstelling	625	158	390	656	336	291	229	85	3.118	13.717
Beschutte Werkplaatsen (doelgroepwerknemers)	357	93	512	2.009	315	950		256	4.492	16.278
Sociale Werkplaatsen (erkende doelgroepwerknemers) [a]									750	3.658
Permanent gesubsidieerde tewerkstelling	357	93	512	2.009	315	950	0	256	5.242	19.936
Invoegbedrijven en -afdelingen (effectieve invoegte tewerkstelling) [a]	156	37	87		172	24		38	514	2.913
Degressief gesubsidieerde tewerkstelling	156	0	37	87	172	24	0	38	514	2.913
Art. 60 § 7									721	4.143
Art. 61									8	21
WEP-plus [a]									959	5.932
GESCO-opleidingsprojecten									124	1.268
Brugprojecten									318	1.413
Invoeginterim									0	0
Activiteitscoöperatieve									3	24
Totaal tijdelijke tewerkstelling	0	0	0	0	0	0	0	0	2.133	12.801
1. Totaal sociale inschakelingseconomie	1.138	251	939	2.752	823	1.265	229	379	11.007	49.367
Buitenschoolse kinderopvang [BKO] [a]									529	3.066
Buurt- en nabijheidsdiensten [BND] experimentenfonds, derde fase + nabijheids-diensten toerisme									116	568
Dienstencheques [60 % KG] [b]	1.714	184	439	2.584	496	1.363	353	231	7.363	34.607
2. Totaal gesubsidieerde dienstentewerkstelling	1.714	184	439	2.584	496	1.363	353	231	8.008	38.241

[a] Bereikcijfers: het aantal personen dat in een jaar wordt bereikt. Dit wordt berekend als de toestand in het begin van het jaar + de instroom. Deze cijfers liggen normaal gezien hoger dan de jaargemiddelden.

[b] Aantal tewerkgestelde personen in de loop van 2007.

Bron: POM West-Vlaanderen op basis van diverse bronnen, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.4.1: Aantal leerlingen in het secundair onderwijs naar woongemeente en geslacht, 1 februari 2008 [schooljaar 2007-2008].

Woongemeente	GSO - Gemeenschappelijk Secundair Onderwijs			ASO - Algemeen Secundair Onderwijs			BSO - Beroeps Secundair Onderwijs			KSO - Kunst/Secundair Onderwijs			TSO - Technisch Secundair Onderwijs			BuSO - Buitengewoon Secundair Onderwijs			OKAN - Onthaalklas Anderstalige Nieuwkomers			TOTAAL		
	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal
Beernem	152	139	291	131	130	261	91	80	171	3	8	11	132	102	234	17	12	29	0	0	0	526	471	997
Blankenberge	133	175	308	108	133	241	120	128	248	5	10	15	117	93	210	47	20	67	2	5	7	532	564	1.096
Brugge	1.246	1.156	2.402	1.067	1.212	2.279	716	673	1.389	75	92	167	802	641	1.443	198	128	326	13	10	23	4.117	3.912	8.029
Damme	135	103	238	118	136	254	59	67	126	2	8	10	89	92	181	17	11	28	0	0	0	420	417	837
Jabbeke	193	163	356	169	190	359	86	70	156	6	11	17	148	98	246	20	11	31	1	1	2	623	544	1.167
Knokke-heist	255	280	535	255	288	543	150	132	282	5	12	17	235	168	403	15	11	26	1	1	2	895	896	1.812
Oostkamp	239	226	465	239	274	513	176	126	302	14	6	20	205	142	347	21	20	41	1	1	2	895	795	1.690
Torhout	199	188	387	176	198	374	127	125	252	3	7	10	212	157	369	30	23	53	0	5	5	747	703	1.450
Zedelgem	288	284	572	201	271	472	173	152	325	9	14	23	236	186	422	31	24	55	1	0	1	939	931	1.870
Zuienkerke	31	30	61	19	40	59	21	10	31	0	2	2	21	16	37	8	2	10	0	0	0	100	100	200
Arr. Brugge	2.871	2.744	5.615	2.483	2.872	5.355	1.719	1.563	3.282	122	170	292	2.197	1.695	3.892	404	262	666	19	27	46	9.815	9.333	19.148
Diksmuide	203	184	387	134	170	304	110	151	261	1	2	3	184	159	343	21	19	40	1	0	1	654	685	1.339
Houthulst	102	97	199	34	65	99	91	87	178	0	1	1	113	92	205	25	12	37	1	2	3	366	356	722
Koekelare	102	69	171	44	79	123	60	74	134	0	9	9	83	75	158	17	9	26	0	1	1	306	316	622
Kortemark	126	130	256	78	120	198	94	100	194	1	2	3	141	103	244	21	12	33	0	0	0	461	467	928
Lo-Reninge	49	48	97	25	43	68	25	26	51	0	0	0	46	34	80	10	1	11	0	0	0	155	152	307
Arr. Diksmuide	582	528	1.110	315	477	792	380	438	818	2	14	16	567	463	1.030	94	53	147	2	3	5	1.942	1.976	3.918
Heuvelland	97	74	171	52	67	119	80	84	164	0	3	3	92	54	146	20	17	37	0	0	0	341	299	640
Ieper	400	414	814	277	343	620	250	265	515	5	17	22	394	352	746	71	47	118	3	4	7	1.400	1.442	2.842
Langemark-Poelkapelle	100	86	186	52	79	131	72	71	143	2	4	6	100	93	193	21	11	32	0	0	0	347	344	691
Mesen	9	10	19	2	2	4	15	11	26	0	0	0	7	3	10	3	0	3	0	0	0	36	26	62
Poperinge	247	210	457	128	191	319	203	174	377	1	3	4	223	167	390	50	30	80	0	0	0	852	775	1.627
Vieteren	33	49	82	23	34	57	38	47	85	1	0	1	43	29	72	10	4	14	0	0	0	148	163	311
Wervik	192	180	372	145	147	292	141	134	275	4	10	14	163	133	296	40	28	68	5	1	6	690	693	1.323
Zonnebeke	152	123	275	88	118	206	108	104	212	2	2	4	133	139	272	16	7	23	0	0	0	499	493	992
Arr. Ieper	1.230	1.146	2.376	767	981	1.748	907	890	1.797	15	39	54	1.155	970	2.125	231	144	375	8	5	13	4.313	4.175	8.488
Anzegem	143	150	293	96	131	227	87	86	173	1	1	2	125	100	225	15	9	24	0	0	0	467	477	944
Avelgem	122	91	213	72	102	174	50	54	104	2	3	5	67	45	112	16	12	28	0	0	0	329	307	636
Deerlijk	129	133	262	86	104	190	78	68	146	1	4	5	128	92	220	15	16	31	0	2	2	437	419	856
Harelbeke	308	276	584	209	239	448	195	213	408	1	9	10	240	164	404	43	41	84	6	2	8	1.002	944	1.946
Kortrijk	800	866	1.666	689	764	1.453	505	488	993	17	27	44	585	470	1.055	132	105	237	10	8	18	2.738	2.728	5.466
Kuurne	157	167	324	132	115	247	121	91	212	1	2	3	123	100	223	21	10	31	0	0	0	555	485	1.040
Lendelede	58	44	102	45	44	89	37	33	70	2	2	4	52	39	91	8	8	16	0	0	0	202	170	372
Menen	352	331	683	213	232	445	253	274	527	3	11	14	267	245	512	86	64	150	5	7	12	1.179	1.164	2.343
Spiere-Helkijn	17	12	29	18	24	42	5	8	13	0	0	0	11	6	17	1	1	2	0	0	0	52	51	103
Waregem	413	368	781	318	399	717	242	248	490	2	3	5	368	294	662	46	46	92	0	1	1	1.389	1.359	2.748
Wevelgem	369	373	742	252	306	558	234	227	461	6	12	18	341	299	640	75	37	112	1	1	2	1.278	1.255	2.533
Zwevegem	256	267	523	214	286	500	160	169	329	2	11	13	224	170	394	36	26	62	2	1	3	894	930	1.824
Arr. Kortrijk	3.124	3.078	6.202	2.344	2.746	5.090	1.967	1.959	3.926	38	85	123	2.531	2.024	4.555	494	375	869	24	22	46	10.522	10.289	20.811

Bredene	170	175	345	121	142	263	120	108	228	10	8	18	145	120	265	37	19	56	4	0	4	607	572	1.179
De Haan	122	113	235	108	140	248	73	65	138	3	14	17	91	67	158	13	7	20	0	2	2	410	408	818
Gistel	149	145	294	130	140	270	82	63	145	2	3	5	139	99	238	30	22	52	1	0	1	533	472	1.005
Ichtegem	156	151	307	90	120	210	114	112	226	6	8	14	127	99	226	33	21	54	1	1	2	527	512	1.039
Middelkerke	182	156	338	99	156	255	128	143	271	2	6	8	133	118	251	19	19	38	2	2	4	565	600	1.165
Oostende	618	633	1251	452	564	1.016	511	434	945	25	49	74	475	370	845	120	104	224	6	9	15	2.207	2.163	4.370
Oudenburg	114	91	205	65	98	163	80	57	137	2	10	12	100	64	164	22	10	32	0	0	0	383	330	713
Arr. Oostende	1.511	1.464	2.975	1.065	1.360	2.425	1.108	982	2.090	50	98	148	1.210	937	2.147	274	202	476	14	14	28	5.232	5.057	10.289
Hooghelede	116	128	244	100	108	208	57	55	112	3	5	8	124	97	221	17	9	26	0	0	0	417	402	819
Ingelmunster	130	143	273	63	97	160	122	62	184	1	4	5	103	97	200	15	5	20	2	1	3	436	409	845
Izegem	284	244	528	192	238	430	201	208	409	1	11	12	211	186	397	32	32	64	0	0	0	921	919	1.840
Ledegem	123	102	225	58	81	139	89	73	162	0	0	0	93	87	180	20	8	28	0	0	0	383	351	734
Lichtervelde	103	94	197	69	99	168	56	55	111	2	0	2	92	78	170	15	13	28	0	0	0	337	339	676
Moorslede	105	128	233	63	97	160	77	76	153	4	5	9	125	109	234	16	15	31	1	1	2	391	431	822
Rooselare	590	612	1202	502	611	1.113	427	401	828	15	11	26	523	422	945	125	75	200	4	10	14	2.186	2.142	4.328
Staden	144	133	277	82	102	184	83	81	164	3	2	5	139	110	249	24	14	38	0	0	0	475	442	917
Arr. Rooselare	1.595	1.584	3.179	1.129	1.433	2.562	1.112	1.011	2.123	29	38	67	1.410	1.186	2.596	264	171	435	7	12	19	5.546	5.435	10.981
Ardoore	107	80	187	46	91	137	71	70	141	2	2	4	96	79	175	21	5	26	0	1	1	343	328	671
Dentergem	84	78	162	46	59	105	48	40	88	2	1	3	78	49	127	12	10	22	0	0	0	270	237	507
Meulebeke	128	131	259	73	124	197	80	64	144	0	1	1	141	99	240	23	15	38	0	0	0	445	434	879
Oostrozebeke	81	92	173	35	61	96	73	66	139	0	0	0	79	94	173	8	8	16	0	0	0	276	321	597
Pittem	85	76	161	49	50	99	58	54	112	0	0	0	71	58	129	9	5	14	0	0	0	272	243	515
Ruiselede	37	41	78	20	35	55	22	18	40	0	5	5	56	34	90	6	4	10	0	0	0	141	137	278
Tielt	188	196	384	129	158	287	113	119	232	0	3	3	200	144	344	23	20	43	1	2	3	654	642	1.296
Wielisbeke	102	115	217	53	76	129	80	60	140	0	0	0	102	66	168	20	14	34	0	0	0	357	331	688
Wingene	154	146	300	94	121	215	87	107	194	3	6	9	134	122	256	19	10	29	1	4	5	492	516	1.008
Arr. Tielt	966	955	1.921	545	775	1.320	632	598	1.230	7	18	25	957	745	1.702	141	91	232	2	7	9	3.250	3.189	6.439
Alveringem	76	52	128	46	43	89	53	37	90	1	0	1	44	50	94	7	7	14	0	0	0	227	189	416
De Panne	102	79	181	54	80	134	93	79	172	1	1	2	63	68	131	17	15	32	0	0	0	330	322	652
Koksijde	199	154	353	178	208	386	98	75	173	5	4	9	150	133	283	25	8	33	1	0	1	656	582	1.238
Nieuwpoort	111	100	211	63	88	151	101	87	188	5	2	7	81	69	150	19	17	36	3	1	4	383	364	747
Vaurne	143	138	281	94	131	225	92	74	166	3	4	7	146	118	264	23	16	39	0	0	0	501	481	982
Arr. Veurne	631	523	1.154	435	550	985	437	352	789	15	11	26	484	438	922	91	63	154	4	1	5	2.097	1.938	4.035
WEST-VLAANDEREN	12.510	12.022	24.532	9.083	11.194	20.277	8.262	7.793	16.055	278	473	751	10.511	8.458	18.969	1.993	1.361	3.354	80	91	171	42.717	41.392	84.109

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 4.4.2: Aantal studenten in het hoger onderwijs naar woongemeente en geslacht, academiejaar 2007-2008.

Woongemeente	Hogeschool			Universiteit			Totaal hoger onderwijs		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Beernem	125	153	278	42	79	121	167	232	399
Blankenberge	97	118	215	63	61	124	160	179	339
Brugge	963	1.025	1.988	648	740	1.388	1.611	1.765	3.376
Damme	105	134	239	60	101	161	165	235	400
Jabbeke	142	153	295	69	84	153	211	237	448
Knokke-Heist	199	218	417	156	157	313	355	375	730
Oostkamp	172	201	373	110	135	245	282	336	618
Torhout	172	191	363	80	108	188	252	299	551
Zedelgem	204	223	427	88	114	202	292	337	629
Zuienkerke	25	30	55	10	15	25	35	45	80
Arr. Brugge	2.204	2.446	4.650	1.326	1.594	2.920	3.530	4.040	7.570
Diksmuide	142	155	297	59	68	127	201	223	424
Houthulst	55	92	147	15	33	48	70	125	195
Koekelare	62	66	128	28	29	57	90	95	185
Kortemark	106	114	220	31	52	83	137	166	303
Lo-Reninge	40	45	85	11	23	34	51	68	119
Arr. Diksmuide	405	472	877	144	205	349	549	677	1.226
Heuvelland	83	77	160	21	36	57	104	113	217
Ieper	305	359	664	151	181	332	456	540	996
Langemark-Poelkapelle	71	73	144	18	30	48	89	103	192
Mesen	3	6	9	3	2	5	6	8	14
Poperinge	171	201	372	64	106	170	235	307	542
Vleteren	37	46	83	10	20	30	47	66	113
Wervik	137	172	309	44	50	94	181	222	403
Zonnebeke	101	111	212	48	42	90	149	153	302
Arr. Ieper	908	1.045	1.953	359	467	826	1.267	1.512	2.779
Anzegem	135	142	277	70	79	149	205	221	426
Avelgem	80	84	164	31	45	76	111	129	240
Deerlijk	103	136	239	56	64	120	159	200	359
Harelbeke	203	248	451	103	117	220	306	365	671
Kortrijk	640	730	1.370	397	440	837	1.037	1.170	2.207
Kuurne	104	100	204	43	65	108	147	165	312
Lendelede	52	56	108	32	35	67	84	91	175
Menen	187	263	450	73	85	158	260	348	608
Spiere-Helkijn	12	10	22	6	6	12	18	16	34
Waregem	337	386	723	154	203	357	491	589	1.080
Wevelgem	280	323	603	113	158	271	393	481	874
Zwevegem	228	232	460	106	117	223	334	349	683
Arr. Kortrijk	2.361	2.710	5.071	1.184	1.414	2.598	3.545	4.124	7.669
Bredene	119	137	256	44	57	101	163	194	357
De Haan	85	100	185	50	72	122	135	172	307
Gistel	102	130	232	44	63	107	146	193	339
Ichtegem	108	118	226	50	46	96	158	164	322
Middelkerke	95	132	227	42	54	96	137	186	323
Oostende	424	522	946	247	274	521	671	796	1.467
Oudenburg	62	94	156	35	49	84	97	143	240
Arr. Oostende	995	1.233	2.228	512	615	1.127	1.507	1.848	3.355
Hoogdele	90	117	207	54	42	96	144	159	303
Ingelmunster	72	87	159	45	47	92	117	134	251
Izegem	215	222	437	72	135	207	287	357	644
Ledelegem	76	76	152	21	41	62	97	117	214
Lichtervelde	58	84	142	33	34	67	91	118	209
Moorslede	80	96	176	39	45	84	119	141	260
Roeselare	446	508	954	279	303	582	725	811	1.536
Staden	95	132	227	31	42	73	126	174	300
Arr. Roeselare	1.132	1.322	2.454	574	689	1.263	1.706	2.011	3.717
Ardoos	90	87	177	27	44	71	117	131	248
Dentergem	65	67	132	26	49	75	91	116	207
Meulebeke	85	101	186	27	48	75	112	149	261
Oostrozebeke	63	76	139	25	31	56	88	107	195
Pittem	61	55	116	14	27	41	75	82	157
Ruiselede	64	50	114	17	39	56	81	89	170
Tielt	169	191	360	91	109	200	260	300	560
Wielsbeke	99	85	184	31	35	66	130	120	250
Wingene	108	124	232	23	48	71	131	172	303
Arr. Tielt	804	836	1.640	281	430	711	1.085	1.266	2.351
Alveringem	43	44	87	16	22	38	59	66	125
De Panne	42	51	93	31	28	59	73	79	152
Koksijde	147	184	331	114	122	236	261	306	567
Nieuwpoort	65	85	150	34	36	70	99	121	220
Veurne	110	154	264	60	55	115	170	209	379
Arr. Veurne	407	518	925	255	263	518	662	781	1.443
WEST-VLAANDEREN	9.216	10.582	19.798	4.635	5.677	10.312	13.851	16.259	30.110
VLAAMS GEWEST	46.427	54.567	100.994	27.358	33.780	61.138	73.785	88.347	162.132

Bron: Vlaamse Overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs,
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 5.2.1: Bruto toegevoegde waarde, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1997-2005-2006.

Arrondissement	Totaal vaste prijzen (a) (x 1.000.000 euro)			Totaal lopende prijzen (x 1.000.000 euro)			Per inwoner lopende prijzen (euro)		
	1997	2005	2006	1997	2005	2006	1997	2005	2006
Brugge	5.798	6.675	6.897	4.974	6.675	7.079	18.502	24.358	25.779
Diksmuide	713	836	886	611	836	914	12.793	17.308	18.857
Ieper	1.769	2.105	2.179	1.538	2.105	2.231	14.747	20.169	21.317
Kortrijk	6.463	7.212	7.416	5.644	7.212	7.562	20.259	26.004	27.217
Oostende	2.403	2.845	2.934	1.991	2.845	3.014	14.074	19.364	20.391
Roeselare	3.117	3.576	3.742	2.707	3.576	3.814	19.344	25.221	26.780
Tielt	1.875	2.416	2.513	1.755	2.416	2.557	20.016	27.248	28.731
Veurne	1.170	1.351	1.402	971	1.351	1.429	17.359	22.996	24.175
WEST-VLAANDEREN	23.292	27.017	27.968	20.190	27.017	28.599	17.955	23.695	25.002
VLAAMS GEWEST	131.804	154.196	159.256	113.120	154.196	162.835	19.155	25.441	26.703
RIJK	228.734	269.027	276.459	197.605	269.027	281.902	19.409	25.674	26.726

(a) De reeks in vaste prijzen wordt uitgedrukt in kettingeuro's (referentiejaar 2005). Voor meer informatie over deze nieuwe berekeningsmethode: http://www.nbb.be/DOG/DO/V/METHOD/E_OVERH05.pdf

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 5.2.2: Economische structuur op basis van de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen (in miljoen euro), West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 1997-2005-2006.

Sector	A31 nomencl. AA+BB	West-Vlaanderen			Vlaams Gewest			Rijk		
		1997	2005	2006	1997	2005	2006	1997	2005	2006
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	AA+BB	644	633	670	2.145	1.768	1.898	3.090	2.504	2.647
Winning van delfstoffen	CB	1	0	0	92	87	87	342	309	330
Vervaardiging van voedings- en genotmiddelen	DA	812	1.066	1.087	3.723	4.388	4.403	5.197	6.220	6.247
Vervaardiging van textiel en textielproducten	DB	1.016	885	891	1.936	1.585	1.591	2.214	1.849	1.842
Leerijverheid en vervaardiging van schoeisel	DC	5	5	5	88	69	68	102	81	81
Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, niet en vlechtwerk	DD	200	387	412	438	621	655	572	837	888
Vervaardiging van pulp, papier en papierwaren, uitgeverijen en drukkerijen	DE	277	325	332	1.962	2.280	2.341	3.133	3.405	3.456
Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	DF	0	0	0	909	1.467	1.421	1.239	2.098	1.920
Vervaardiging van chemische producten en synthetische vezels, vervaardiging van producten van rubber en kunststof	DH+DG	388	481	513	6.744	7.846	7.784	9.189	11.046	11.076
Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten	DI	228	241	260	1.025	1.133	1.223	2.078	2.328	2.540
Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal	DJ	652	789	829	3.804	4.768	5.215	5.685	7.029	7.249
Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen n. e. g.	DK	596	761	834	1.518	1.893	2.125	2.452	2.933	3.255
Vervaardiging van elektrische en optische apparaten en instrumenten	DL	504	506	530	2.608	2.360	2.556	3.491	3.238	3.501
Vervaardiging van transportmiddelen	DM	135	182	191	2.706	2.776	3.246	3.466	3.686	4.236
Overige industrie	DN	356	366	374	978	1.161	1.195	1.169	1.395	1.450
Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	EE	448	253	318	3.351	2.291	2.668	6.013	5.340	6.094
Industrie & energie	FF	5.617	6.246	6.576	31.881	34.722	36.578	46.343	51.792	54.165
Bouwnijverheid	GG	1.325	1.875	2.063	6.196	8.534	9.227	12.941	14.039	14.039
Groothandel en kleinhandel, reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen	HH	2.092	3.277	3.448	14.165	22.426	23.554	23.427	35.225	36.760
Hotels en restaurants	II	490	708	714	1.745	2.446	2.506	3.048	4.303	4.433
Vervoer en communicatie	JJ	1.319	1.655	1.756	8.405	12.055	12.928	15.598	22.713	23.919
Financiële instellingen	KK	585	632	635	4.315	5.184	5.158	12.017	15.938	15.640
Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	LL	3.931	6.051	6.542	22.585	35.648	38.228	39.861	60.241	64.468
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	MM	1.136	1.468	1.552	5.874	7.705	8.091	14.004	19.576	20.280
Onderwijs	NN	1.175	1.579	1.626	6.853	9.482	9.780	13.242	17.728	18.310
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	OO	1.446	2.276	2.377	6.868	10.759	11.261	12.139	18.761	19.581
Overige gemeenschapvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	PP	374	538	563	1.816	3.097	3.267	4.451	6.427	6.810
Particuliere huishoudens met werknemers	PP	57	80	78	272	371	360	693	878	852
Handel en diensten		12.605	18.263	19.289	72.898	109.172	115.133	138.480	201.790	211.052
Totaal		20.190	27.017	28.599	113.120	154.196	162.835	197.605	269.027	281.902

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 5.3.1: Evolutie van omzet en uitvoer (in miljoen euro), West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2003-2007.

	West-Vlaanderen			Vlaams Gewest		
	Aantal aangevers	Omzet	Uitvoer	Aantal aangevers	Omzet	Uitvoer
2003	75.194	58.737	20.800	345.235	467.937	250.171
2004	76.480	62.323	22.051	352.487	515.841	284.321
2005	77.793	64.621	22.910	359.024	546.574	302.385
2006	79.308	70.435	25.376	367.768	593.438	331.167
2007	81.728	77.045	28.593	381.502	633.663	359.852

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 5.3.2: Bruto-investeringen in vaste activa tegen lopende prijzen (in miljoen euro), investeringsgroei en investeringsratio, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en Rijk, 1997-2006.

Arrondissement	Bruto-investeringen (miljoen euro)		Investeringsgroei 1997-2006	Investeringsratio 31-12-06
	31-12-97	31-12-06		
Brugge	1.225,9	2.120,8	73,0 %	26,7 %
Diksmuide	140,7	289,1	105,5 %	28,2 %
Ieper	353,6	599,1	69,4 %	23,9 %
Kortrijk	1.321,1	1.839,4	39,2 %	21,7 %
Oostende	658,0	1.116,8	69,7 %	33,0 %
Roeselare	684,2	1.027,4	50,2 %	24,0 %
Tielt	459,1	630,0	37,2 %	21,9 %
Veurne	366,2	621,1	69,6 %	38,7 %
WEST-VLAANDEREN	5.208,8	8.243,7	58,3 %	25,7 %
VLAAMS GEWEST	26.705,7	41.655,2	56,0 %	22,8 %
RIJK	44.204,2	66.815,0	51,2 %	21,1 %

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 5.4.1: Aantal actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen, gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.

Gemeente	Actieve ondernemingen	Opgerichte ondernemingen	Verdwenen ondernemingen (a)	Oprichtings-ratio (in %)	Uittredings-ratio (in %)	Nettogroei-ratio (in %)	Turbulentie-ratio (in %)
Beernem	1.314	112	72	8,5	5,5	3,0	14,0
Blankenberge	1.268	108	87	8,5	6,9	1,7	15,4
Brugge	8.824	792	654	9,0	7,4	1,6	16,4
Damme	1.173	87	71	7,4	6,1	1,4	13,5
Jabbeke	1.246	109	86	8,7	6,9	1,8	15,7
Knokke-Heist	3.735	292	215	7,8	5,8	2,1	13,6
Oostkamp	2.084	168	123	8,1	5,9	2,2	14,0
Torhout	1.713	143	113	8,3	6,6	1,8	14,9
Zedelgem	1.924	173	120	9,0	6,2	2,8	15,2
Zuilenkerke	383	23	23	6,0	6,0	0,0	12,0
Arr. Brugge	23.664	2.007	1.564	8,5	6,6	1,9	15,1
Diksmuide	1.622	118	87	7,3	5,4	1,9	12,6
Houthulst	754	66	32	8,8	4,2	4,5	13,0
Koekelare	791	52	53	6,6	6,7	-0,1	13,3
Kortemark	1.184	70	75	5,9	6,3	-0,4	12,2
Lo-Reninge	452	26	25	5,8	5,5	0,2	11,3
Arr. Diksmuide	4.803	332	272	6,9	5,7	1,2	12,6
Heuveland	874	49	51	5,6	5,8	-0,2	11,4
Ieper	2.751	214	148	7,8	5,4	2,4	13,2
Langemark-Poelkapelle	712	63	39	8,8	5,5	3,4	14,3
Mesen	61	10	6	16,4	9,8	6,6	26,2
Poperinge	1.706	107	108	6,3	6,3	-0,1	12,6
Vleteren	391	16	20	4,1	5,1	-1,0	9,2
Wervik	1.122	108	71	9,6	6,3	3,3	16,0
Zonnebeke	1.155	102	67	8,8	5,8	3,0	14,6
Arr. Ieper	8.772	669	510	7,6	5,8	1,8	13,4
Anzegem	1.315	108	78	8,2	5,9	2,3	14,1
Avelgem	643	46	52	7,2	8,1	-0,9	15,2
Deerlijk	1.065	70	68	6,6	6,4	0,2	13,0
Harelbeke	1.998	155	105	7,8	5,3	2,5	13,0
Kortrijk	6.232	521	429	8,4	6,9	1,5	15,2
Kuurne	1.127	79	52	7,0	4,6	2,4	11,6
Lendelede	486	32	28	6,6	5,8	0,8	12,3
Menen	2.243	180	140	8,0	6,2	1,8	14,3
Spiere-Helkijn	191	15	17	7,9	8,9	-1,0	16,8
Waregem	3.257	255	185	7,8	5,7	2,1	13,5
Wevelgem	2.450	191	138	7,8	5,6	2,2	13,4
Zwevegem	1.832	132	99	7,2	5,4	1,8	12,6
Arr. Kortrijk	22.839	1.784	1.391	7,8	6,1	1,7	13,9
Bredene	780	85	72	10,9	9,2	1,7	20,1
De Haan	1.022	86	74	8,4	7,2	1,2	15,7
Gistel	929	69	52	7,4	5,6	1,8	13,0
Ichtegem	1.173	84	69	7,2	5,9	1,3	13,0
Middelkerke	1.513	122	111	8,1	7,3	0,7	15,4
Oostende	4.300	432	350	10,0	8,1	1,9	18,2
Oudenburg	712	64	45	9,0	6,3	2,7	15,3
Arr. Oostende	10.429	942	773	9,0	7,4	1,6	16,4
Hooglede	920	69	50	7,5	5,4	2,1	12,9
Ingelmunster	949	69	37	7,3	3,9	3,4	11,2
Izegem	2.126	179	140	8,4	6,6	1,8	15,0
Ledelegem	862	62	42	7,2	4,9	2,3	12,1
Lichtervelde	750	55	53	7,3	7,1	0,3	14,4
Moorslede	959	76	54	7,9	5,6	2,3	13,6
Roeselare	4.819	383	266	7,9	5,5	2,4	13,5
Staden	1.151	70	47	6,1	4,1	2,0	10,2
Arr. Roeselare	12.536	963	689	7,7	5,5	2,2	13,2
Ardoie	984	61	35	6,2	3,6	2,6	9,8
Dentergem	767	34	39	4,4	5,1	-0,7	9,5
Meulebeke	1.106	76	41	6,9	3,7	3,2	10,6
Oostrozebeke	699	37	31	5,3	4,4	0,9	9,7
Pittem	848	47	42	5,5	5,0	0,6	10,5
Ruiselede	616	38	29	6,2	4,7	1,5	10,9
Tielt	1.940	124	108	6,4	5,6	0,8	12,0
Wielsbeke	846	64	32	7,6	3,8	3,8	11,3
Wingene	1.553	117	91	7,5	5,9	1,7	13,4
Arr. Tielt	9.359	598	448	6,4	4,8	1,6	11,2
Alveringem	638	44	42	6,9	6,6	0,3	13,5
De Panne	784	72	62	9,2	7,9	1,3	17,1
Koksijde	1.815	133	135	7,3	7,4	-0,1	14,8
Nieuwpoort	1.093	93	69	8,5	6,3	2,2	14,8
Veurne	1.117	89	89	8,0	8,0	0,0	15,9
Arr. Veurne	5.447	431	397	7,9	7,3	0,6	15,2
WEST-VLAANDEREN	97.849	7.726	6.044	7,9	6,2	1,7	14,1
VLAAMS GEWEST	449.545	41.046	30.102	9,1	6,7	2,4	15,8
RIJK	739.617	71.680	53.804	9,7	7,3	2,4	17,0

(a) Voorlopige cijfers.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.1.1: Evolutie van de trafiek in de haven van Zeebrugge, 2004-2008.

	2004	2005	2006	2007	2008
Goederen (in ton)					
- ro-ro	11.097.491	11.776.620	12.244.198	12.999.789	11.814.166
- containers	14.012.169	15.604.265	17.985.690	20.323.002	21.202.963
- stukgoed	802.202	1.011.432	1.039.396	884.749	851.779
- vloeibare bulk	4.286.450	4.479.642	6.247.082	5.858.234	6.202.383
- vaste bulk	1.596.112	1.718.655	1.956.411	2.011.462	1.953.127
Totaal tonnage	31.794.424	34.590.614	39.472.777	42.077.236	42.024.418
Zeeschepen					
- aantal	7.849	8.555	8.756	9.449	9.405
- BT [a]				195.487.842	194.135.326
Containers					
- aantal	720.440	851.158	997.643	1.199.230	1.306.556
- TEU [b]	1.196.755	1.407.933	1.653.493	2.020.723	2.209.715
Voertuigen					
- toeristisch	103.193	106.984	89.590	88.514	78.961
- vrachtwagens	894.697	940.988	968.362	1.020.269	927.467
- nieuwe wagens	1.710.489	1.734.714	1.933.910	2.208.906	2.126.143
Passagiers	649.844	702.486	654.329	650.442	560.526

[a] BT = effectieve tonnenmaat (vroeger: meer financieel gerichte bruto tonnenmaatacturatie).

[b] TEU = Twenty Foot Equivalent Unit.

Bron: MBZ, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.1.2: Evolutie van de trafiek in de haven van Oostende, 2004-2008.

	2004	2005	2006	2007	2008
Goederen (in ton)					
- general cargo	1.539.190	1.478.382	1.552.038	1.509.683	1.722.975
- ro-ro	5.925.110	6.145.676	6.207.524	6.431.084	6.726.645
- containers	78.932	44.266	24.103	13.956	0
Totaal tonnage	7.543.232	7.668.324	7.783.665	7.954.723	8.449.620
Voertuigen					
- toeristische auto's	3.350	12.814	28.710	28.726	27.698
- ro-ro-vrachtwagens	300.993	301.509	297.133	301.295	283.057
- nieuwe wagens			22.826	11.283	4.761
Totaal voertuigen	304.343	314.323	348.669	341.304	315.516
Aantal containers (TEU) [a]	15.418	8.890	4.555	3.281	0
Totaal passagiers	163.436	214.794	231.364	247.867	229.833

[a] TEU = Twenty Foot Equivalent Unit.

Bron: AG Haven Oostende, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.1.3: Evolutie van de toegevoegde waarde, werkgelegenheid en investeringen, havens van Zeebrugge en Oostende, 2001-2006.

	Haven van Zeebrugge				Haven van Oostende			
	2001	2006	Aandeel in 2006	Gem. jrl. groei	2001	2006	Aandeel in 2006	Gem. jrl. groei
			Toegevoegde waarde (in mln euro)	3,3 %				
Directe effecten	724,9	853,4	100,0 %		321,3	447,0	100,0 %	6,8 %
Handel	77,9	85,7	10,0 %	1,9 %	23,2	25,9	5,8 %	2,3 %
Industrie	257,0	270,9	31,7 %	1,1 %	166,4	222,0	49,7 %	5,9 %
Andere logistieke diensten	49,8	74,3	8,7 %	8,3 %	40,6	61,0	13,6 %	8,5 %
Vervoer over land	59,2	72,9	8,5 %	4,3 %	20,1	23,0	5,1 %	2,7 %
Niet-maritieme cluster	443,8	503,8	59,0 %	2,6 %	250,3	331,9	74,3 %	5,8 %
Maritieme cluster	281,1	349,6	41,0 %	4,5 %	71,0	115,1	25,7 %	10,2 %
Indirecte effecten	604,7	571,0	-	-1,1 %	267,0	351,8	-	5,7 %
Niet-maritieme cluster	374,3	321,0	-	-3,0 %	216,5	245,5	-	2,5 %
Maritieme cluster	230,4	250,0	-	1,6 %	50,5	106,3	-	16,1 %
Totale toegevoegde waarde	1.329,6	1.424,4	-	1,4 %	588,2	798,8	-	6,3 %
Werkgelegenheid (in VTE)								
Directe effecten	10.855	10.984	100,0 %	0,2 %	4.134	4.847	100,0 %	3,2 %
Handel	965	1.205	11,0 %	4,6 %	378	329	6,8 %	-2,8 %
Industrie	3.172	2.489	22,7 %	-4,7 %	1.724	1.941	40,0 %	2,4 %
Andere logistieke diensten	851	1.086	9,9 %	5,0 %	696	778	16,1 %	2,3 %
Vervoer over land	1.034	1.150	10,5 %	2,2 %	297	329	6,8 %	2,1 %
Niet-maritieme cluster	6.021	5.931	54,0 %	-0,3 %	3.095	3.377	69,7 %	1,8 %
Maritieme cluster	4.834	5.053	46,0 %	0,9 %	1.039	1.470	30,3 %	7,2 %
Indirecte effecten	10.597	8.134	-	-5,2 %	4.452	3.826	-	-3,0 %
Niet-maritieme cluster	6.027	4.680	-	-4,9 %	3.341	2.642	-	-4,6 %
Maritieme cluster	4.570	3.454	-	-5,4 %	1.110	1.184	-	1,3 %
Totale werkgelegenheid	21.452	19.118	-	-2,3 %	8.586	8.673	-	0,2 %
Investerings (in mln euro)								
Handel	12,8	14,0	4,6 %	1,8 %	4,2	7,2	8,0 %	11,1 %
Industrie	35,1	89,5	29,2 %	20,6 %	30,3	25,1	28,0 %	-3,6 %
Andere logistieke diensten	20,3	21,6	7,0 %	1,3 %	8,2	25,2	28,1 %	25,1 %
Vervoer over land	11,0	17,9	5,8 %	10,2 %	4,8	5,1	5,7 %	1,4 %
Niet-maritieme cluster	79,2	143,0	46,7 %	12,6 %	47,5	62,7	69,8 %	5,7 %
Maritieme cluster	60,1	163,5	53,3 %	22,2 %	15,4	27,1	30,2 %	12,0 %
Totale investeringen	139,3	306,5	100,0 %	17,1 %	62,9	89,8	100,0 %	7,4 %

Bron: NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.1.4: Trafiek in de Vlaamse havens (in 1.000 ton), 2008.

	Oostende	Zeebrugge	Gent	Antwerpen
Goederen				
- ro-ro	6.755	11.814	1.681	7.765
- containers	0	21.202	442	101.362
- stukgoed	14	852	3.117	13.600
- vloerbare bulk	43	6.203	3.818	39.316
- vaste bulk	1.666	1.953	17.970	27.346
Totaal tonnage	8.478	42.024	27.028	189.389

Bron: Vlaamse Havencommissie, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.1.5: Evolutie van de trafiek op de luchthaven van Oostende-Brugge, 2004-2008.

	2004	2005	2006	2007	2008
Passagiers					
<i>Commercieel verkeer</i>					
- geregelde vluchten	4.561	3.165	1.307	2.316	2.303
- zakenvluchten	2.022	968	1.012	990	1.041
- chartervluchten	74.722	101.213	123.545	156.010	169.555
- vracht/gemengde vluchten	35	80	258	171	169
Totaal commercieel verkeer	81.340	105.426	126.122	159.487	173.068
<i>Niet-commercieel verkeer</i>					
- trainingsvluchten	9.673	6.417	6.514	8.117	13.904
- touringvluchten	11.429	7.571	7.951	8.299	8.209
- lokale vluchten	4.520	4.992	3.916	3.437	2.238
- diversen	4.313	1.738	1.852	723	2.539
Totaal niet-commercieel verkeer	29.935	20.718	20.233	20.576	26.890
Algemeen totaal passagiers	111.275	126.144	146.355	180.063	199.958
Vracht in ton	97.585	108.260	98.525	108.953	82.920
Aantal bewegingen	32.982	25.132	26.850	27.632	33.298

Bron: Luchthaven Oostende-Brugge, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.1.6: Evolutie van het aantal passagiers op de luchthaven van Kortrijk-Wevelgem, 2004-2008.

	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Commercieel verkeer</i>					
- binnenlands	3.590	3.433	3.226	3.576	3.974
- internationaal	8.336	10.077	11.268	14.767	13.974
Totaal commercieel verkeer	11.926	13.510	14.494	18.343	17.948
<i>Niet-commercieel verkeer</i>					
- lokaal + binnenlands	43.985	42.942	46.438	44.370	44.148
- internationaal	5.651	5.074	4.254	4.338	4.298
Totaal niet-commercieel verkeer	49.636	48.016	50.692	48.708	48.446
Algemeen totaal passagiers	61.562	61.526	65.186	67.051	66.394

Bron: WIV, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.2.1: Economische betekenis van het agrocomplex in West-Vlaanderen.

Direct economisch belang	TOTAAL			
Aantal bedrijven	10.553			
Tewerkstelling (a)	20.745			
Omzet (in miljoen euro)	1.774			
Toegevoegde waarde (in miljoen euro)	670			
Indirect economisch belang	TOTAAL	Toeleverende bedrijven	Afnemende bedrijven	Bedrijven die zowel toeleveren als afnemen
Aantal bedrijven	4.703	2.961	571	1.171
Gerelateerd aan de land- en tuinbouw				
- tewerkstelling (a)	25.044	10.554	5.684	8.805
- omzet (in miljoen euro)	6.318	2.371	1.133	2.814
- toegevoegde waarde (in miljoen euro)	1.901	795	446	660
Gerelateerd aan de West-Vlaamse land- en tuinbouw				
- tewerkstelling (a)	14.878	7.121	2.504	5.254
- omzet (in miljoen euro)	3.818	1.552	522	1.743
- toegevoegde waarde (in miljoen euro)	1.115	528	194	393
Totaal economisch belang	TOTAAL			
Aantal bedrijven	15.256			
Tewerkstelling (a)	45.789			
Omzet (in miljoen euro)	8.092			
Toegevoegde waarde (in miljoen euro)	2.571			

(a) Tewerkstelling: loontrekkenden + zelfstandigen en helpers.

Bron: WES op basis van WES-enquête 2008, RSZ, RSVZ, FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.2.2: Belang van het West-Vlaamse agrocomplex in de totale West-Vlaamse economie.

	Direct belang		Indirect belang		Totaal		West-Vlaanderen
	In a. c.	Aandeel in West-Vlaanderen (in %)	In a. c.	Aandeel in West-Vlaanderen (in %)	In a. c.	Aandeel in West-Vlaanderen (in %)	
Tewerkstelling [a]	20.745	4,2	25.044	5,1	45.789	9,2	498.629
Omzet (in miljoen euro)	1.774	2,3	6.318	8,2	8.092	10,5	77.045
Toegevoegde waarde (in miljoen euro)	670	2,3	1.901	6,6	2.571	9,0	28.599

[a] Tewerkstelling: loontrekkenden + zelfstandigen en helpers.

Bron: WES op basis van WES-enquête 2008, RSZ, RSVZ, FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), NBB, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.3.1: Toestand van de Belgische visserijvloot, 31 december 2007 en 31 december 2008.

Haven	Totaal aantal vaartuigen		Bruto tonnenmaat		Motorvermogen (KW)	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Zeebrugge	59	56	13.945	13.471	38.192	36.609
Oostende	27	27	3.693	3.693	11.554	11.554
Nieuwpoort	11	11	653	653	2.411	2.411
Blankenberge	4	4	922	922	2.575	2.575
Totaal	101	98	19.213	18.739	54.732	53.149

Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-Generaal Maritiem Vervoer, Directie Scheepvaartbeleid, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.3.2: Aanvoer door Belgische en vreemde vaartuigen in Belgische havens, 2007-2008.

Haven	Belgische vaartuigen				Vreemde vaartuigen			
	Hoeveelheid (in ton)		Waarde (in 1.000 euro)		Hoeveelheid (in ton)		Waarde (in 1.000 euro)	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Zeebrugge	10.140	9.184	43.268	36.590	16	2	90	16
Oostende	8.642	7.841	35.370	28.851	125	40	747	192
Nieuwpoort	195	280	870	1.142	2	0	14	3
Totaal	18.977	17.305	79.508	66.583	143	42	851	212

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid, Zeevisserij, Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Tabel 6.4.1: Evolutie van de beddenscapaciteit [a] naar logiesvorm aan de Kust [inclusief Zeebrugge], 2002-2007.

	Commercieel logies (exclusief vakantiewoningen)					Vakantiewoningen (b)			TOTAAL	Vaste standplaatsen	TOTAAL
	Hotels	Gastenkamers	Sociaal toerisme volwassenen	Jeugdlogies	Toeristische standplaatsen op campings	Vakantieparken	TOTAAL	Vakantiewonin- gen op parken (c)	Individuele vakantiewonin- gen		
2002	18.056	442	7.750	4.914	19.406	4.465	55.033	26.260	383.790	100.066	565.149
2003	18.003	426	7.703	5.068	18.522	4.465	54.187	26.660	391.135	100.852	572.834
2004	17.490	476	7.381	5.209	17.818	4.495	52.869	27.370	398.245	101.232	579.716
2005	16.809	466	7.219	5.329	16.849	4.495	51.167	27.840	403.890	98.202	581.099
2006	16.252	502	7.184	5.282	15.299	4.115	48.634	28.260	409.820	94.147	580.861
2007	16.313	545	7.252	5.281	14.054	4.165	47.610	28.290	412.405	92.361	580.666
Trend 2002-2007	-1.743	+103	-498	+367	-5.352	-300	-7.423	+2.030	+28.615	-7.705	+15.517
Trend 2006-2007	+61	+43	+68	-1	-1.245	+50	-1.024	+30	+2.585	-1.786	-195
Structuur 2007 (in %)	2,8	0,1	1,2	0,9	2,4	0,7	8,2	4,9	71,0	15,9	100,0

(a) Omrekening van kamers, woningen, standplaatsen, e.a. naar bedden volgens afspraken met STeR (Steunpunt Toerisme en Recreatie).

(b) Gegevens uit de gemeentelijke hoofdkohieren voor belastingen op tweedeverblijven.

(c) Vakantiewoningen op parken: vakantiewoningen op tweedeverblijfparken (kohieren) + vakantiewoningen op vergunde vakantieparken (STeR).

Bron: Westtoer app.

Tabel 6.4.2: Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm aan de Kust (inclusief Zeebrugge), 2002-2007.

	Hotels (a)	Logies doelgroepen (b)	Vakantieparken	Toeristische standplaatsen op campings	Huurvakantie- woningen (c)	Gastenkamers (d)	TOTAAL
2002	1.103.073	601.115		174.073	1.041.473	19.359	2.939.093
2003	1.112.511	607.152		174.814	1.054.496	19.622	2.968.595
2004	1.038.468	335.986	267.430	151.812	1.043.271	22.676	2.859.643
2005	1.061.560	334.332	271.672	147.842	980.091	23.550	2.819.047
2006	1.084.163	335.324	280.717	141.664	960.599	25.439	2.827.906
2007	1.099.528	380.395	219.499	123.434	929.942	25.870	2.778.668
Trend 2002-2007	-3.545	-1.221		-50.639	-111.531	+6.511	-160.425
Trend 2006-2007	+15.365	+45.071	-61.218	-18.230	-30.657	+431	-49.238
Structuur 2007 (in %)	39,6	13,7	7,9	4,4	33,5	0,9	100,0

(a) Met correctie op basis van de hotelbarometer en een representatieve kamerbezettingsgraad.

(b) Logies doelgroepen = jeugdlogies + sociaal toerisme voor volwassenen.

(c) Met een inschatting voor de verhuur via toeristische verhuurkantoren in Zeebrugge en van de directe verhuur voor het geheel van de Kust via het KiTS-project (Kustindicatoren-Toeristisch-Statistisch).

(d) Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en realistische inschattingen van de bezettingsgraad.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.3: Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm aan de Kust (inclusief Zeebrugge), 2002-2007.

	Hotels (a)	Logies doelgroepen (b)	Vakantieparken	Toeristische standplaatsen op campings	Huurvakantie- woningen (c)	Gastenkamers (d)	TOTAAL
2002	2.823.257	2.748.394		1.131.420	13.090.382	50.334	19.843.787
2003	2.805.034	2.739.913		1.053.426	13.123.105	49.056	19.770.534
2004	2.492.793	1.389.090	1.271.704	963.437	12.873.620	54.422	19.045.066
2005	2.492.003	1.337.474	1.231.664	872.925	12.023.748	54.166	18.011.980
2006	2.508.037	1.325.512	1.293.767	838.446	11.622.547	58.510	17.646.819
2007	2.596.710	1.426.008	1.101.581	707.948	10.896.374	62.087	16.790.708
Trend 2002-2007	-226.547	-220.805		-423.472	-2.194.008	+11.753	-3.053.079
Trend 2006-2007	+88.673	+100.496	-192.186	-130.498	-726.173	+3.577	-856.111
Structuur 2007 (in %)	15,5	8,5	6,6	4,2	64,9	0,4	100,0

(a) Met correctie op basis van de hotelbarometer en een representatieve kamerbezettingsgraad.

(b) Logies doelgroepen = jeugdlogies + sociaal toerisme voor volwassenen.

(c) Met een inschatting voor de verhuur via toeristische verhuurkantoren in Zeebrugge en van de directe verhuur voor het geheel van de Kust via het KiTS-project (Kustindicatoren-Toeristisch-Statistisch).

(d) Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en realistische inschattingen van de bezettingsgraad.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.4: Evolutie van de bedden capaciteit (a) naar logiesvorm in Brugge (exclusief Zeebrugge), 2002-2007.

	Commercieel logies						Vaste standplaatsen	TOTAAL
	Hotels	Gastenkamers	Huurvakantie- woningen	Jeugdlogies	Toeristische standplaatsen op campings	TOTAAL		
2002	6.453	500	424	856	964	9.197	332	9.529
2003	6.548	521	469	806	964	9.308	332	9.640
2004	6.722	558	491	832	928	9.531	320	9.851
2005	6.888	621	490	834	928	9.761	320	10.081
2006	7.013	635	467	938	388	9.441	40	9.481
2007	7.143	651	446	764	556	9.560	32	9.592
Trend 2002-2007	+690	+151	+22	-92	-408	+363	-300	+63
Trend 2006-2007	+130	+16	-21	-174	+168	+119	-8	+111
Structuur 2007 (in %)	74,7	6,8	4,7	8,0	5,8	100,0	-	-

(a) Omrekening van kamers, woningen, standplaatsen, e.a. naar bedden volgens afspraken met STeR (Steunpunt Toerisme en Recreatie).

Bron: Westtoer apb.

Tabel 6.4.5: Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm in Brugge (exclusief Zeebrugge), 2002-2007.

	Hotels	Logies doelgroepen (a) en toeristische stand- plaatsen op campings	Gastenkamers (b)	Huurvakantiewonin- gen (b)	TOTAAL
2002	632.584	107.239	38.690	13.573	792.086
2003	592.313	93.822	39.968	14.532	740.635
2004	579.860	94.951	44.165	15.649	734.625
2005	587.207	88.830	49.275	15.649	740.961
2006	664.771	58.738	50.188	14.851	788.548
2007	681.469	59.122	52.013	14.212	806.816
Trend 2002-2007	+48.885	-48.117	+13.323	+639	+14.730
Trend 2006-2007	+16.698	+384	+1.825	-639	+18.268
Structuur 2007 (in %)	84,5	7,3	6,4	1,8	100,0

(a) Logies doelgroepen = jeugdlogies + sociaal toerisme voor volwassenen.

(b) Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en realistische inschattingen van de bezettingsgraad.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.6: Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in Brugge [exclusief Zeebrugge], 2002-2007.

	Hotels	Logies doelgroepen (a) en toeristische standplaatsen op campings	Gastenkamers (b)	Huurvakantiewoningen (b)	TOTAAL
2002	1.240.036	194.094	69.642	27.147	1.530.919
2003	1.133.583	167.958	71.942	29.063	1.402.546
2004	1.094.050	175.308	79.497	31.299	1.380.154
2005	1.094.165	162.363	88.695	31.299	1.376.522
2006	1.189.790	143.545	90.338	29.702	1.453.375
2007	1.247.322	133.301	93.623	28.424	1.502.670
Trend 2002-2007	+7.286	-60.793	+23.981	+1.277	-28.249
Trend 2006-2007	+57.532	-10.244	+3.285	-1.278	+49.295
Structuur 2007 (in %)	83,0	8,9	6,2	1,9	100,0

(a) Logies doelgroepen = jeugdlogies + sociaal toerisme voor volwassenen.

(b) Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en realistische inschattingen van de bezettingsgraad.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.7: Evolutie van de bedden capaciteit (a) naar logiesvorm in de Westhoek, 2002-2007.

	Commercieel logies						Vaste standplaatsen	TOTAAL
	Hotels	Gastenkamers	Huurvakantiewoningen	Sociaal toerisme volwassenen	Jeugdlogies	Toeristische standplaatsen op campings		
2002	2.077	261	1.020	29	1.720	686	1.798	7.591
2003	2.363	272	932	29	1.742	686	1.786	7.810
2004	2.446	252	1.013	61	1.868	724	1.834	8.198
2005	2.719	269	1.060	61	1.749	756	1.930	8.544
2006	2.640	357	1.372	171	1.837	760	1.950	9.087
2007	2.953	387	1.629	44	1.966	768	1.942	9.689
Trend 2002-2007	+876	+126	+609	+15	+246	+82	+144	+2.098
Trend 2006-2007	+313	+30	+257	-127	+129	+8	-8	+602
Structuur 2007 (in %)	38,1	5,0	21,0	0,6	25,4	9,9	-	-

(a) Omrekening van kamers, woningen, standplaatsen, e.a. naar bedden volgens afspraken met STeR (Steunpunt Toerisme en Recreatie).

Bron: Westtoer apb.

Tabel 6.4.8: Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm in de Westhoek, 2002-2007.

	Hotels	Gastenkamers (a)	Huurvakantiewoningen (a)	Logies doelgroepen (b)	Toeristische standplaatsen op campings	TOTAAL
2002	100.156	12.081	18.684	49.977	3.437	184.335
2003	107.088	12.616	17.534	53.207	4.166	194.611
2004	115.424	12.081	18.684	48.971	5.390	200.550
2005	115.802	13.044	19.546	49.134	2.992	200.518
2006	126.708	19.297	28.004	55.116	8.424	237.549
2007	151.542	20.624	35.977	60.360	9.818	278.321
Trend 2002-2007	+51.386	+8.543	+17.293	+10.383	+6.381	+93.986
Trend 2006-2007	+24.834	+1.327	+7.973	+5.244	+1.394	+40.772
Structuur 2007 (in %)	54,4	7,4	12,9	21,7	3,5	100,0

(a) Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en de bezettingsgraad uit de plattelandsvraagregistratie.

(b) Logies doelgroepen = jeugdlogies + sociaal toerisme voor volwassenen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.9: Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in de Westhoek, 2002-2007.

	Hotels	Gastenkamers (a)	Huurvakantiewoningen (a)	Logies doelgroepen (b)	Toeristische standplaatsen op campings	TOTAAL
2002	196.471	28.995	74.734	154.466	10.426	465.092
2003	212.676	30.278	70.135	162.406	13.342	488.837
2004	218.443	28.995	74.734	147.202	17.310	486.684
2005	223.730	31.305	78.183	155.594	10.005	498.817
2006	247.728	44.384	106.416	172.333	23.297	594.158
2007	297.373	47.435	136.711	180.752	21.989	684.260
Trend 2002-2007	+100.902	+18.440	+61.977	+26.286	+11.563	+219.168
Trend 2006-2007	+49.645	+3.051	+30.295	+8.419	-1.308	+90.102
Structuur 2007 (in %)	43,5	6,9	20,0	26,4	3,2	100,0

(a) Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en de bezettingsgraad uit de plattelandsvraagregistratie.

(b) Logies doelgroepen = jeugdlogies + sociaal toerisme voor volwassenen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.10: Evolutie van de beddencapaciteit [a] naar logiesvorm in de West-Vlaamse Leiestreek, 2002-2007.

	Commercieel logies						TOTAAL	Vaste standplaatsen	TOTAAL
	Hotels	Gastenkamers	Huurvakantiewoningen	Sociaal toerisme volwassenen	Jeugdlogies	Toeristische standplaatsen op campings			
2002	2.098	69	65	130	715	72	3.149	0	3.149
2003	2.096	75	80	130	745	72	3.198	0	3.198
2004	2.148	89	102	0	935	72	3.346	0	3.346
2005	2.135	93	102	0	935	72	3.337	0	3.337
2006	2.192	121	113	0	945	72	3.443	0	3.443
2007	2.059	148	120	0	1.041	72	3.440	0	3.440
Trend 2002-2007	-39	+79	+55	-130	+326	0	+291	0	+291
Trend 2006-2007	-133	+27	+7	0	+96	0	-3	0	-3
Structuur 2007 (in %)	59,9	4,3	3,5	0,0	30,3	2,1	100,0	-	-

[a] Omrekening van kamers, woningen, standplaatsen, e.a. naar bedden volgens afspraken met STeR (Steunpunt Toerisme en Recreatie).

Bron: Westtoer apb.

Tabel 6.4.11: Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm in de West-Vlaamse Leiestreek, 2002-2007.

	Hotels	Logies doelgroepen [a] en toeristische standplaatsen op campings	Gastenkamers (b)	Huurvakantiewoningen (b)	TOTAAL
2002	83.034	24.093	3.528	2.012	112.667
2003	86.763	23.193	3.848	2.587	116.391
2004	88.173	22.710	4.597	2.874	118.354
2005	85.947	24.250	4.811	2.874	117.882
2006	91.633	24.043	7.237	3.624	126.537
2007	97.533	24.055	8.563	4.521	134.672
Trend 2002-2007	+14.499	-38	+5.035	+2.509	+22.005
Trend 2006-2007	+5.900	+12	+1.326	+897	+8.135
Structuur 2007 (in %)	72,4	17,9	6,4	3,4	100,0

[a] Logies doelgroepen = jeugdlogies + sociaal toerisme voor volwassenen.

[b] Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en de bezettingsgraad uit de plattelandsvraagregistratie.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.12: Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in de West-Vlaamse Leiestreek, 2002-2007.

	Hotels	Logies doelgroepen [a] en toeristische standplaatsen op campings	Gastenkamers (b)	Huurvakantiewoningen (b)	TOTAAL
2002	168.074	66.912	8.468	8.048	251.502
2003	176.903	67.997	9.237	10.348	264.485
2004	174.112	64.735	11.033	11.497	261.377
2005	170.562	69.355	11.547	11.497	262.961
2006	189.019	67.033	16.644	13.771	286.467
2007	205.183	68.076	19.695	17.178	310.132
Trend 2002-2007	+37.109	+1.164	+11.227	+9.130	+58.630
Trend 2006-2007	+16.164	+1.043	+3.051	+3.407	+23.665
Structuur 2007 (in %)	66,2	22,0	6,4	5,5	100,0

[a] Logies doelgroepen = jeugdlogies + sociaal toerisme voor volwassenen.

[b] Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en de bezettingsgraad uit de plattelandsvraagregistratie.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.13: Evolutie van de beddencapaciteit [a] naar logiesvorm in het Brugse Ommeland, 2002-2007.

	Commercieel logies						TOTAAL	Vaste standplaatsen	TOTAAL
	Hotels	Gastenkamers	Huurvakantiewoningen	Sociaal toerisme volwassenen	Jeugdlogies	Toeristische standplaatsen op campings			
2002	856	110	164	164	387	923	2.604	3.192	5.796
2003	918	118	184	164	415	998	2.797	2.996	5.793
2004	901	142	206	164	400	924	2.737	2.472	5.209
2005	901	136	223	0	400	536	2.196	2.900	5.096
2006	1.011	174	232	0	400	536	2.353	3.016	5.369
2007	1.034	223	244	0	400	536	2.437	3.016	5.453
Trend 2002-2007	+178	+113	+80	-164	+13	-387	-167	-176	-343
Trend 2006-2007	+23	+49	+12	0	0	0	+84	0	+84
Structuur 2007 (in %)	42,4	9,2	10,0	0,0	16,4	22,0	100,0	-	-

[a] Omrekening van kamers, woningen, standplaatsen, e.a. naar bedden volgens afspraken met STeR (Steunpunt Toerisme en Recreatie).

Bron: Westtoer apb.

Tabel 6.4.14: Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar logiesvorm in het Brugse Ommeland, 2002-2007.

	Hotels	Gastenkamers (a)	Huurvakantie- woningen (a)	Jeugdlogies	Toeristische standplaatsen op campings	TOTAAL
2002	35.660	4.490	4.312	18.927	7.613	71.002
2003	30.643	5.025	4.887	20.021	7.855	68.431
2004	29.166	5.773	5.318	18.894	5.802	64.953
2005	33.240	6.094	5.893	18.567	3.741	67.535
2006	35.071	8.201	7.083	18.651	4.088	73.094
2007	44.501	10.855	8.664	19.079	6.565	89.664
Trend 2002-2007	+8.841	+6.365	+4.352	+152	-1.048	+18.662
Trend 2006-2007	+9.430	+2.654	+1.581	+428	+2.477	+16.570
Structuur 2007 (in %)	49,6	12,1	9,7	21,3	7,3	100,0

(a) Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en de bezettingsgraad uit de plattelandsvraagregistratie.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.15: Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar logiesvorm in het Brugse Ommeland, 2002-2007.

	Hotels	Gastenkamers (a)	Huurvakantie- woningen (a)	Jeugdlogies	Toeristische standplaatsen op campings	TOTAAL
2002	70.225	10.777	17.246	67.066	22.728	188.042
2003	60.128	12.060	19.546	65.151	31.183	188.068
2004	60.070	13.856	21.270	64.292	19.222	178.710
2005	66.147	14.626	23.570	63.983	19.197	187.523
2006	70.169	18.863	26.917	60.473	17.103	193.525
2007	91.788	24.966	32.925	62.886	29.418	241.983
Trend 2002-2007	+21.563	+14.189	+15.679	-4.180	+6.690	+53.941
Trend 2006-2007	+21.619	+6.103	+6.008	+2.413	+12.315	+48.458
Structuur 2007 (in %)	37,9	10,3	13,6	26,0	12,2	100,0

(a) Inschattingen Westtoer op basis van het aanbod en de bezettingsgraad uit de plattelandsvraagregistratie.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.16: Evolutie van de beddencapaciteit (a) in commercieel logies naar regio in West-Vlaanderen, 2002-2007.

	Kust (inclusief Zeebrugge) (b)	Brugge (exclusief Zeebrugge)	Westhoek	West-Vlaamse Leiestreek	Brugse Om- meland	West-Vlaanderen
2002	465.083	9.197	5.793	3.149	2.604	485.826
2003	471.982	9.308	6.024	3.198	2.797	493.309
2004	478.484	9.531	6.364	3.346	2.737	500.462
2005	482.897	9.761	6.614	3.337	2.196	504.805
2006	486.714	9.441	7.137	3.443	2.353	509.088
2007	488.305	9.560	7.747	3.440	2.437	511.489
Trend 2002-2007	+23.222	+363	+1.954	+291	-167	+25.663
Trend 2006-2007	+1.591	+119	+610	-3	+84	+2.401
Structuur 2007 (in %)	95,5	1,9	1,5	0,7	0,5	100,0

(a) Omrekening van kamers, woningen, standplaatsen, e.a. naar bedden volgens afspraken met STeR (Steunpunt Toerisme en Recreatie).

(b) Gezien hun gemengd gebruik en aanzienlijk belang worden vakantiehuizen aan de Kust in hun totaliteit meegenomen.

In de andere regio's worden enkel de vakantiehuizen opgenomen die op de toeristische markt worden aangeboden.

Bron: Westtoer apb.

Tabel 6.4.17: Evolutie van het aantal aankomsten in commercieel logies naar regio in West-Vlaanderen, 2002-2007.

	Kust (inclusief Zeebrugge)	Brugge (exclusief Zeebrugge)	Westhoek	West-Vlaamse Leiestreek	Brugse Om-meland	West-Vlaanderen
2002	2.939.093	792.086	184.335	112.667	71.002	4.099.183
2003	2.968.595	740.634	194.611	116.391	68.431	4.088.662
2004	2.859.643	734.625	200.550	118.354	64.953	3.978.125
2005	2.819.047	740.961	200.518	117.882	67.535	3.945.943
2006	2.827.906	788.547	237.549	126.537	73.094	4.053.633
2007	2.778.668	806.816	278.321	134.672	89.664	4.088.141
Trend 2002-2007	-160.425	+14.730	+93.986	+22.005	+18.662	-11.042
Trend 2006-2007	-49.238	+18.269	+40.772	+8.135	+16.570	+34.508
Structuur 2007 (in %)	68,0	19,7	6,8	3,3	2,2	100,0

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.4.18: Evolutie van het aantal overnachtingen in commercieel logies naar regio in West-Vlaanderen, 2002-2007.

	Kust (inclusief Zeebrugge)	Brugge (exclusief Zeebrugge)	Westhoek	West-Vlaamse Leiestreek	Brugse Om-meland	West-Vlaanderen
2002	19.843.787	1.530.919	465.092	251.502	188.042	22.279.342
2003	19.770.534	1.402.546	488.837	264.485	188.068	22.114.470
2004	19.045.066	1.380.154	486.684	261.377	178.710	21.351.991
2005	18.011.980	1.376.522	498.817	262.961	187.523	20.337.803
2006	17.646.819	1.453.375	594.158	286.467	193.525	20.174.344
2007	16.790.708	1.502.670	684.260	310.132	241.983	19.529.753
Trend 2002-2007	-3.053.079	-28.249	+219.168	+58.630	+53.941	-2.749.589
Trend 2006-2007	-856.111	+49.295	+90.102	+23.665	+48.458	-644.591
Structuur 2007 (in %)	86,0	7,7	3,5	1,6	1,2	100,0

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), originele cijfers, Verwerking: Westtoer apb.

Tabel 6.5.1: Aantal detailhandelszaken (in %) naar branche, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.

Gemeente	Voeding	Textiel	Leder	Meubelen, verlichting, woning-inrichting	Elektrische artikelen	Benodigdheden voor dieren, planten	Hobby- en vrijetijds-artikelen	Divers assortiment en overige kleinhandel	Totaal (in a.c.)	Aantal winkels per 1.000 inwoners
Beernem	39,4	12,9	3,9	7,1	5,8	11,0	9,0	11,0	155	10,5
Blankenberge	29,5	24,7	4,9	10,8	6,8	3,8	10,0	9,5	369	20,0
Brugge	27,5	19,8	3,4	15,8	6,2	5,2	10,0	12,2	1.843	15,7
Damme	41,1	16,1	3,2	12,9	5,6	5,6	8,1	7,3	124	11,4
Jabbeke	27,9	13,6	5,4	12,2	6,1	10,2	15,0	9,5	147	10,7
Knokke-Heist	20,1	29,3	4,7	16,1	6,2	2,7	9,3	11,6	924	27,2
Oostkamp	28,0	18,3	3,9	13,5	6,1	8,7	6,8	14,8	311	14,1
Torhout	29,6	19,5	2,6	10,5	7,5	8,2	7,5	14,6	267	13,5
Zedelgem	37,5	16,2	1,5	8,9	8,1	11,2	9,3	7,3	259	11,7
Zuienkerke	21,6	13,5	5,4	13,5	21,6	13,5	2,7	8,1	37	13,4
Arr. Brugge	27,6	21,2	3,8	14,1	6,5	5,8	9,5	11,6	4.436	16,1
Diksmuide	38,3	15,2	4,5	11,1	6,2	7,0	7,8	9,9	243	15,2
Houthulst	38,8	17,3	1,0	11,2	3,1	8,2	11,2	9,2	98	10,5
Koekelare	43,4	15,2	2,0	3,0	4,0	14,1	8,1	10,1	99	11,9
Kortemark	40,4	12,3	1,4	6,8	7,5	8,9	9,6	13,0	146	12,1
Lo-Reninge	50,0	5,9	2,9	5,9	0,0	8,8	8,8	17,6	34	10,2
Arr. Diksmuide	40,3	14,4	2,7	8,5	5,3	8,9	8,9	11,0	620	12,6
Heuvelland	48,9	7,6	2,2	3,3	6,5	12,0	9,8	9,8	92	11,3
Ieper	34,8	16,9	4,2	11,3	5,8	6,2	8,5	12,3	497	14,3
Langemark-Poelkapelle	40,5	7,6	3,8	6,3	6,3	10,1	10,1	15,2	79	10,1
Mesen	36,4	18,2	9,1	9,1	0,0	18,2	0,0	9,1	11	11,0
Poperinge	31,5	12,1	3,3	11,0	5,9	11,0	8,8	16,5	273	13,8
Vleteren	43,2	5,4	0,0	13,5	0,0	18,9	5,4	13,5	37	10,1
Wervik	39,2	11,1	2,1	13,8	7,4	9,0	6,9	10,6	189	10,6
Zonnebeke	39,8	8,8	1,8	7,1	3,5	13,3	13,3	12,4	113	9,3
Arr. Ieper	36,8	12,8	3,3	10,4	5,7	9,4	8,8	12,9	1.291	12,3
Anzegem	35,6	17,8	1,7	8,3	5,6	8,9	9,4	12,8	180	12,8
Avelgem	29,8	17,4	8,3	8,3	5,0	5,8	9,9	15,7	121	12,6
Deerlijk	28,3	23,1	4,6	11,6	6,9	8,7	8,1	8,7	173	15,3
Harelbeke	37,0	14,6	3,6	10,0	5,7	7,1	9,3	12,8	281	10,7
Kortrijk	28,7	22,0	3,4	11,7	6,2	6,1	8,7	13,3	1.104	14,9
Kuurne	34,2	16,3	2,1	11,6	4,7	8,4	8,9	13,7	190	15,0
Lendelede	33,3	19,2	1,3	14,1	6,4	6,4	14,1	5,1	78	14,3
Menen	33,6	17,1	3,2	10,3	6,4	7,3	7,7	14,3	467	14,4
Spiere-Helkijn	35,7	10,7	0,0	14,3	14,3	10,7	3,6	10,7	28	13,7
Waregem	27,9	21,7	3,6	9,7	6,8	5,1	10,4	14,8	548	15,2
Wevelgem	33,2	18,1	3,5	8,7	6,1	6,4	9,3	14,6	343	11,1
Zwevegem	33,3	15,7	2,3	10,3	5,0	7,7	10,0	15,7	261	10,9
Arr. Kortrijk	31,3	19,3	3,3	10,5	6,1	6,7	9,1	13,6	3.774	13,5
Bredene	48,3	16,6	1,4	7,6	2,8	4,1	10,3	9,0	145	9,3
De Haan	28,4	23,7	2,8	10,9	6,6	5,2	9,5	12,8	211	17,2
Gistel	33,8	15,9	4,6	9,3	7,3	11,3	5,3	12,6	151	13,3
Ichtegem	38,0	15,8	2,3	7,6	9,9	7,6	6,4	12,3	171	12,6
Middelkerke	36,5	17,8	4,6	10,9	6,3	5,3	9,5	9,2	304	16,5
Oostende	29,4	20,4	4,5	12,4	6,8	3,5	11,0	11,9	1.080	15,6
Oudenburg	40,7	11,1	2,8	9,3	3,7	11,1	13,9	7,4	108	12,1
Arr. Oostende	33,1	18,9	3,9	11,0	6,5	5,2	10,0	11,3	2.170	14,5
Hooglede	39,8	13,9	1,9	7,4	6,5	11,1	8,3	11,1	108	10,9
Ingelmunster	39,9	7,8	5,2	13,7	7,2	6,5	9,2	10,5	153	14,4
Izegem	36,5	16,7	3,5	10,8	5,3	5,6	9,4	12,3	342	12,8
Ledegem	39,1	10,2	3,1	8,6	5,5	9,4	11,7	12,5	128	13,7
Lichtervelde	37,8	14,6	0,0	8,5	7,3	12,2	6,1	13,4	82	9,7
Moorslede	38,6	15,2	2,1	11,7	4,8	13,1	7,6	6,9	145	13,4
Roeselare	28,4	25,3	4,6	10,3	5,0	5,0	8,4	13,0	920	16,3
Staden	35,7	11,4	0,7	17,1	8,6	10,7	6,4	9,3	140	12,7
Arr. Roeselare	33,5	18,8	3,6	10,9	5,6	7,1	8,5	11,9	2.018	14,1
Ardoie	38,8	15,5	2,9	5,8	7,8	5,8	7,8	15,5	103	11,3
Dentergem	34,4	19,8	3,1	15,6	5,2	8,3	5,2	8,3	96	11,7
Meulebeke	44,2	15,4	3,8	6,4	5,1	4,5	7,7	12,8	156	14,1
Oostrozebeke	39,6	18,7	1,1	8,8	5,5	8,8	6,6	11,0	91	12,1
Pittem	31,1	16,7	3,3	8,9	5,6	10,0	13,3	11,1	90	13,7
Ruiselede	35,8	15,1	3,8	11,3	1,9	9,4	9,4	13,2	53	10,3
Tielt	31,6	16,3	5,7	9,9	8,9	8,9	6,4	12,4	282	14,5
Wielsbeke	43,6	9,6	1,1	6,4	7,4	9,6	9,6	12,8	94	10,3
Wingene	34,6	13,2	2,5	11,3	7,5	11,9	6,9	11,9	159	11,8
Arr. Tielt	36,5	15,6	3,5	9,3	6,8	8,5	7,7	12,2	1.124	12,5
Alveringem	43,1	5,6	1,4	12,5	6,9	13,9	6,9	9,7	72	14,5
De Panne	37,3	18,5	3,9	13,7	5,2	2,1	7,7	11,6	233	22,7
Koksijde	30,7	20,7	4,9	11,9	6,3	3,4	11,2	10,9	411	19,1
Nieuwpoort	30,5	24,6	5,5	10,5	2,7	4,7	12,5	9,0	256	23,1
Veurne	24,6	20,8	4,7	17,4	5,1	8,1	7,6	11,9	236	20,1
Arr. Veurne	31,5	20,2	4,6	13,1	5,1	5,0	9,9	10,8	1.208	20,3
WEST-VLAANDEREN	32,0	18,8	3,6	11,6	6,1	6,6	9,2	12,1	16.641	14,5
VLAAMS GEWEST	29,4	18,5	3,4	11,5	6,9	7,0	9,8	13,4	69.721	11,3

Bron: Tellingen Spectron online adressenbank (09/01/2008), Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

KAARTEN OP WWW.WEST-VLAANDEREN.BE/ECONOMIE

Naast de in deze publicatie opgenomen basistabellen met waar mogelijk cijfers tot op gemeentelijk niveau, stellen we op de website www.west-vlaanderen.be/economie een aantal kaarten voor. Kaarten en tabellen vormen samen een naslagwerk.

1. Demografie

- 1.1 Totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.2 Bevolkingsdichtheid (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.3 Natuurlijk accres (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, jaargemiddelde 1998-2007.
- 1.4 Migratiesaldo (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, jaargemiddelde 1998-2007.
- 1.5.a Aandeel bevolking 0-17 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.5.b Aandeel bevolking 0-17 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.
- 1.6.a Aandeel bevolking 18-64 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.6.b Aandeel bevolking 18-64 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.
- 1.7.a Aandeel bevolking 65 jaar en ouder in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.7.b Aandeel bevolking 65 jaar en ouder in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.
- 1.8.a Gemiddelde grootte van een privaat huishouden, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.8.b Gemiddelde grootte van een privaat huishouden, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018 (a).

2. Huisvesting en ruimtelijke ordening

- 2.1 Vergunde woningen, nieuwbouw en renovatie, per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008 (a).
- 2.2 Aandeel bebouwde oppervlakte (a) in totale oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 2.3 Aandeel oppervlakte voor bedrijvigheid (a) in bebouwde oppervlakte (b), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

3. Welvaart

- 3.1 Belastbaar inkomen per inwoner, gemeenten van West-Vlaanderen, inkomen 2006, aanslagjaar 2007.
- 3.2 Aantal personenwagens per 100 gezinnen, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 augustus 2008.

4. Arbeidsmarkt en opleiding

4.1 Tewerkstelling

- 4.1.1 Aandeel loontrekkenden in totale werkgelegenheid (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2006.
- 4.1.2 Werkgelegenheidsgraad (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

4.2 Werkloosheid

- 4.2.1 Werkloosheidsdruk (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.

4.3 Sociale economie

- 4.3.1 Aandeel van de kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

4.4 Opleiding

- 4.4.1 Leerlingen in de tweede en derde graad secundair onderwijs naar woonplaats en onderwijsvorm (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (schooljaar 2007-2008).
- 4.4.2 Hogeschoolstudenten naar woonplaats en studiedomein (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (academiejaar 2007-2008).
- 4.4.3 Universiteitstudenten naar woonplaats en studiedomein (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (academiejaar 2007-2008).

5. Indicatoren van economische activiteit

5.1 Conjunctuur

5.2 Bruto toegevoegde waarde

- 5.2.1 Bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen (miljoen euro) naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2006 (a).

5.3 Omzet, uitvoer en investeringen

5.4 Verloop van de ondernemingen

- 5.4.1 Aantal actieve ondernemingen, gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.
- 5.4.2 Oprichtingsratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.
- 5.4.3 Uittredingsratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.
- 5.4.4 Turbulentieratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.

5.5 Innovatie

- 5.5.1 Tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren (a), arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

6. Blik op sectoren

6.1 Transport, distributie en logistiek

- 6.1.1 Overzicht van de infrastructuurwerken in West-Vlaanderen, toestand 2008.

6.2 Land- en tuinbouw

6.3 Zeevisserij

6.4 Toerisme

6.5 Detailhandel

- 6.5.1 Aantal detailhandelszaken per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, januari 2008.

NOTITIES

[illegible]

COLOFON

"West-Vlaanderen sociaaleconomisch - feiten en cijfers editie 2009" van de Provincie West-Vlaanderen werd samengesteld en uitgegeven in opdracht van de deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen.

Paul Breyne (gouverneur)
Jan Durnez
Patrick Van Gheluwe
Dirk De fauw
Marleen Titeca-Decraene
Gunter Pertry
Bart Naeyaert
(gedeputeerden)
Hilaire Ost (provinciegriffier)

Coördinatie en eindredactie
Dienst Economie
T 050 407 187
E economie@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be/economie

Ontwerp en grafische vormgeving
Dienst Communicatie – Grafische Dienst

Druk
Grafische Dienst

Voor meer info over de provincie West-Vlaanderen en uw gratis exemplaar:
Provinciaal Informatiecentrum Tolhuis
Jan Van Eyckplein 2
8000 Brugge
T 0800 20 021
E provincie@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be

Wettelijk depot
D/2009/0248/14

WEST-VLAANDEREN SOCIAALECONOMISCH, FEITEN EN CIJFERS

KAARTEN

1. DEMOGRAFIE

- 1.1 Totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.2 Bevolkingsdichtheid (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.3 Natuurlijk accres (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, jaargemiddelde 1998-2007.
- 1.4 Migratiesaldo (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, jaargemiddelde 1998-2007.
- 1.5.a Aandeel bevolking 0-17 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.5.b Aandeel bevolking 0-17 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.
- 1.6.a Aandeel bevolking 18-64 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.6.b Aandeel bevolking 18-64 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.
- 1.7.a Aandeel bevolking 65 jaar en ouder in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.7.b Aandeel bevolking 65 jaar en ouder in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.
- 1.8.a Gemiddelde grootte van een privaat huishouden, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 1.8.b Gemiddelde grootte van een privaat huishouden, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018 (a).

2. HUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

- 2.1 Vergunde woningen, nieuwbouw en renovatie, per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008 (a).
- 2.2 Aandeel bebouwde oppervlakte (a) in totale oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.
- 2.3 Aandeel oppervlakte voor bedrijvigheid (a) in bebouwde oppervlakte (b), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

3. WELVAART

- 3.1 Belastbaar inkomen per inwoner, gemeenten van West-Vlaanderen, inkomen 2006, aanslagjaar 2007.
- 3.2 Aantal personenwagens per 100 gezinnen, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 augustus 2008.

4. ARBEIDSMARKT EN OPLEIDING

4.1 Tewerkstelling

- 4.1.1 Aandeel loontrekkenden in totale werkgelegenheid (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2006.
- 4.1.2 Werkgelegenheidsgraad (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

4.2 Werkloosheid

- 4.2.1 Werkloosheidsdruk (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.

4.3 Sociale economie

- 4.3.1 Aandeel van de kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

4.4 Opleiding

- 4.4.1 Leerlingen in de tweede en derde graad secundair onderwijs naar woonplaats en onderwijsvorm (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (schooljaar 2007-2008).
- 4.4.2 Hogeschoolstudenten naar woonplaats en studiedomein (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (academiejaar 2007-2008).
- 4.4.3 Universiteitstudenten naar woonplaats en studiedomein (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (academiejaar 2007-2008).

5. INDICATOREN VAN ECONOMISCHE ACTIVITEIT

5.1 Conjunctuur

5.2 Bruto toegevoegde waarde

- 5.2.1 Bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen (miljoen euro) naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2006 (a).

5.3 Omzet, uitvoer en investeringen

5.4 Verloop van de ondernemingen

- 5.4.1 Aantal actieve ondernemingen, gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.
- 5.4.2 Oprichtingsratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.
- 5.4.3 Uittredingsratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.
- 5.4.4 Turbulentieratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.

5.5 Innovatie

- 5.5.1 Tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren (a), arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

6. BLIK OP SECTOREN

6.1 Transport, distributie en logistiek

- 6.1.1 Overzicht van de infrastructuurwerken in West-Vlaanderen, toestand 2008.

6.2 Land- en tuinbouw

6.3 Zeevisserij

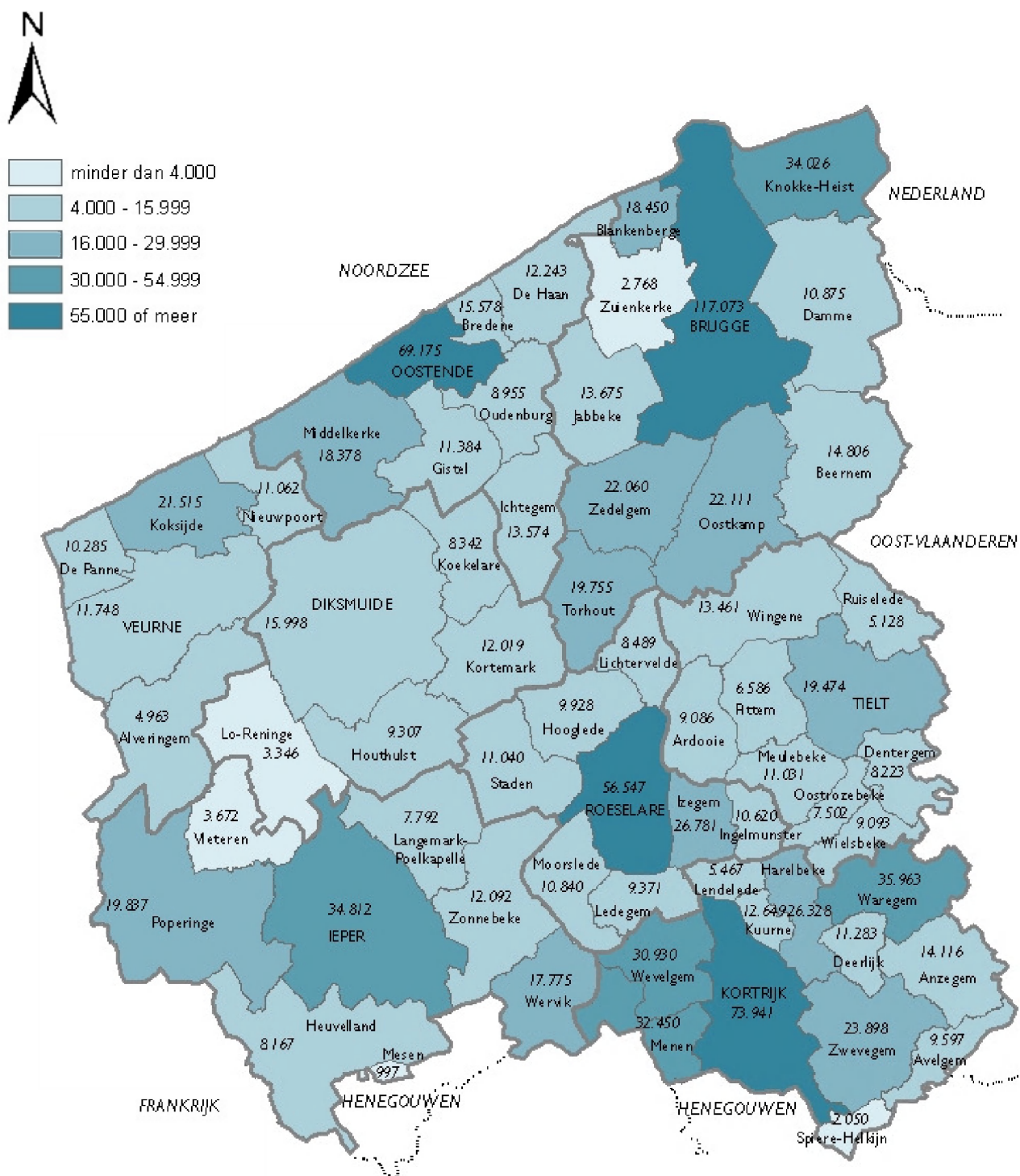
6.4 Toerisme

6.5 Detailhandel

- 6.5.1 Aantal detailhandelszaken per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, januari 2008.

1. DEMOGRAFIE

Kaart 1.1: Totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

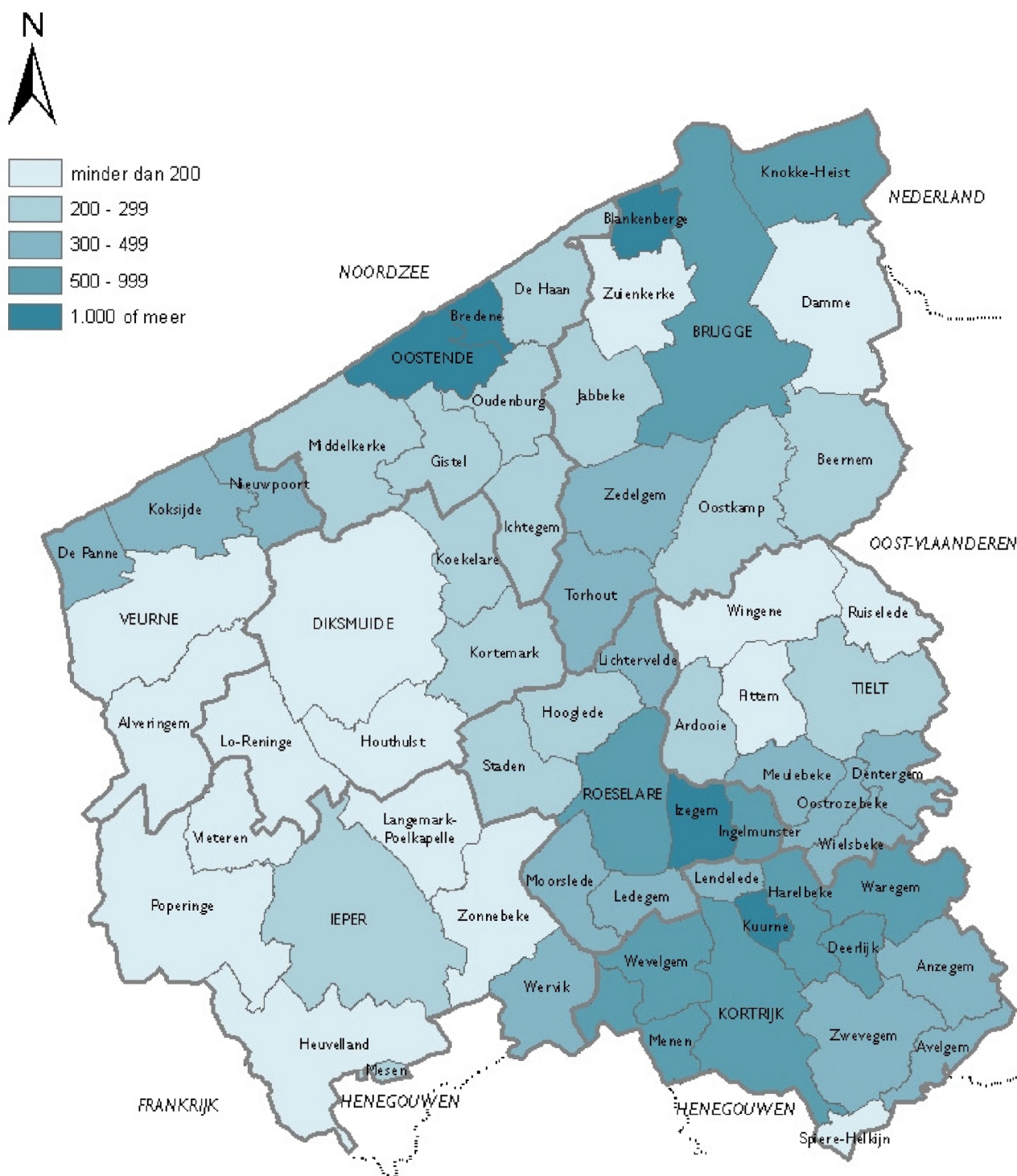
Minimum: Mesen 997
Maximum: Brugge 117.073

West-Vlaanderen: 1.150.487
Vlaams Gewest: 6.161.600
Rijk: 10.666.866

0 5 10 15 km

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.2: Bevolkingsdichtheid (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

Minimum: Lo-Reninge 53
Maximum: Oostende 1.834

West-Vlaanderen: 366
Vlaams Gewest: 456
Rijk: 349

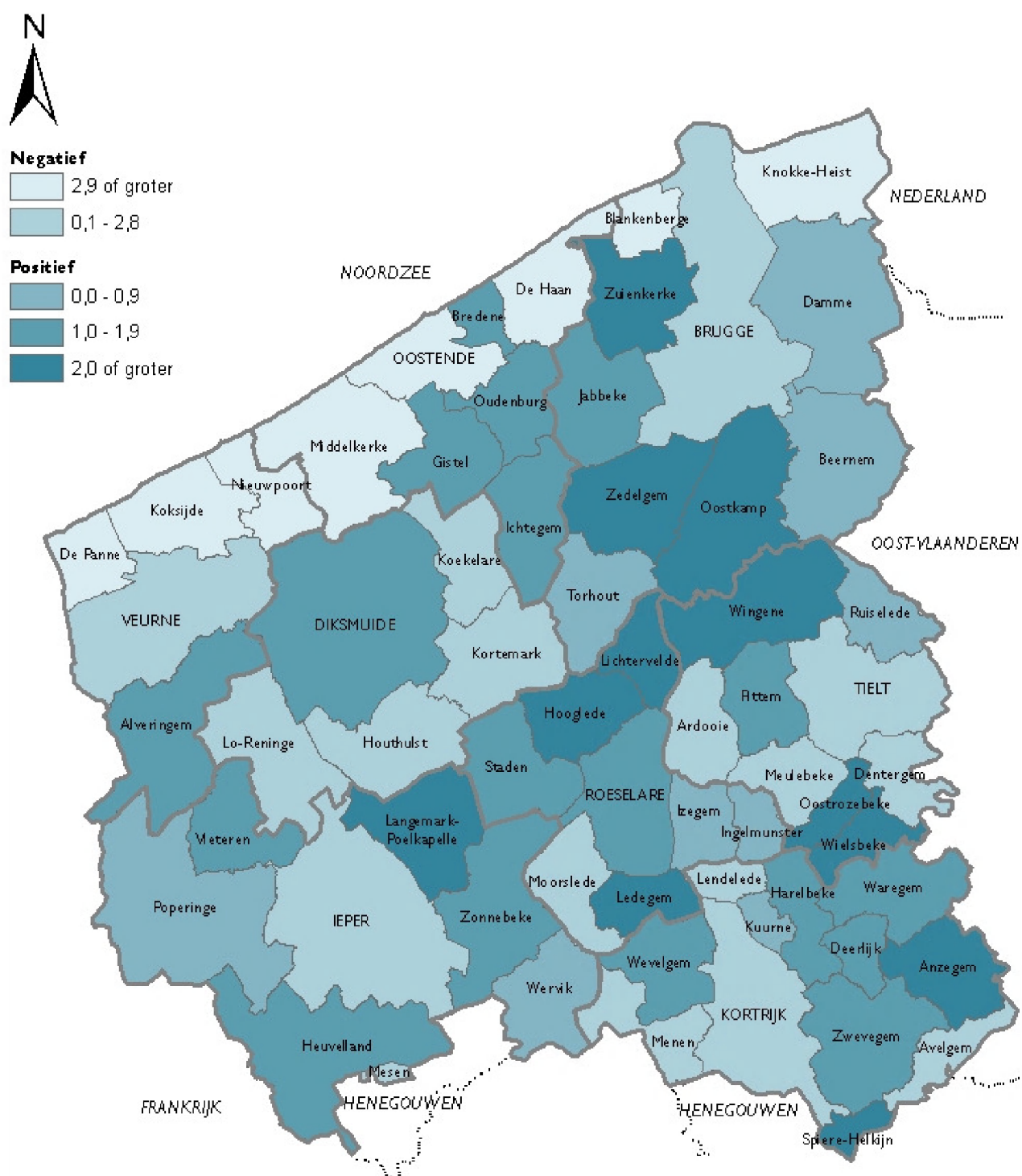
0 5 10 15 km

(a) Bevolkingsdichtheid: aantal inwoners/km².

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister.

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.3: Natuurlijk accres (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, jaargemiddelde 1998-2007.

Minimum: Blankenberge -6,0
Maximum: Spiere-Helkijn +3,6

West-Vlaanderen: -0,3
Vlaams Gewest: +0,9
Rijk: +1,1

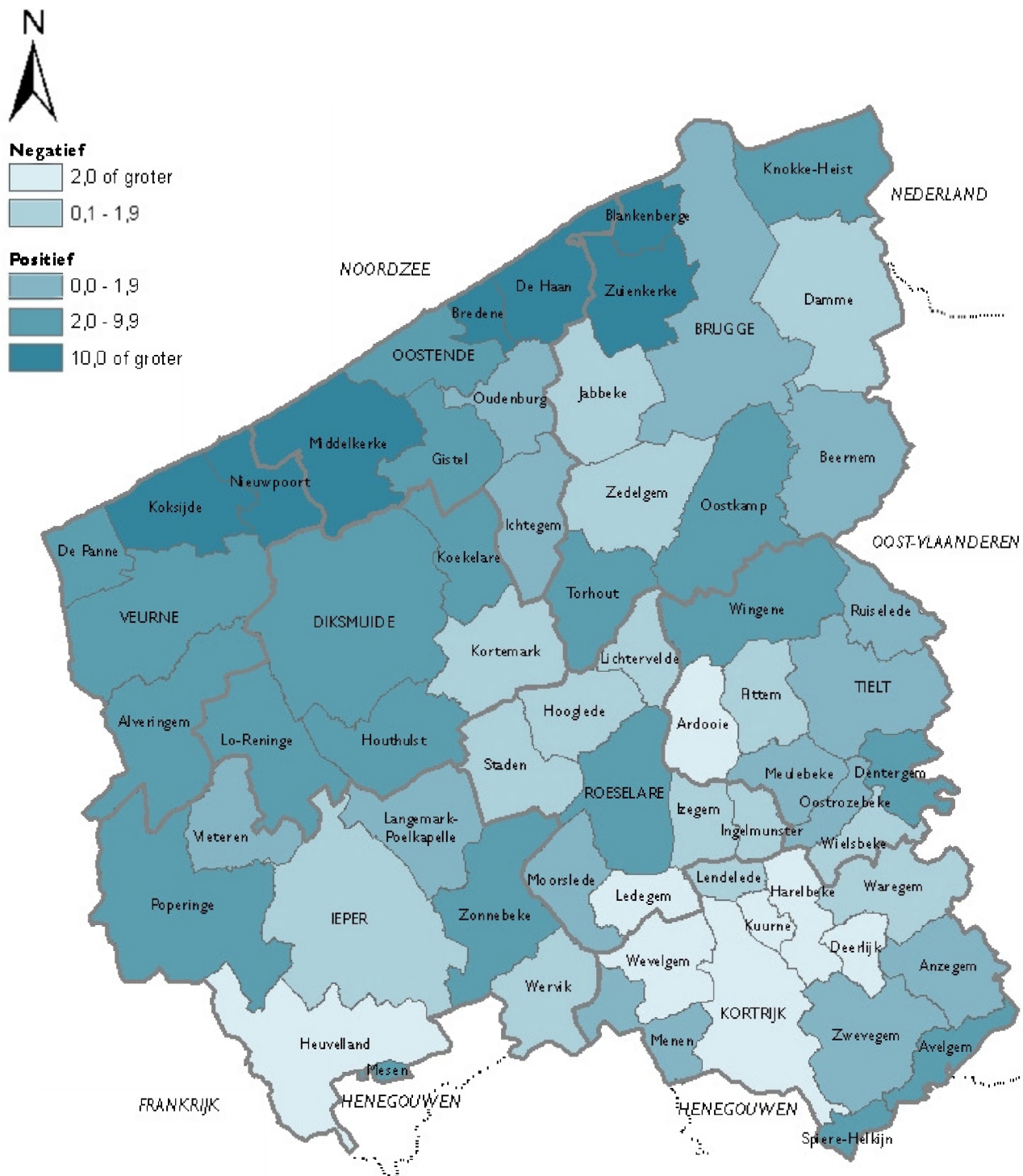
0 5 10 15 km

(a) Natuurlijk accres: saldo van geboorten en sterfte.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister.

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.4: Migratiesaldo (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, jaargemiddelde 1998-2007.

Minimum: Ardooie -5,2
Maximum: Middelkerke +14,1

0 5 10 15 km

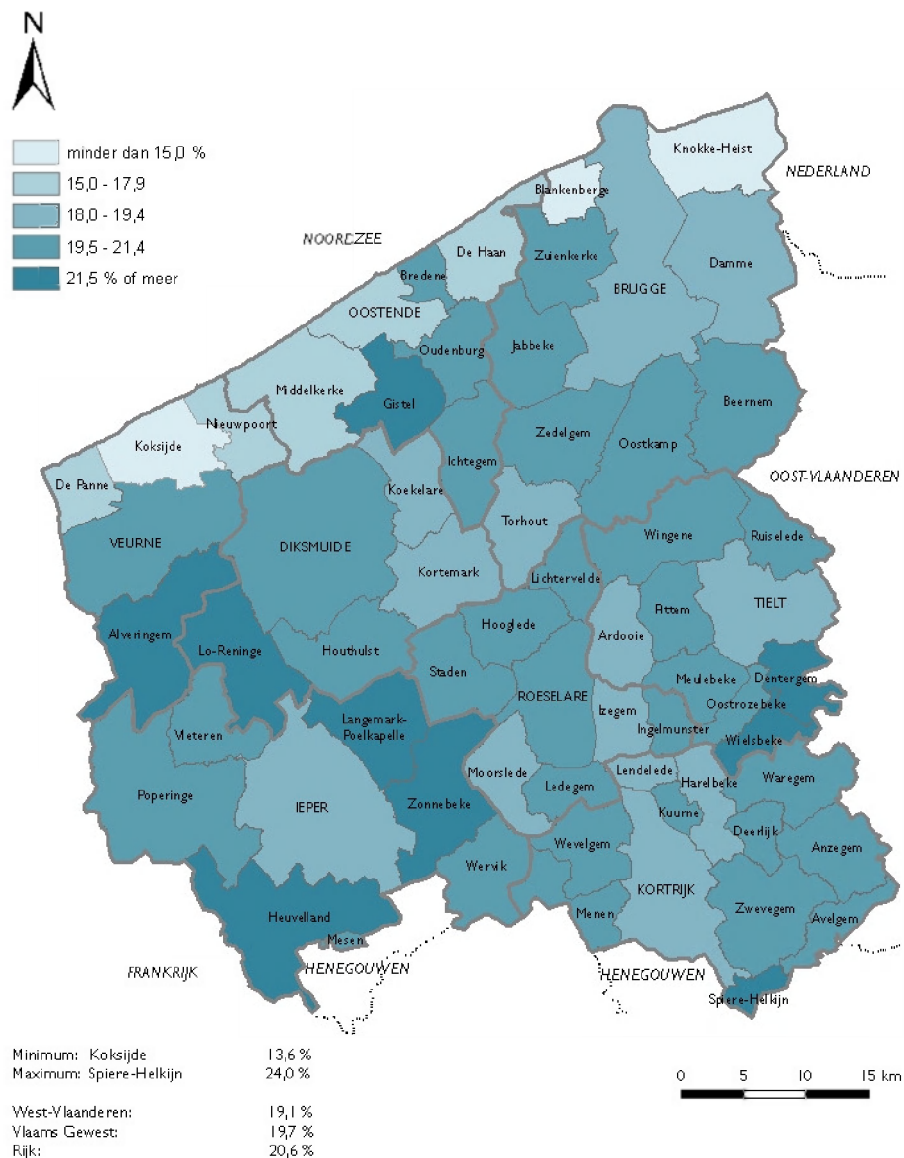
West-Vlaanderen: +1,9
Vlaams Gewest: +2,5
Rijk: +2,4

(a) Migratiesaldo: saldo van in- en uitwijkingen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister.

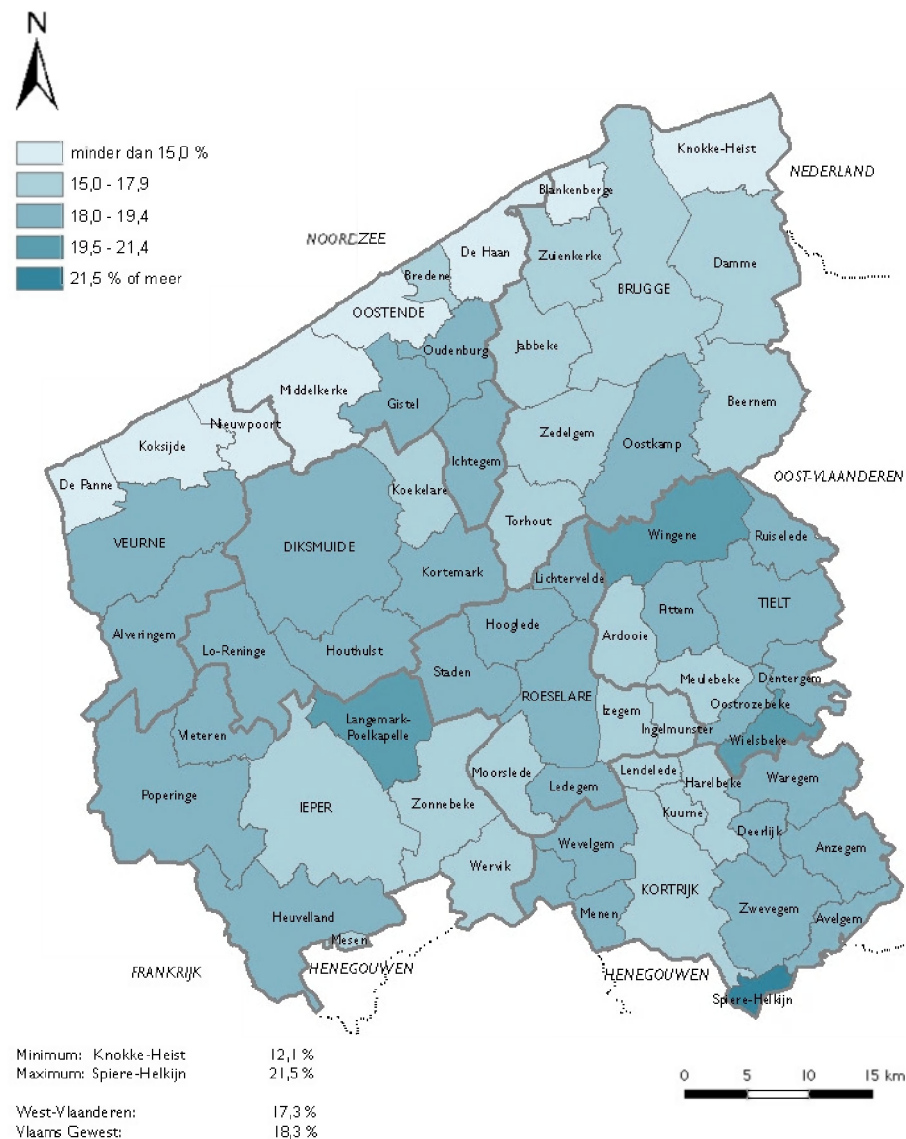
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.5.a: Aandeel bevolking 0-17 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

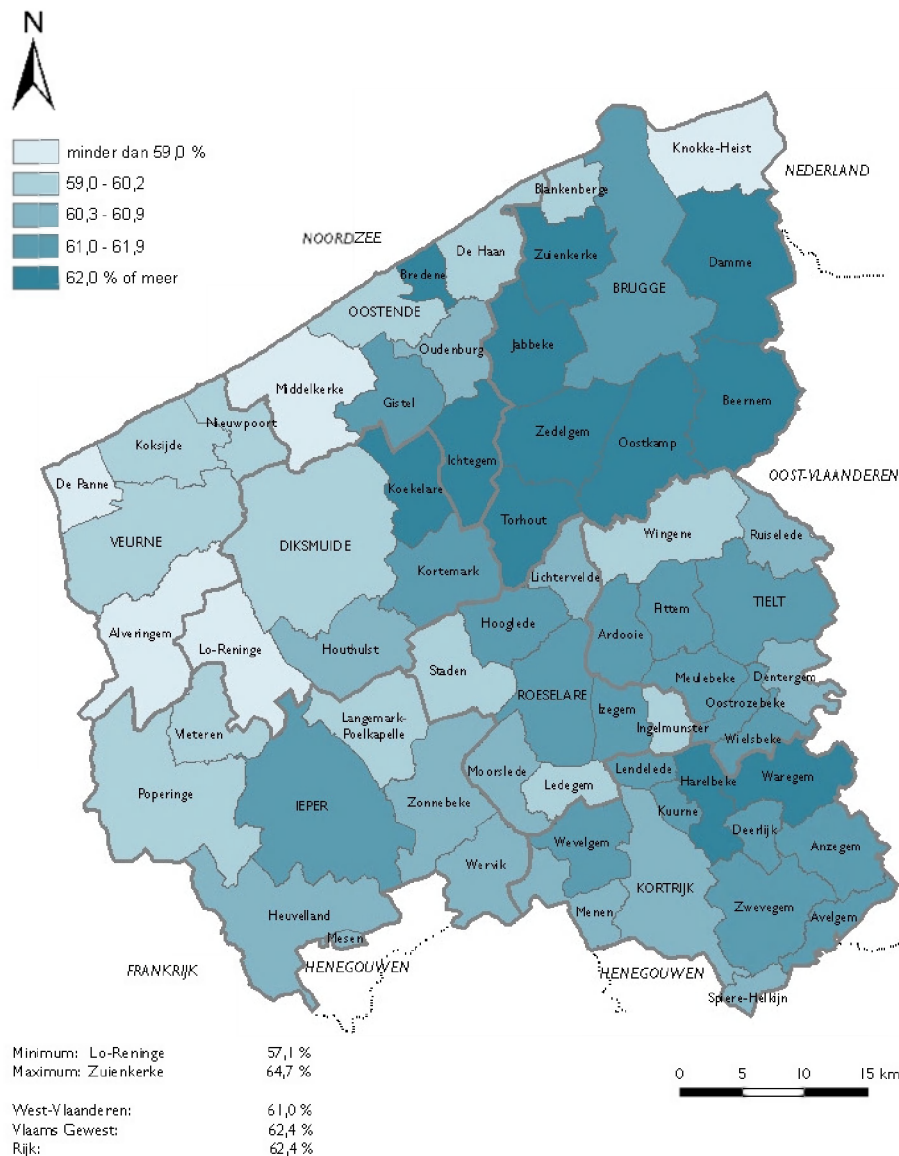
Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.5.b: Aandeel bevolking 0-17 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.

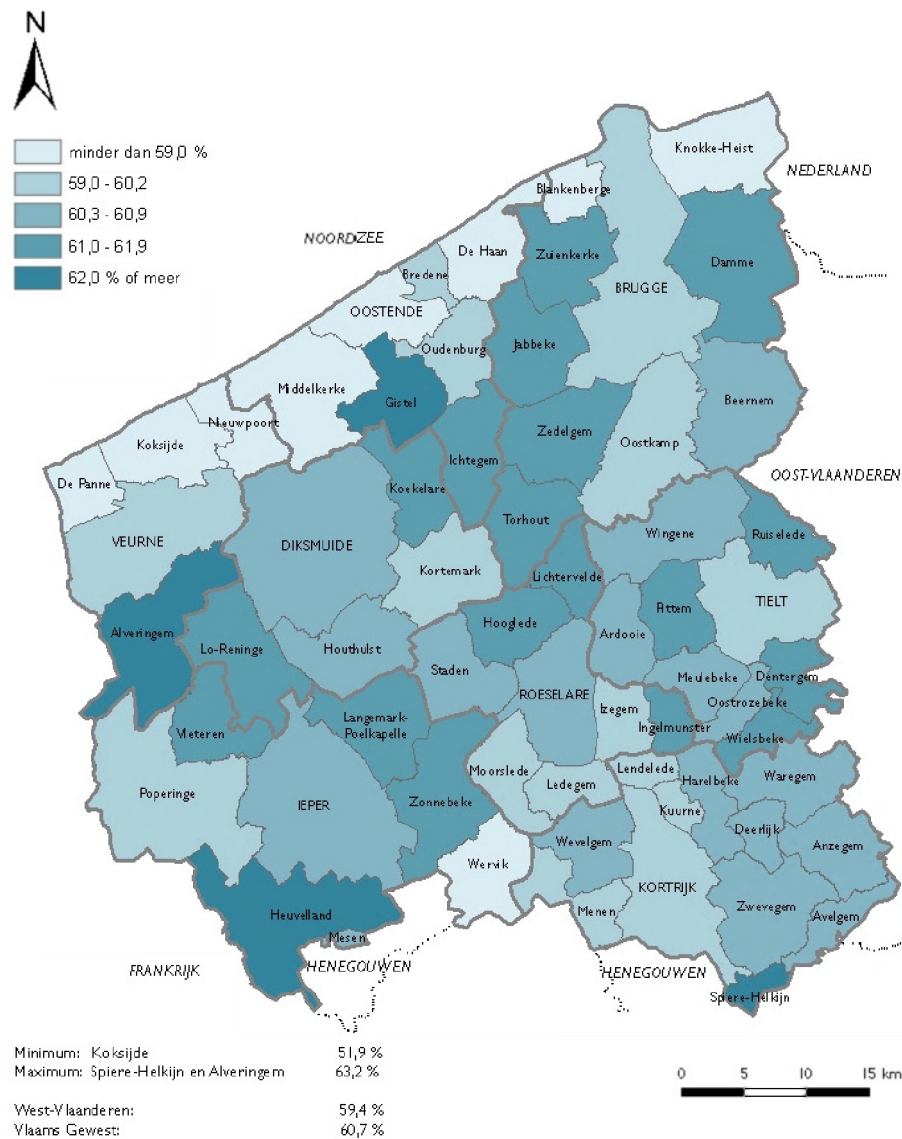
Bron: Bevolkingsprognoses 2004-2025 voor de 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest, Studiedienst van de Vlaamse Regering.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.6.a: Aandeel bevolking 18-64 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

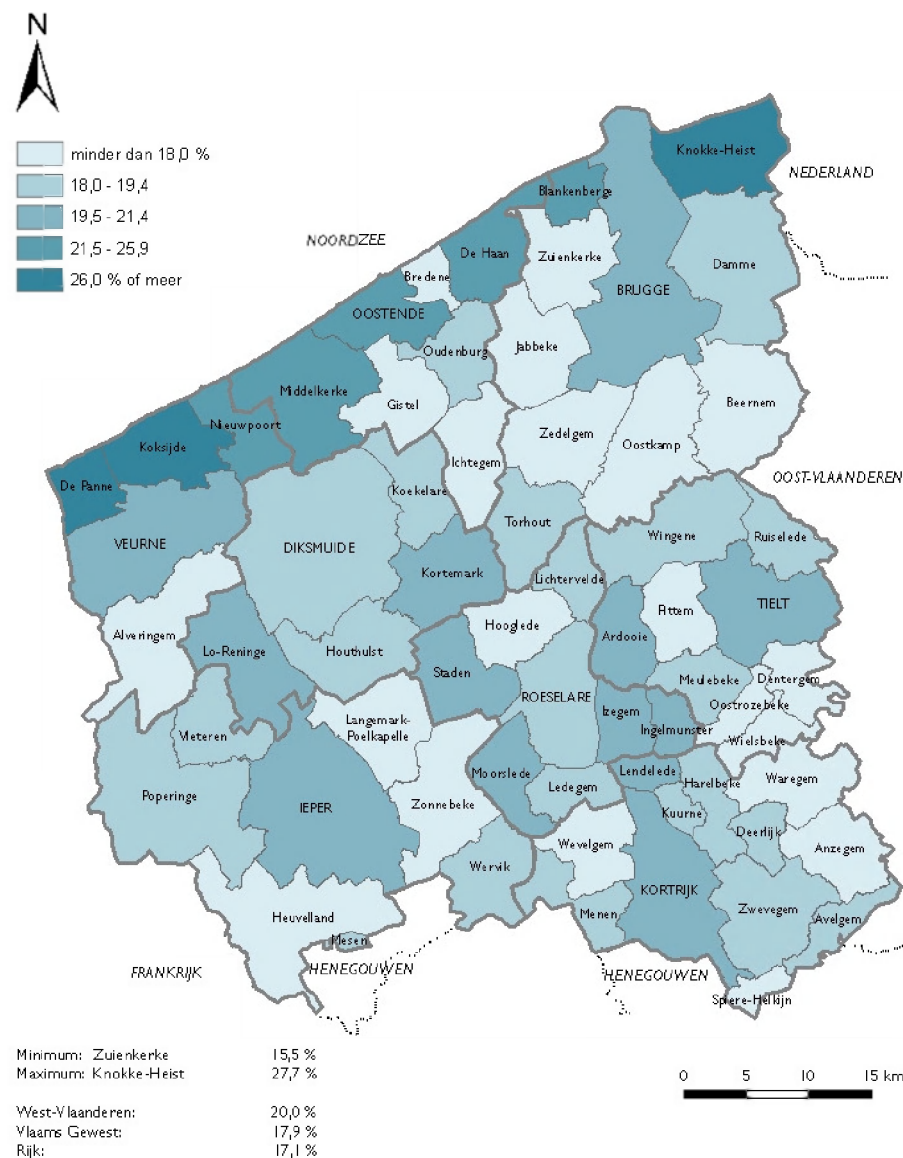
Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.6.b: Aandeel bevolking 18-64 jaar in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.

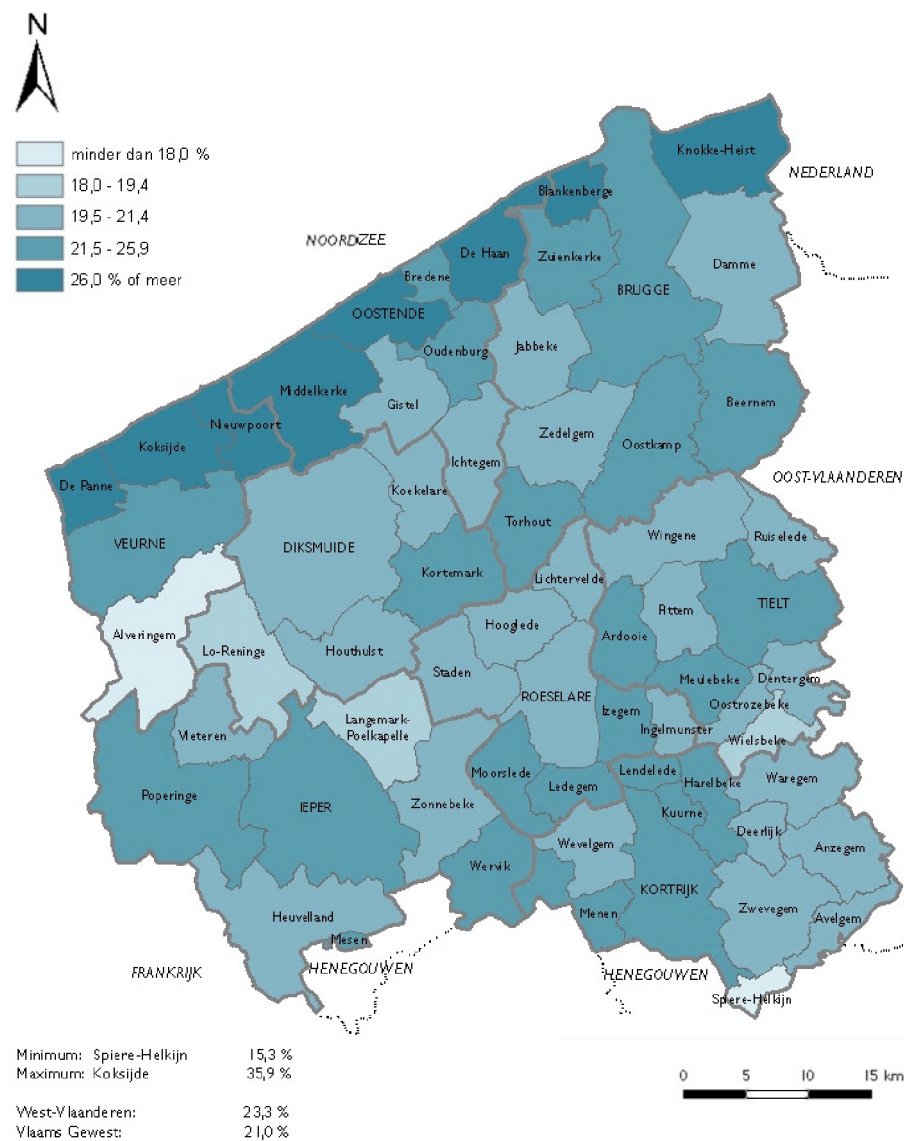
Bron: Bevolkingsprognoses 2004-2025 voor de 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest, Studiedienst van de Vlaamse Regering.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.7.a: Aandeel bevolking 65 jaar en ouder in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

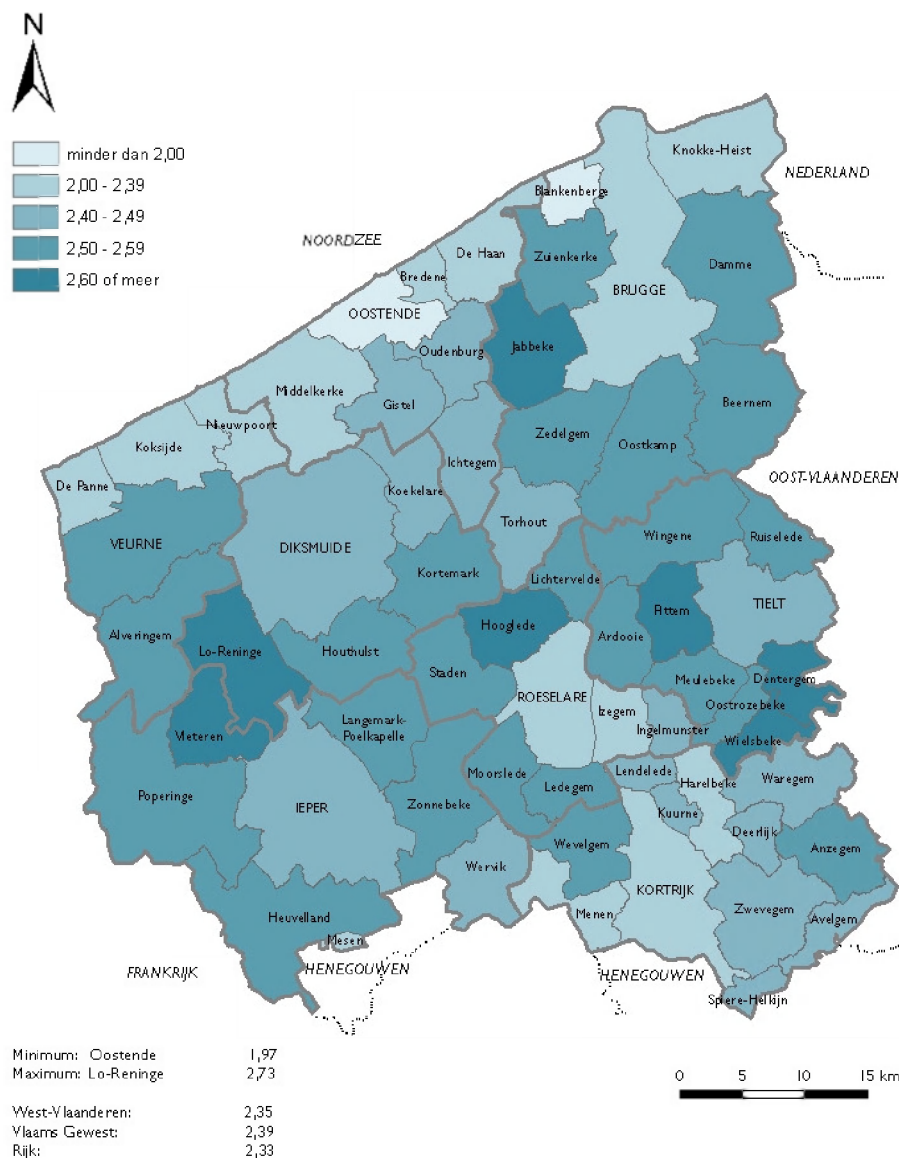
Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.7.b: Aandeel bevolking 65 jaar en ouder in totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018.

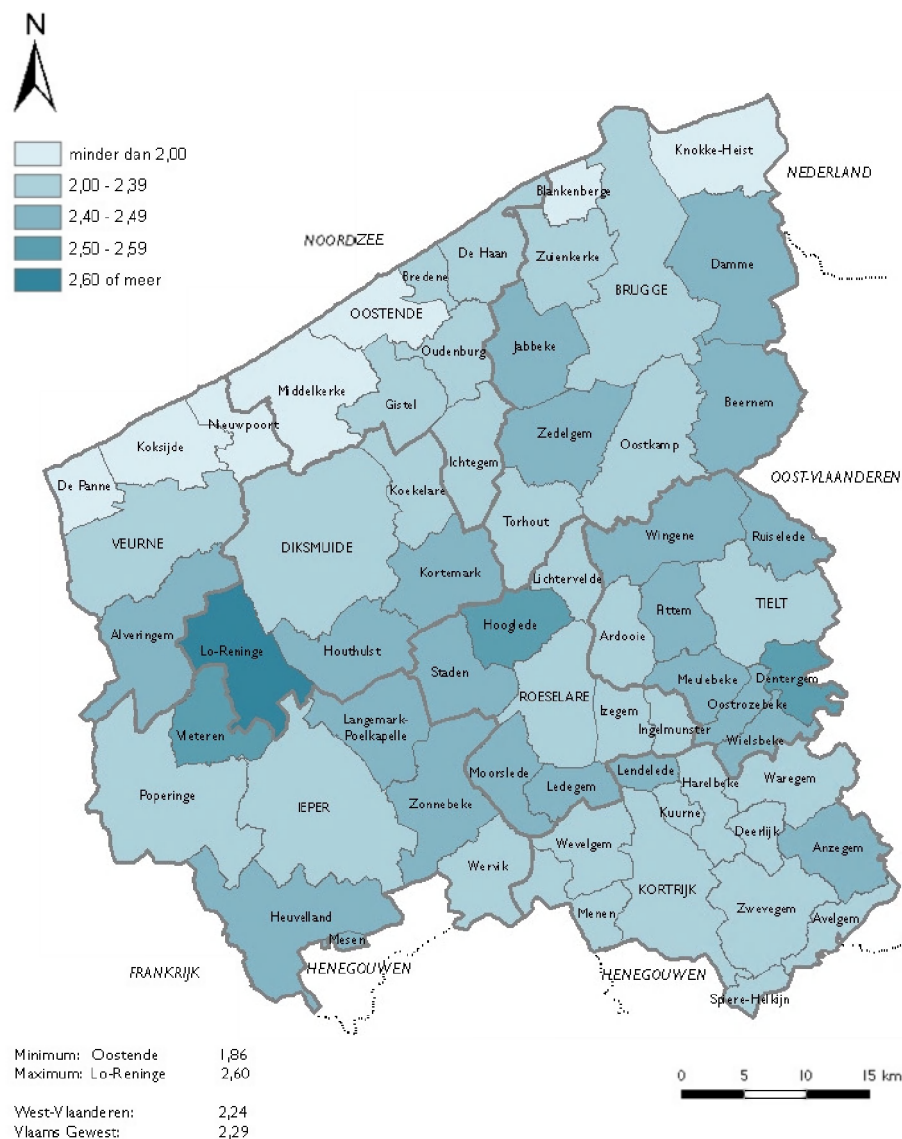
Bron: Bevolkingsprognoses 2004-2025 voor de 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest, Studiedienst van de Vlaamse Regering.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 1.8.a: Gemiddelde grootte van een privaat huishouden, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

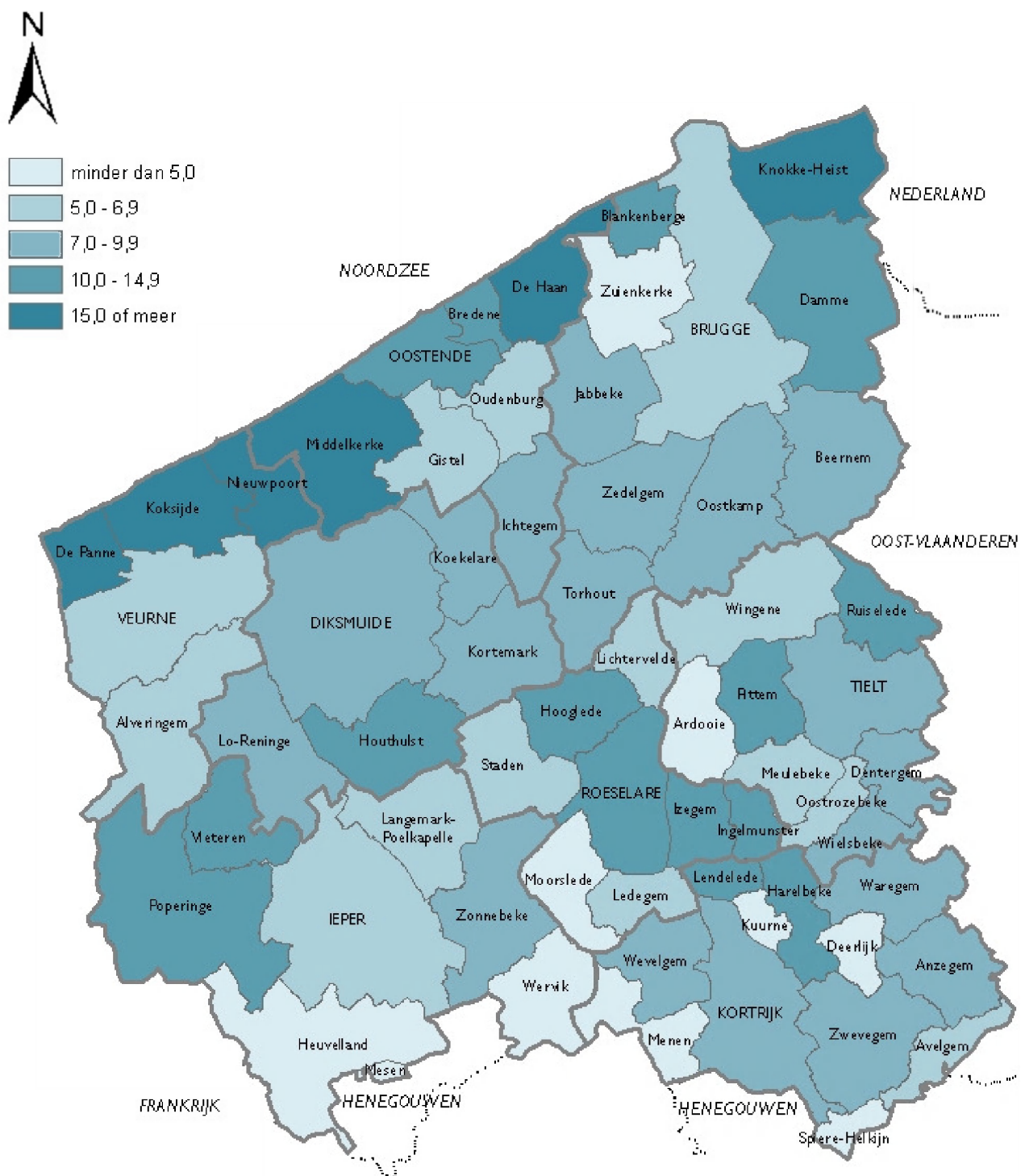
Kaart 1.8.b: Gemiddelde grootte van een privaat huishouden, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2018 (a).

(a) Prognose van het aantal huishoudens op 1 januari 2018 volgens het scenario van een zwakke gezinsverdunding.
Bron: Huishoudprognoses 2005-2025 voor de 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest, Studiedienst van de Vlaamse Regering.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

2. HUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Kaart 2.1: Vergunde woningen, nieuwbouw en renovatie, per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, 2008 (a).

Minimum: Mesein 1,0
Maximum: De Haan 57,9

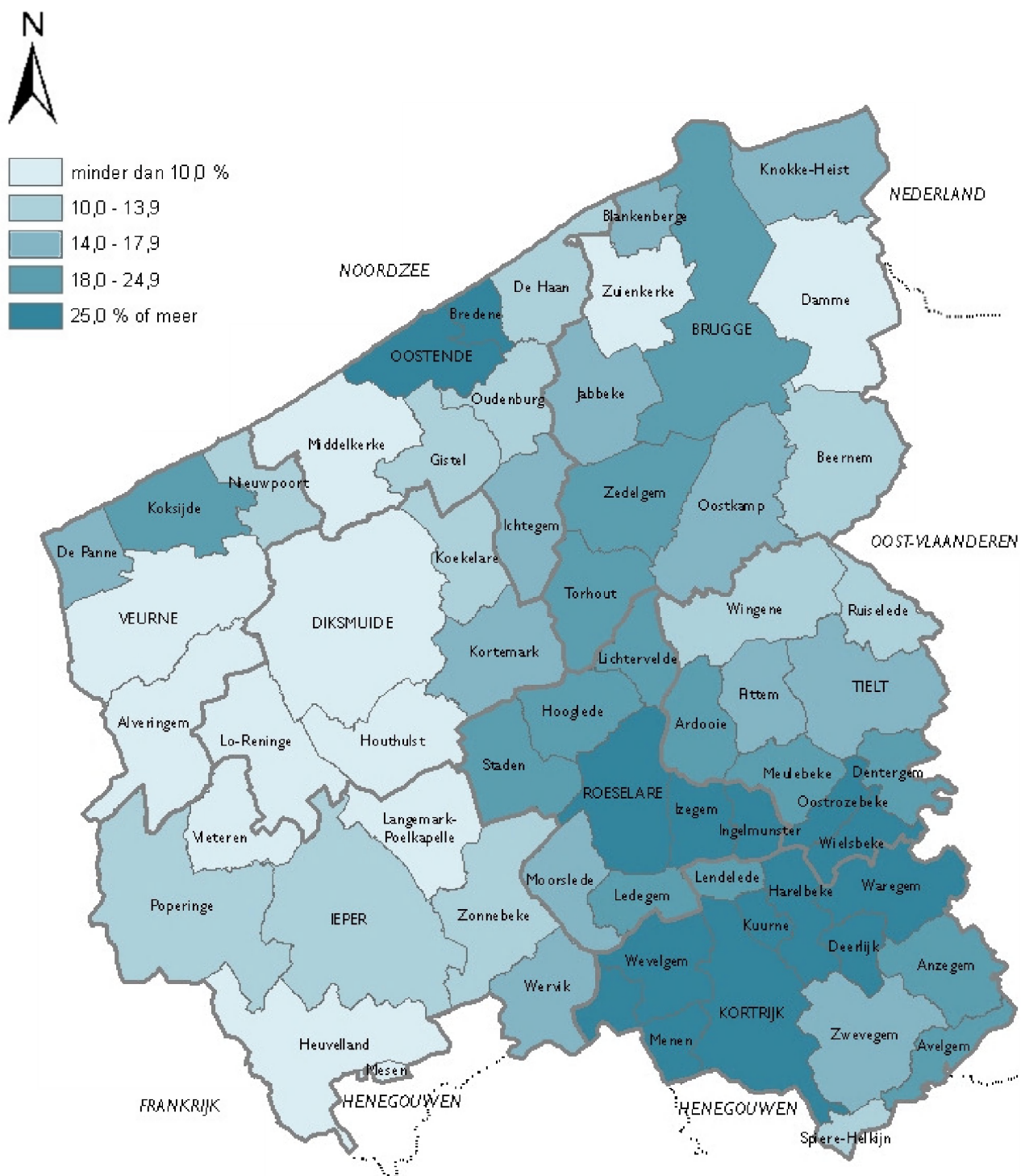
West-Vlaanderen: 10,3
Vlaams Gewest: 7,8
Rijk: 7,0

(a) Voorlopige cijfers (januari - oktober).

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 2.2: Aandeel bebouwde oppervlakte (a) in totale oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

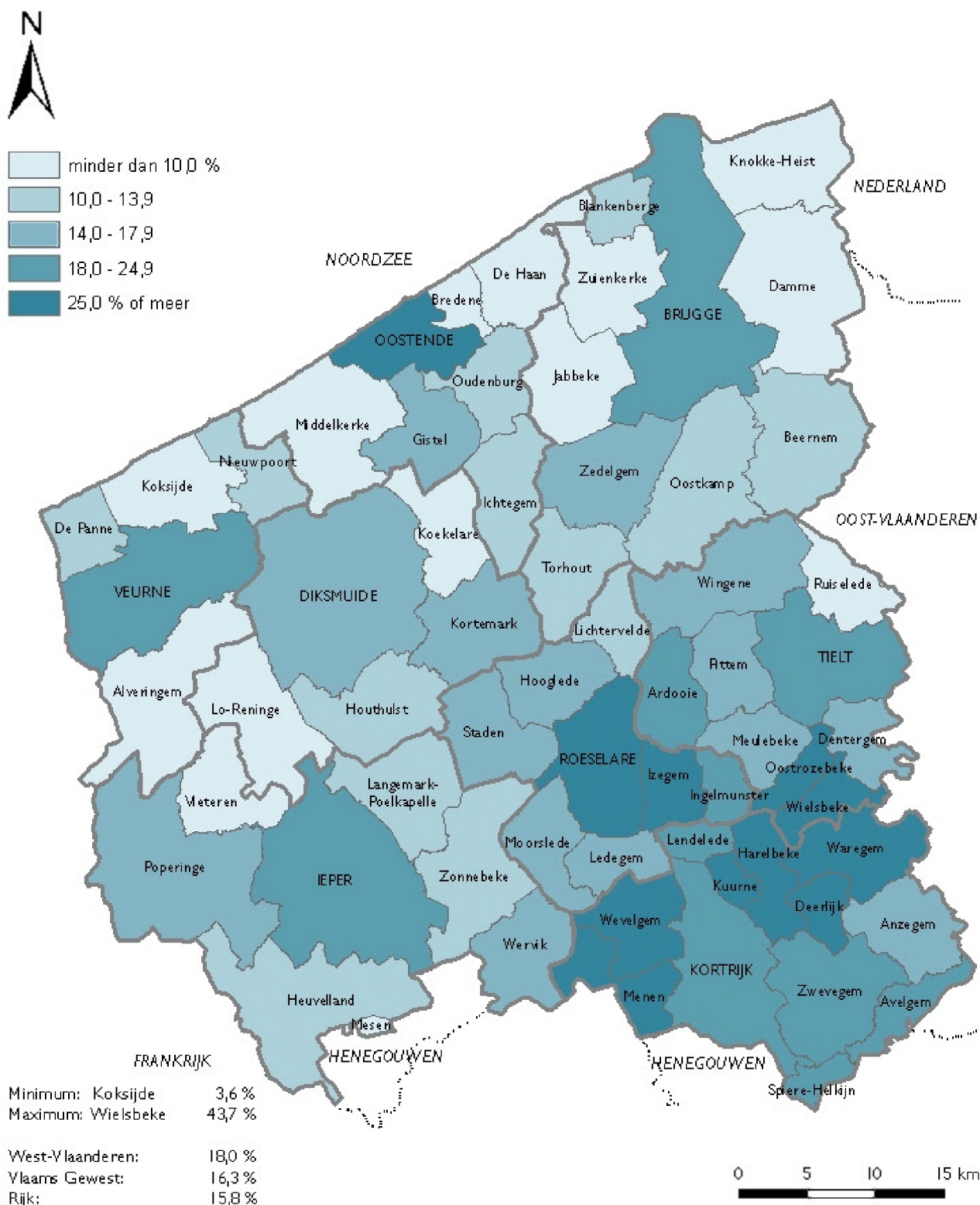
Minimum: Zuienkerke 4,7 %
Maximum: Kuurne 45,3 %

West-Vlaanderen: 16,0 %
Vlaams Gewest: 17,8 %
Rijk: 12,4 %

(a) Bebouwde oppervlakte: oppervlakte van percelen met gebouwen.
Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

0 5 10 15 km

Kaart 2.3: Aandeel oppervlakte voor bedrijvigheid (a) in bebouwde oppervlakte (b), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2008.

(a) Oppervlakte voor bedrijvigheid: oppervlakte van percelen met ambachts- en industriegebouwen, opslagruimten, kantoorgebouwen en gebouwen met handelsbestemming

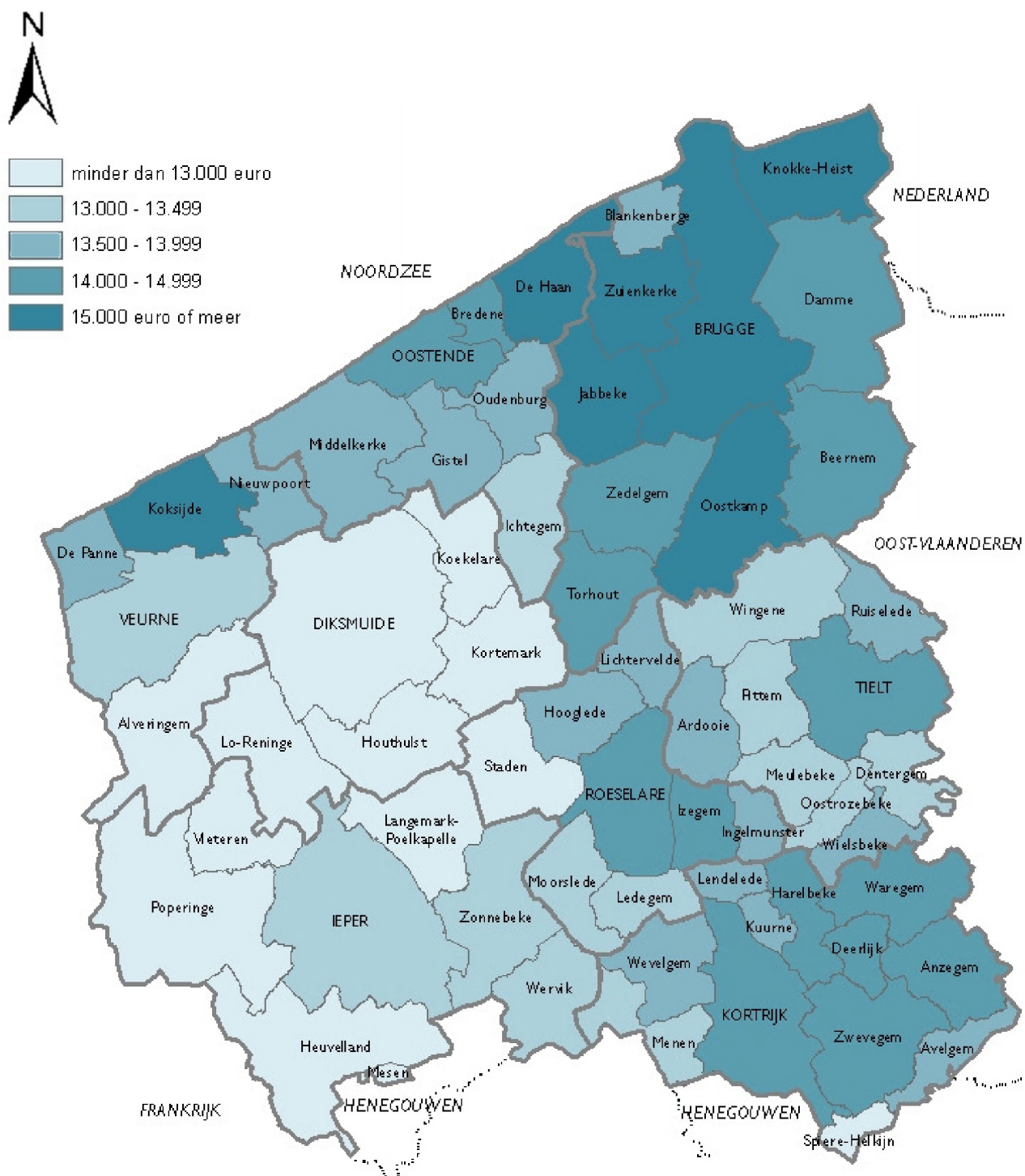
(b) Bebouwde oppervlakte: oppervlakte van percelen met gebouwen

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

3. WELVAART

Kaart 3.1: Belastbaar inkomen per inwoner, gemeenten van West-Vlaanderen, inkom en 2006, aanslagjaar 2007.

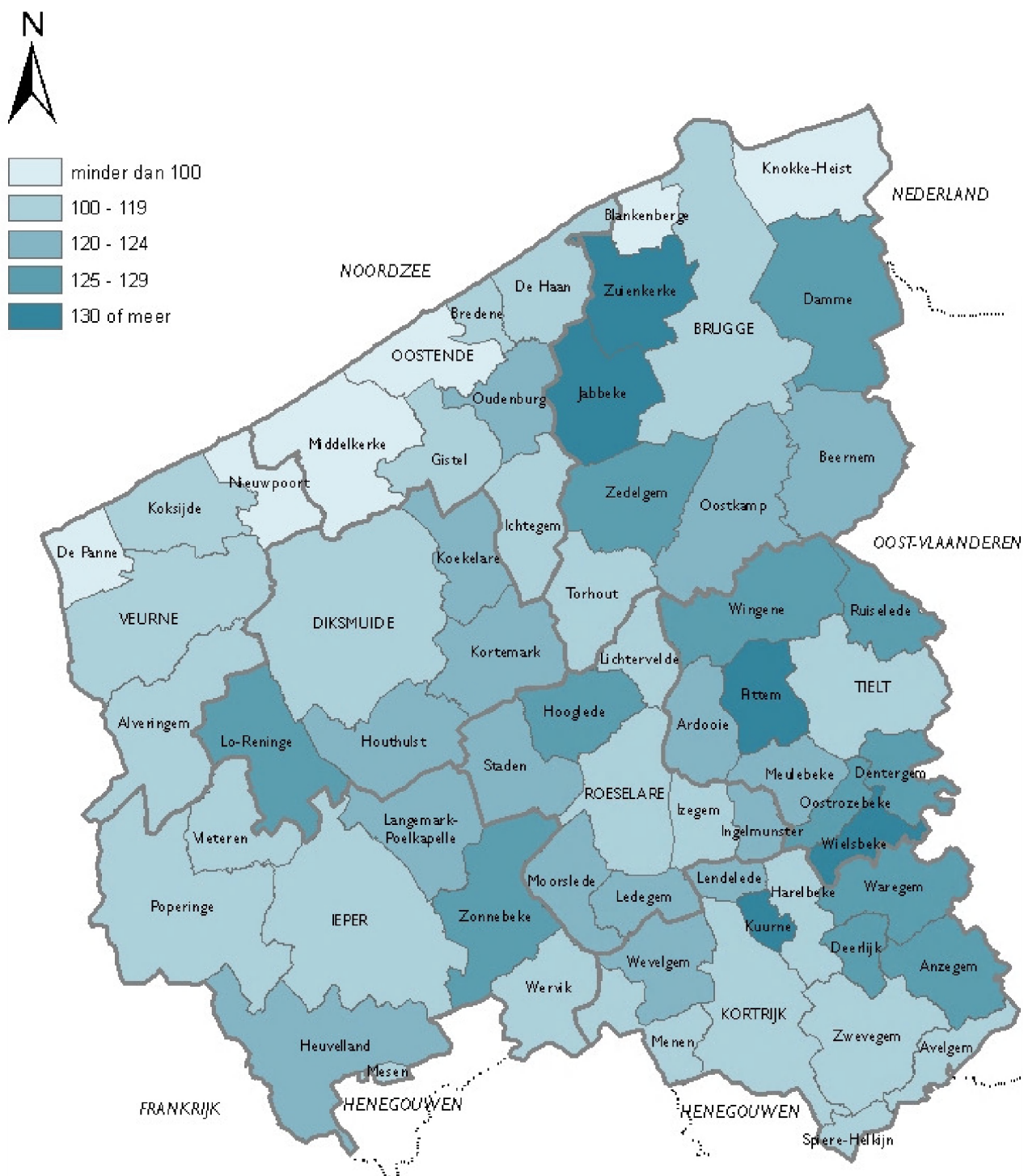
Minimum: Meseu 11.033 euro
Maximum: Knokke-Heist 18.744 euro

West-Vlaanderen: 14.243 euro
Vlaams Gewest: 15.032 euro
Rijk: 14.176 euro

0 5 10 15 km

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Fiscale statistiek.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 3.2: Aantal personenwagens per 100 gezinnen, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 augustus 2008.

Minimum: Oostende 73
Maximum: Kuurne 185

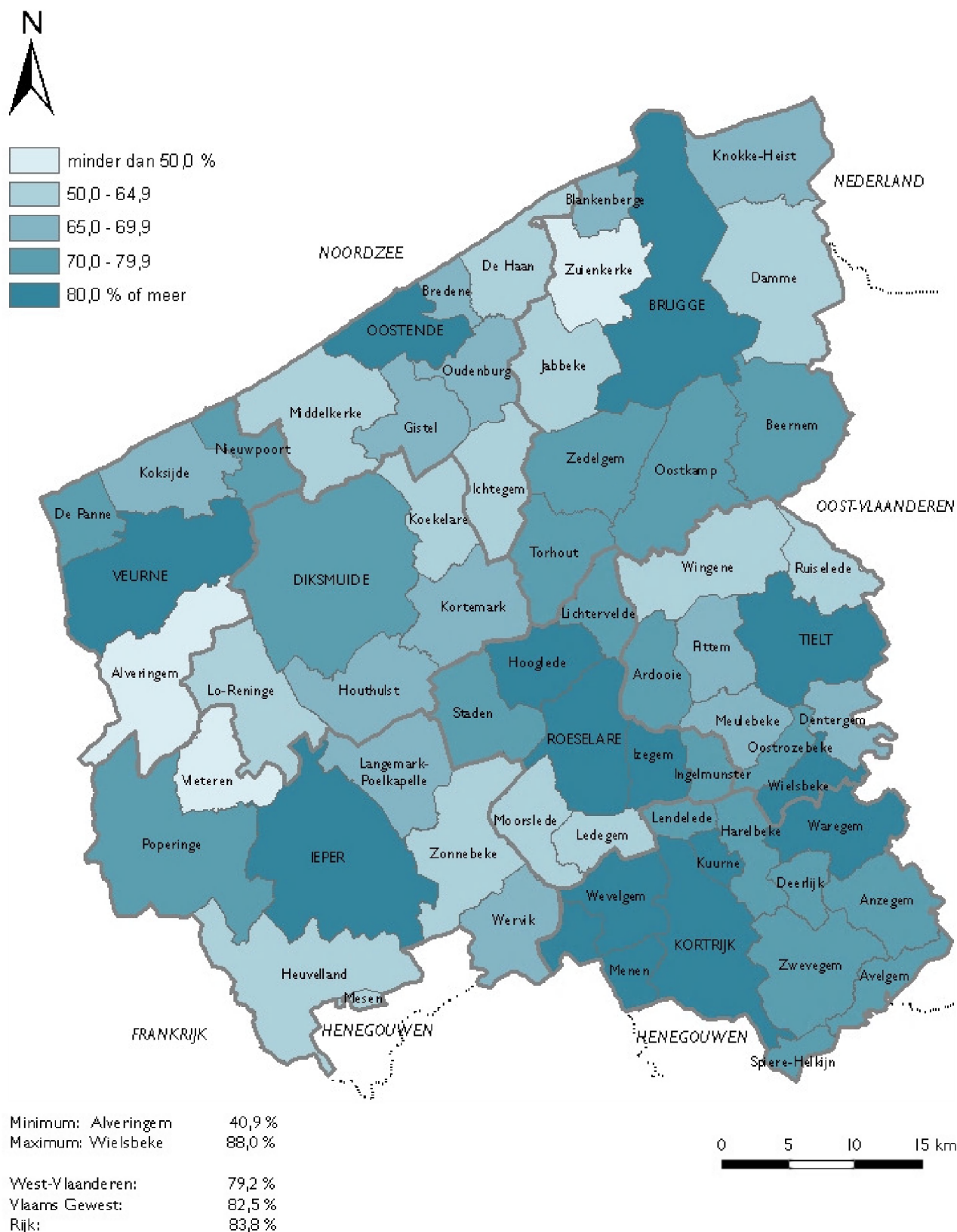
West-Vlaanderen: 112
Vlaams Gewest: 118
Rijk: 112

0 5 10 15 km

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

4. ARBEIDSMARKT EN OPLEIDING

Kaart 4.1.1: Aandeel loontrekkenden in totale werkgelegenheid (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

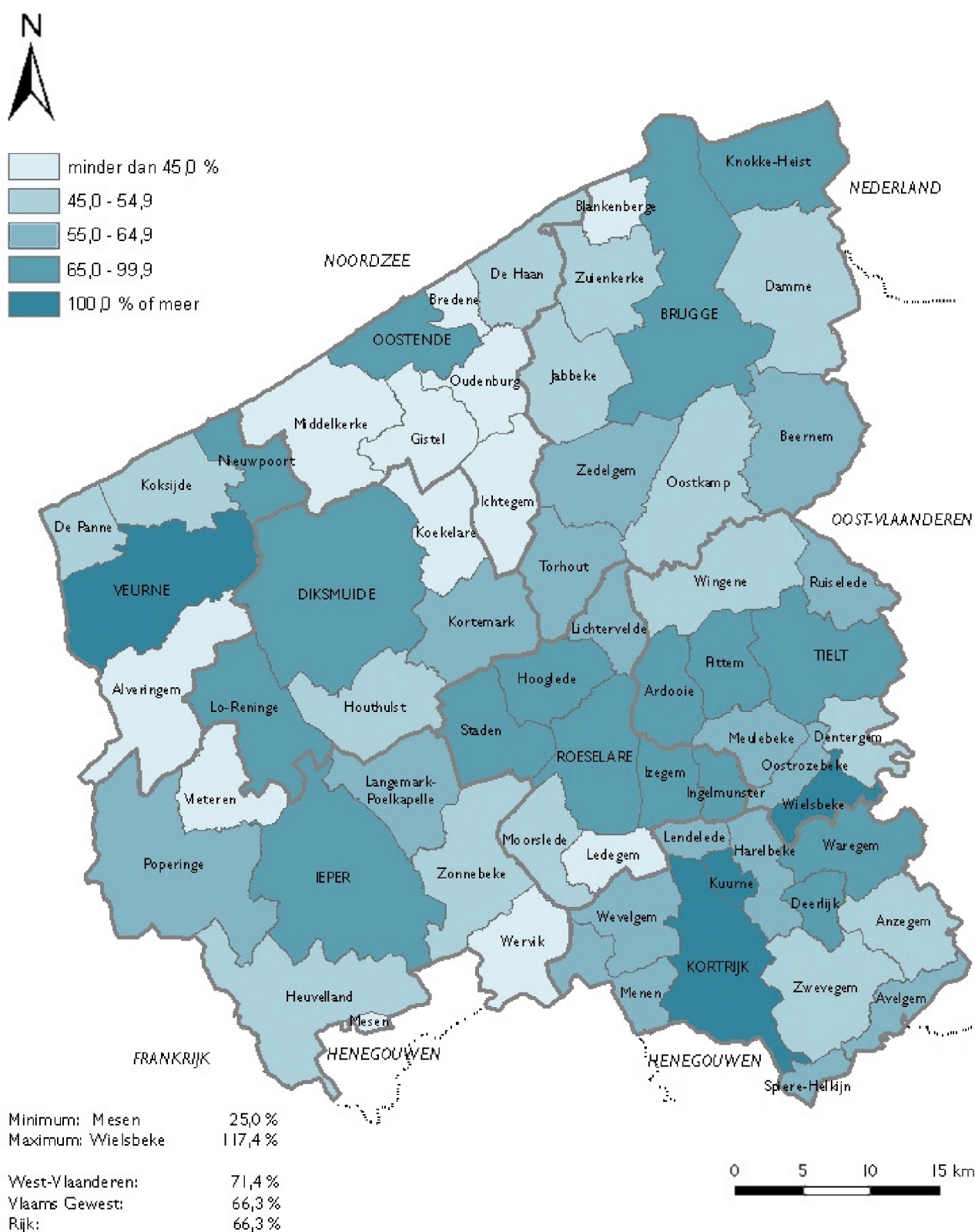

(a) Werkgelegenheid: som van het aantal loontrekkenden en het aantal zelfstandigen en helpers (exclusief zelfstandigen in bijberoep).

Bron: RSZ, RSYZ

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.2: Werkgelegenheidsgraad (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

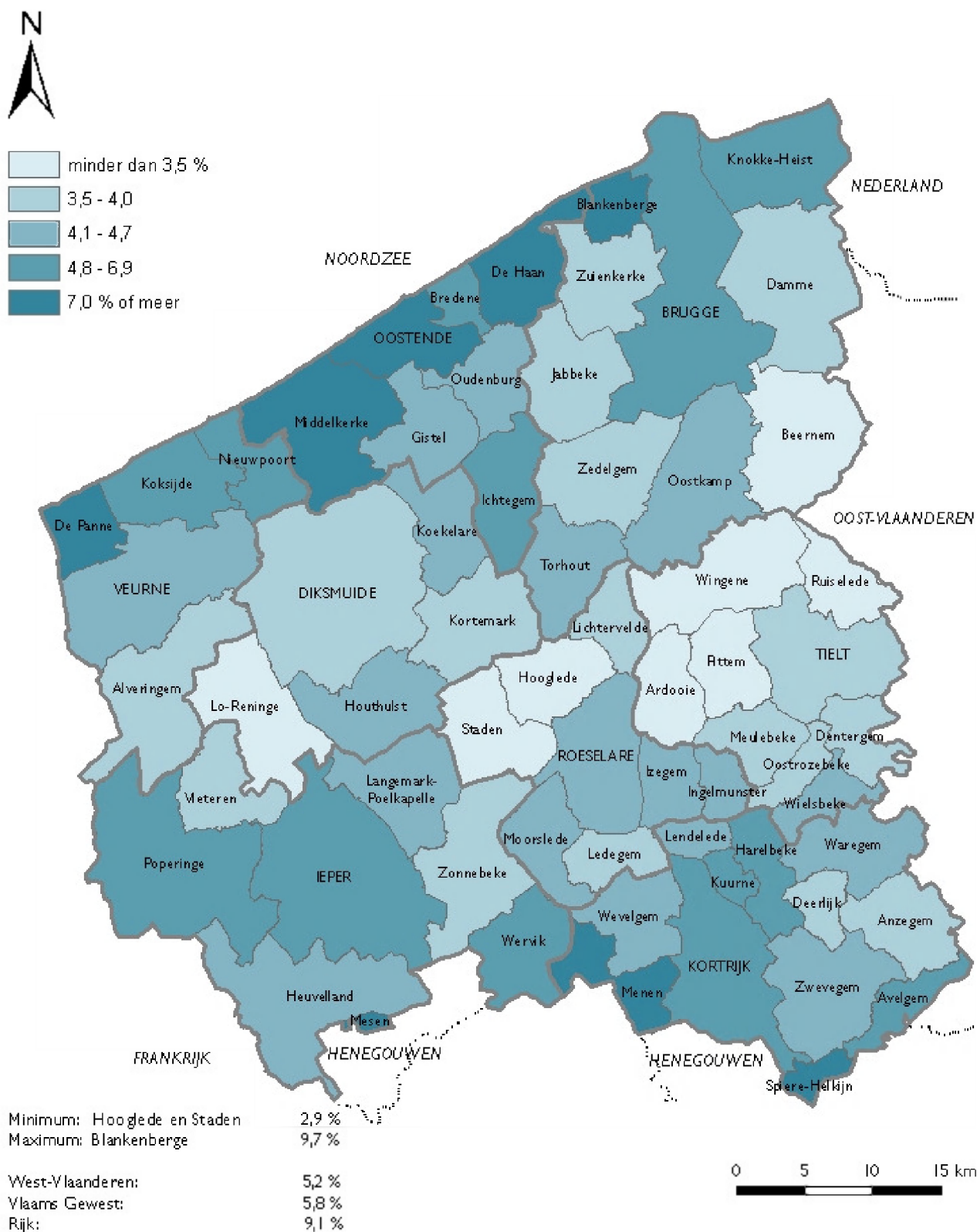

(a) Werkgelegenheidsgraad: som van het aantal loontrekkenden en het aantal zelfstandigen en helpers (exclusief zelfstandigen in bijberoep) ten opzichte van de bevolking op beroepsactieve leeftijd 18 - 64 jaar).

Bron: RSZ, RSYZ

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.2.1: Werkloosheidsdruk (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2008.

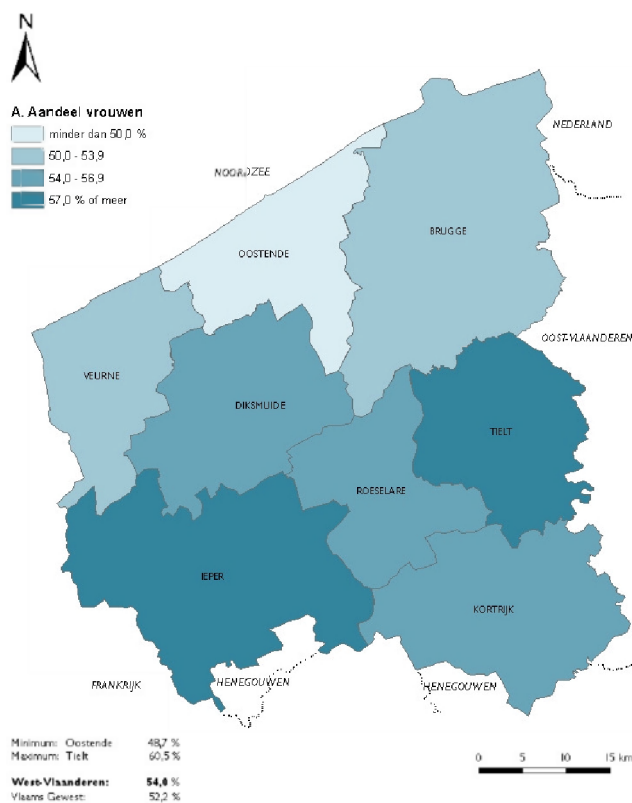

(a) Werkloosheidsdruk: aantal niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen ten opzichte van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18 - 64 jaar).

Bron: VDAB, RVA en FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).

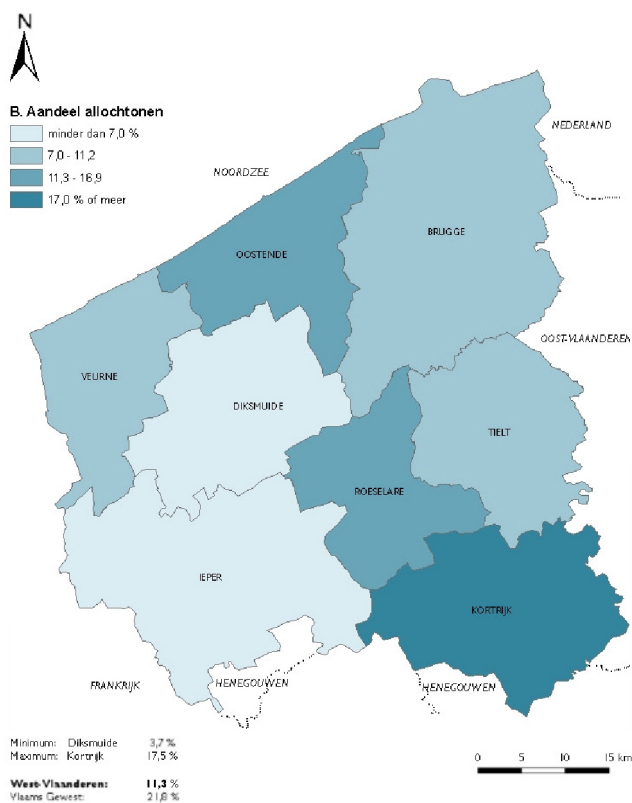
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.3.1: Aandeel van kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

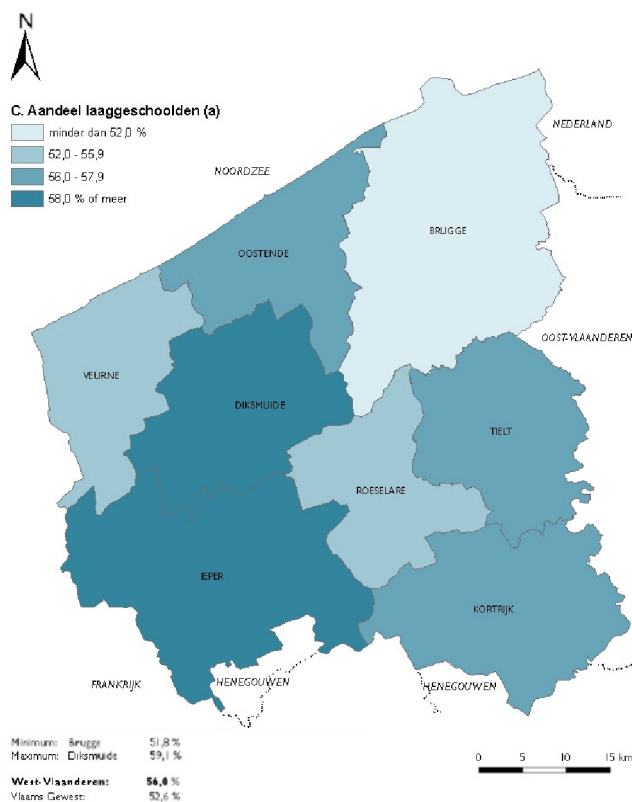
Bron: VDAB.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.3.1: Aandeel van kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

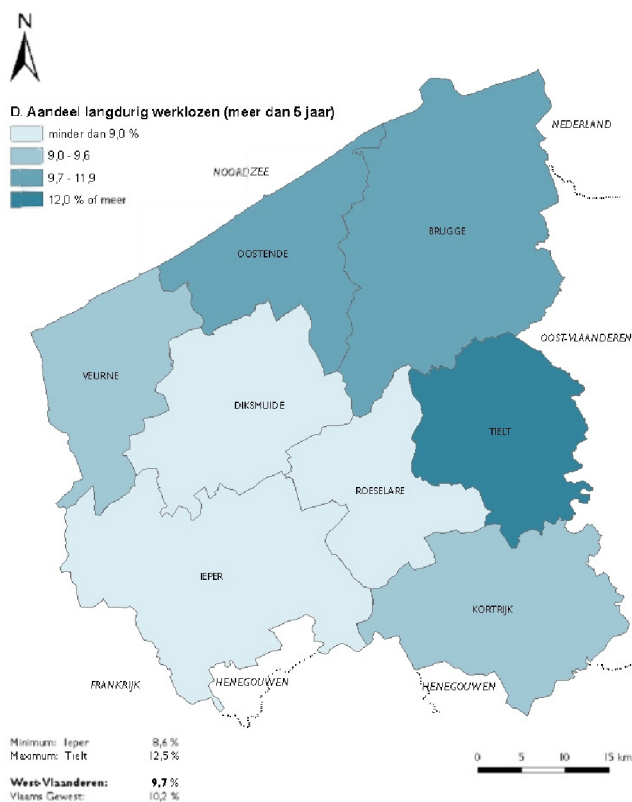
Bron: VDAB.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.3.1: Aandeel van kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

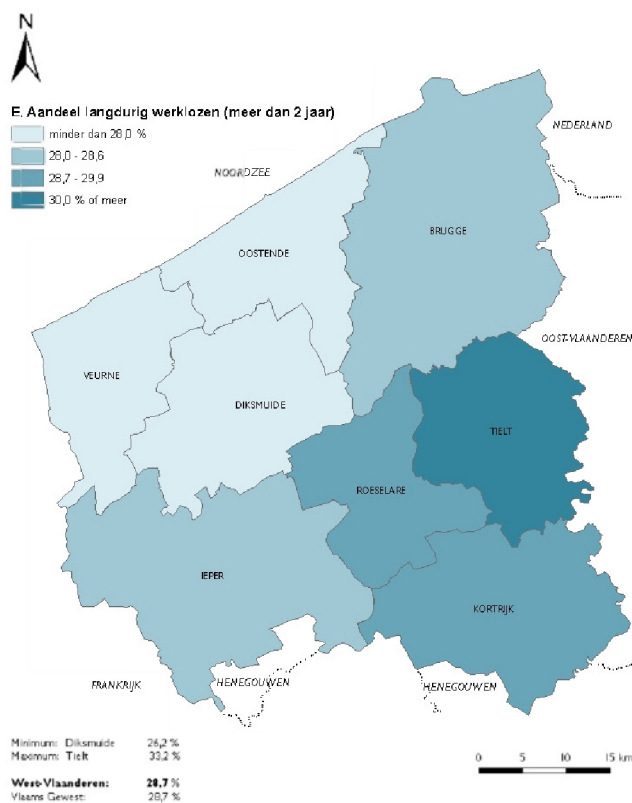
(a) Laaggeschoolden: geen diploma hoger secundair onderwijs, inclusief middenstandsonderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs.
Bron: VDAB.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.3.1: Aandeel van kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

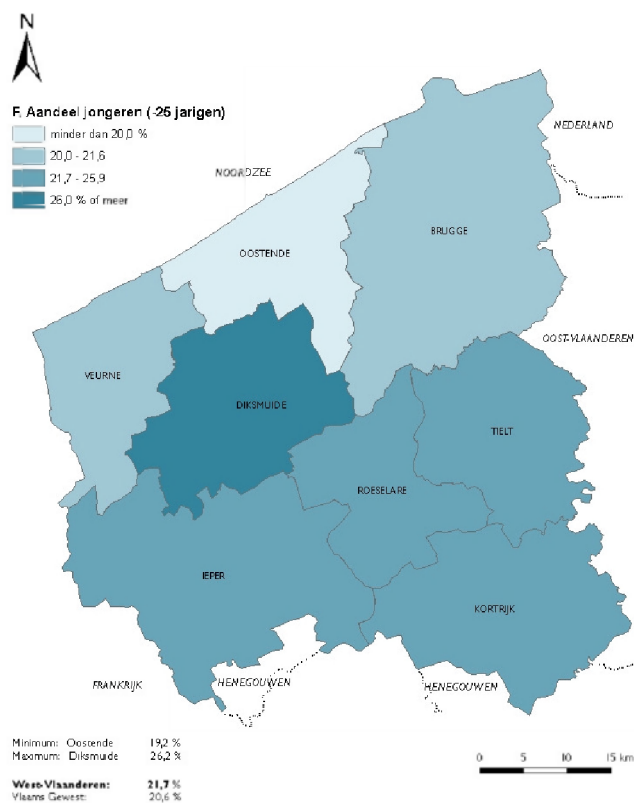
Bron: VDAB.
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.3.1: Aandeel van kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

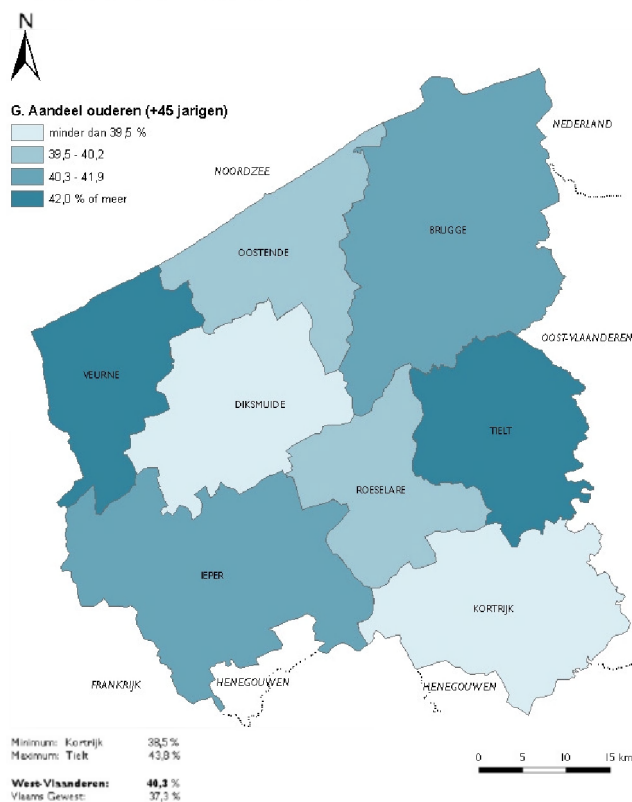
Bron: VDAB
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen

Kaart 4.3.1: Aandeel van kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

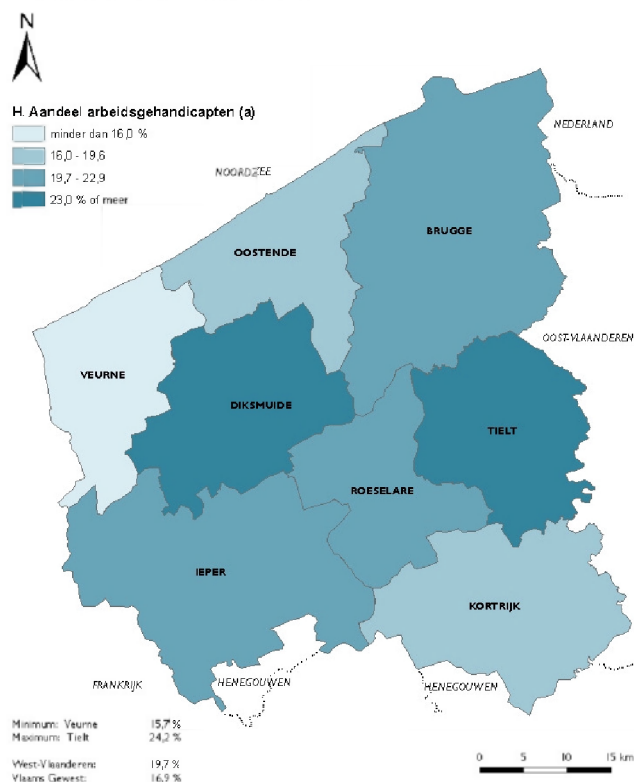
Bron: VDAB
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen

Kaart 4.3.1: Aandeel van kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

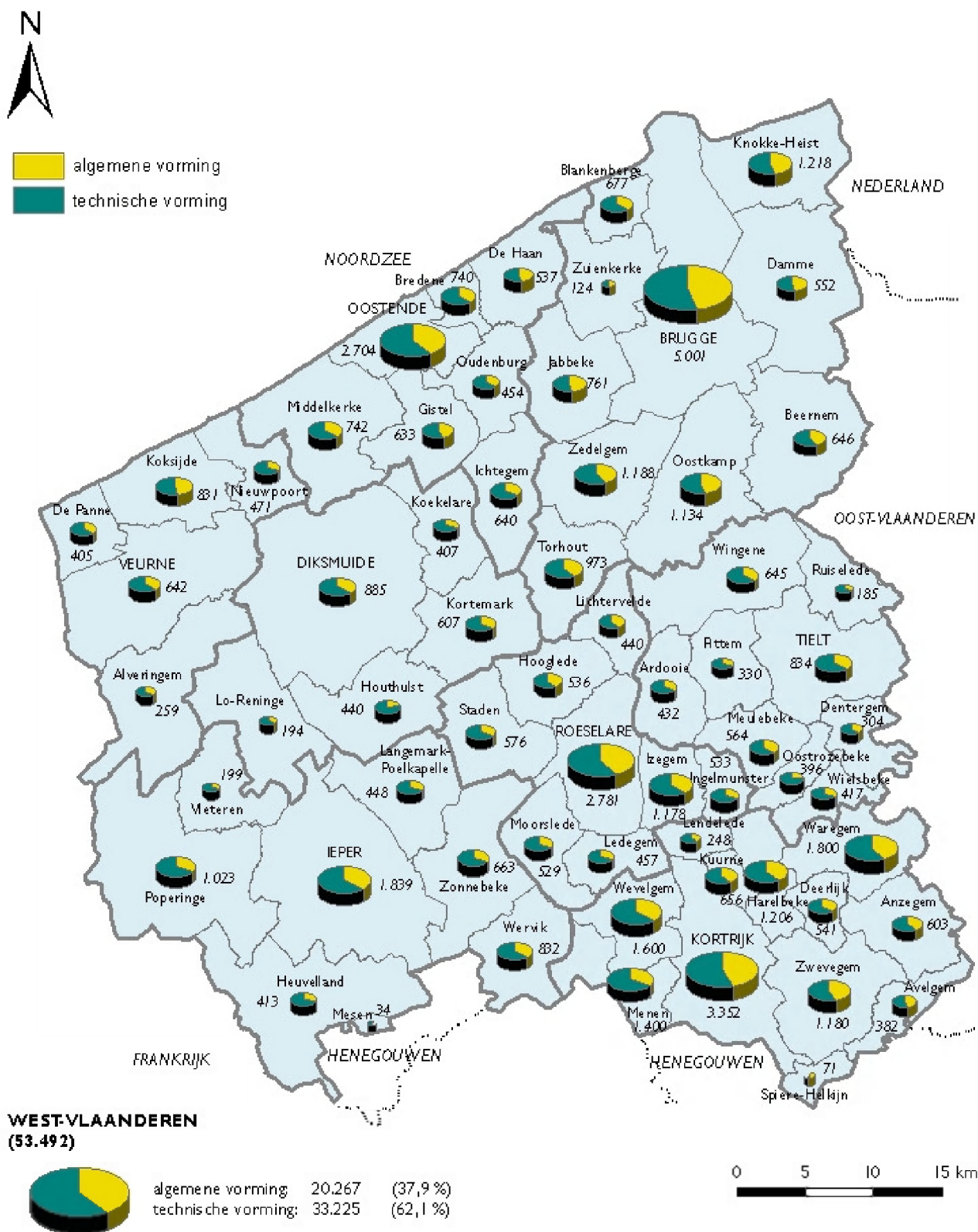
Bron: VDAB
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen

Kaart 4.3.1: Aandeel van kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008.

(a) Arbeidsgehandicapten: personen met een diploma buitengewoon secundair onderwijs; personen met een beperkte tot zeer beperkte arbeidsgeschiktheid of personen die door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap zijn erkend als persoon met een handicap inzake tewerkstelling.
Bron: VDAB
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen

Kaart 4.4.1: Leerlingen in de tweede en derde graad secundair onderwijs naar woonplaats en onderwijsvorm (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (schooljaar 2007-2008).

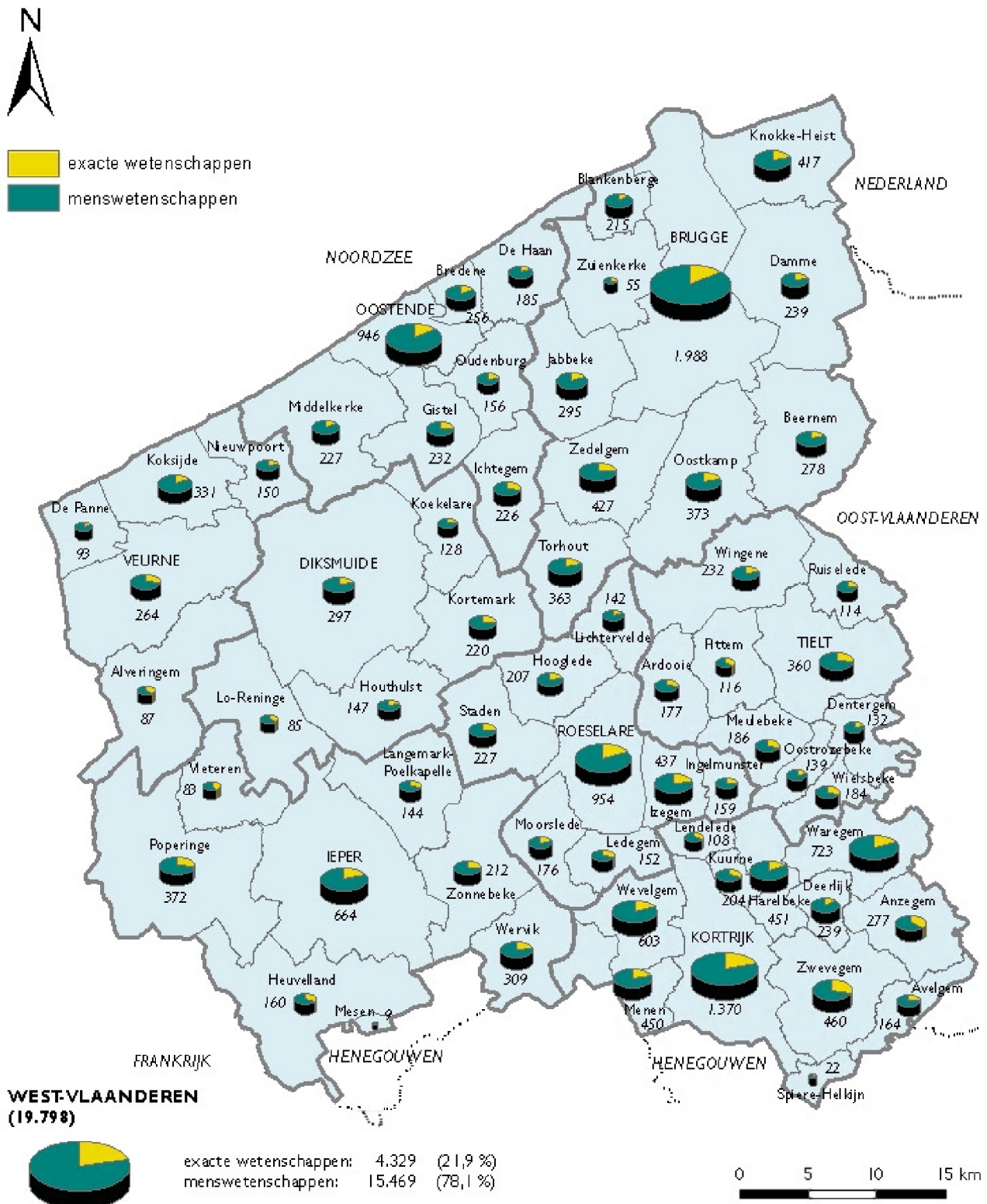
(a) Algemene vorming Algemeen Secundair Onderwijs (ASO).

Technische vorming Beroepssecundair Onderwijs (BSO), Technisch Secundair Onderwijs (TSO) en Kunstsecundair Onderwijs (KSO).

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.4.2: Hogeschoolstudenten naar woonplaats en studiedomein (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (academiejaar 2007-2008).

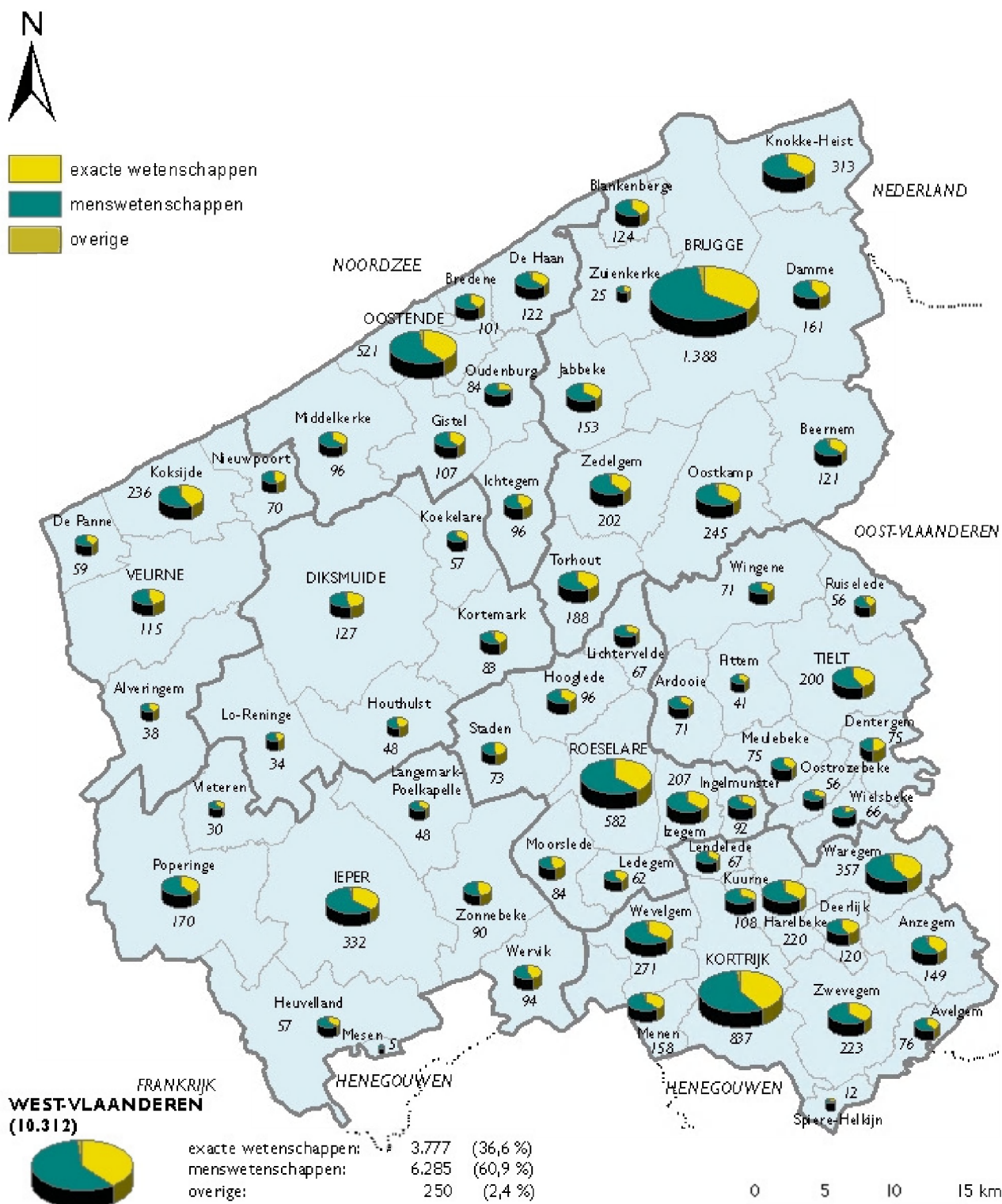
(a) Exacte wetenschappen: biotechniek, industriële wetenschappen en technologie en nautische wetenschappen.

Menswetenschappen: architectuur, audiovisuele en beeldende kunst, gezondheidszorg, handelswetenschappen en bedrijfskunde, muziek en dramatische kunst, muziek en podiumkunsten, onderwijs, productontwikkeling, sociaal-agogisch werk en toegepaste taalkunde.

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 4.4.3: Universiteitstudenten naar woonplaats en studiedomein (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2008 (academiejaar 2007-2008).

(a) *Exacte wetenschappen: biomedische wetenschappen, farmaceutische wetenschappen, (dier)geneeskunde, (toegepaste) wetenschappen, verkeerskunde.*

Menswetenschappen: archeologie en kunstwetenschappen, (toegepaste) economische wetenschappen, geschiedenis, godgeleerdheid, politieke en sociale wetenschappen, psychologie, rechten, sociale gezondheidswetenschappen, taal- en letterkunde en wijsbegeerte.

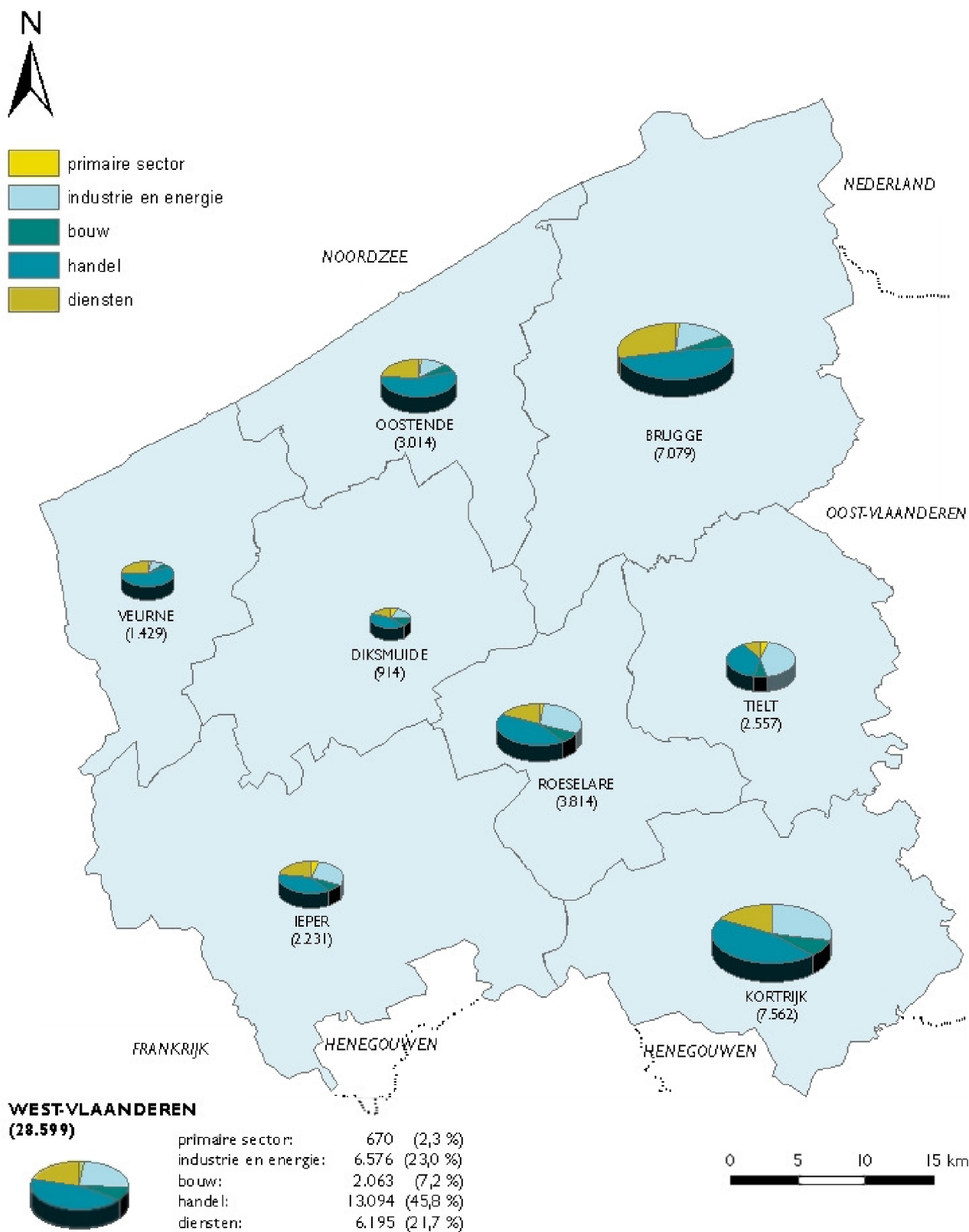
Overige: gecombineerde studiegebieden.

Bron: Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

5. INDICATOREN VAN ECONOMISCHE ACTIVITEIT

Kaart 5.2.1: Bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen (miljoen euro) naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2006 (a).

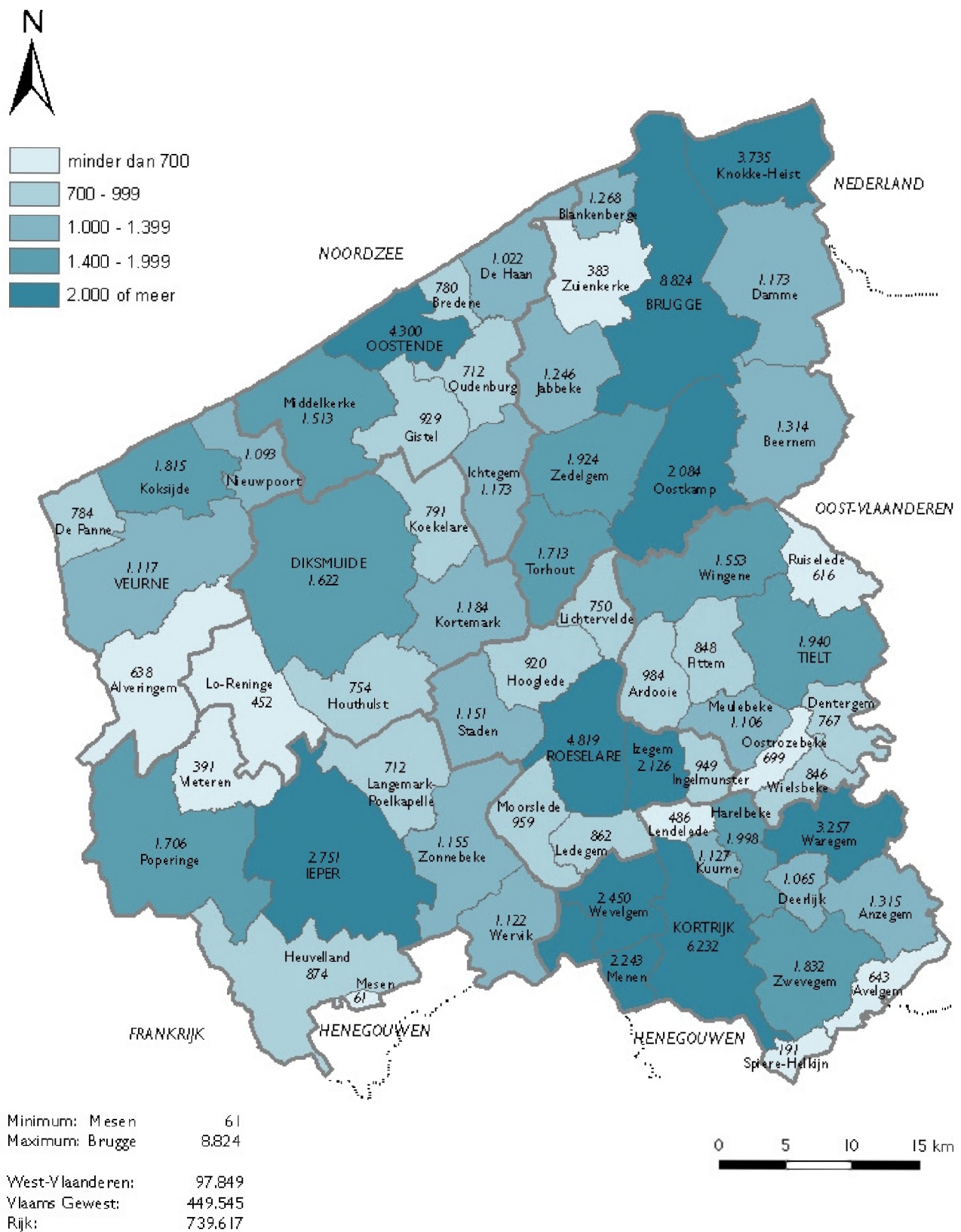
(a) Handel: Nace-bel nomenclatuur A17 - codes G t/m K

Diensten: Nace-bel nomenclatuur A17 - codes L t/m P

Bron: NBB

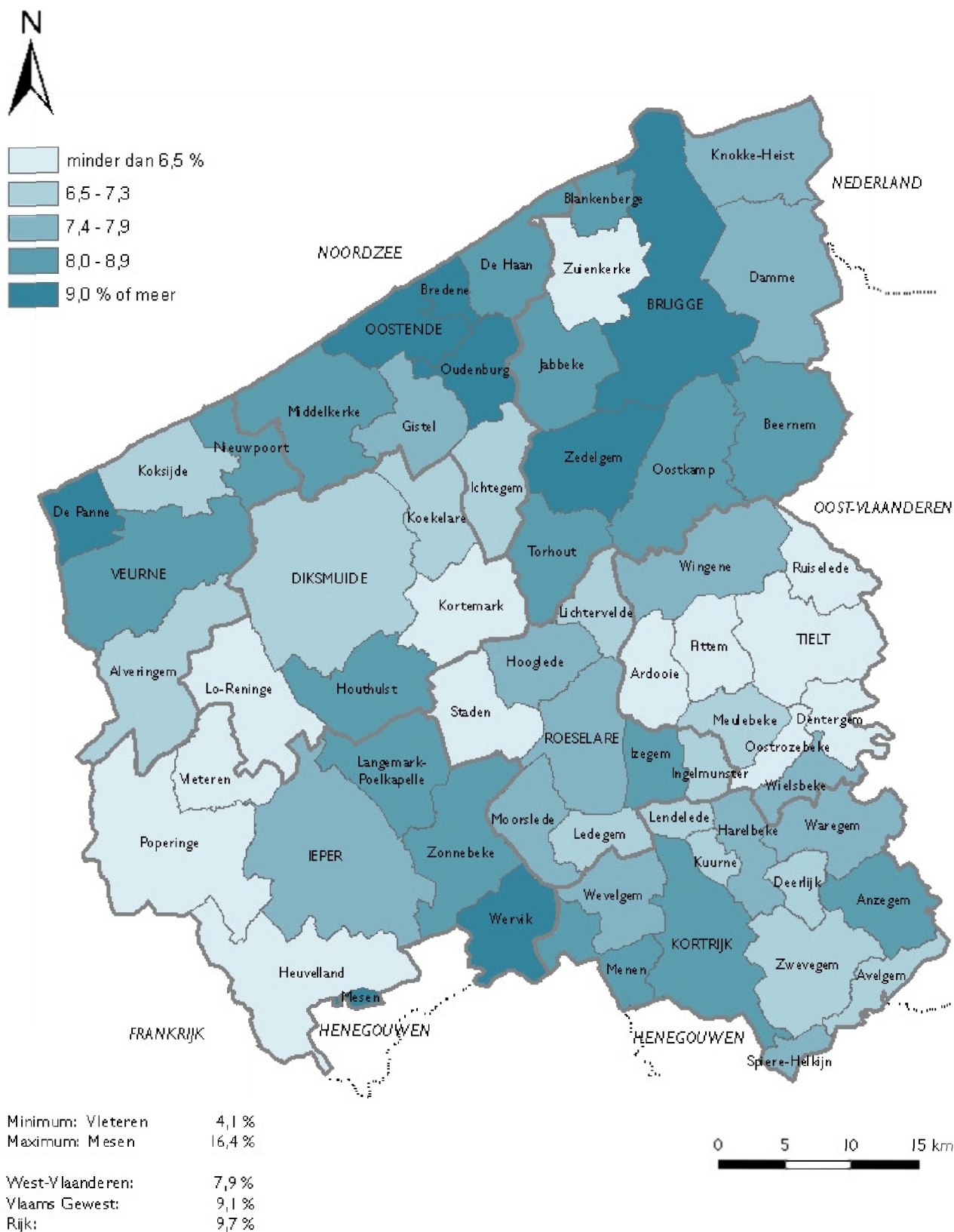
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 5.4.1: Aantal actieve ondernemingen, gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 5.4.2: Oprichtingsratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.

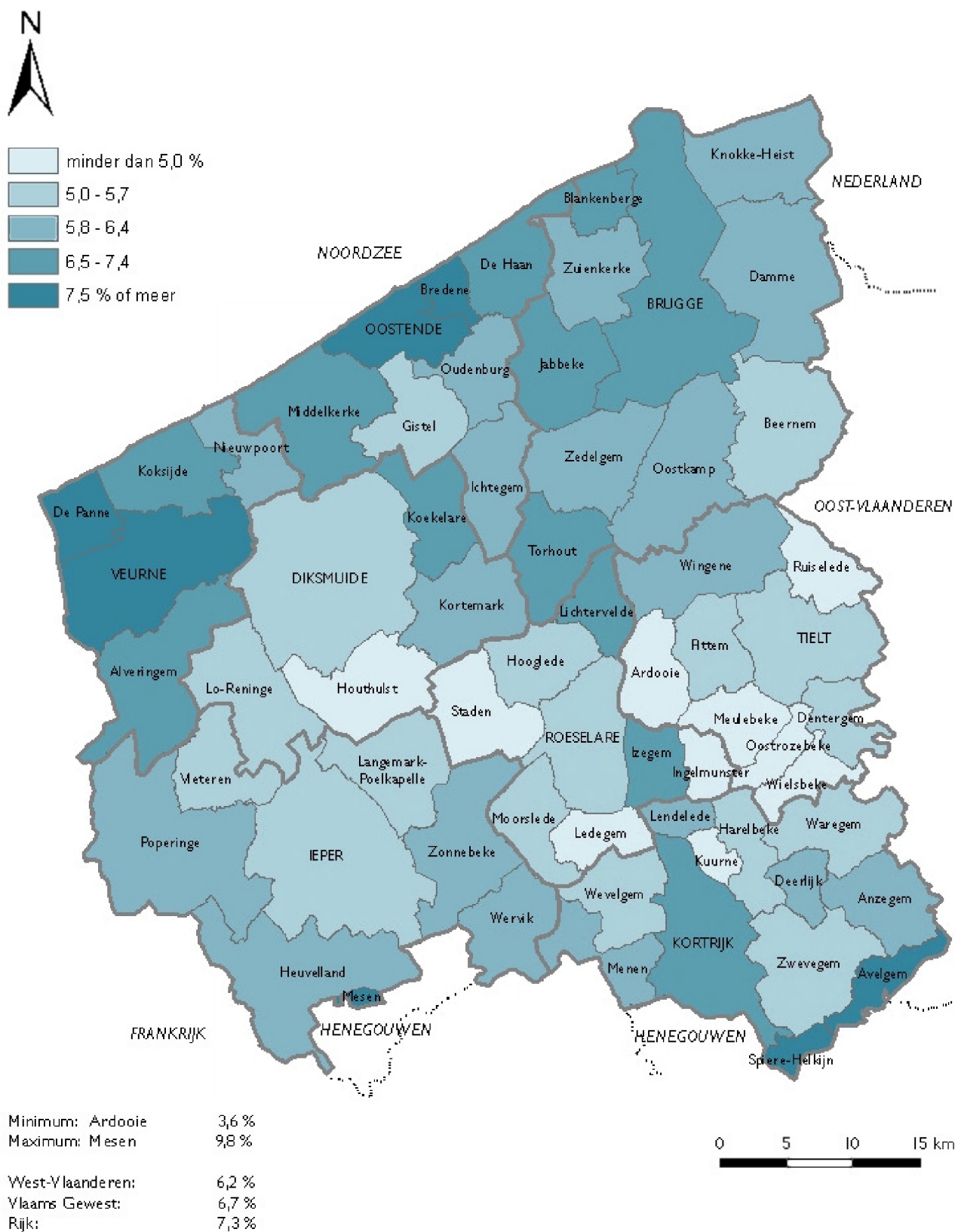

(a) Oprichtingsratio: aantal oprichtingen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen.

Bront: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 5.4.3: Uittredingsratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.

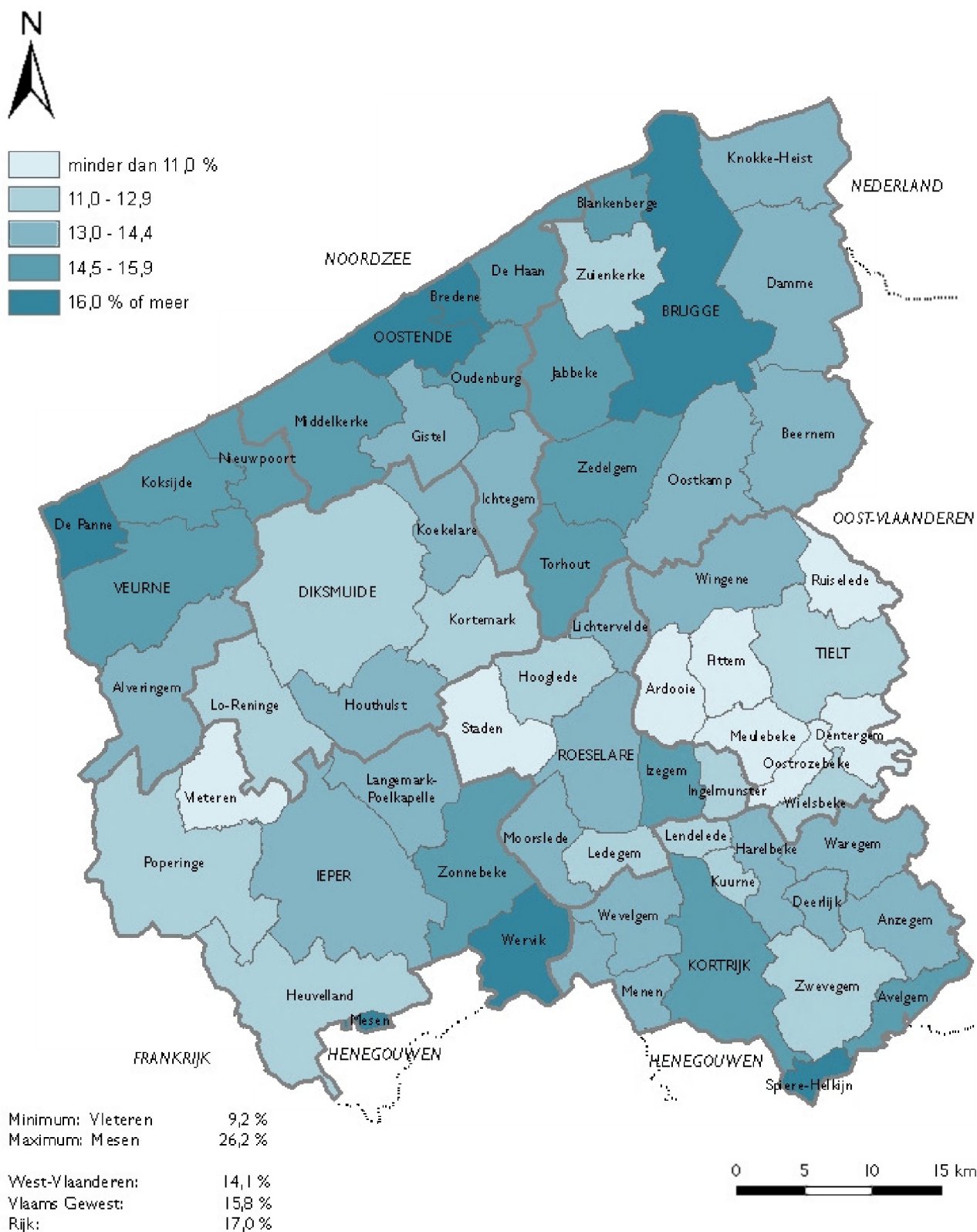

(a) Uittredingsratio: aantal stopzettingen en faillissementen (voorlopige cijfers) in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 5.4.4: Turbulentieratio (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2007.

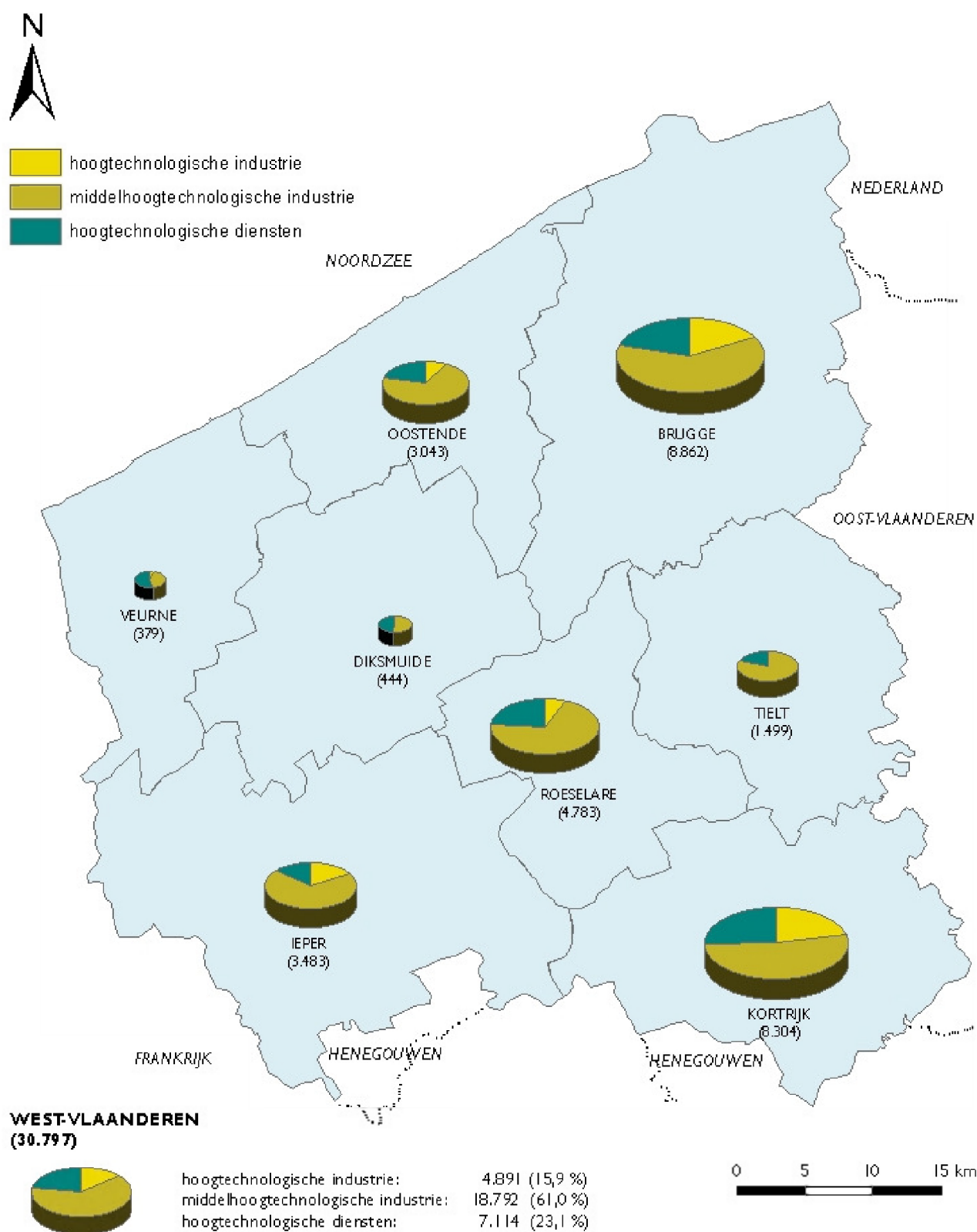

(a) Turbulentieratio: som van het aantal oprichtingen, stopzettingen en faillissementen (voorlopige cijfers) in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 5.5.1: Tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren (a), arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2006.

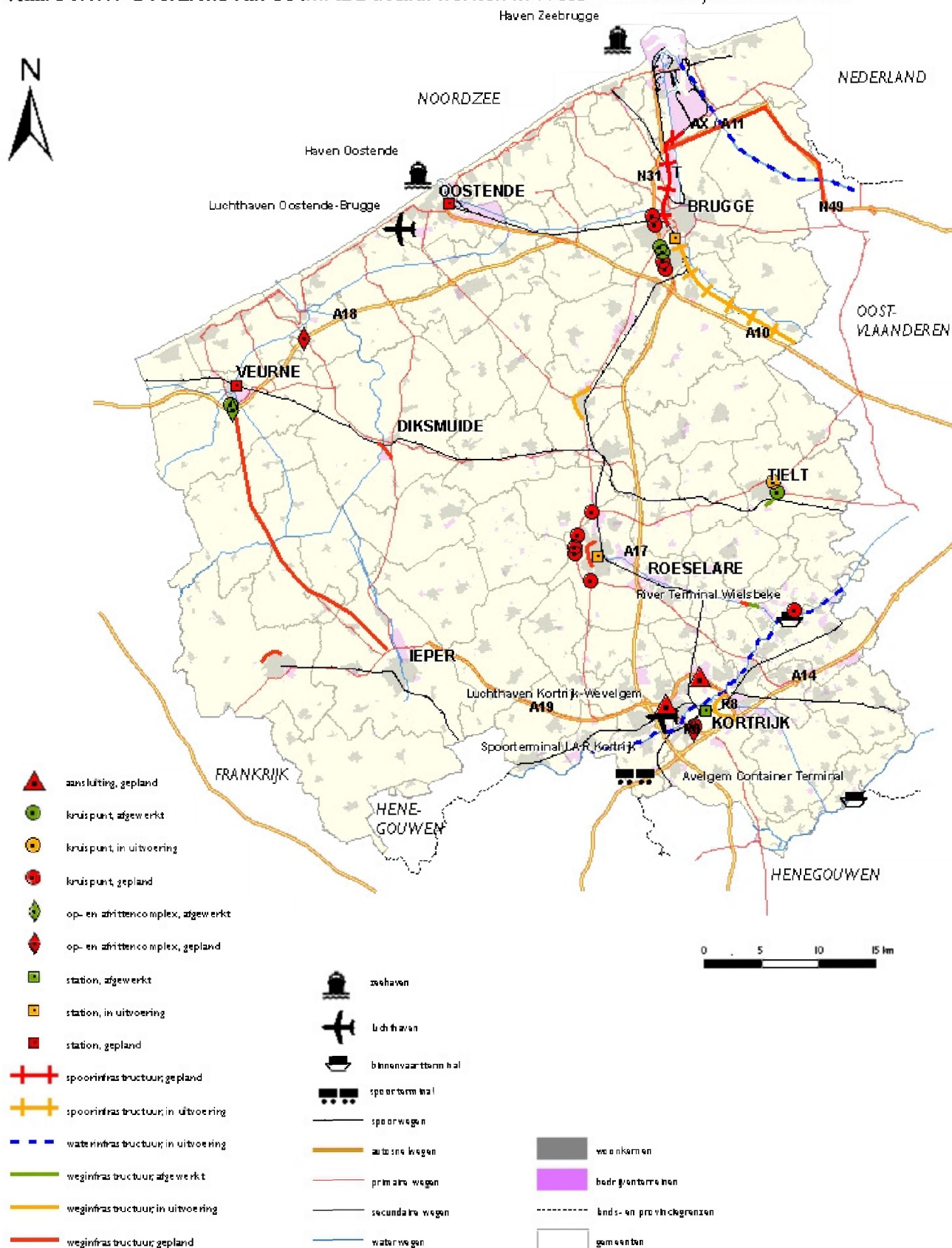
(a) Hoogtechnologische sectoren: hoogtechnologische industrie (nace-bel 30, 32 en 33), middelhoogtechnologische industrie (nace-bel 24, 29, 31, 34 en 35) en hoogtechnologische diensten (nace-bel 64, 72 en 73).

Bron: RSZ

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

6. SECTOREN IN DE KIJKER

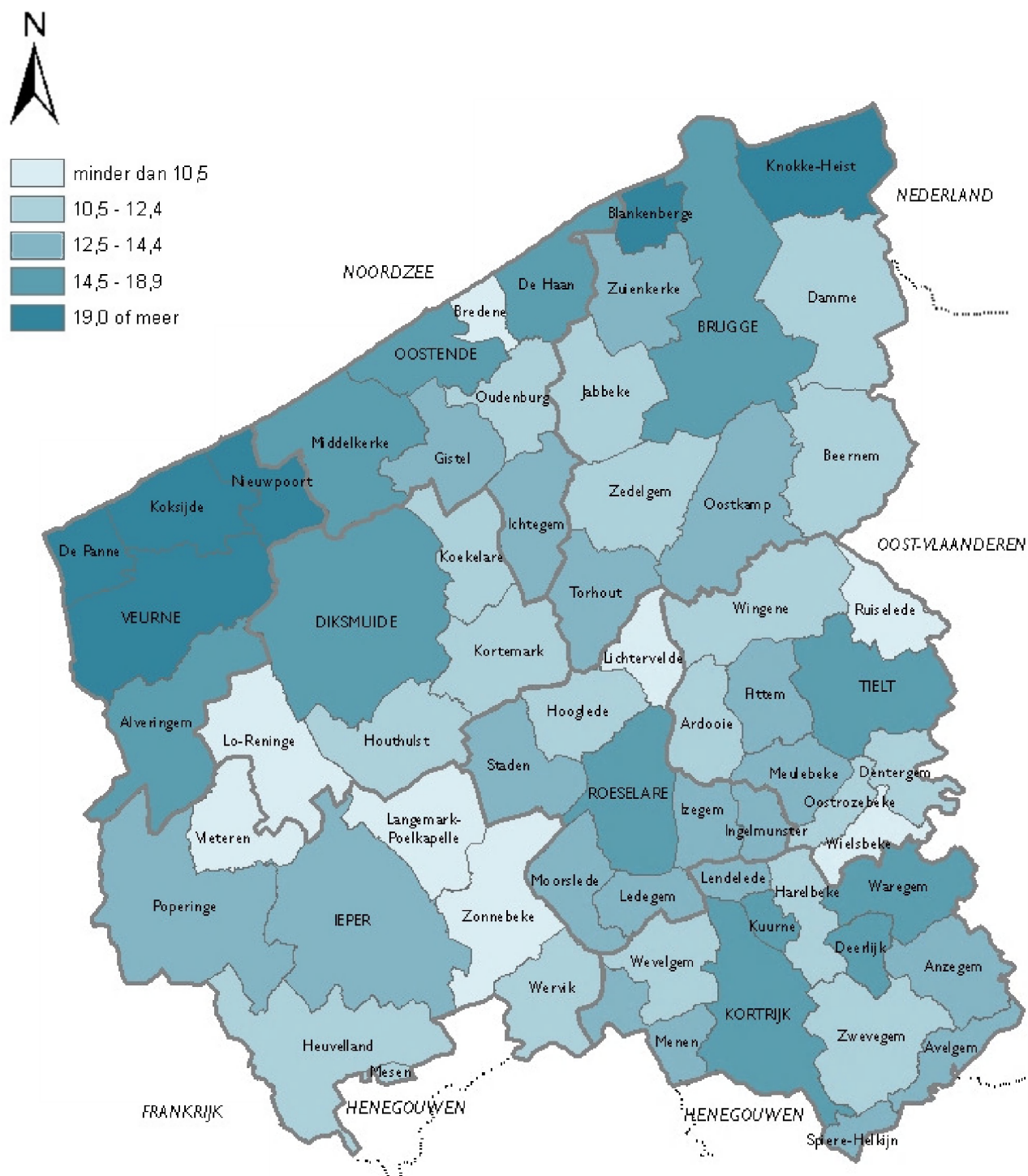
Kaart 6.1.1: Overzicht van de infrastructuurwerken in West-Vlaanderen, toestand 2008.

Bron: POM West-Vlaanderen.

Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Kaart 6.5.1: Aantal detailhandelszaken per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, januari 2008.

Minimum: Bredene en Zonnebeke 9,3
Maximum: Knokke-Heist 27,2

West-Vlaanderen: 14,5
Vlaams Gewest: 11,3

0 5 10 15 km

Bron: Tellingen Spectron online adressendatabank (09/10/2009).
Verwerking: Dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.